

Levenskwaliteit voor iedereen

Programmabegroting 2025

Gemeente Echt-Susteren

In Echt-Susteren vieren we het goede leven. We zijn met trots een Cittaslow gemeente.
Meer informatie op www.echt-susteren.nl/cittaslow.

Deel I
Beleidsbegroting

Beleidsbegroting
2025

Inhoud

Deel I Beleidsbegroting

1. Inleiding 5
1.1 Inleiding 7
1.2 Begroting in één oogopslag 11

2. Programma's 17
2.0 Inleiding programma's en specifieke projecten 2025 19
2.1 Bevolking en bestuur 23
2.2 Openbare orde en veiligheid 29
2.3 Beheer openbare ruimte 35
2.4 Onderwijs 51
2.5 Cultuur en sport 57
2.6 Sociaal domein 69
2.7 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting 83
2.8 Omgevingsrecht 91
2.9 Economische zaken en grondexploitaties 95
2.10 Algemene dekkingsmiddelen 107
2.11 Overhead 113

3. Paragrafen 115
3.0 Inleiding paragrafen 117
3.1 Lokale heffingen 118
3.2 Weerstandvermogen en risicobeheersing 128
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen 142
3.4 Financiering 146
3.5 Bedrijfsvoering 152
3.6 Verbonden partijen 158
3.7 Grondbeleid 196
3.8 Openbaarheidsparagraaf 206
3.9 Rechtmatigheidsparagraaf 207

1. Inleiding

Beleidsbegroting 2025

1.1 Inleiding

In de vergadering van 3 juli 2024 heeft de raad de Kadernota 2025 vastgesteld. Deze bevat de kaders voor de programmabegroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028.

Aanbieding begroting

Het college van burgemeester en wethouders biedt deze programmabegroting 2025 ter vaststelling aan, aan de gemeenteraad. Daarnaast wordt een raadseigen voorstel aangeboden om de deelbegroting 2025 van de raad vast te stellen.

Financiële situatie

Voor de begroting 2025 - 2028 kunnen onderstaande saldi worden gepresenteerd:

	2025	2026	2027	2028
Beschikbare saldi 1e berap 2024 / kadernota 2025	**637.786**	**32.148**	**53.558**	**93.335**
Nadat de 1e bestuursrapportage 2024 en de kadernota 2025 verwerkt zijn in de begroting worden de kapitaallasten en overheadkosten opnieuw doorberekend. Door latentie in de uitvoering ontstaan verschillen in de ramingen ten opzichte van de vorige begroting, die leiden tot de volgende aanpassingen:	**399.917**	**395.233**	**350.723**	**332.732**
Totaal bijgesteld beschikbaar saldo	**1.037.703**	**427.381**	**404.281**	**426.067**

Toezicht provincie Limburg

Bij de gemeenten in Midden-Limburg, waaronder Echt-Susteren, is in het voorjaar van 2021 voor de vierde keer een financieel verdiepingsonderzoek gehouden. Op basis van het onderzoek hebben Gedeputeerde Staten (GS) geconcludeerd dat de gemeente aan de voorwaarden van de modernisering toezicht voldoet. Echt-Susteren komt daarmee in aanmerking voor meerjarig repressief toezicht. Dit betekent dat de periode vanaf de bekendmaking van het besluit van GS (14 september juli 2021) tot en met het begrotingsjaar 2024 toezichtsarm is.

De provincie heeft bij de begrotingsbrief 2024 d.d. 5 december 2023 laten weten dat in 2024 geen financiële verdiepingsonderzoeken bij gemeenten uitgevoerd worden. De provincie is de verdiepingsonderzoeken aan het evalueren. Na afloop van het evaluatieproces informeert de provincie de gemeenten. De verwachting is dat in 2025 weer een verdiepingsonderzoek plaatsvindt.

Uitgangspunten programmabegroting

1. Begroting is in evenwicht. Volgens artikel 189 van de Gemeentewet stelt de raad een sluitende begroting vast. Wanneer de begroting niet sluitend is, moet de meerjarenraming aannemelijk maken dat de begroting op korte termijn sluitend wordt. In ons financieel beleid is dit uitgangspunt ook opgenomen: structurele lasten worden gedekt door structurele baten.
2. De raming van baten en lasten is reëel.
3. De meerjarenraming is gebaseerd op een gelijkblijvend aantal inwoners van 32.100.
4. De vrijval van kapitaallasten wordt ingezet voor het investeringsplan (zie hoofdstuk 4.1 van de financiële begroting).
5. De omvang van reserves en voorzieningen wordt tweejaarlijks getoetst bij het actualiseren van de nota reserves en voorzieningen. De bijstelling 2024 van de nota reserves en voorzieningen 2023 wordt tegelijk met deze begroting 2025 op 7 november 2024 aan de raad voorgelegd.

6. De uitgangspunten bij het vaststellen van de meerjarige opbrengsten voor leges en heffingen zijn toegelicht in de paragraaf lokale heffingen 3.1.

De uitkomsten van de meicirculaire 2024 en eventuele andere onderwerpen die naar voren zijn gekomen ná het opstellen en vaststellen van de kadernota 2025 worden verwerkt in de 1e begrotingswijziging 2025. Deze wordt tegelijk met de begroting 2025 aan de gemeenteraad voorgelegd.

Structureel en reëel evenwicht

Zoals gebruikelijk wordt in de 1e begrotingswijziging de verwerking van de meicirculaire opgenomen. De raad is over de meicirculaire 2024 geïnformeerd door middel van de raadsinformatiebrief van 18 juni 2024.

De meicirculaire 2024 geeft samengevat de volgende saldi:

	2025	2026	2027	2028
Stand Algemene uitkering begroting t/m voorjaarsnota Rijk	66.853.720	63.001.170	63.486.473	62.474.160
Meicirculaire 2024	70.108.922	65.267.748	65.518.229	65.576.461
Saldo	**3.255.202**	**2.266.578**	**2.031.756**	**3.102.301**

De voorgestelde bestemming van de saldi meicirculaire 2024 is als volgt:

		2025	2026	2027	2028
	Bestemmingen:				
1	Stelpost volume accres 75%		986.351	975.288	980.419
2	Participatie	207.387	191.775	234.584	217.476
3	Jeugd	850.629			750.000
4	WMO	13.198			
5	Reserve toekomstige ontwikkelingen gemeentewerf	1.500.000			
	Totaal bestemmingen	**2.571.214**	**1.178.126**	**1.209.872**	**1.947.895**
	Nog beschikbaar saldo meicirculaire	**683.988**	**1.088.452**	**821.884**	**1.154.406**

Aan het begin van deze inleiding zijn de saldi vermeld van vaststelling van de 1e bestuursrapportage 2024 en kadernota 2025. De doorverdeling van de kapitaallasten en overheadkosten leidt tot een bijstelling van deze saldi. Vervolgens is de meicirculaire 2024 vertaald en worden voorstellen gedaan over de bestemming van de saldi. Tot slot wordt voorgesteld om de beschikbare saldi van de meicirculaire voor de jaren 2026 – 2028 af te boeken van de opgenomen taakstelling in de begroting. Ná verwerking van bovenstaande ontstaat het volgende beeld:

	2025	2026	2027	2028
Totaal bijgesteld saldo	1.037.703	427.381	404.281	426.067
Saldo meicirculaire 2024	683.988	1.088.452	821.884	1.154.406
Afboeken taakstelling		-1.088.452	-821.884	-1.154.406
Voorlopig rekeningsaldo 2025-2028	**1.721.691**	**427.381**	**404.281**	**426.067**

In het raadsvoorstel bij de begroting 2025 zijn een aantal voorstellen opgenomen om te verwerken via de 1e begrotingswijziging 2025. Dekking van de voorstellen wordt gevonden door te beschikken over voornoemde voorlopige rekeningsaldi.

Stelposten

Naast de voorlopige rekeningsaldi voor de jaren 2025 tot en met 2028 zijn in de begroting ook nog een aantal stelposten opgenomen.

	2025	2026	2027	2028
Onvoorziene lasten	103.500	103.500	103.500	103.500
Stelpost toekomstige verplichtingen algemene uitkering	500.000	200.000	400.000	200.000
Stelpost toekomstige verplichtingen CAO uitgaven	700.000	700.000	700.000	700.000
Stelpost verrekening algemene uitkering	0	986.351	975.288	980.419
Totaal stelposten	**1.303.500**	**1.989.851**	**2.178.788**	**1.983.919**

Inzicht in de structurele begrotingspositie

Sinds 1 juli 2013 legt de Gemeentewet de raad op om een begroting vast te stellen die een structureel en reëel evenwicht heeft. De raad kan daarvan afwijken als het aannemelijk is dat dit evenwicht in de periode van de meerjarenraming zal worden bereikt.
Het inzicht in de structurele begrotingspositie van onze gemeente blijft een belangrijk aandachtspunt, met name omdat via de eerste begrotingswijziging de meicirculaire wordt verwerkt. Het vaststellen van de begroting waarbij de baten en lasten met elkaar in evenwicht zijn, betekent niet dat voldaan wordt aan de Gemeentewet. De begroting moet worden vastgesteld die ook structureel in evenwicht is. Dit betekent evenwicht waarbij incidentele effecten niet mee worden gerekend. In onderstaand overzicht is het structureel begrotingsevenwicht gepresenteerd:

X € 1.000	2025	2026	2027	2028
Lasten exclusief reservemutaties	109.325	105.838	104.179	101.835
Baten exclusief reservemutaties	112.650	104.953	103.168	101.882
Saldo baten en lasten	3.325	-885	-1.011	47
Toevoeging aan reserves (last)	7.733	648	387	987
Onttrekking aan reserves (baat)	4.575	1.671	1.512	1.077
Saldo mutaties reserves	-3.158	1.023	1.125	90
Geraamd resultaat	167	138	114	137
Incidentele lasten inclusief reservemutaties +	11.585	5.568	3.584	1.946
Incidentele baten inclusief reservemutaties -/-	12.336	6.045	3.950	1.926
Saldo incidentele baten en lasten	-751	-477	-366	20
Structureel resultaat na 1e begrotingswijziging	**-584**	**-339**	**-252**	**157**

Deelbegroting raad

Het presidium heeft in zijn vergadering van 26 augustus 2024 de deelbegroting raad geaccordeerd.

Leeswijzer

Voorheen werden de programma's "liggend" in de begroting opgenomen. In deze begroting zijn de programma's "staand" opgenomen. Bij het opnieuw inrichten van de programma's is ook nagestreefd om teksten efficiënter en / of korter te formuleren. Met ingang van het begrotingsjaar 2025 is het aantal kengetallen / indicatoren teruggebracht naar de wettelijke indicatoren. Kengetallen worden alleen nog opgenomen als ze een toegevoegde waarde hebben. Het resultaat is dat een groot aantal kengetallen en indicatoren kunnen vervallen of op een andere wijze worden gepresenteerd.

Onderstaande verbeteringen zijn doorgevoerd:

- Indicatoren worden maar éénmalig vermeld in de begroting op de plaats waar ze het meeste thuishoren.
- De bron van de indicator wordt vermeld in de begroting. Hierdoor is het voor iedereen duidelijk waar ze moeten zoeken en welke bron gehanteerd is.
- Indicatoren worden niet meer meerjarig opgenomen. Dit is namelijk vanuit het BBV geen verplichting.
- Alle indicatoren worden gepresenteerd in één totaaloverzicht per programma. Dit geeft meer "rust" in de begroting. Nu staan onder elk product indicatoren vermeld.
- Eigen indicatoren toevoegen is mogelijk. Deze moeten dan wel aan de volgende voorwaarden voldoen:
  - een duidelijke bron die goed te vinden is.
  - het geven van stuurinformatie.

De programmabegroting bestaat, naast de inleiding op de programma's en het overzicht van de specifieke projecten, uit 10 programma's.

Er is een extra onderdeel toegevoegd waarin de overhead is opgenomen.
In de programmabegroting is aangegeven wat de gemeente wil bereiken (de maatschappelijke effecten), wat ervoor gedaan gaat worden (de prestaties) en vervolgens wat deze prestaties de gemeente gaan kosten. Ook zijn de door het BBV verplichte indicatoren opgenomen.
In het algemeen deel van de programma's zijn volgens het BBV vermeld welke paragrafen, welke verbonden partijen en welke reserves en voorzieningen daar betrekking op hebben.
In het hoofdstuk paragrafen wordt ingegaan op de verplichte 8 paragrafen volgens het BBV en de toegevoegde paragraaf rechtmatigheid en de openbaarheidsparagraaf.

Deel II De financiële begroting

In deel II 'de financiële begroting' wordt een recapitulatie van de begroting weergegeven. De informatie over investeringen, reserves en voorzieningen en langlopende geldleningen is hierin opgenomen.

1.2 Begroting in één oogopslag

Voorgaande jaren werd een apart boekwerk gemaakt van de begroting in één oogopslag. De begroting in één oogopslag maakt vanaf begrotingsjaar 2025 deel uit van de inleiding van de begroting. In onderstaande overzichten staan de belangrijkste financiële gegevens uit de begroting.

De inkomsten in 2025 zijn € 113,9 miljoen. Veruit het grootste deel ontvangen we van het Rijk Hieronder staan de belangrijkste inkomsten vermeld. De post overige inkomsten bevat onder andere de onttrekking vanuit de reserves, huren en pachten.

Inkomsten (x € 1 miljoen)	Begroting 2025
Inkomsten vanuit het Rijk	
Algemene uitkering (incl. deelfondsen)	€ 70,1
Bijstandsuitkeringen	€ 7,2
Lokale heffingen	
Onroerende zaakbelastingen	€ 8,4
Afvalstoffenheffing	€ 3,8
Rioolrechten	€ 4,7
Leges	€ 3,0
Overige heffingen	€ 0,8
Overige inkomsten	
Dividend/rente	€ 0,2
Economische zaken en grondexploitaties	€ 8,6
Overige inkomsten (incl. reserves)	€ 7,1
Totaal	**€ 113,9**

De uitgaven per programma zien er als volgt uit. Hierbij is ook inzichtelijk gemaakt hoeveel we als gemeente per inwoner per programma uitgeven.

Uitgaven (x € 1 miljoen)	Begroting 2025	Per inwoner
Bevolking en Bestuur	€ 8,7	€ 272
Openbare orde en veiligheid	€ 3,3	€ 102
Beheer openbare ruimte	€ 16,5	€ 513
Onderwijs	€ 2,3	€ 71

Cultuur & Sport	€ 5,0	€ 154
Sociaal Domein	€ 47,9	€ 1.491
Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	€ 1,3	€ 40
Omgevingsrecht	€ 4,3	€ 135
Economische Zaken en grondexploitaties	€ 9,8	€ 306
Algemene dekkingsmiddelen	€ 4,7	€ 147
Overhead	€ 9,1	€ 285
Totaal	**€ 112,9**	

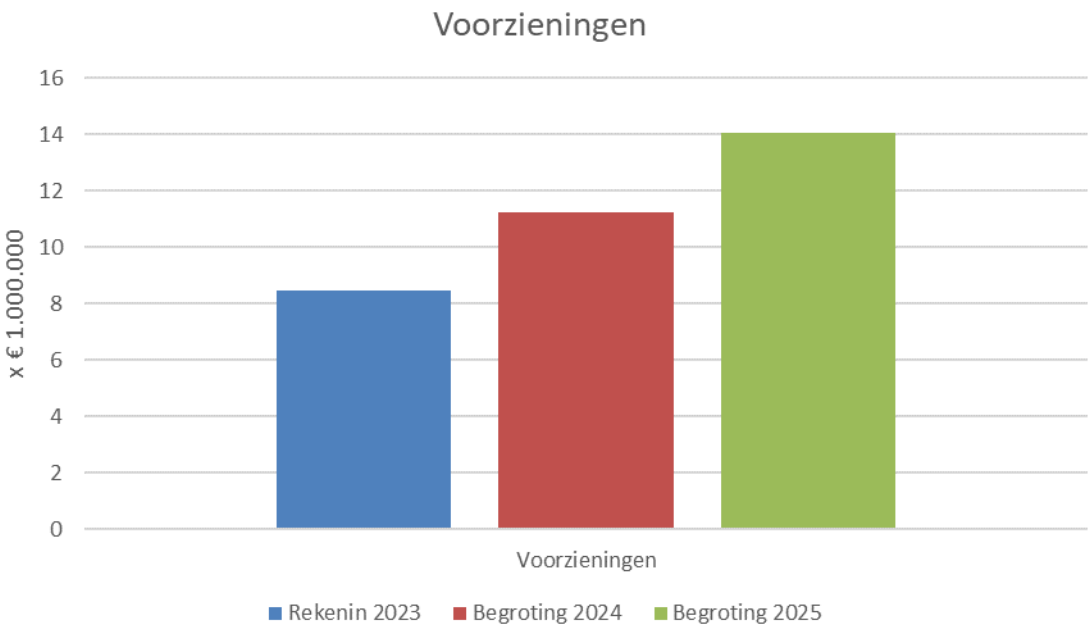
Het totaaloverzicht van baten en lasten van alle programma's staat in onderstaande tabel. Dit is een samenvatting van de begroting 2025. Het geraamde saldo van de begroting 2025 is € 1.037.703 positief. In het raadsvoorstel behorende bij deze begroting geeft de raad een bestemming aan dit saldo.

Totaal	**Rekening 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**	**Begroot 2026**	**Begroot 2027**	**Begroot 2028**
Lasten	103.611.554	129.041.406	109.008.730	103.282.146	101.857.388	99.192.755
Baten	110.800.984	119.775.745	109.352.997	102.686.655	101.136.082	98.779.777
Geraamde totale saldo van baten en lasten	**7.189.430**	**-9.265.661**	**344.267**	**-595.491**	**-721.306**	**-412.978**
Storting reserves	21.597.405	7.291.815	3.881.742	648.190	386.731	237.462
Onttrekking reserves	16.755.068	17.020.982	4.575.178	1.671.062	1.512.318	1.076.507
Mutatie van de reserves	**-4.842.337**	**9.729.167**	**693.436**	**1.022.872**	**1.125.587**	**839.045**
Geraamde resultaat	**2.347.093**	**463.506**	**1.037.703**	**427.381**	**404.281**	**426.067**

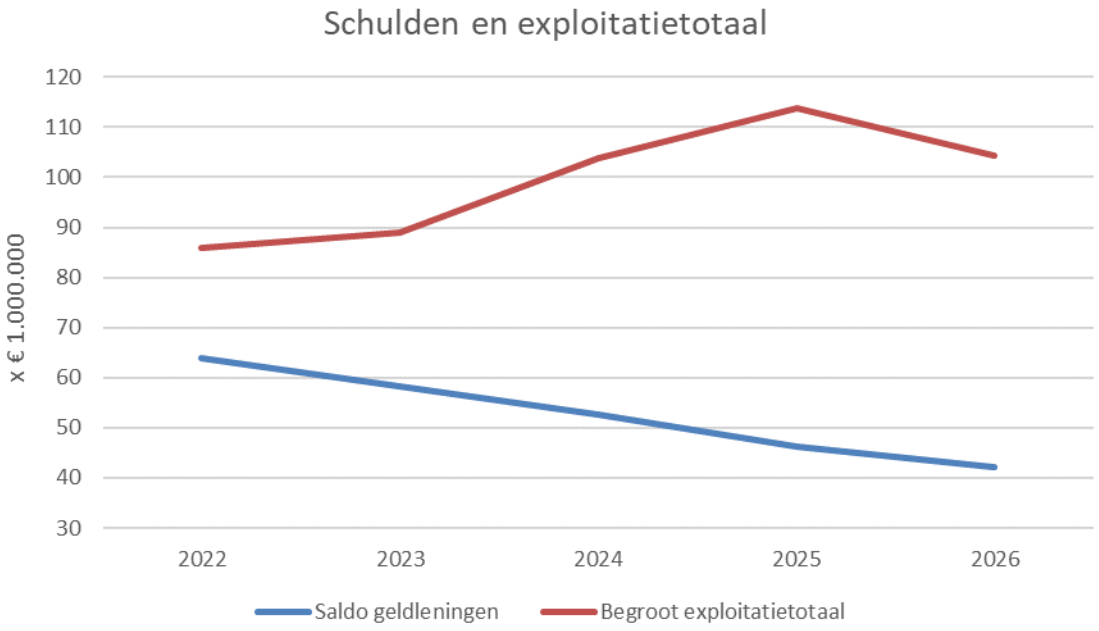
Hieronder een overzicht van de reserves.

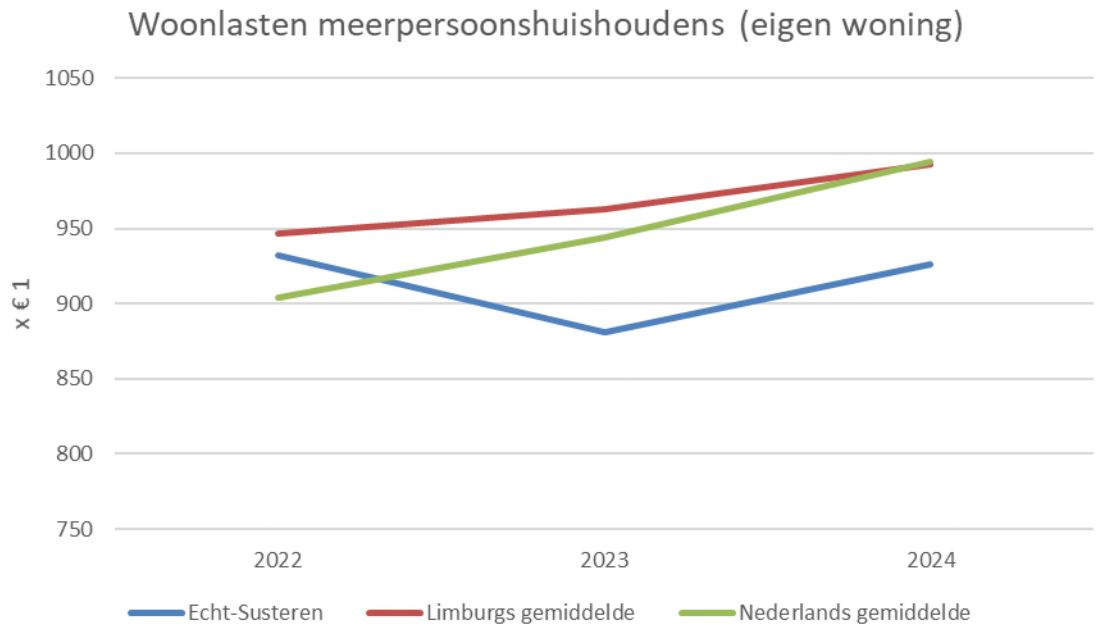
In het volgende overzicht staat het verloop van de voorzieningen. Er zijn in de gemeente voorzieningen opgenomen voor onder andere afvalverwijdering en -verwerking, riolering en diverse soorten onderhoud.

Hoewel het begroot exploitatietotaal jaarlijks stijgt, daalt het saldo van de geldleningen.

Hoe doen we het dan als gemeente ten opzichte van andere gemeenten? Onderstaande grafiek geeft aan wat de woonlasten zijn van de gemeente ten opzichte van het Limburgse en Nederlandse gemiddelde. Het gaat om de cijfers van een meerpersoonshuishouden met eigen woning (bron: Coelo Atlas). Hieruit blijkt dat de gemeente onder het Limburgse gemiddelde zit met de lokale lastendruk.

Voor de begroting 2025 is uitgegaan van 32.100 inwoners. De verdeling per kern is als volgt:

Kern	Aantal inwoners
Susteren	7.000
Dieteren	800
Roosteren	1.500
Echt	7.825
Maria Hoop	1.350
Peij	7.200
Nieuwstadt	3.300
Sint Joost	1.425
Koningsbosch	1.650
	32.100

2. Programma's

Beleidsbegroting 2025

2.0 Inleiding programma's, specifieke projecten en activiteiten 2025

Het besluit begroting en verantwoording (BBV) schrijft voor, dat de begroting in programma's ingedeeld wordt. Een programma is een samenhangend geheel van activiteiten. De raad is helemaal vrij in de indeling van de programma's. Volgens de financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet, artikel 2, stelt de raad de programma-indeling vast.

Indeling per programma

De huidige indeling van de programmabegroting kent 10 programma's. Voor ieder programma geldt de volgende indeling:

- Doelstelling
- Reikwijdte
- Gemeentelijke wet- en regelgeving en beleidskaders
- Paragrafen
- Verbonden partijen
- Reserves en voorzieningen

Op deze manier worden de verbanden tussen het programma en de betreffende onderdelen inzichtelijk gemaakt.

Daarnaast zijn de specifieke projecten 2025 per programma op het beginblad van het programma weergegeven. Deze specifieke projecten komen in totaliteit terug in de hierna volgende bladzijden van dit hoofdstuk.

Na het beginblad(en) van het programma volgen de producten die deel uitmaken van de programma's.

De W-vragen

Daarna volgen de 'W-vragen'. Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen? en Wat mag het kosten? Deze drie vragen zijn voorgeschreven in het BBV.

Wat willen we bereiken?

Deze vraag wordt zo SMART [1]) mogelijk beantwoord. Een concrete doelstelling maakt het gemakkelijk om achteraf vast te stellen of deze gerealiseerd is. De doelstellingen zijn vertaald in indicatoren, die een indruk geven van het gerealiseerde maatschappelijk effect.

Wat gaan we daarvoor doen?

Het is de bedoeling dat concrete activiteiten gekoppeld zijn aan de doelstellingen, die bereikt moeten worden. Bij deze vraag is ook plaats voor structurele, veelal wettelijke taken.

Wat mag het kosten?

Hier wordt opgenomen welk budget voor het uitvoeren van het betreffende programma beschikbaar is.
De begroting wordt meerjarig weergegeven. Ook zijn de vergelijkende cijfers opgenomen met de lopende begroting 2024 en de jaarrekening 2023.

Wanneer is realisatie gepland?

Hoewel dit niet is voorgeschreven, heeft de gemeente ervoor gekozen om de vraag 'Wanneer?' toe te voegen. Door deze vraag te beantwoorden is de concreetheid aanzienlijk toegenomen.

[1]) **SMART = Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden**

Specifieke projecten en activiteiten 2025

In deze paragraaf in de begroting wordt op overzichtelijke wijze aangegeven wat de specifieke projecten en activiteiten voor het jaar 2025 zijn. Op deze manier heeft de raad een extra instrument aan de hand waarvan ze haar kaderstellende en controlerende taak nog beter kan uitvoeren.

De aangestipte onderwerpen worden verder uitgewerkt in de producten van de 10 programma's van deze programmabegroting.
Op de eerste bladzijde van elk programma zijn deze specifieke projecten en activiteiten nogmaals in een apart kadertje weergegeven.

Specifiek voor 2025
Bevolking en bestuur
• Geen specifieke projecten
Openbare orde en veiligheid
• Geen specifieke projecten
Beheer openbare ruimte
• Afval: uitbreiden en vervangen ondergrondse installaties restafval bij hoogbouw
• Voorbereiden en/of uitvoeren diverse infraprojecten in Nieuwstadt, Pey, Roosteren en Susteren
• Wateropgave Susteren
• Voorbereiden en/of uitvoeren nieuwe gemeentewerf
• Advisering, ontzorging en stimulering van onze inwoners bij het verduurzamen van woningen
• Optimalisatie afvalscheiding, -inzameling en -verwerking
Onderwijs
• Geen specifieke projecten
Cultuur en sport
• *Bibliotheek* Met ingang van 2025 moet voldaan worden aan de wettelijk zorgplicht, dat is in de bestaande bibliotheekvoorziening vanwege ruimtegebrek niet mogelijk. Het Rijk heeft een eenmalige specifieke uitkering lokale bibliotheekvoorzieningen (verder SPUK) verleend voor het realiseren van een nieuwe volwaardige bibliotheekvestiging. In 2024 is een projectgroep gevormd die aan de slag is gegaan met de mogelijkheden voor een nieuwe volwaardige bibliotheekvestiging, verdere verkenning, noodzakelijke onderzoeken en voorbereidingen. Daarbij wordt ook rekening gehouden met de inzet van de verkregen subsidie. Ingevolge de SPUK dient uiterlijk 31 december 2025 de nieuwe volwaardige bibliotheekvestiging gerealiseerd te zijn.
Sociaal domein
• Uitvoeren en implementeren van de nieuwe regionale aanbesteding ambulante jeugdhulp.
• Onderzoek naar mogelijkheden om het Jongereninlooppunt (JIP) en het project 'met minder kaders naar volwassenheid (18 - / 18+)' in elkaar te laten opgaan als 1 overlegtafel / loket.
• Gemeenschapshuizen: - Voorbereiding realisatie gemeenschapshuis Susteren - Realisatie verbouwing gemeenschapshuis St Joris, Echt - Realisatie verbouwing gemeenschapshuis Oos Heem, Koningsbosch - Onderzoek en voorbereiding Banderthof en Pius X Echt

Specifiek voor 2025

- Onderzoek en voorbereiding gemeenschapshuis Nieuwstadt

Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

- Omgevingswet
  - Omgevingsvisie: besluitvorming
  - Voorbereiding opstellen omgevingsplan
- Diverse plannen waarbij een wijziging van het omgevingsplan wordt doorgevoerd
- Programma centrum Echt
  - Afronding infraprojecten
  - Opwaardering Plats en omgeving Landricuskerk
  - Realisatie 'De pannenfabriek' (Jumbo foodmarkt, Restaurants en (leven in de) brouwerij)
  - Voortzetten positioneren Echt Centrum als regionaal voorzienend winkelcentrum
  - Transformatie leegstaande panden Bovenste Straat en Gelrestraat
- Project Susteren
  - Voorbereiding en start realisatie diverse infrastructurele projecten
  - Diverse locaties woningbouw
    - Louersveld
    - Willibrordusplein
    - Centrum
    - Jozefstraat
    - Voormalig gemeentehuis
  - Revitalisering Wolfkoul
  - Voorbereiding bouw gemeenschapshuis
- Project Dieteren
  - Realisatie verbindingsweg Sportpark Suëstra: Maaseikerweg-Tenniscomplex
  - Revitalisering Corneliushof
  - Onderzoek mogelijkheden woningbouw
- Project Nieuwstadt
  - Realisatie projecten vanuit de projectenkaart Swentibold
  - Gemeenschapshuis: onderzoek en voorbereiding
  - Diverse infrastructurele projecten
  - Diverse woningbouw
- Project Peij
  - Voorbereiding en realisatie diverse grootschalige infrastructurele projecten
  - Diverse woningbouw
- Project Roosteren
  - Voorbereiding infrastructurele projecten Maasstraat en Kokkelert
  - Voorbereiding Pater Sangersbrug (Vlaamse Waterwegen)
- Project St Joost
  - Aanpak verkeerskundige en infrastructurele knelpunten
  - Voorbereiding aanpak Heerdstraat
  - Onderzoek mogelijkheden woningbouw
- Realisatie woningbouw
  - Bocage Echt
  - Apollo/Stoba-locatie Echt
  - Diverse locaties transformatie detailhandel
  - Heerweg (PSW en jongerenhuisvesting), Schilberg
  - Chatelainplein, Peij
  - Willibrordusplein Centrum Susteren
  - Mariaveld, Susteren
  - Karel V-straat, Koningsbosch
  - Vlaskuilseweg, Maria Hoop
  - Kasteel Terborghstraat, Roosteren
  - Holikiday, Susterderweg Nieuwstadt

Specifiek voor 2025
- Diverse (particuliere) woningbouwprojecten in de kernen
• Planvorming woningbouw in alle kernen - Louersveld, Susteren - Voormalig gemeentehuis in Susteren - Ruimte voor Ruimte-locaties Baakhoven en St Joost - ‘Straatje erbij’-planvorming
Omgevingsrecht
• Evaluatie en doorontwikkeling processen na de invoering van de omgevingswet
Economische zaken
• Aanpak winkelcentra Echt, Susteren en Peij
• Uitbreiding de Berk III: - Voorbereiding realisatie - Start realisatie infrastructuur - Start verkoop fase 1
• de Loop-West: - Realisatie uitbreiding - Aanpak infrastructuur - Doorontwikkeling bestaand bedrijventerrein
• Bedrijventerrein het Vonderen - Afstemming met OML over grondverwerving en planologische procedure
• Bedrijventerrein de Wolfskoul - Aanpak ontsluiting zuidzijde - Verduurzaming en toekomstbestendig maken bedrijventerrein
Algemene dekkingsmiddelen
• Geen specifieke projecten

Programma 1
Bevolking en bestuur

2.1 Bevolking en bestuur

Doelstelling van dit programma:

- Een optimale dienstverlening aan de inwoner waarbij uitvoering wordt gegeven aan de wettelijke taken die de gemeente uitvoert;
- Het betrekken van de inwoner bij het gemeentelijk beleid en beleidsvoornemens;
- Het aanbieden van betrouwbare vraag-, gebieds- en zaakgerichte transparante dienstverlening tegen zo laag mogelijke kosten voor de klant;
- Een eigentijdse, open en transparante vorm van besturen om de majeure taken en uitdagingen die in het verschiet liggen, uit te voeren;
- Als bestuur een betrouwbare samenwerkingspartner vormen, die afspraken nakomt en helder communiceert, richting zowel inwoners als gemeenteraad;
- Hoogste aandacht voor integriteit, zowel in de contacten met inwoners, verenigingen en bedrijven, als richting de eigen organisatie;
- Samen met onze maatschappelijke partners werken aan de gemeente die Echt-Susteren wil zijn, namelijk het 'Smalste Stukje Nederland', waar het goed wonen, werken en recreëren is.

Reikwijdte

Het programma bevolking en bestuur omvat de volgende producten:

1. Deelbegroting bestuur (gemeenteraad)
2. Bestuur (college)
3. Dienstverlening
4. Burgerlijke stand
5. Basisregistratie personen (incl. reisdocumenten niet-ingezetenen)
6. Verkiezingen
7. Positionering gemeente Echt-Susteren via het Smalste Stukje Nederland

Verbonden partijen

- Servicecentrum MER
- Inkoopcentrum Zuid

Reserves en voorzieningen

- Reserve verkiezingen
- Reserve pensioenverplichting bestuurders
- Voorziening pensioenverplichting bestuurders

Gemeentelijke wet- en regelgeving

- Beheerregeling Basisregistratie Personen (BRP)
- Beheerregeling waardedocumenten
- Informatiebeveiligingsplan BRP en waardedocumenten
- Inspraakverordening 2004
- Privacyreglement BRP
- Privacyreglement curatele administratie
- Privacyreglement gezag-administratie
- Privacyreglement registratie rijbewijzen
- Privacyreglement uitsluiting kiesrecht
- Privacyreglement verklaringen over gedrag
- Rechtspositieregeling voor babs (Buitengewoon ambtenaar burgerlijke stand) van de gemeente Echt-Susteren
- Verordening raadscommissies Echt-Susteren 2020
- Verordening op de rekenkamercommissie 2015
- Verordening op het onderzoeksrecht van de raad
- Verordening rechtspositie wethouders, raads- en commissieleden
- Reglement burgerlijke stand
- Reglement van orde raad Echt-Susteren 2020
- Tarieventabel leges 2025
- Uitvoeringshandboek bij het informatiebeveiligingsplan BRP en waardedocumenten
- Verordening accountantscommissie gemeente Echt-Susteren 2014
- Verordening BRP
- Verordening commissie bezwaarschriften 2014
- Verordening elektronische kennisgeving
- Verordening fractieondersteuning 2013
- Verordening functioneringsgesprekken burgemeester
- Verordening tot toekenning gemeentelijke onderscheidingen
- Verordening voor de controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie van de gemeente Echt-Susteren 2023
- Verordening werkgeverscommissie griffie 2013

2.1 Bevolking en bestuur

1. Deelbegroting bestuur (gemeenteraad)	Portefeuillehouder Burgemeester dr. J.W.M.M.J. Hessels					
	Realisatie 2023	Begroting 2024	2025	2026	2027	2028
De uitgaven voor het functioneren van de gemeenteraad worden in een afzonderlijke begroting ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden.	763.774	775.785	773.785	782.785	780.785	786.785
Totaal	**763.774**	**775.785**	**773.785**	**782.785**	**780.785**	**786.785**

2. Bestuur (college)	Portefeuillehouder Burgemeester dr. J.W.M.M.J. Hessels
Wat willen we bereiken?	
Cittaslow	
• Doel- en resultaatgericht beleid voeren op basis van transparantie en de nieuwe strategische kaders (missie, visie en kernwaarden) • In- en externe bewustwording van de Cittaslow-filosofie • Sterke internationale samenwerkingen (met aandacht voor positionering van Nieuwstadt)	

Wat gaan we ervoor doen?	**Wanneer gerealiseerd?**
• Actief informeren van de gemeenteraad via informatiebrieven, conferenties, bijeenkomsten en de beantwoording van schriftelijke vragen (art. 33 Reglement van Orde).	Continu
• Toepassen van participatietechnieken bij overheidsprocessen en gemeentelijke besluitvorming.	Continu
• Herijken integriteitsprotocollen	2025
Cittaslow	
Draagvlak voor Cittaslow	
• Implementeren van de 'herijking strategische kaders Echt-Susteren' (met daarin de nieuwe overkoepelende missie, visie en VITA-kernwaarden);	2025
• Uniforme kaders en beleid afstemmen met alle Cittaslows in Nederland om krachten te bundelen en het Cittaslow-netwerk in Nederland te versterken;	Continu
• Intern organiseren van projectbezoeken met aandacht voor Cittaslow.	2025
Internationale organisaties en samenwerkingen	
• Intensieve samenwerkingen opzoeken met organisaties die passen binnen de Cittaslow-filosofie;	Continu
• Trilaterale grensoverschrijdende samenwerking met de Cittaslows Maaseik en Selfkant intensiveren;	2025
• Onderhouden stedenband met Neustadt an der Weinstraße;	Continu
• Deelname aan jaarlijks Neustadt-Treffen;	Continu
• Neustadt-Treffen 2027 in Nieuwstadt in Echt-Susteren organiseren. Dit valt samen met het jubileum van de kern die dan 750 jaar stadsrechten heeft. Hiervoor wordt in 2025 de samenwerking voortgezet, het netwerk uitgebreid en voorbereidingen getroffen.	2025-2027

2.1 Bevolking en bestuur

3. Dienstverlening Portefeuillehouder(s) Burgemeester dr. J.W.M.M.J. Hessels
Wat willen we bereiken?
Cittaslow
Een toekomstbestendige dienstverlenende organisatie die: • De klantvraag centraal stelt, haar inwoners kent, weet wat zij willen en waar hun behoeften liggen en hier haar dienstverlening op afstemt. • Gastvrij is. • Medewerkers in dienst heeft die dienstverlenings-DNA hebben. • Kwaliteitsnormen opstelt, periodiek checkt en bijstuurt. • Klantkanalen doorontwikkelt • Actueel is op het gebied van wet- en regelgeving en voldoet aan de wettelijk gestelde toegankelijkheidseisen. • Haar processen en systemen op orde heeft (op basis van de LEAN-methodiek), waardoor deze ondersteunend zijn aan het bieden van passende dienstverlening. • Zoveel mogelijk inwoners, bedrijven en bezoekers bereikt.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Vervolgstappen uitzetten om producten en diensten te meten en te verbeteren, naar aanleiding van de 0-meting onder onze inwoners. Hier vloeien concept-kwaliteitsnormen uit voort.	2025
• Onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor burgerparticipatie.	2025
• Gastvrijheid organisatiebreed een impuls geven. Hierbij kan o.a. gedacht worden aan: communicatie met burger en inrichting van hal.	Continu
• Medewerkers stimuleren hun inzichten op het gebied van dienstverlening te vergroten door bijvoorbeeld bedrijfsbezoeken, inspiratiebijeenkomsten en vaardigheidstrainingen.	Continu
• Interne telefonische dienstverlening doorontwikkelen.	2025
• Kwaliteitsmonitoring, training en coaching Telefonisch Informatie Centrum.	
• Opleiden en trainen van medewerkers in de LEAN-methodiek en processen in kaart brengen.	2025/2026
• LEAN-strategie op managementniveau uitrollen.	Continu
• Implementeren Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV).	2025
• Implementeren Wet digitale overheid (WDO).	2025
	2025/2026
Cittaslow	
Gebruik van ICT in de ontwikkeling van interactieve diensten voor de inwoners en de toeristen • Doorontwikkelen van klantkanalen (waaronder website, reguliere e-formulieren en eDiensten gericht op Burgerzaken) en het klantcontactsysteem. • Doorontwikkelen (digitale) dienstverlening MER-breed.	Continu

4. Burgerlijke stand Portefeuillehouder(s) Burgemeester dr. J.W.M.M.J. Hessels
Wat willen we bereiken?
• Een optimale dienstverlening van de burgerlijke stand.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Juist en volledig opmaken van akten van de burgerlijke stand en vastleggen van gebeurtenissen rondom de burgerlijke stand, zoals geboorte, erkenning, naamkeuze, aangifte levenloos geboren kind, overlijden, huwelijk, partnerschap en	Continu

2.1 Bevolking en bestuur

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
echtscheiding. • Verder digitaliseren en optimaliseren van de werkprocessen gericht op de landelijke ontwikkelingen en de bijbehorende wetgeving. • Bijhouden ontwikkelingen en regelgeving op het gebied van burgerlijke stand. • Meer gemak, snelheid en kwaliteit in dienstverlening voor burgers en uitvaartondernemers.	

5. Basisregistratie personen (inclusief reisdocumenten niet-ingezetenen) Portefeuillehouder(s) Burgemeester dr. J.W.M.M.J. Hessels
Wat willen we bereiken?
• Optimaal beheer van de gegevens in de BRP (Basisregistratie personen).

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Bijhouden en betrouwbaar houden van de gegevens in de BRP en de kwaliteit van de gegevens verbeteren.	Continu
• Aanpakken van adresfraude.	Continu
• Uitvoeren van de verplichte zelfevaluatie volgens de Wet basisregistratie personen (BRP). Het college van B&W is verplicht deze zelfevaluatie door te sturen naar de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG).	Vóór 1 januari 2026
• Uitvoeren van de verplichte jaarlijkse zelfevaluatie paspoorten en Nederlandse identiteitskaarten (ingezetenen en niet-ingezetenen). De burgemeester heeft hierover het bevoegd gezag en is verplicht deze zelfevaluatie door te sturen naar de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG).	Vóór 1 januari 2026
• Zorgen voor een tijdige en juiste registratie van personen.	Continu
• Het bestrijden van identiteitsfraude.	
• Uitbreiden van de eDiensten Burgerzaken, zodat inwoners voor meer producten en diensten 24/7 bij ons terecht kunnen.	

6. Verkiezingen Portefeuillehouder(s) Burgemeester dr. J.W.M.M.J. Hessels
Wat willen we bereiken?
• Goed georganiseerde verkiezingen met voldoende bemensing (ambtenaren en burgerleden). • Politieke participatie van inwoners. Minstens één stembureau in elke kern conform de wettelijk gestelde toegankelijkheideisen.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Volgens de verkiezingskalender worden in 2025 (vooralsnog) geen verkiezingen gehouden.	Continu
• Processen verkiezingen evalueren en verder optimaliseren mede gelet op het toekomstige nieuwe kleinere stembiljet.	
• VOX-Telmethode toepassen.	
• Voorbereiden op het nieuwe stembiljet.	

2.1 Bevolking en bestuur

6. Gemeentelijke positionering via Het Smalste Stukje Nederland Portefeuillehouder Burgemeester dr. J.W.M.M.J. Hessels
Wat willen we bereiken?
• Het Smalste Stukje Nederland (HSSNL) positioneren als aantrekkelijke uitvalsbasis om te wonen, werken en recreëren voor de regio Midden-Limburg en de Belgische en Duitse grensstreek. • Professionele en consistente uitstraling van het merk HSSNL. • Innoveren met HSSNL om onderscheidend vermogen te behouden.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Investeren in promotie en naamsbekendheid van het merk HSSNL en koppelen aan positieve associaties via (social) media en (ondersteuning of organisatie van) evenementen. • Investeren in toegankelijke en informatieve platformen om de bezienswaardigheden, producten en evenementen van HSSNL te kunnen beleven (zowel digitaal als fysiek via de Domijnen/VVV Echt). • Meer en efficiënter gebruik maken van bestaande marketingtools en deze uitbreiden en vernieuwen waar mogelijk. • HSSNL verder verbreden op basis van 3 pijlers: wonen, werken en recreëren (hieronder vallen ook sport en cultuur) en het aantrekken van de die bijbehorende klantgroepen.	Continu

Indicator	Toelichting	Bron	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Wettelijke indicatoren					
De wettelijke indicatoren behorende bij dit programma staan vermeld in de paragraaf bedrijfsvoering van deze begroting.					

Wat mag het kosten?

x € 1.000	Rekening 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Lasten	7.671	8.786	8.718	8.686	8.705	8.650
Baten	749	945	952	1.022	1.052	972
Saldo van baten en lasten	**-6.922**	**-7.841**	**-7.766**	**-7.664**	**-7.653**	**-7.678**
Storting reserves	21	16	16	16	16	16
Onttrekking reserves	38	14	14	22	14	14
Mutatie van de reserves	17	-2	-2	6	-2	-2
Geraamde resultaat	**-6.905**	**-7.843**	**-7.768**	**-7.658**	**-7.655**	**-7.680**

Programma 2
Openbare orde en veiligheid

2.2 Openbare orde en veiligheid

Doelstelling van dit programma:

Een veilige leefomgeving voor de inwoner.

Het Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 met bijbehorend uitvoeringsplan is vastgesteld. In de periode 2023-2026 wordt uitvoering gegeven aan de going concern taken en de volgende speerpunten:

- Casuïstiek Zorg en Veiligheid
- Ondermijning
- Digitale Veiligheid

Reikwijdte

Het programma Openbare orde en veiligheid omvat de volgende producten:

1. Bijzondere wetten
2. Integraal veiligheidsbeleid
3. Rampenbestrijding

Verbonden partijen

- Veiligheidsregio Limburg-Noord
- Antidiscriminatievoorziening Limburg
- Bureau Halt

Reserves en voorzieningen

Geen

Gemeentelijke wet- en regelgeving

- Algemeen Plaatselijke Verordening (APV)
- Beleidsplan Veiligheidsregio Limburg-Noord
- Beleidsplan Politie eenheid Limburg
- Beleidsregel aanpak overlast
- BIBOB-beleid
- Brandbeveiligingsverordening 2012
- Coffeeshopbeleid
- Convenant geïntegreerde aanpak georganiseerde misdaad
- Damoclesbeleid (bestuurlijke aanpak overtreding Opiumwet)
- Rampenbestrijdingsplan hoogwater Maas
- Regionaal Crisisplan
- Dekkingsplan Veiligheidsregio Limburg-Noord
- Evenementenbeleid
- Horecaconvenant
- Integraal veiligheidsbeleid
- Jaarplan Veiligheidshuis
- Jaarplan buurtbemiddeling
- Opleidings- en oefenactiviteitenplan
- Procesbeschrijving Tijdelijk Huisverbod
- Prostitutiebeleid
- Repressief brandweerorganisatieplan
- Uitvoeringsplan Burgernet

1. Bijzondere wetten

Portefeuillehouder(s)
Burgemeester dr. J.W.M.M.J. Hessels

Wat willen we bereiken?

- Een veilige omgeving zonder overlast en gevaar voor de omgeving. Geen illegale praktijken en het beperken van risico's.
- Bestuurlijke aanpak van overtredingen van de Opiumwet (naast de strafrechtelijke aanpak).

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Inzetten van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob). Naar aanleiding van het in 2024 aangescherpte Bibob-beleid worden aanzienlijk meer vergunningaanvragen getoetst op basis van de wet Bibob.	Continu
• In 2016 is het Damoclesbeleid Echt-Susteren aangescherpt. Bij overtredingen van de Opiumwet wordt niet meer gewaarschuwd maar worden zowel woningen als lokalen direct gesloten. Deze bestuursrechtelijke maatregelen worden bij alle overtredingen van de Opiumwet uitgevoerd.	Continu

2.2 Openbare orde en veiligheid

2. Integraal veiligheidsbeleid Portefeuillehouder(s) Burgemeester dr. J.W.M.M.J. Hessels
Wat willen we bereiken?
• Verbeteren aanpak casuïstiek op het snijvlak van zorg en veiligheid. • Geen ondermijnende en georganiseerde criminaliteit. • Vergroten weerbaarheid van de gemeentelijke organisatie, burgers en bedrijven tegen cybercriminaliteit. • Een veilige omgeving door het verminderen van overlast en tegengaan van criminaliteit.
Cittaslow
• Betrokkenheid inwoners bij een leefbare en veilige woonomgeving.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Persoonsgerichte aanpak via het Veiligheidshuis en het Vangnetoverleg. • Interventies door de inzet van de Wet verplichte GGZ en de Wet tijdelijk huisverbod. • Consequente afstemming, zowel bestuurlijk als ambtelijk, tussen zorg en veiligheid over beleid en casuïstiek. • Verstevigen van de aanpak met handhavingsacties door het Flexteam. • Bibob-screening van alle exploitatie-, alcoholwet-, omgevingsvergunningen en vastgoedtransacties op basis van het nieuwe beleid. • Behandelen van casussen in het Lokaal Overleg over de bestuurlijke aanpak ondermijnende en georganiseerde criminaliteit. • Vergroten bewustwording ambtenaren/bestuurders, ondernemers en bewoners over mogelijke bedreigingen of het signaleren van ondermijning. • Thematische aanpak van ondermijning met bijzondere aandacht voor risico's van jonge aanwas. • Weerbaar maken van de gemeentelijke organisatie, burgers en • bedrijven tegen cybercriminaliteit door Intensivering preventievoorlichting, en het vergroten van de meldings- en aangiftebereidheid. • Inzet op risicobewustzijn en 'veilig gedrag' medewerkers door trainingen en bewustzijnstrajecten. • De crisisorganisatie moet ook inzetbaar zijn bij het wegvallen van middelen (stroomuitval/uitval ICT). De crisisorganisatie is daarmee een belangrijk onderdeel van het te ontwikkelen continuïteitsmanagement en integraal continuïteitsplan. • Ontwikkeling preventie- en responsaanpak online aangejaagde ordeverstoring. • Preventieactiviteiten via bewonersavonden om woninginbraken tegen te gaan. • Inzet buurtpreventieteams. • Inzet burgernet. • Uitbreiden van de BOA-capaciteit om flexibeler (weekend en avonden) toezicht te kunnen houden. • Verbeteren toezicht openbare ruimte (structurele borging informatie-uitwisseling BOA's en politie). • Inzet flexibel cameratoezicht bij verplaatsende overlast en criminaliteit. • Persoonsgerichte aanpak van (mogelijke) daders via het Veiligheidshuis. • Buurtbemiddeling. • JOES (Jongerenoverleg Echt-Susteren). Door dit zes-wekelijkse overleg wordt de aanpak van jongerenoverlast tegengegaan. Hinderlijke, overlastgevende en criminele jeugdgroepen worden aangepakt. • Voortzetting van het Keurmerk Veilig Ondernemen De Berk. • Toezicht op naleven van exploitatie-, Drank- en Horeca-, en evenementenvergunningen. • Infrastructurele verkeersmaatregelen, voorlichting en educatie en handhaving om	Continu

2.2 Openbare orde en veiligheid

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
de verkeersveiligheid te verhogen. • Aanpak polarisatie en radicalisering door preventie, samenwerking en integrale interventies bij concrete casussen.	
Cittaslow	
• Ondersteunen, stimuleren en (op maat) faciliteren van 24 bestaande buurtpreventieteams.	

3.Rampenbestrijding Portefeuillehouder(s) Burgemeester dr. J.W.M.M.J. Hessels
Wat willen we bereiken?
• Preparatie op crises. • Een volledig opgeleide en geoefende rampbestrijdingsorganisatie.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Naast de blijvende verbetering van de crisisorganisatie specifieke aandacht voor preparatie op hoogwater, droogte en digitale ontwrichting.	Continu
• Crisislocoburgemeesters/wethouders worden jaarlijks bijgeschoold en geoefend om de burgemeester te vervangen bij calamiteiten.	Continu
• Uitvoeren van het opleiding- en oefenplan. Alle sleutelfiguren binnen de Oranje Kolom nemen jaarlijks deel aan oefeningen en volgen de noodzakelijke opleidingen.	

Indicator	Toelichting	Bron	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Wettelijke indicatoren					
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren van 12-17 jaar	Bureau Halt	11	<7	<7
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	0,6	<0,5	<0,5
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	3,7	<4	<4
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	0,3	<2	<2
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	3,2	<4	<4
Eigen indicatoren					
Bibob-toetsen	Percentage naar aanleiding van beleidsuitgangspunten. O.a. afhankelijk van aangevraagde (risico)vergunningen.	Eigen bron	100% (19 toetsen)	100%	100%
Opiumwet	Percentage bestuursrechtelijke maatregelen uitgevoerd n.a.v. overtredingen O.a. afhankelijk van de door de politie geconstateerde	Eigen bron/politie	100% (10 maatregelen)	100%	100%

2.2 Openbare orde en veiligheid

Indicator	Toelichting	Bron	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
	overtredingen.				
Vermogens-criminaliteit	Aantal veelvoorkomend	Politie	196	200	200
Sociale overlast	Totaal incidenten	Politie	486	420	400
Rapportcijfer veiligheid	Veiligheid van de buurt	Veiligheids-monitor 2021-2022[1)]		7,5	
Crisisbeheersing bevolkingszorg	Aantal oefeningen	Eigen bron	2	1	1
Crisisbeheersing sleutelfiguren	Aantal oefeningen	Eigen bron	16	10	10
Bevolkingszorg	Aantal opleidingen	Eigen bron	16	10	10

[1)] Bron Veiligheidsmonitor 2021-2022. Deze monitor wordt één keer in de vier jaar uitgevoerd. Voor de begroting 2025 zijn geen nieuwe gegevens beschikbaar.

Wat mag het kosten?

x € 1.000	Rekening 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Lasten	3.341	3.382	3.283	3.312	3.344	3.358
Baten	148	92	92	92	92	92
Saldo van baten en lasten	**-3.193**	**-3.290**	**-3.191**	**-3.220**	**-3.252**	**-3.266**
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Mutatie van de reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamde resultaat	**-3.193**	**-3.290**	**-3.191**	**-3.220**	**-3.252**	**-3.266**

2.2 Openbare orde en veiligheid

Programma 3
Beheer openbare ruimte

2.3 Beheer openbare ruimte

Doelstelling van dit programma:

- Aanleggen, beheren, onderhouden en reinigen van boven- en ondergronds areaal in de openbare ruimte.
- Beheer van gemeentelijke accommodaties.
- Optimaliseren van de inzameling en verwerking van afval- en grondstoffen.
- Verkeersveilige wegen bij gladheid door winterse omstandigheden.

Reikwijdte

Het programma beheer openbare ruimte omvat de volgende producten:

1. Wegen
2. Riolering en waterhuishouding
3. Verkeer
4. Openbaar groen (inclusief begraafplaatsen)
5. Natuur en landschap
6. Openbare verlichting
7. Civieltechnische kunstwerken
8. Gladheidsbestrijding
9. Rioolheffing
10. Afvalverwijdering en -verwerking
11. Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht
12. Duurzaamheid

Verbonden partijen

- Reinigingsdienst (RD) Maasland
- Openbaar lichaam Duits-Nederlands Grenspark Maas-Schwalm-Nette
- Vereniging Afvalsamenwerking Limburg (ASL)
- Waardevol Cultuur Landschap (WCL)
- Reinigingsdienst Westelijke Mijnstreek (RWM)

Reserves en voorzieningen

- Reserve duurzaamheid
- Reserve parkeerplaatsen
- Reserve toekomstige ontwikkelingen gemeentewerf
- Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen
- Voorziening vervangen bruggen Vloedgraaf
- Voorziening wegen
- Voorziening riolering
- Voorziening afvalverwijdering en –verwerking

Gemeentelijke wet- en regelgeving

- Algemeen Plaatselijke Verordening (APV)
- Beheerverordening gemeentelijke begraafplaatsen 2014
- Nadere regels begraafplaatsen 2020
- Verordening op de heffing en invordering regelende tarieven wegens dienstverlening aan derden
- Nota kostentoerekening 2024
- Openbare verlichting: Beleidsplan Openbare Verlichting 2024-2027
- Structuurvisie Echt-Susteren 2012-2025 Ontwikkelen met kwaliteit
- Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen
- Handboek Openbare Ruimte (HORES)

<u>Groen</u>:

- Bomennota Echt-Susteren 2024-2034
- APV
- Nota groenstructuren 2008
- Waardevolle bomenlijst 2008
- Nota Regie op Groen 2016
- Groenbeheerplan 2019-2023
- IBOR (integraal beheer openbare ruimte) beleidsnotitie openbare ruimte

<u>Riolering en Water</u>:

- Waterketenplan 2022-2026;
- Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2022-2026
- Verordening op de heffing en invordering rioolheffing
- Verordening op de afvoer van hemelwater en grondwater
- Verordening aansluitvoorwaarden riolering 2003

2.3 Beheer openbare ruimte

Huishoudelijk afval • Afvalstoffenverordening Echt-Susteren 2019 • Het uitvoeringsbesluit op de afvalstoffenverordening 2016 • Verordening op de heffing en invordering van afvalstoffenheffing en reinigingsrechten 2023 • Van afval naar grondstof (VANG) • Regionaal uitvoeringsplan *Westelijke Mijnstreek* van afval naar grondstof 2022-2025 Verkeer: • Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan 2016-2025 Wegen: • Wegbeheerplan 2022-2026; • Meerjarig Investeringsplan 2025-2028 (onderdeel van deze begroting) • Plan civieltechnische kunstwerken 2022-2026	Gladheidsbestrijding: • Gladheidbestrijdingsplan Gemeentelijke Gebouwen: • Gebouwbeheernota 2024-2032 • Meerjarig Onderhoudsplan (MJOP) 2024-2032 Duurzaamheid: • Energievisie en uitvoeringsprogramma 2022-2026 • Transitievisie Warmte en Uitvoeringsprogramma 2021-2030 • Beleidskader zonneparken en windparken • Beleidskader laadinfrastructuur

1. Wegen	**Portefeuillehouder(s)** **Wethouder drs. K.A.P. Leurs**
Wat willen we bereiken?	
Cittaslow	
• Goede kwaliteit van de openbare wegen. • Maximale oprekking levensduur van verharding, tegen minimale kosten. • Waarborging veilig gebruik van de wegen. • Uitbreiding areaal waar nodig.	

Wat gaan we ervoor doen?	**Wanneer gerealiseerd?**
Cittaslow	
Een acceptabel kwaliteitsniveau van de inrichting in de openbare ruimte	
• Uitvoeren en invulling geven aan de nieuwe wegbeheernota 2022-2026, zoals deze door de raad is vastgesteld.	Continu
• Beheren en onderhouden van het openbaar gebied in de gemeente volgens het principe ‘schoon, heel en veilig’. Het te hanteren kwaliteitsniveau ‘basis’ voor de wegen binnen en buiten de bebouwde kom, zoals in de nieuwe wegbeheernota 2022-2026 is opgenomen.	
• In de wegbeheernota staat niet specifiek welke wegen in welk jaar moeten worden onderhouden. In de praktijk wordt jaarlijks een plan gemaakt aan de hand van de visuele inspectie, die na de winterperiode wordt uitgevoerd. Op basis van deze inspectie wordt bepaald welke wegen voor onderhoud in aanmerking komen.	Kwartaal 1 2025
• Doelmatig beheren en onderhouden van de wegen enerzijds door een totale herinrichting van woonwijken (wegen, riool, groen en openbare verlichting) en anderzijds door op het juiste moment planmatig, duurzame onderhoudsmaatregelen uit te voeren aan wegen. Tijdens de uitvoering van de onderhoudswerkzaamheden worden - wanneer nodig - kleine verkeerstechnische aanpassingen meegenomen. De recreatieve routes die door een knooppuntensysteem zijn ontsloten voor fietsers (inclusief mountainbikeroutes), wandelaars, ruiters en menners worden op een hoog niveau beheerd en onderhouden.	Continu
• Realisatie van verschillende woningbouwplannen leidt tot uitbreiding van het wegennet.	

2.3 Beheer openbare ruimte

2. Riolering en waterhuishouding Portefeuillehouder(s) Wethouder drs. K.A.P. Leurs Wethouder drs. P.H.J. Pustjens
Wat willen we bereiken?
Cittaslow
• Waterkwaliteit volgens de wettelijke eisen. • Integrale rioleringszorg en minder overstorten volgens Kader Richtlijn Water (KRW). • Een betere beheersing van afvalwater door scheiding van waterstromen naar schoon en vuil ter voorkoming van vervuiling en verdroging. • Verminderen van wateroverlast en verdroging in de leefomgeving. • Een betere beheersing van afwatering, met name in het buitengebied, ter voorkoming van wateroverlast en/of schade. • Een betere beheersing van hemelwaterstromen in de openbare ruimte.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
Cittaslow	
Bescherming van de waterkwaliteit Realiseren van de doelstellingen uit het, door de raad vastgesteld, Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP 2022-2026):	Continu
• Waarborgen van doelmatige inzameling en transport van afvalwater binnen de gemeentegrenzen, onder andere ter bescherming van de volksgezondheid.	
• Inzamelen en verwerken van afstromend hemelwater met een zo beperkt mogelijke overlast voor de inwoners.	
• Minimaliseren van vervuiling van grondwater en oppervlaktewater.	
• Onderhouden van het bestaande stelsel van vuil- en regenwaterriolen en randvoorzieningen door preventieve en curatieve maatregelen, zoals:	
- Reinigen van kolken;	Kwartaal 1+3
- Repareren van aansluitleidingen;	Continu
- Reinigen en inspecteren van riolen;	Kwartaal 2
- Maaien van hemelwaterbuffers;	Kwartaal 2+3
- Onderhouden van rioolgemalen;	Continu
- Monitoren en repareren van hoofdriolen;	
- Verwijderen van wortels uit de riolering.	
• Uitvoeren van de opgenomen investeringen in het Meerjarig Investeringsplan (zie overzicht Investeringswerken), aanleg hemelwatervoorzieningen en rioolvervangingen.	
• Uitvoeren lokale uitvoeringsagenda klimaatadaptatie. De Lokale Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie beschrijft het ambitieniveau voor klimaatadaptatie in doelen en strategieën, maar ook de maatregelen die worden ingezet om de leefomgeving in de gemeente water robuust en klimaatbestendig te maken.	
• Verhard oppervlak afkoppelen van de riolering en de rioolwaterberging vergroten (bijvoorbeeld bij integrale wegreconstructies) ter verkrijging van helder en schoon oppervlaktewater.	
• Bij nieuwbouw en herinrichting van gebieden/wijken hemelwater waar mogelijk lokaal infiltreren. - Als dit niet mogelijk is, wordt het hemelwater gescheiden van het afvalwater ingezameld en op een centrale plek in de bodem geïnfiltreerd via wadi's (bufferings- en infiltratievoorzieningen) of infiltratieriolen. - Alleen als lokaal of centraal infiltreren niet mogelijk is, wordt hemelwater lokaal, tijdelijk geborgen voordat het via een (verbeterd) gescheiden systeem geloosd wordt op het oppervlaktewater of de riolering.	
• Openstellen van een gemeentelijke stimuleringsregeling voor inwoners en bedrijven voor het afkoppelen van het verhard oppervlak van privéterreinen.	
• Opschonen en maaien van zaksloten en (watervoerende) greppels.	
• Het opstellen van een hemelwaterstructuurplan voor de dorpskern Echt. Dit plan	

2.3 Beheer openbare ruimte

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
brengt de uitdagingen op het gebied van het riool en de waterhuishouding in Echt in kaart en wordt als leidraad gebruikt voor toekomstige plannen in en rondom Echt.	2025
• Uitvoeren van het BRP (Basisrioleringsplan Echt-Susteren). In dit plan, opgesteld door Waterbedrijfschap Limburg, staan maatregelen om het hydraulisch functioneren van het watersysteem te verbeteren.	Continu

3. Verkeer Portefeuillehouder(s) Wethouder drs. K.A.P. Leurs
Wat willen we bereiken?
Cittaslow
• Toename van de verkeersveiligheid, bereikbaarheid en doorstroming van het verkeer. • Duidelijke structuur en bijbehorende inrichting van de wegen. • Verhoging van de leefbaarheid. • Optimale verkeersveiligheid voor kwetsbare verkeersdeelnemers. • Optimalisatie in het faciliteren en reguleren van fietsparkeren.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
Cittaslow	
Verkeers- en vervoersbeleid optimaal uitvoeren	
• Uitvoeren van de maatregelen uit het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2016-2025 (GVVP) met het geactualiseerde uitvoeringsprogramma (2020-2025).	Continu
• 30km-zones optimaliseren.	
• Sanering en up-to-date houden kwaliteit verkeersborden.	
• Realiseren snelheidsremmende maatregelen Maasbrachterweg Echt.	2025
• Onderhouden en vernieuwen van belijning en markeringen in de kernen.	Kwartaal 2+4
• Monitoren en in kaart brengen van verkeerssituaties.	Continu
• Samenwerken met (regio)gemeenten, provincie en Rijkswaterstaat om na een calamiteit op de A2/A73 de bereikbaarheid en doorstroming in onze gemeente zo veel mogelijk te waarborgen.	
Langzame verkeersroutes optimaliseren	
• Verbeteren van de fietsoversteek N276-Holtummerweg Susteren in samenwerking met de provincie Limburg.	2025
• Aandacht voor kwaliteit fietsvoorzieningen.	Continu
• Overleggen met inwoners, ondernemers en politie/handhaving tijdens het verkeersspreekuur.	2 tot 4x per jaar
• Uitvoering geven aan samenwerkingsovereenkomst verkeerseducatie voor basis- en voortgezet onderwijs (‘Verkeersactieve school’).	Continu
• Voortzetten van de cursus ”regels in het verkeer” voor ouderen.	Kwartaal 3+4
• Aandacht voor de aanpak van hard racen binnen de gemeenten.	
Fietsenstalling bij overstappunten reguleren	
• Reguleren van het fietsparkeren bij NS-station Echt met handhaving en verwijderen fietswrakken.	Continu

4. Openbaar groen Portefeuillehouder(s) Wethouder drs. Ing. H.E.J.M. Meuwissen
Wat willen we bereiken?
Cittaslow
Herstel/verwezenlijking van een groene ruimte met kwaliteit
• Kwaliteit en onderhoud voor het openbaar groen op een basisniveau.

2.3 Beheer openbare ruimte

- Duurzaam en circulair onderhoud van het openbaar groen.
- Een aangenaam leefklimaat voor inwoners en bezoekers.
- Beheersen overlast door invasieve exoten.
- Verbeteren van biodiversiteit.
- Geactualiseerde bomennota met transparant toetsingskader.
- Veilig bomenareaal.
- Goede en bereikbare voorzieningen in relatie tot het hondenbeleid.
- Bestendig beheer van groenvoorzieningen in relatie tot de Wet Natuurbescherming / Omgevingswet.
- Een groene, openbare ruimte met kwaliteit en functie.
- Een groene leefomgeving waarin inwoners zich prettig voelen.
- Minimale overlast eikenprocessierups.
- Rekening houden met een klimaat adaptieve inrichting.
- Verbeteren communicatie onderwerpen groen, natuur en landschap.
- Optimaal beheer gemeentelijke begraafplaatsadministratie.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
Cittaslow	
• Uitvoeren van planmatig onderhoud aan openbaar groen met de diverse onderhoudscontracten op basis van kwaliteitsniveau basis binnen de bebouwde kom en kwaliteitsniveau laag voor buiten de bebouwde kom.	Continu
• Uitvoeren van planmatig onderhoud aan het openbaar groen door eigen gebiedsteams in afgebakende gebieden, genaamd kantons.	
• Afhankelijk van het type onkruid en de locatie wordt gekozen voor het bestrijden van onkruid op verhardingen door inzet van duurzame technieken zoals hete lucht, borstelen en branden. Daarnaast wordt getracht zinloze verharding te voorkomen.	Continu
• Door de inzet van planten met een grotere plantdichtheid bij de (her)inrichting van plantsoenen wordt het beheer vereenvoudigd en wordt geanticipeerd op veranderende klimatologische omstandigheden.	
• Het opstellen van een nieuw en geactualiseerd (groen)beheerplan en een concrete uitwerking naar realisatie. Thema's zoals renovatie en vervanging van groen, klimaatadaptatie en biodiversiteit worden onderdeel van het nieuwe groenbeheerplan / beheervisie.	2025
• Vormgeven van kleine kringloop van vrijgekomen materialen openbaar groen (bijvoorbeeld continueren pilot bokashi als bodembooster, gebruik miscanthus of omzetten groenafval voor compostering)	Continu
• Energieverbruik en emissiereductie toepassen in contracten aannemers en eigen dienst tijdens de uitvoering van onderhoud openbaar groen. Bij voorkeur emissie-loos waar dit mogelijk en verantwoord is.	
• Rekening houden met de groenfuncties "structurerend, maatschappelijk, functioneel en natuurlijk groen" zoals beschreven in de nota "Regie op groen 2016" en het gewenste gebruik bij de inrichting van het openbaar gebied.	
• Uitwerken van een concreet uitvoeringsplan aanpak invasieve exoten. Op basis hiervan concrete en haalbare vervolgstappen bepalen en hieraan uitvoering geven.	2025
• Samenwerking onderzoeken met Stichting Steenbreek, die gemeenten ondersteunt met informatiecampagnes omtrent vergroening en biodiversiteit (geveltuinen, vergroenen voortuinen, meer groen rondom bedrijfsterreinen, zorglocaties en schoolpleinen, wat kan etc). Ook worden, in het belang van verbeteren biodiversiteit, lokale initiatieven (indien mogelijk) ondersteund.	2025
• Bevordering van de biodiversiteit in de gemeentelijke bermen en ruwe grasterreinen aan de hand van een bermbeheerplan.	Continu
• Het selectief omvormen intensieve gazons binnen bebouwde kom naar extensief en gefaseerd beheer waar mogelijk ter bevordering van de biodiversiteit. Het motto hierbij is: Intensief maaien waar het moet (speelveldjes) en extensiever maaien waar het kan.	2025
• Het implementeren van de gemeentelijke bomennota en bijbehorend beleid na	

2.3 Beheer openbare ruimte

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
vaststelling zoals de 3-30-300 regel. Actualiseren gemeentelijke bomenlijst en het mogelijk koppelen monumentale bomen op lijst bomenstichting.	2025
• Het planmatig uitvoeren van onderhoud gemeentelijk bomenbestand en inzage bieden hiervan in ons bomenbestand voor inwoners door openstellen van een te raadplegen viewer.	Continu
• Door het jaarlijks organiseren van boomfeestdag en natuurwerkdagen komen zowel volwassen als kinderen op een educatieve wijze in aanraking met het belang van natuur. In 2025 worden deze festiviteiten georganiseerd op nader te bepalen locaties in onze gemeente.	
• De raad heeft besloten minimale overlast te accepteren door de eikenprocessierups. Door de plaagdruk van deze rups wordt de komende jaren blijvend ingezet om de bestrijding hiervan te organiseren en toepassing van nieuwe technieken te onderzoeken in combinatie met verbeteren leefgebied voor natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups. Hierdoor wordt mogelijk het gebruik van biologische bestrijding verminderd, wat uiteraard ook beter is voor andere aanwezige fauna in bomen.	Continu
• Bij toekomstige renovaties van groeninrichtingen – daar waar mogelijk - rekening houden met het klimaatadaptief of biodivers inrichten hiervan op basis van kansen binnen uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Echt-Susteren.	
• Het verbeteren van communicatieuitingen over onderwerpen groen, natuur en landschap. Dit komt tot uitdrukking op onze website, social media en ‘t Waekblaad. Door het toepassen van laagdrempelige communicatie uitingen worden inwoners beter geïnformeerd over en betrokken bij deze onderwerpen.	2025 Continu
• Bijhouden van gegevens over het gebruik van de gemeentelijke begraafplaats Annahof in Echt en de gemeentelijke begraafplaats Elsene in Nieuwstadt.	

5. Natuur en landschap Portefeuillehouder(s) Wethouder drs. P.H.J. Pustjens
Wat willen we bereiken?
Cittaslow
• Structuurversterking van het landschap met duidelijk te onderscheiden landschapstypen. • Rode ontwikkelingen (woningbouw, bedrijfsontwikkelingen, zonneparken) en grijze ontwikkelingen (infrastructurele projecten) die landschappelijk goed zijn afgewogen, zijn ingepast in het landschap of groencompensatie heeft elders plaatsgevonden. • Soortenbescherming (o.a. dassen, amfibieën en vleermuizen). • Grensoverschrijdende projecten op het gebied van natuur en landschap en recreatief medegebruik. • Een gevarieerd landschap met karakteristieke kleine landschapselementen. • Soortenrijke natuur en landschappen. • Een groene, gezonde woon- en leefomgeving die op een klimaatbestendige en natuurinclusieve wijze is ingericht.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
Cittaslow	
• In de structuurvisie ‘Ontwikkelen met kwaliteit’ worden 6 landschapstypen onderscheiden. De gemeente voert inrichtings- en beheermaatregelen uit om de specifieke kenmerken van de verschillende landschapstypen te benadrukken. Bij nieuwe ontwikkelingen wordt nadrukkelijker rekening gehouden met de consequenties voor landschap en cultuurhistorische waarden.	Continu
• In 2025 wordt de geactualiseerde omgevingsvisie aan de gemeenteraad voorgelegd, waarin ook de benadering vanuit de specifieke landschapskenmerken terugkomt.	2025

2.3 Beheer openbare ruimte

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Afgelopen jaren is extra geïnvesteerd in de versnelde vervanging van minder vitale laanstructuren in het buitengebied, hieraan wordt komende jaren een vervolg gegeven met inzet van de reguliere beheerbudgetten. • Daar waar mogelijk worden kansen benut om nieuwe landschapselementen aan te leggen, hierbij kan worden gedacht aan populierenbosjes, bomenrijen en bosschages.	Continu Continu
• De gemeente stelt in de structuurvisie Ontwikkelen met kwaliteit en in het omgevingsplan eisen aan de inpassing en compensatie van rode en grijze ontwikkelingen. • De natuurcompensatieprojecten rondom VDL Nedcar worden in samenspraak met belanghebbenden uitgewerkt en gerealiseerd. Voor de wettelijke natuurcompensatie is de provincie Limburg verantwoordelijk. • De gemeente werkt binnen de samenwerkingsovereenkomst Landschapsschakels Swentibold samen met Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) en Natuurmonumenten (NM). Gecombineerd met de uitbreiding van het WML-puttenveld voor drinkwaterproductie bij Nieuwstadt, wordt in het zogenaamde gebied 'de vlaaipunt' tussen de Susterderweg en de spoorlijn, circa acht hectare nieuwe natuur gerealiseerd. Gedeeltelijk betreft het wettelijke natuurcompensatie van de provincie Limburg in verband met de uitbreiding van VDL Nedcar en omliggend infrastructuur. Onderdeel van de inrichting van dit gebied betreft de verbetering van het recreatieve routenetwerk Het Smalste Stukje Nederland. Na grondverwerving wordt gestart met de werkzaamheden.	Continu 2025-2027 2025
• Volgens het beheerplan Natura 2000 voor de instandhouding van de populatie Ingekorven Vleermuizen (Europees beschermde soort) beheert en versterkt de gemeente lijnvormige beplantingen in het buitengebied (straal 8 km rondom Natura 2000 gebied Abdij Lilbosch - voormalige klooster Maria Hoop). Aan de hand van een inventarisatie worden lanen, bomenrijen en landschapselementen in het buitengebied versterkt en gerevitaliseerd. • Op kritische locaties worden voorzieningen ter bescherming van bedreigde soorten zoals dassen en/of amfibieën gerealiseerd/beheerd. Ook bij nieuwe ontwikkelingen wordt nadrukkelijk rekening gehouden met de verbindingen voor flora en fauna.	2025 Continu
• De deelname aan de gemeenschappelijke regeling van het Duits-Nederlandse Grenspark Maas-Swalm-Nette voortzetten (grenspark MSN; zie ook paragraaf verbonden partijen). Kansen en mogelijkheden worden gezocht voor concrete projecten/activiteiten op het gebied van natuur, landschap, recreatie en cultuurhistorie. • Via de grensoverschrijdende samenwerking Rivierenpark Maasvallei wordt invulling gegeven aan kansen die in dit gebied liggen door de ontwikkeling van de Grensmaas. De samenwerking richt zich met name op ontwikkeling van (uniforme) recreatieve routestructuren. In de gebiedsvisie Roosteren is de basis gelegd voor grensoverschrijdende projecten en samenwerkingsvormen.	Continu 2025
• Voortzetten jarenlange samenwerking met Stichting Ons Waardevol cultuurlandschap (WCL), grenspark Maas Swalm Nette en andere samenwerkingsvormen. Gezien de projecten en ruimtelijke ontwikkelingen die in Echt-Susteren plaatsvinden, wordt nadrukkelijker ingezet op het behalen van concrete resultaten op het gebied van natuur, landschap, recreatie, grensoverschrijdende samenwerking en duurzaamheid. • In samenwerking met de nieuw opgerichte Stichting Natuur- en Landschapsontwikkeling Echt-Susteren (NLES) wordt bezien op welke manier en met welke partij(en) we concrete resultaten op het gebied van natuur, landschap en recreatie kunnen behalen. • Voor de exploitatie van de gemeentelijke bos- en natuurterreinen vervult de Bosgroep Zuid Nederland in opdracht van de gemeente de rol van beheerder. Naast de reguliere beheertaken wordt komende jaren ingezet op actieve bosverjonging. Door als bosverjonging rijkstrooiselsoorten als esdoorn, linde,	Continu Continu 2025-2026

2.3 Beheer openbare ruimte

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
haagbeuk en ratelpopulier aan te planten, kan bodemverzuring worden tegengegaan.	
• In de Structuurvisie Ontwikkelen met Kwaliteit is de groen-blauwe ladder geïntroduceerd. Die prioritaire natuur- en landschapsstructuur voorziet in de verbindingen tussen de Grensmaas, de steilrand/hoogterras bij Maria Hoop en het Duitse achterland. In het gebied tussen het Haeselaarsbroek en het Slekkerhout wordt gewerkt aan een landschappelijke verbinding over een gemeentelijk agrarisch perceel. Samen met de toekomstige pachter wordt een realiseerbaar plan uitgewerkt. • Met de uitwerking van het Limburgs Programma Landelijk Gebied heeft de provincie Limburg een gebiedsprogramma voor het landelijke gebied ingeleverd bij het Rijk. Een belangrijk programma voor de kwaliteit van de Limburgse natuur en leefbaarheid, maar ook voor een gezond en toekomstbestendig agrarisch ondernemersklimaat. Echt-Susteren werkte samen met Roerdalen, Maasgouw, Roermond en Beesel opgaves volgens het LPLG. Voor Echt-Susteren is voorgesteld om natuur- en waterdoelstellingen te prioriteren in het gebied bij Bos en Broek, IJzerenbosch en Körbusch. Afhankelijk van de toekenning van Rijksmiddelen worden een aantal koplopersprojecten met voorrang gerealiseerd. Voor Echt-Susteren is onder andere de verbetering van het Haeselaarsbroek, aanleg bufferstroken langs beken in het gebied Körbusch en de ontwikkeling van gebieden nabij het Ijzerenbos bij Susteren voorgedragen.	Continu 2025
• Met het oog op de bevordering van de biodiversiteit wordt bij renovatie of nieuwe inrichting nadrukkelijk rekening gehouden met het toe te passen beplantingsassortiment, de wijze van inrichten en beheren. • Ter bevordering van de biodiversiteit in de gemeentelijke bermen en ruw grasterreinen is een bermbeheerplan in uitvoering gegaan. De aanpassingen in het maaibeheer worden gemonitord en eventueel worden maatregelen bijgesteld. Nieuwe kansen voor het extensiveren van het maaibeheer, ook binnen de kernen, worden onderzocht en proefondervindelijk uitgevoerd. Het motto hierbij is: Intensief maaien waar het moet (speelveldjes) en extensiever maaien waar het kan. • De beheervisie bossen, natuurterreinen en landschapselementen is in 2021 vastgesteld. Met de Bosgroep Zuid Nederland is een meerjarige overeenkomst afgesloten voor beheer en onderhoud waarbij komende jaren nadrukkelijk wordt geïnvesteerd in bosverjonging en klimaatmaatregelen. • Samen met natuur- en terreinbeherende organisaties wordt gezocht naar nieuwe initiatieven ter verbetering van de landschapsstructuur, natuurwaarden en de biodiversiteit in het buitengebied. Ter versterking van het landschappelijke raamwerk en de ecologische waarde wordt de komende jaren ingezet op de aanleg van nieuwe landschapselementen (hagen, struwelen, bosschages, boomgaarden) in het buitengebied. • Er is een subsidieaanvraag ingediend bij provincie Limburg met cofinanciering van Gemeente Echt-Susteren en Waterschap Limburg om in natuurgebied het Haeselaarsbroek maatregelen te treffen om de kansen en mogelijkheden voor de gewone bronlibel te verbeteren.	Continu Continu 2025-2031 Continu 2025-2026
• In samenwerking met inwoners wordt het proces opgestart om geveltuinen aan te leggen met het doel om een bijdrage te leveren aan o.a. biodiversiteit, klimaatadaptatie en vergroening. • Samenwerking onderzoeken met Stichting Steenbreek. die gemeenten ondersteunt met het houden en uitrollen van vergroeningacties zoals aanleggen van voorbeeldtuinen, bouwen van insectenhotels, aanleggen van geveltuinen, meer groen rondom bedrijfsterreinen, zorglocaties en schoolpleinen. • Het begeleiden en faciliteren van inwonersinitiatieven betreffende de inrichting en exploitatie van buurt- en speelplekken die gericht zijn op het stimuleren van spelen, ontmoeten, bewegen en sporten. • Onderzoeken of met een toetsingskader eisen gesteld kunnen worden voor	Continu Continu Continu

2.3 Beheer openbare ruimte

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
natuurinclusiviteit bij alle ruimtelijke ontwikkelingen, inrichting en beheer. • Verder uitwerken en implementeren van de 3-30-300 regel.	2025 2025

6. Openbare verlichting Portefeuillehouder(s) Wethouder drs. K.A.P. Leurs	
Wat willen we bereiken?	
Cittaslow	
• Realiseren en in stand houden van een duurzame en betrouwbare openbare verlichting, die bijdraagt aan een veilige leefomgeving.	
Wat gaan we ervoor doen?	**Wanneer gerealiseerd?**
Cittaslow	
Verminderen uitstraling verlichting in de openbare ruimte • Uitvoeren en actueel houden van de doelstellingen vastgelegd in het Beleidsplan Openbare Verlichting 2024-2027. • Het vervangen van conventionele armaturen door nieuwe armaturen met LED lichtbronnen voorzien van een vooraf ingesteld dimregime dat bijdraagt aan een gelijkmatiger verlichtingsniveau, veiligheid en energiebesparing. Uitgangspunt is: Licht waar het moet, donker waar het kan. • Terughoudendheid bij het verlichten van wegen in het buitengebied, in het belang van het dierlijke nachtleven. Daar waar vanuit verkeers- en/of sociale veiligheid om signalering gevraagd wordt, gebeurt dit door oriëntatieverlichting. In het buitengebied zijn dit, vanwege de sociale veiligheid, in principe alleen de fietspaden die op een school-thuisroute liggen (alleen LED-verlichting). • Voortzetten van het programma versneld verduurzamen van de openbare verlichting ('verledden'). • Invulling geven aan het energieakkoord.	Continu 2025

7. Civieltechnische kunstwerken Portefeuillehouder(s) Wethouder drs. K.A.P. Leurs
Civiele kunstwerken zijn bouwwerken die gemaakt zijn van metselwerk, beton, hout, staal of kunststof. Bijvoorbeeld bruggen.
Wat willen we bereiken?
• Optimale levensduur en onderhoudstoestand van civieltechnische kunstwerken tegen zo laag mogelijke kosten. • Wijziging areaal civieltechnische kunstwerken waar nodig (kunstwerken verdwijnen of worden toegevoegd).

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Volgens het uitvoeringsplan Civieltechnische Kunstwerken 2022-2026 doelmatig en planmatig onderhouden van de civieltechnische kunstwerken. • Integraal onderhouden van civieltechnische kunstwerken in afstemming met zowel interne als externe partners zoals het waterschap en de provincie. • Wijzigingen van aantal civieltechnische kunstwerken doorvoeren in het uitvoeringsplan. • In 2023 is gestart met de realisatie van 3 civieltechnische kunstwerken als onderdeel van het programma centrum Echt. De uitvoering van dit programma loopt nog en wordt in 2025 opgeleverd en overgedragen aan de gemeente.	Continu 2025

2.3 Beheer openbare ruimte

8. Gladheidsbestrijding Portefeuillehouder(s) Wethouder drs. Ing. H.E.J.M. Meuwissen
Wat willen we bereiken?
• Verkeersveilige wegen onder winterse omstandigheden.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Bestrijden van de gladheid door RWM volgens het gladheidsbestrijdingsplan op basis van afgesproken prioriteiten. • Jaarlijks vaststellen van het uitvoeringsplan gladheidsbestrijding en informatieverstrekking aan de inwoners via de gemeentelijke website, social media en 't Waekblaad. • Vanuit milieuoogpunt niet méér strooien dan noodzakelijk.	Gedurende gladheidsperiodes Continu

9. Rioolheffing Portefeuillehouder(s) Wethouder drs. G.H.C. Frische
Wat willen we bereiken?
• Volledige dekking van de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan de inzameling, het transport en het verwerken van afval- en hemelwater.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Heffen van een directe belasting van de eigenaar van het object. • Tijdig verzenden van de aanslagen door BsGW. • Opleggen van het vastrecht. Het Gemeentelijk Riolering Plan (GRP) 2022-2026, zoals door de raad vastgesteld, is uitgangspunt voor de vaststelling van het tarief van de rioolheffing. Het tarief wordt jaarlijks vastgesteld.	Februari 2025

10. Afvalverwijdering en verwerking Portefeuillehouder(s) Wethouder drs. Ing. H.E.J.M. Meuwissen
Wat willen we bereiken?
Cittaslow
• Voldoen aan wettelijke taken en gemeentelijk beleid. • Een duurzame en moderne afvalinzameling. • Een duurzaam scheidingsgedrag.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
Cittaslow	
Beleid huishoudelijk afval uitvoeren • Inzamelen van grondstoffen zoals gft, papier, textiel, glas, metalen, kringloopgoederen en kunststof verpakkingsmaterialen conform wettelijke verplichting. • Uitvoeren van het duurzaam gemeentelijk beleid 'Van Afval Naar Grondstoffen' (VANG). **VANG en flankerende maatregelen uitvoeren** • Inzamelen oud papier en textiel samen met verenigingen. • Inzamelen afval door RWM. • Burgerparticipatie bij de projecten zwerfvuilacties, Schone Maas en de winkelcentra in Echt en Susteren.	Continu 2025

2.3 Beheer openbare ruimte

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
Monitoren gedrag en ontwikkelingen • Monitoren ingezamelde grondstoffen en restafval. • Monitoren en opstellen plan van aanpak betreffende bij plaatsingen, ontwikkelingen zwerfvuil en dumpingen. • Faciliteren educatielessen en daarmee de kinderen bewust maken van afval scheiden. • Communiceren over het scheiden van afval.	Continu

11. Afvalstoffenheffing **Portefeuillehouder(s)** **Wethouder drs. G.H.C. Frische**
Wat willen we bereiken?
• Dekking van de kosten in verband met het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Heffen van een directe belasting van degene die in de gemeente feitelijk gebruik maakt van het perceel waarvoor volgens de Wet milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijk afval bestaat.	Februari 2025
• De stijgende kosten van de afvalverwerking worden doorberekend in het tarief, Hierbij is 100% kostendekkendheid het uitgangspunt.	
• Het up-to-date houden van het containerbestand van alle aansluitingen afvalstoffenheffingen en reinigingsrechten en de daaraan gekoppelde gebruikers en een actuele geredigeerde belastingverordening voeren.	Continu
• Vanaf 2020 geldt een vast en variabel tarief voor een- en meerpersoonshuishoudens. Het variabel tarief geldt alleen voor het aanbieden van restafval.	
• Verlenen van kwijtschelding voor het vaste tarief aan belastingplichtigen met een uiterst laag inkomen en buitengewoon hoge lasten. Automatische kwijtschelding wordt verleend aan belastingplichtigen (met een bijstandsuitkering of AOW uitkering) die de laatste drie jaar volledige kwijtschelding hebben ontvangen. Ook is een vereenvoudigde aanvraagprocedure voor klanten met een bijstandsuitkering (Pw) die niet in aanmerking komen voor automatische kwijtschelding voorhanden.	Kwijtschelding wordt verleend in de periode na de aanslagoplegging

12. Duurzaamheid **Portefeuillehouder(s)** **Wethouder drs. Ing. H.E.J.M. Meuwissen**
Wat willen we bereiken?
• Echt-Susteren energieneutraal in 2050. • Samenwerking in de Regionale Energiestrategie (RES) Noord- en Midden-Limburg. • Opwek duurzame energie. • Reductie aardgasgebruik in wijken. • Duurzame woningen en gebouwen. • Duurzaam gemeentelijk vastgoed. • Duurzaam maatschappelijk vastgoed (geen gemeentelijk eigendom). • Duurzame en toekomstbestendige verenigingen. • Duurzame bedrijven(terreinen). • Duurzame openbare verlichting. • Aanpak netcongestie. • Grip op de energievoorziening. • Circulariteit, van afval naar grondstof.

2.3 Beheer openbare ruimte

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• In de geactualiseerde Energievisie met uitvoeringsprogramma 2022-2026 blijft de stip op de horizon energieneutraliteit in 2050. Om dit te bereiken moeten de plannen hiervoor in 2040 klaar zijn. De acties om dit te halen staan in het uitvoeringsprogramma voor de periode 2022-2026. • We nemen deel aan de Regionale Energie Strategie Noord- en Midden-Limburg (RES-NML) voor het bepalen van de opgaven voor onze regio. We werken in de RES-NML samen aan oplossingen voor het behalen van de opgaven en ambities. • Vanuit de pilot zonneparken zijn vijf zonneparken vergund. De planning is dat in 2025 alle zonneparken in gebruik zijn genomen. Voor het grootste zonnepark (Maria Hoop) heeft de initiatiefnemer een vergunning voor een batterij aangevraagd. In 2025 wordt een regeling vastgesteld die de besteding van de omgevingsfondsen regelt. • In 2025 worden er op het gemeentehuis zonnepanelen bijgelegd om energieneutraal te kunnen zijn. Hierbij ook rekening houdend met een verdere elektrificatie van de installaties van het gemeentehuis. • Afhankelijk van landelijke normen, provinciale ontwikkelingen en de uitkomsten van de in 2024 gehouden duurzaamheidspeiling onder onze inwoners wordt in 2025 een besluit genomen over de manier waarop we de energietransitie verder vorm gaan geven. • In de vastgestelde Transitievisie Warmte (2022) is de ambitie vastgelegd om 20% minder aardgas te gebruiken in 2030. Deze ambitie wordt vertaald naar een uitvoeringsprogramma tot 2030. • In 2025 wordt ten behoeve van de warmtetransitie een ontzorgingsaanpak voor onze inwoners uitgerold. Doel is het ontzorgen van inwoners bij het toekomstbestendig (verduurzamen en levensloopbestendig) maken van de woning. Sociaal Domein, Maatschappelijk Domein, Woningcorporaties, energiecoöperatie en Duurzaamheid werken samen in deze aanpak. • Om de isolatie van woningen mogelijk te maken is een onderzoek naar aanwezige fauna noodzakelijk. Hiervoor wordt een Soortenmanagementplan (SMP) opgesteld. • Bij verduurzaming van gemeentelijk vastgoed wordt minimaal invulling gegeven aan wettelijke kaders. De intentie is om, waar mogelijk, bij vervangingsonderhoud verduurzaming toe te passen. Om een goed beeld te krijgen van de kansen hiervoor en de bijbehorende kosten wordt in 2025 een routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed opgesteld en worden de noodzakelijke financiële middelen in beeld gebracht. • Samen met beleidsdomein Onderwijs wordt in 2025 gewerkt aan een routekaart verduurzaming onderwijsgebouwen. Deze routekaart en de onderhoudsplanning van de onderwijsgebouwen vormen de basis voor een duurzaam integraal huisvestingsplan (IHP). • Ten behoeve van onze verenigingen en stichtingen met een eigen accommodatie is in 2024 een ontzorgingsaanpak uitgerold. In 2025 wordt doorgegaan met de uitrol van dit ontzorgingsprogramma voor verenigingen en stichtingen met een eigen accommodatie. • In 2025 wordt de verledding van de buitensportaccommodaties verder afgerond. • Verledden van de openbare verlichting blijft actueel. Voor een meer uitgebreide toelichting op dit vlak wordt verwezen naar het onderdeel BOR, openbare verlichting. • Als gemeente hebben we een controlerende rol richting ondernemers in de verduurzaming van hun gebouwen en bedrijfsprocessen. De Regionale Uitvoeringsdienst voert in opdracht van de gemeente toezicht en handhaving uit bij bedrijven (met een verbruik > 50.000 kWh of > 25.000 m3 gas) op verduurzaming van het energiegebruik. Naast de controlerende taak willen we de ondernemers ook inspireren en motiveren om te verduurzamen. In overleg met de ondernemers wordt onderzocht op welke manier we als gemeente Echt-Susteren ervoor kunnen zorgen dat onze	Continu

2.3 Beheer openbare ruimte

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
ondernemers gebruik kunnen en willen maken van een regionaal informatiepunt. • Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van subsidieregelingen: Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE). Voor de jaren 2023, 2024, 2025 is in totaal € 1.877.166 toegekend door het Rijk. De (extra) capaciteit die daarmee voor duurzaamheid beschikbaar is gekomen wordt deels ingezet om invulling te geven aan het uitvoeringsprogramma behorende bij de geactualiseerde Energievisie 2022-2026. Specifieke uitkering Lokale Aanpak Isolatie Rijkssubsidie vanuit het Nationaal Isolatie Programma (NIP). Voor het isoleren van woningen in de labelklassen D, E, F, G. Totaal toegekend bedrag aangevuld met extra middelen is € 1.677.837. In de ontzorgingsaanpak worden de resterende middelen uit de specifieke uitkering aanpak energiearmoede (beter bekend als pré-NIP) meegenomen en wordt bekeken op welke manier we de doelgroep energiearmoede kunnen bereiken en de beschikbare subsidiemiddelen op de juiste plek te laten landen. Provinciale Energie Strategie (PES) subsidie (€ 100.000) ten behoeve van de ontzorging van onze inwoners en de betrokkenheid van de lokale energiecoöperatie hierbij. Duurzaamheidsmaatregelen Maatschappelijk Vastgoed (DUMAVA) is aangevraagd voor Sint Joris. Momenteel wordt het buurtcentrum uitgebreid en verbonden met de basisschool De Driepas. De uitbreiding is multifunctioneel van opzet. Als gevolg van deze verbouwing zijn er meekoppelkansen in de verduurzaming van de bestaande gemeenschapsvoorziening. Hiervoor is een bedrag van € 34.815 aangevraagd. • De elektrificatie van bestaande woningen, bedrijfsgebouwen en bedrijfsprocessen en mobiliteit worden geremd door een overbelasting van het bestaande elektriciteitsnetwerk. Ook de opwek van hernieuwbare energie wordt geremd. Samen met Enexis werken we aan een uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk. Centraal staat een goede ruimtelijke inpassing van de maatregelen (zoals trafo-huisjes en verbreding van de kabel- en leidingenstroken) en een maximaal voordeel voor onze eigen gemeente. Om de tijd tot de uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk te overbruggen wordt gekeken naar individuele oplossingen om de piekbelasting van het bestaande netwerk te voorkomen. Dat doen we onder andere door de haalbaarheid van een energiehub voor bedrijventerrein Berk te onderzoeken. • De oproep van het Rijk voor de oprichting van een warmtebedrijf met minimaal 51% eigendom is de basis om te onderzoeken op welke manier we als gemeente meer regie op de energievoorziening van onze gemeente kunnen krijgen. • Om het scheiden van de fracties bij huis-aan-huisinzameling nog verder te bevorderen worden in 2025 extra mensen en middelen ingezet. Door middel van afvalanalyses en het inzetten van voorlopers en grondstoffencoaches willen we scheidingsgedrag stimuleren. • De ondergrondse inzamelcontainers (OGI's) zijn aan vervanging toe. In 2025 starten we met de optimalisatie van aantallen en locaties OGI's. • Er vindt een onderzoek plaats naar de optimalisatie van milieuparken. Hierbij wordt gekeken naar toekomstbestendige scheiding en locaties. Doel is om tot een uniforme en circulaire grondstofverwerking te komen.	

2.3 Beheer openbare ruimte

Indicator	Toelichting	Bron	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Wettelijke indicatoren					
Omvang huishoudelijk restafval	Kilogram per inwoner	CBS	86.3	92	92
Hernieuwbare elektriciteit	Percentage elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa	RWS (Klimaatmonitor)	21,2%	24.1%	27%

Wat mag het kosten?

x € 1.000	Rekening 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Lasten	15.441	22.077	16.471	16.034	16.276	16.399
Baten	9.902	11.269	9.998	9.367	9.370	9.370
Saldo van baten en lasten	**-5.538**	**-10.808**	**-6.473**	**-6.666**	**-6.906**	**-7.029**
Storting reserves	575	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	113	635	0	0	0	0
Mutatie van de reserves	-462	635	0	0	0	0
Geraamde resultaat	**-6.000**	**-10.173**	**-6.473**	**-6.666**	**-6.906**	**-7.029**

2.3 Beheer openbare ruimte

Programma 4
Onderwijs

2.4 Onderwijs

Doelstelling van dit programma:
• Gelijke kansen op onderwijs voor jongeren uit de gemeente Echt-Susteren en de regio. • Een breed onderwijsaanbod passend bij de vraag en gehuisvest in bijdetijdse schoolgebouwen. • Een goed leef- en vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven. • Een goede positie op de arbeidsmarkt voor de inwoners van de gemeente.
Reikwijdte
Het programma Onderwijs omvat de volgende producten: 1. Openbaar basisonderwijs 2. Onderwijshuisvesting 3. Onderwijszorg 4. Aanvullend lokaal beleid 5. Kinderopvang
Verbonden partijen
Geen
Reserves en voorzieningen
• Reserve onderwijsachterstandenbeleid
Gemeentelijke wet- en regelgeving

• Subsidieregeling peuterprogramma gemeente Echt-Susteren 2023 • Verordening materiële en financiële gelijkstelling gemeente Echt-Susteren 2012	• Verordening overleg lokaal onderwijsbeleid • Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Echt-Susteren 2015

1. Openbaar basisonderwijs **Portefeuillehouder(s)** **Wethouder I.G.M.H. Minkenberg**
Wat willen we bereiken?
• Een voldoende aantal scholen voor openbaar basisonderwijs, verspreid over de gemeente, die kwalitatief voldoen aan de hedendaagse eisen.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Toezicht houden op het openbaar onderwijs door ten minste 2 keer per jaar te overleggen met de Stichting Kindante over de jaarstukken en de gang van zaken.	Continu

2. Onderwijshuisvesting **Portefeuillehouder(s)** **Wethouder drs. P.H.J. Pustjens**
Wat willen we bereiken?
• Adequate huisvesting voor de in de gemeente gelegen scholen voor primair en voortgezet onderwijs, rekening houdend met onderwijskundige, maatschappelijke, demografische en bouwkundige ontwikkelingen.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• De renovatie en verduurzaming van het gebouw van het Connect College, locatie Populierlaan 1.	2024-2025
• Het voorzien in passende huisvesting voor de leerlingen van de Taalschool van basisschool De Driepas, momenteel gehuisvest in een semipermanent schoolgebouw op het terrein van het AZC. Samen met het schoolbestuur, de school en Buurthuis St. Joris heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de mogelijkheden van huisvesting in en bij het hoofdgebouw aan de Mispelstraat. De uitvoering staat gepland voor 2024-2025.	2024-2025
• Het actualiseren van het Integraal Huisvestingsplan (IHP).	Continu
• Het beoordelen van eventuele aanvragen voor medegebruik (sociaal-culturele	

2.4 Onderwijs

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
instellingen of verhuur (kinderopvang) van (leegstaande) lokalen. • Het huren van gymnastiekzalen voor de basisscholen voor het uitvoeren van het bewegingsonderwijs.	

3. Onderwijszorg Portefeuillehouder(s) Wethouder I.G.M.H. Minkenberg
Wat willen we bereiken?
Onderwijsachterstanden • Vroegtijdige signalering en bestrijding van onderwijsachterstanden bij leerlingen in het basisonderwijs en bij peuters. *Onderwijsbegeleiding basisscholen* • Een kwalitatieve verbetering bij scholen op thema's van onderwijs & zorg waar de gemeente een wettelijke zorgplicht, dan wel een gedeelde verantwoordelijkheid heeft. *Leerplicht en kwalificatieplicht/RMC (Regionale Meld- en Coördinatiefunctie).* • Alle (leerplichtige) kinderen gaan naar school en verlaten het onderwijs met een startkwalificatie (diploma HAVO, VWO, MBO niveau 2 of hoger. • Er is Passend Onderwijs voor het kind uit Echt–Susteren.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
Onderwijsachterstanden • Het continueren van de inzet van een NT2-Flexteam voor leerlingen met een taalachterstand in basisschool De Driepas, locatie Mispelstraat (betreft ook zij-instromers van andere scholen). • Het blijven aanbieden van voorschoolse educatie in kindercentra (zie verder bij paragraaf 5. Kinderopvang). • Het met de schoolbesturen en kinderopvangorganisaties evalueren en ontwikkelen van de voorzieningen van voor- en vroegschoolse educatie (zie verder bij paragraaf 5. Kinderopvang).	Continu
Onderwijsbegeleiding basisscholen Het door subsidie ondersteunen van activiteiten/projecten over de volgende beleidsthema's: • Het voorkomen van schooluitval. • Het voorkomen en vermindering van taalachterstand. • Taalontwikkeling. • Een doorlopende leerlijn van voorschoolse naar vroegschoolse educatie. • Bevorderen van kansengelijkheid. • Passend Onderwijs. • Afstemming onderwijszorg en jeugdzorg in een zo vroeg mogelijk stadium. • Sportstimulering basisonderwijs. • Wetenschap & technologie in de klas. • Gezonde voeding, gezonde leefstijl. • Het inlopen van achterstanden door de coronacrisis (Nationaal Programma Onderwijs, schooljaren 2021-2022 t/m 2024-2025).	Continu
Leerplicht- en kwalificatieplicht/RMC (Regionale Meld- en Coördinatiefunctie). • Structureel overleg met Leerplichtambtenaren • Registreren van leerlinggegevens. • Voorlichting geven aan jongeren, ouders en scholen. • Inzet jongerenwerk in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en het MBO. • Scholen voortdurend op de hoogte houden van voorliggende, tijdige ondersteuningsmogelijkheden. • Begeleiden naar zorg en hulp daar waar nodig. • Handhaven in situaties waar preventieve en curatieve acties niet tot het gewenste resultaat leiden.	Continu

2.4 Onderwijs

4. Aanvullend lokaal beleid Portefeuillehouder(s) Wethouder I.G.M.H. Minkenberg
Wat willen we bereiken?
• Bevordering of verbetering op aanvullende terreinen van het onderwijs, dan wel het wegnemen van belemmeringen.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• *Leerlingenvervoer bewegingsonderwijs basisonderwijs* Het organiseren van het vervoer van de leerlingen van de basisscholen Angela, De Violier, De Driepas en De Horst uit Echt, Maria Goretti uit St. Joost, en de Bolleberg uit Maria Hoop naar de diverse sportaccommodaties in onze gemeente.	Continu
• *Het desgevraagd ondersteunen van onderwijsprojecten, waaronder b.v.:* - *Buurtaal en Internationalisering* Het ondersteunen van initiatieven over het versterken van buurtalen (Duits en Frans) en het opzetten van een schoolpartnerschap over de grens (Euregio). - *De Kinderkrant* Zie bij bibliotheekwerk - *Nationaal programma onderwijs* Het subsidiëren van projecten (uiterlijk tot en met het schooljaar 2024-2025) voor het inlopen van de tijdens de coronacrisis opgelopen leerachterstanden binnen de hiervoor van het Rijk ontvangen specifieke uitkering. Hier valt het knooppunt 0-4 onder, waarbij ingezet wordt op voorliggende ondersteuning voor preventie, en tijdige signalering in de doelgroep 0-4 jaar.	Continu
• Het faciliteren van het educatieve programma 'Democracity' via Prodemos, om kinderen van groepen 7 & 8 kennis te laten maken met hoe het gemeentebestuur werkt.	Continu

5. Kinderopvang Portefeuillehouder(s) Wethouder I.G.M.H. Minkenberg
Wat willen we bereiken?
• Goede, veilige en toegankelijke kinderopvang.
Cittaslow
Dat peuters: • in contact komen met leeftijdsgenoten; • zich ontwikkelen op met name de taal- en sociale vaardigheden als voorbereiding op het basisonderwijs; • bij (dreigende) taal- en ontwikkelingsachterstanden doelgericht kunnen worden aangepakt.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer is realisatie gepland?
• Het bewaken van de kwaliteit van de kinderopvang (kinderdagopvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang).	Continu
Cittaslow	
• Het aanbieden van een kwalitatief goed peuterprogramma aan 2- en 3-jarigen, binnen de VVE-locaties van kinderopvang verspreid over de gemeente, uitgevoerd door gekwalificeerd en geschoold personeel met een extra aanbod voor peuters met een geïndiceerde taal- en onderwijsachterstand (doelgroeppeuters).	Continu

2.4 Onderwijs

Indicator	Toelichting	Bron	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Wettelijke indicatoren					
Leerplicht absoluut verzuim	Aantal leerlingen per 1.000 inwoners. Leerlingen 5-18 jaar.	DUO	Nog niet gepubliceerd	4	4
Leerplicht relatief verzuim	Aantal leerlingen per 1.000 inwoners. Leerlingen 5-18 jaar.	DUO	Nog niet gepubliceerd	20	20
Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (VSV-ers)	Percentage van deelnemers aan het VO- en MBO-onderwijs.	Ingrado	Nog niet gepubliceerd	1,5%	1,5%

Wat mag het kosten?

x € 1.000	Rekening 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Lasten	1.953	3.628	2.263	2.182	2.181	2.240
Baten	699	1.664	645	645	645	645
Saldo van baten en lasten	**-1.254**	**-1.964**	**-1.618**	**-1.536**	**-1.536**	**-1.594**
Storting reserves	74	200	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	60	40	40	40	40
Mutatie van de reserves	-74	-140	40	40	40	40
Geraamde resultaat	**-1.328**	**-2.104**	**-1.578**	**-1.496**	**-1.496**	**-1.554**

2.4 Onderwijs

Programma 5
Cultuur en sport

2.5 Cultuur en sport

Doelstelling van dit programma:

- Cultuur en sport: Samen op een podium.
- Cultuur en sport dragen bij aan een attractief en leefbaar Echt-Susteren. Cultuur en sport bieden mogelijkheden voor ontplooiing en ontmoeting en bevorderen de actieve participatie van inwoners in de maatschappij.
- Cultuur geeft aan mensen de mogelijkheid om zich te uiten, creativiteit te ontwikkelen, zich te organiseren en actief te zijn. Dat kan op verschillende terreinen zoals muziek, dans en dramatische expressie. Alle inwoners moeten de mogelijkheid hebben om cultuur te beleven. Kinderen moeten ook in aanraking komen met cultuur, dit wordt gestimuleerd door cultuureducatie met kwaliteit (inclusief muziekonderwijs).
- Daarnaast nemen inwoners deel aan recreatieve en culturele activiteiten. Dit draagt bij aan talentontwikkeling.
- Meer inwoners die voldoende en met plezier bewegen om gezond te blijven.
- Een omgeving die uitnodigt tot een gezonde leefstijl.
- Sport en bewegen toegankelijker maken en een bijdrage leveren aan het tegengaan van eenzaamheid en kansenongelijkheid.
- Vitale sport- en beweegaanbieders en een sociaal-veilige en positieve sportomgeving.
- Voldoende divers sport- en beweegaanbod voor doelgroepen waarvoor meedoen minder vanzelfsprekend is.

Reikwijdte

Het programma Cultuur en Sport omvat de volgende producten:

1. Bibliotheek
2. Cultuureducatie
3. Muziekonderwijs
4. Museum
5. Verenigingen en activiteiten
6. Monumentenzorg
7. Kerkgenootschappen
8. Sportstimulering en -ondersteuning
9. Binnensportaccommodaties
10. Buitensportaccommodaties
11. Kermissen en markten

Verbonden partijen

Geen

Reserves en voorzieningen

- Reserve welzijn en cultuur
- Reserve grootschalige evenementen

Gemeentelijke wet- en regelgeving

- Omgevingsvisie
- Sport- en beweegbeleid Echt-Susteren 2025-2030
- Sportakkoord Echt-Susteren 2.0
- Plan van aanpak regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2024-2026
- Plan van aanpak Sportparkmanagement In de Bandert
- Projectplan Cultuurregio Noord-Limburg 2025-2028
- Beleidskader 2025-2028 ‘Cultuur doet’ van Fonds voor Cultuurparticipatie
- Lokale Kerkenvisie
- Algemene subsidieverordening Gemeente Echt-Susteren
- Specifieke subsidieregelingen
- Subsidieverordening investeringskosten sociaal-culturele en sportaccommodaties

1. Bibliotheek

Portefeuillehouder(s)
Wethouder I.G.M.H. Minkenberg

Wat willen we bereiken?

Een bibliotheekvoorziening waarbij:

- Media kunnen worden ingezien en geleend.
- Objectieve en betrouwbare informatie en kennis kan worden verkregen voor baan, beroep, studie,

gezondheid, vrijetijdsbesteding, etc.
- Inwoners kunnen leren om te gaan met internet & social media (b.v. cursussen Klik & Tik, Digi-sterker).
- Inwoners terecht kunnen met vragen over hoe ze de websites van de overheid kunnen gebruiken (IDO).
- Nieuwkomers, anderstaligen en laaggeschoolde inwoners worden geholpen bij het leren van de Nederlandse taal en bij het inburgeren (Taalpunt).

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
Bibliotheek De Domijnen Het voortzetten van: • De schoolbibliotheek op de 13 locaties* van basisonderwijs in onze gemeente; • Cursussen basiseducatie (Klik & Tik en Digisterker). Daarnaast worden in de bibliotheek activiteiten georganiseerd tijdens de landelijke campagnes zoals De Nationale Voorleesdagen, Boekenweek, Zomerlezen, Kinderboekenweek en Nederland Leest. Terugkomende activiteiten in de bibliotheek zijn verder: • Handwerkcafé; • Leesclub; • Belastingspreekuren (maart en april); • Adventure club - De Domijnenverkenners; • Zomerlezen junior; • Boekenschatkist – voorleeshalfuurtje in het dialect (i.s.m. Veldeke); • Boekstart in de kinderopvang (leesbevordering 0-4 jarigen); • Taalpunt; • Spreekuur Informatie Digitale Overheid (IDO), waarbij inwoners ook hulp kunnen krijgen bij het aanvragen van lokale initiatieven, denk aan de Groene-Bonnen actie & de lokale (cadeau)bon. Het oprichten van: • Een nieuwe volwaardige bibliotheekvestiging (zie specifieke projecten).	Continu
De Kinderkrant • Het verlenen van een subsidie aan de Stichting Kindermedia Midden-Limburg voor het uitbrengen van een kinderkrant. Deze kinderkrant wordt via de scholen verspreid en in de klas met de leerlingen besproken.	Continu (8x per jaar)
**Er zijn 12 basisscholen met 13 locaties. Basisschool De Driepas heeft een extra locatie op het terrein van het AZC.*	

2. Cultuureducatie **Portefeuillehouder(s)** **Wethouder I.G.M.H. Minkenberg**
Wat willen we bereiken?
• Toename van het aantal kinderen dat binnen schooltijd deelneemt aan cultuureducatie-activiteiten en verbetering van de kwaliteit van de activiteiten.
Cittaslow
• Het behoud van lokale festiviteiten en culturele evenementen.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?

2.5 Cultuur en sport

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Lokaal invulling geven aan het landelijke programma Cultuureducatie met Kwaliteit met als doel goede cultuureducatie voor elk kind. • Samen met betrokken muziekgezelschappen en Stichting CultuurPerron ontwikkelen van een nieuwe opzet voor het muziekonderwijs in het leerplan en het programma cultuureducatie. • Scholen stimuleren om het landelijk beschikbaar gestelde budget voor cultuureducatie voor dit doel optimaal te benutten en externe subsidiebronnen op het gebied van cultuureducatie aanspreken. • Koppeling leggen tussen de gemeentelijke bijdrage culturele basisvorming en de besteding van Rijksgelden door het vastleggen in een subsidieregeling. • Goed zichtbaar maken van het (lokale) cultuureducatie-aanbod en hierin samenhang creëren.	Continu
Cittaslow	
Waardering en behoud culturele lokale evenementen • Voortzetten van bestaand (subsidie)beleid dat gericht is op ondersteuning van vrijwilligersorganisaties. • Het inzetten van combinatiefunctionarissen in de kernen van onze gemeente die de verbinding tussen vrije tijd, sport, cultuur, gezondheid en zorg leggen. • Het faciliteren van gemeenschapshuizen en (sport)accommodaties. • Het geven van een impuls aan actieve cultuurparticipatie van de inwoners door gebruik te maken van de multifunctionele culturele functie van het Cultuurhuis Edith Stein aan de Plats en de aula van het Connect College.	Continu

3. Muziekonderwijs Portefeuillehouder(s) Wethouder drs. P.H.J. Pustjens
Wat willen we bereiken?
• Behoud en mogelijke toename van het aantal cursisten BASE (algemene muzikale vorming) en stabilisering van het aantal deelnemers aan de cursus Instrumentopleidingen.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Subsidiëren van muziekonderwijs via de regionale muziekonderwijsinstelling Stichting CultuurPerron, op basis van afspraken met de regiogemeenten. • Halfjaarlijks overleg met de Stichting CultuurPerron en de afnemers (lokale muziekverenigingen) over de voortgang van het muziekonderwijs, de instandhouding van het plaatselijke aanbod en toekomstige ontwikkelingen binnen de muziekwereld. • Beheersbaar houden van de integrale kostprijs per cursus. • In samenspraak met en met deelname van plaatselijke muziekverenigingen verzorgen van muziekonderwijs voor het plaatselijke basisonderwijs. • Verankeren van muziekonderwijs in het leerplan van de basisscholen. • Aandacht voor muziekonderwijs in het kader van Cultuureducatie met Kwaliteit.	Continu

4. Museum Portefeuillehouder(s) Wethouder drs. P.H.J. Pustjens
Wat willen we bereiken?
• Instandhouding van het Museum.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Het leveren/toekennen van een bijdrage voor de instandhouding van het Museum	Continu

2.5 Cultuur en sport

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
in het Cultuurhuis Edith Stein aan de Plats, binnen de multifunctionele mogelijkheden van dit pand. • Bevorderen van samenwerking met de in het pand gehuisveste culturele functies. • Beheren en digitaliseren van de cultuurhistorische collecties van het Museum. • Halfjaarlijks overleg voeren met het bestuur van het Museum over de voortgang van de activiteiten van het museum. • Het museum betrekken bij de organisatie van lokale activiteiten over cultuureducatie.	

5. Verenigingen en activiteiten Portefeuillehouder(s) Wethouder drs. K.A.P. Leurs
Wat willen we bereiken?
Cittaslow
• Een vitaal verenigingsleven en leefbaarheid in de kleine kernen. • Een hoog aantal verenigingen per 1.000 inwoners.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
Cittaslow	
• Uitvoering geven aan het sport- en beweegbeleid Echt-Susteren 2025-2030.	Continu
• Uitvoering geven aan het Plan van Aanpak voor de regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2024-2026 (zie ook programma 6 onderdeel 10).	
• Uitvoering geven aan het Lokaal Sportakkoord 2.0.	
• Inzetten van verenigingsondersteuning om verenigingen behulpzaam te zijn bij problemen, uitdagingen en het zoeken naar manieren om toekomstbestendig te blijven.	
• Het actief betrekken van verenigingen bij sportstimulerings- en cultuur-educatieprojecten.	
• Verlenen van subsidies ter ondersteuning van verenigingen en vrijwilligers.	
• Vereenvoudiging en digitalisering van het subsidieproces voor verenigingen.	
• Waar mogelijk en nodig ondersteunen van aansprekende activiteiten en evenementen op het gebied van sport en cultuur.	
• Bevorderen gebruik van de aula van het Connect College voor grote evenementen op het gebied van cultuur.	
• Afstemming zoeken met Euregionale partners waar het gaat om uitwisseling van kennis en ervaring over cultuur, sport en bewegen.	
• Deelname aan de Cultuurregio Limburg-Noord.	November 2025
• Huldigen van sport-, cultuur- en muziekkampioenen.	
• Voeren van een actief en consistent subsidiebeleid.	Continu
• Onderzoeken hoe het subsidiebeleid geactualiseerd en/of vereenvoudigd kan worden.	
• Het ondersteunen van verenigingen bij het realiseren van een veilig sportklimaat, inclusief gedragscodes en vertrouwenscontactpersoon.	
• Doorontwikkelen van het lokaal sportplatform als onderdeel van het kernteam Sport en Preventie.	
• Realiseren van een digitaal sport- en beweegloket.	
• Uitvoering geven aan het ontzorgingstraject verduurzaming voor verenigingen met een eigen accommodatie, met als doel om naast het behalen van de gemeentelijke ambities op het gebied van duurzaamheid, bij te dragen aan de toekomstbestendigheid van de verenigingen.	
• Vaststellen evenementenbeleid.	

2.5 Cultuur en sport

6. Monumentenzorg Portefeuillehouder(s) Wethouder drs. P.H.J. Pustjens
Wat willen we bereiken?
Cittaslow
• Behoud van historische panden. • Instandhouding van het cultureel erfgoed en versterking van de cultuurhistorische waarden in de omgeving.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
Cittaslow	
Herkwalificatie en hergebruik achtergebleven gebieden • Het geven van bijzondere aandacht aan de leegstaande monumentale panden binnen de gemeente en de mogelijkheden deze te renoveren en te herbestemmen. De gemeente faciliteert daarbij ontwikkelaars en denkt mee over de ontwikkelmogelijkheden. • Het ondersteunen bij de instandhouding van monumentale kerkgebouwen met behulp van het verstrekken van een subsidie voor restauratie- en/of onderhoudskosten. • Het besteden van aandacht aan het monumentale verleden en de archeologische waarden in de bodem. • Aandacht voor behoud van het cultuurhistorisch erfgoed in de Omgevingsvisie. • Advies/ondersteuning voor restauratie en onderhoud van de 68 binnen de gemeente aangewezen objecten tot Rijksmonument. • Positioneren van de zorg en de aandacht voor cultureel erfgoed binnen de gemeentelijke organisatie. • Periodiek overleg met lokale cultuurhistorische organisaties over het gemeentelijk beleid ten aanzien van cultureel erfgoed. • Het jaarlijks organiseren van een ‘erfgoedweekend’ door plaatselijke initiatieven onder toezicht van de Stichting Kunst- en Cultuurraad Echt-Susteren. • Faciliteren/ondersteunen activiteiten van de Stichting Op Vleugels der Vrijheid voor de instandhouding van de bunker nabij Klooster Lilbosch. • Inventariseren van kunst in de openbare ruimte en faciliteren/ondersteunen van activiteiten van de Stichting Beeldentuin Suëstra. • Onder de aandacht brengen van kunst in de openbare ruimte via de website van ‘het Smalste Stukje van Nederland’ en door middel van aanduiding selectief aantal kunstwerken. • Blijvende aandacht voor het dialect als streektaal onder meer door ondersteuning van de activiteiten van het Hoes veur ’t Limburgs.	Continu

7. Kerkgenootschappen Portefeuillehouder(s) Wethouder drs. P.H.J. Pustjens
Wat willen we bereiken?
• De instandhouding van kerkgebouwen en de ondersteuning van geloofsgemeenschappen in de verschillende parochies in de gemeente met betrekking tot hun sociaal-maatschappelijke functie.

2.5 Cultuur en sport

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Het subsidiëren van sociaal-maatschappelijke activiteiten. • Het verstrekken van een vergoeding voor het aanstralen van de kerken. • Het op basis van een gemeentelijke gedragslijn op aanvraag toekennen van een bijdrage in de kosten van de instandhouding van zowel monumentale als niet-monumentale kerkgebouwen. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij relevante besluiten van provincie en Rijk.	Continu

8. Sportstimulering- en ondersteuning

Portefeuillehouder(s)
Wethouder drs. K.A.P. Leurs

Wat willen we bereiken?

- Een ontwikkelingsgericht, toekomstbestending sportbeleid in goede samenspraak met betrokken partijen.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Uitvoering geven aan het sport- en beweegbeleid Echt-Susteren 2025-2030. • Uitvoering geven aan het Plan van Aanpak regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2024-2026 (zie ook programma 6 onderdeel 10). • Onder regie van het kernteam en de coördinator sport en preventie samenhang tot stand brengen tussen sport (sportakkoord) en preventie (preventieakkoord). • Het periodiek evalueren van de effecten van het sport- en beweegbeleid door monitoring. • Volgen van ontwikkelingen op landelijk, provinciaal en regionaal vlak. • Op basis van het lokaal Sportakkoord aanspraak maken op het van Rijkswege beschikbare Uitvoeringsbudget voor sportactiviteiten. • Besteden van het Uitvoeringsbudget Lokaal Sportakkoord aan de realisatie van de doelen van het Sportakkoord. • Deelnemen aan de Brede Regeling Combinatiefunctie (BRC) Het betreft een landelijke regeling met een structureel karakter. • Benutten van provinciale en landelijke subsidiemogelijkheden voor sport (stimulering). • Deelname aan de regionale overlegtafel sport Midden-Limburg. • Ontwikkelen van stimuleringsactiviteiten, gericht op verhoging van de sport- en beweegdeelname. • Digitale sportvraagbaak en sportontmoetingsplek via afzonderlijke website sport. • Het organiseren van een sportmaand voor onze inwoners. • Het bevorderen van sport en bewegen in de openbare ruimte (omgevingsvisie). • Het initiatief nemen om te komen tot de oprichting van een platform voor ondernemende sportaanbieders in Midden-Limburg. • Het aanbieden van passend sport- en beweegaanbod voor mensen met een beperking door voortzetting van de samenwerking met Iedereen Kan Sporten Midden-Limburg.	Continu

9. Binnensportaccommodaties
10. Buitensportaccommodaties

Portefeuillehouder(s)
Wethouder drs. K.A.P. Leurs

Wat willen we bereiken?

- Goede sportvoorzieningen met accent op kwaliteit, multifunctionaliteit en duurzaamheid.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?

2.5 Cultuur en sport

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Uitvoering geven aan het Lokaal Sportakkoord. • Uitvoering geven aan de met Stichting Menswel Sport gesloten uitvoeringsovereenkomst voor de binnensportaccommodaties. • Uitvoering geven aan de renovatieplanning voor de gemeentelijke buitensportaccommodaties. • Naleving van de huurovereenkomsten voor het onderhoud van de tennisbanen, padelbanen en voetbalvelden. • Toepassen van milieuvriendelijke bestrijdingsmiddelen bij onderhoud buitensportaccommodaties. • Uit oogpunt van duurzaamheid, veiligheid en functionaliteit optimaliseren van sportaccommodaties. • Deelnemen aan het Kwaliteitszorgsysteem Sportaccommodaties van de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) en NOC*NSF. • Uitvoering geven aan het plan van aanpak Sportparkmanagement In de Bandert. • Uitvoering geven aan het ontzorgingstraject verduurzaming voor verenigingen met een eigen accommodatie, met als doel om naast het behalen van de gemeentelijke ambities op het gebied van duurzaamheid, bij te dragen aan de toekomstbestendigheid van de verenigingen.	Continu

11. Kermissen en markten **Portefeuillehouder(s)** **Wethouder drs. K.A.P. Leurs**
Wat willen we bereiken?
• Een kermistraditie in zoveel mogelijk kernen, een hoog amusementsgehalte van de kermissen en faciliteiten voor evenementen. • Weekmarkten in Echt en Susteren en losse standplaatsen in diverse kernen.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Uitvoering geven aan de vastgestelde Beleidsnotitie kermisbeleid in de gemeente Echt-Susteren. • Ondersteunen van kermisactiviteiten in zoveel mogelijk kernen in financiële en organisatorische zin. • Acquisitie plegen (o.a. via advertenties in het vakblad) om nieuwe standhouders aan te trekken. • Overleg voeren met de bestaande standhouders om een zo breed mogelijk aanbod op de markten te realiseren waardoor de aantrekkelijkheid voor publiek en klanten wordt vergroot. • In stand houden van geschikte marktpleinen, voorzien van de noodzakelijke nutsvoorzieningen.	Continu

Indicator	Toelichting	Bron	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Wettelijke indicatoren					
Niet-sporters	% volwassenen van 18 jaar en ouder die niet minstens 1x per week sporten	Gezondheidsenquête/ Leefstijlmonitor CBS en RIVM (2014-2023)	55%	45%	45%

2.5 Cultuur en sport

Wat mag het kosten?

x € 1.000	Rekening 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Lasten	5.127	5.668	4.955	4.981	4.768	4.832
Baten	1.273	1.127	713	700	489	489
Saldo van baten en lasten	**-3.854**	**-4.540**	**-4.242**	**-4.281**	**-4.279**	**-4.343**
Storting reserves	60	500	0	0	0	0
Onttrekking reserves	25	25	25	25	25	25
Mutatie van de reserves	-35	-475	25	25	25	25
Geraamde resultaat	**-3.889**	**-5.015**	**-4.217**	**-4.256**	**-4.254**	**-4.318**

Subsidies

Professionele instellingen	maximaal subsidie bedrag 2025 in €	Programma
Stichting Menswel Werkplan 2025	1.410.000	5 en 6
Stichting Menswel voor Ketenaanpak Valpreventie	103.847	6
Algemeen Maatschappelijk Werk Midden-Limburg	554.862	6
AMW-ML voor Casemanagement tijdelijk huisverbod	15.000	2
Stichting CultuurPerron	165.350	5
De Domijnen	552.000	5
Slachtofferhulp Nederland	12.371	6
Museum van de Vrouw	150.700	5
Centrum voor Jeugd en Gezin	1.510.000	6
Crisisinterventieteam (voorheen crisisdienstjeugd)	100.000	6
SGL/Buddyzorg	3.275	6
Stichting Menswel /open inloop	65.000	6
Stichting Zuyderland/inloop GGZ	25.000	6
Humanitas	10.000	6
Stichting Vluchtelingenwerk Nederland	22.000	6
Stichting Urgente Noden Midden-Limburg	18.500	6
Stichting Menswel voor Welzijn op recept	57.647	6
Stichting Menswel voor Met minder kaders naar Meerjarigheid	25.000	6
Stichting Menswel voor inzet jongerenwerk in het Jongeren Informatie Punt (JIP) in het voortgezet onderwijs (VO)	55.000	6
Stichting Menswel voor healthy life	50.000	6
Stichting Menswel voor inzet jongerenwerk in het Primair onderwijs	63.000	6
XLGroup voor inzet in het VO, MBO, Maaseik en Trevianum, inclusief 2 uur per week orthopedagoog	30.000	6
XLGroup voor inzet in het Primair onderwijs	25.000	6
PSW Werk	55.000	6
Centrum voor Jeugd en Gezin voor POH-J	45.000	6
Stichting Menswel voor JOGG 2025	43.705	6
Totaal	**5.091.748**	

Overige instellingen	maximaal subsidie bedrag 2025 in €	Programma
Stichting Bijzonder in beweging	1.672	5
Kunstgroep Swentibold Susteren	1.100	5
Stichting 4 mei herdenking	1.100	5
Stichting De Kunstkring Echt	4.730	5
Stichting Op vleugels der vrijheid	1.100	5
Stichting Orgelkring Echt-Susteren	1.650	5
Stichting Sociaal Kultureel Centrum D'n Hook	15.500	5
Stichting Kunst- en Cultuurraad Echt-Susteren	10.995	5
Stichting Culturele Kring Echt	13.200	5
Stichting Kreaktiviteiten	9.000	5
Muziekfederatie de Maasgouw	1.813	5
Sportvereniging NOAV Zwemmen	12.524	5

2.5 Cultuur en sport

Stichting Kruisen en Kapellen in het land van Echt	3.530	5
Sportclub Susteren	56.366	5
Voetbalvereniging Conventus 03	43.644	5
Voetbalvereniging EVV	36.227	5
Stichting Limburgse Veteranendag	385	5
Kultkefee Echt	2.200	5
Stichting S.O.L.2	27.500	5
Stichting KinderKookSchool Echt-Susteren	27.500	6
Stichting (On) beperkt 4 life	4.235	6
Stichting Hart voor Echt-Susteren	16.500	5
Toon Hermans Huis Sittard	5.500	6
Toon Hermans Huis Roermond	5.500	6
De ver. 'de smalste tuin(en) van Limburg'	5.500	6
De Koepel Seniorenverenigingen	54.890	6
Stichting Leefbaarheid Echt-Susteren/Wensauto	30.800	6
Bond van Nederlandse Militaire Oorlogs- en dienstslachtoffers	440	6
Stichting Kindermedia Midden-Limburg	8.250	5
Huis voor de Kunsten Limburg/Hoes veur 't Limburgs	3.850	5
Stichting Voedselbank Midden-Limburg	5.500	6
Stichting Kledingbank Limburg	11.000	6
Stichting Beeldentuin Suëstra	1.650	5
Gebrook aan Taofel	1.500	5
Stichting Koppelpop	2.200	5
Stichting Kaizen Tournament	2.200	5
Wandelsportvereniging Echt (avondvierdaagse)	1.375	5
Rollers Smashing	2.750	5
Tour- en Wielerclub Echt (ATB Toertocht)	500	5
Stichting Horeca Centrum Echt	2.750	5
Stichting Bombarie Basilica	5.000	5
Stichting Echt Feesten (Echt zomerfeesten)	10.000	5
Stichting Echt Feesten (Echter Vastelaoves spektakel)	10.000	5
Totaal	**462.126**	

Subsidie plafond separate verordeningen	**Bedrag in €**
1. Plafond vrijwilligersorganisaties cultuur	172.835
natuur- en cultuurhistorisch	4.840
toneelverenigingen	1.815
zang, hafabra, schutterijen	144.070
Oranjevieringen	5.170
culturele vorming basisscholen	11.440
evenementen (jaarlijks)	5.500
2. Plafond vrijwilligersorganisaties maatschappelijk	**87.000**
EHBO-verenigingen	
informele zorginstellingen	10.000
ouderenverenigingen	33.175
vrouwenorganisaties	3.400
contactbladen	3.000
basiswaardering	29.050
kerncontactgroepen	5.775
3. Plafond vrijwilligersorganisaties sport	**338.429**
4. Plafond jeugd- en jongerenorganisaties	**71.610**
5. Plafond jaarlijkse subsidie speeltuinorganisaties	**108.900**
6. Plafond parochiebesturen	**30.815**
7. Plafond eenmalige evenementen en incidentele activiteiten	**35.000**
Eenmalige evenementen	17.500
Incidentele activiteiten	17.500

2.5 Cultuur en sport

8. Plafond innovatieve activiteiten	**50.000**
9. Plafond kermissen	**16.500**
10. Plafond onderwijsbegeleiding primair onderwijs	**31.400**
11. Plafond investeringskosten sociale-, culturele- en sportaccommodaties	**62.500**
Subsidieverordening investeringskosten sociale-, culturele- en sportaccommodaties 2018	

2.5 Cultuur en sport

Programma 6
Sociaal domein

2.6 Sociaal domein

Doelstelling van dit programma:

'Meedoen', dat is de kortst mogelijke samenvatting van het maatschappelijke doel van dit begrotingsprogramma. Het meedoen geldt voor iedereen, jong en oud, ongeacht zijn maatschappelijke of economische positie, ongeacht of iemand beperkingen ondervindt of niet. De gemeente wil dat mogelijk maken door ruimte te bieden aan het particuliere initiatief om elkaar te ondersteunen. Als mensen en hun omgeving dit niet zelf kunnen, neemt de gemeente de verantwoordelijkheid om deze ondersteuning te organiseren of te faciliteren.
Beleidsontwikkeling en beleidsvoorbereiding voor de onder dit programma behorende producten gebeuren door de gemeentelijke organisatie.
De uitvoering van diverse werkzaamheden is voor een groot deel uitbesteed aan de uitvoeringsorganisatie Servicecentrum MER afdeling Sociaal Domein, het Centrum voor Jeugd en Gezin, de plaatselijke welzijnsinstelling (Stichting Menswel), het Algemeen Maatschappelijk Werk Midden-Limburg en diverse lokaal en regionaal opererende instellingen. In lokaal en regionaal verband zijn afspraken gemaakt over de instandhouding van maatschappelijke voorzieningen en het versterken van de sociale basis.

Speciale aandacht in het beleid gaat uit naar:
- Jeugd en jongeren (of jeugd tot 27 jaar)
- Senioren
- Inwoners met minimuminkomen
- Inwoners met een kwetsbaarheid en / of beperking.

Reikwijdte

Het programma Sociaal domein omvat de volgende producten:
1. Arbeidsparticipatie en inkomensvoorzieningen
2. Minimabeleid
3. Maatschappelijk werk
4. Opbouwwerk/Samenlevingsopbouw
5. Jeugd
6. Wet maatschappelijke ondersteuning
7. Maatwerkvoorzieningen
8. Inburgeringsbeleid
9. Ouderenbeleid
10. Volksgezondheid
11. Leerlingenvervoer

Verbonden partijen

- Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR)
- Servicecentrum MER
- Omnibuzz
- Westrom

Reserves en voorzieningen

- Reserve inkomensvoorzieningen, re-integratie en sociale werkvoorziening
- Reserve investeringssubsidies welzijn
- Reserve Wet Maatschappelijke Ondersteuning
- Reserve algemeen jeugdbeleid
- Reserve jeugdhulp
- Reserve SC MER sociaal domein
- Reserve integrale aanpak en huisvesting statushouders
- Reserve opvang vluchtelingen
- Reserve beschermd wonen
- Voorziening onderhoud gemeenschapshuizen

Gemeentelijke wet- en regelgeving

- Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ 2015
- Beleidsplan schuldhulpverlening 2021 - 2025
- Debiteurenprotocol
- Armoedebeleid gemeente Echt – Susteren
- Convenanten en afspraken met de regiogemeenten over AMW-ML
- Gemeentelijke Nota Gezondheidsbeleid
- Plan van aanpak GALA/SPUK 2024-2026
- Beleidskader Sociaal Domein Midden-Limburg

2020-2025 • Re-integratieverordening Participatiewet gemeente Echt-Susteren 2023 • Nadere regels re-integratie Participatiewet gemeente Echt-Susteren 2023 • Verordening bestrijding misbruik en oneigenlijk gebruik Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Echt-Susteren 2015 • Verordening gunning door toekenning uitsluitend recht • Verordening individuele inkomenstoeslag gemeente Echt-Susteren 2019 • Beleidsregel studietoeslag gemeente Echt-Susteren 2022 • Verordening tegenprestatie Participatiewet 2015 • Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive gemeente Echt-Susteren 2015 • Verordening Wet Kinderopvang gemeente Echt-Susteren 2006 • Uitgangspuntennotitie Arbeidsmarkttoeleiding van de doelgroep mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt 2020 en verder	Oost 2020-2028 • Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp gemeente Echt-Susteren 2020 • Nadere regels jeugdhulp Echt-Susteren • Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 • Regiovisie Jeugd en Gezin Midden Limburg Oost (MLO), koersdocument 2023- 2028 • Beleidsregels Maatschappelijke Ondersteuning gemeente Echt-Susteren 2020 • Nadere regels maatschappelijke ondersteuning gemeente Echt-Susteren 2020 • Diverse gebiedsvisies • Beleid gemeenschapshuizen • Buurt- en speelplekken van de toekomst 2024-2034 • Verordening ruimte- en inrichtingseisen peuterspeelzalen 2010 • Verordening leerlingenvervoer gemeente Echt-Susteren • Regiovisie Meedoen en Wonen 2022-2026 • Samenwerkingsovereenkomst Woonkans Noord- en Midden-Limburg • Algemene subsidieverordening • Verordening Adviesraad Sociaal Domein gemeente Echt-Susteren 2023

1. Arbeidsparticipatie en inkomensvoorzieningen **Portefeuillehouder(s)** **Wethouder drs. G.H.C. Frische**
Wat willen we bereiken?
Cittaslow
• Bestaanszekerheid voor alle inwoners. Inwoners met onvoldoende inkomen en vermogen kunnen een beroep doen op sociale voorzieningen van de gemeente (onder andere vanuit de Participatiewet en bijzondere bijstand). • Een wendbare en weerbare arbeidsmarkt, waarin werkenden, werkzoekenden en werkgevers worden ondersteund en gestimuleerd bij het ontwikkelen van talent en het realiseren van een duurzame match op de arbeidsmarkt, in partnerschap met relevante partijen. • Inwoners kunnen participeren naar vermogen. • Duurzame arbeidsplaatsen Social Return.

Wat gaan we ervoor doen?	**Wanneer gerealiseerd?**
Cittaslow	
• Uitvoering geven aan de Participatiewet. • Het voorkomen van instroom in zijn algemeenheid en van jongeren specifiek door samenwerking met onderwijs en andere partners onder andere Doorstroompunt (voormalig Regionaal Meld- en Coördinatiefunctie (RMC)) voortijdig schoolverlaten. • Specifieke aandacht voor de doelgroep statushouders, door uitvoering te geven aan de Wet Inburgering 2021 (zie onderdeel 8 Inburgeringsbeleid). • Bijdragen aan de match tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. • Werknemers- en werkgeversdienstverlening ontschot en zichtbaar organiseren. • Arbeidsmarktinfrastructuur efficiënt inrichten. • Werknemersdienstverlening gericht op het ontwikkelen en/of toeleiden naar werk van mensen die vallen onder de Participatiewet. • Het ondersteunen van mensen die nu niet in beeld zijn bij uitkeringsinstanties (het onbenut arbeidspotentieel), werkenden met loopbaanontwikkelingsvragen, werk	Continu

2.6 Sociaal domein

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
naar werk-trajecten, ondersteuning op het gebied van duurzame inzetbaarheid, werkenden die met werkloosheid bedreigd worden, werkgevers met personeelsvraagstukken en talentontwikkeling. • Binnen de arbeidsmarktregio Midden-Limburg zorgen voor een duurzame arbeidsmarktinfrastructuur, passend bij zowel de huidige uitdagingen (zoals krappe arbeidsmarkt en Leven Lang Ontwikkelen), als bij eventuele toekomstige uitdagingen (zoals energietransitie, migratiestromen, verminderende arbeidsvraag door innovaties en ontwikkelen van een 'skills' gerichte aanpak) en ongeacht de economische situatie. • Ontwikkelen van lokale participatie- en re-integratie-instrumenten om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt via een intensieve begeleiding weer te activeren met als doel uiteindelijk (betaald- dan wel vrijwillgers)werk te verrichten. • Lokale dienstverlening om enerzijds de werkzoekende kennis en ervaringen op te laten doen om een arbeidsfitte, flexibele en moderne werknemer te worden en anderzijds inspelen op de vraag van de arbeidsmarkt. Daarnaast doelgroepen helpen om te participeren in de samenleving en aldus een sociaal isolement tegen te gaan. • Het opnemen van Social Return-eisen bij het verstrekken van opdrachten boven de € 50.000. Hiermee stimuleert de gemeente de lokale arbeidsparticipatie en creëert meer werkgelegenheid voor inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Opdrachtnemers leveren hierdoor een sociale bijdrage door kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt een kans te geven.	

2. Minimabeleid Portefeuillehouder(s) Wethouder I.G.M.H. Minkenberg
Wat willen we bereiken?
• Uitval, eenzaamheid of uitsluiting door toedoen van de inkomenssituatie voorkomen.
Cittaslow
• Armoedebestrijding.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Vormgeven en uitvoering geven aan uitvoeringsplan armoedebeleid; • Uitvoering geven aan uitvoeringsplan schuldhulpverlening; • Uitvoering geven aan uitvoeringsplan laaggeletterdheid; • Organiseren van een optimale schuldhulpverlening door onder andere de verbinding met het lokale netwerk te versterken door kennisuitwisseling, in te zetten op vroegsignalering van schulden en blijvend in te zetten op de dienstverlening van de schuldhulpverlening; • Samenwerken met Kredietbank Limburg t.b.v. de saneringskredieten; • Inzetten op het versterken van het netwerk; het maatschappelijk middenveld. Dit onder andere door deelname van de sociaal boekhouder in de pilot van het sociaal wijkteam; • Inzetten van de sociale boekhouder alsmede het evalueren van deze pilot.	Continu
Cittaslow	

2.6 Sociaal domein

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Inzetten op duidelijke communicatie over lage inkomensregelingen en hiermee mogelijkheden voor minima herhaald onder de aandacht te brengen; • Uitvoering geven aan de VoorzieningenWijzer alsmede inzetten op de verbeterde kennis van het netwerk over bestaande regelingen, om zo de mogelijkheden voor minima om gebruik te maken van regelingen zo breed mogelijk kenbaar te maken; • Organiseren van kinderkledingdagen bij de Kledingbank en hierover gezinnen met kinderen persoonlijk te informeren; • Inzetten van het Kindpakket, inclusief de verjaardagsvouchers; • Deelnemen aan de Benchmark Armoede en Schulden.	Continu

3. Maatschappelijk werk Portefeuillehouder(s) Wethouder drs. G.H.C. Frische
Wat willen we bereiken?
• Een samenleving waar inwoners naar vermogen zo lang mogelijk kunnen meedoen en zelf de regie over hun leven voeren.
Cittaslow
• Vermindering discriminatie.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
Stichting Algemeen Maatschappelijk Werk Midden-Limburg (AMW-ML) subsidiëren voor de uitvoering van de volgende taken: • Het geven van informatie en advies. • Invullen onderdeel gemeentelijk basisaanbod. • Doorverwijzen naar passende ondersteuning. • Ondersteunen van kwetsbare inwoners bij zelfredzaamheid en participatie. • Hulpverleningstrajecten. • Crisishulpverlening (24/7 bereikbaarheidsdienst voor Midden-Limburg het 'eropafteam'). • Casemangement Tijdelijk Huisverbod • Hulpverlening vanuit ketenzorg en multidisciplinaire teams (verbonden aan gemeentelijke en regionale ketenpartners). • Meldpunt zorgwekkend gedrag. • Briefadres voor dak- en thuislozen. De dienst- en hulpverlening van het AMW-ML is laagdrempelig en gratis toegankelijk zonder indicatie.	Continu
Cittaslow	
Gediscrimineerde minderheden • Aangesloten blijven bij het Meldpunt Discriminatie.	Continu

4. Opbouwwerk/samenlevingswerk Portefeuillehouder(s) Wethouder drs. G.H.C. Frische Wethouder drs. ing. H.E.J.M. Meuwissen Wethouder drs. P.H.J. Pustjens
Wat willen we bereiken?
Cittaslow
• Leefbare dorpen • Centrale ontmoetingsplekken

2.6 Sociaal domein

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
Cittaslow	
Leefbaarheid en voorzieningenniveau • De gemeente stelt in 2025 de Omgevingsvisie vast. Leefbaarheid is een centraal thema voor de Omgevingsvisie. • Doorontwikkelen en versterken van de lokale sociale basis en de sociale wijkteams. • Het bevorderen van maximale inclusie voor specifieke doelgroepen. • Planmatig onderhoud uitvoeren waarbij de kosten ten laste worden gebracht van de voorziening onderhoud gemeenschapshuizen. • Vanaf 2011 zijn in bijna alle kernen gemeenschapshuizen/wijkgebouwen gerenoveerd of nieuw gebouwd. De komende jaren worden deze, waar nodig functioneel en op het vlak van duurzaamheid, toekomstbestendig gemaakt. De gemeenschapshuizen hebben een spilfunctie voor de kernen voor verenigingsactiviteiten en activiteiten in het kader van participatie, zorg en service. De gemeenschapshuizen worden waar nodig aangepast om te voldoen aan behoeften als gevolg van maatschappelijke en demografische veranderingen. De doelgroep senioren neemt toe en daarmee een verschuiving in de aard van activiteiten van recreatie en ontmoeting naar serviceverlening, ondersteuning en zorg. Gebruiksmogelijkheden, toegankelijkheid en verblijfsmogelijkheden blijven permanente aandachtspunten. • Voor alle gemeenschapshuizen geldt dat de gemeente positief staat ten opzichte van financiering van duurzaamheidsinitiatieven. In goed overleg met de verschillende gemeenschapshuizen worden, op basis van nieuwe meerjarenonderhoudsplannen, de mogelijkheden onderzocht om te komen tot verdere verduurzaming van de accommodaties. Dit is een continu proces. Indien van toepassing wordt voor te nemen maatregelen een separaat financieringsvoorstel aan de gemeenteraad voorgelegd. • Voor Nieuwstadt wordt nader onderzocht op welke wijze en op welke locatie een toekomstbestendig gemeenschapshuis gerealiseerd kan worden. Opties zijn renovatie of (ver)nieuwbouw op de huidige locatie of nieuwbouw elders in Nieuwstadt. Het onderzoek wordt in 2025 afgerond, waarna besluitvorming plaats kan vinden. • Voor Susteren is de Stichting MFC Susteren in 2024 gestart met de exploitatie van een MFC in de Harmoniezaal. Samen met de stichting wordt in 2024 en 2025 een ontwerp en plan ontwikkeld voor nieuwbouw. • Jeugdhuis Pius X, de Banderthof en Menswel hadden een intentieverklaring aan de gemeente aangeboden met het verzoek om een onderzoek te doen naar een nieuwe gezamenlijke accommodatie. In 2024 is gebleken dat Menswel niet meer verder participeert in dit traject. Daarom wordt voor de Banderthof en Jeugdhuis Pius X onderzocht hoe een duurzame en toekomstbestendige accommodatie gerealiseerd kan worden. • Nadere uitvoering geven aan de gebiedsvisie Pey, de gebiedsvisie Nieuwstadt en de gebiedsvisie Roosteren. Ook de vele werkzaamheden in de kern Susteren (woningbouw, infrastructuur, leefbaarheid) worden programmatisch aangepakt.	Continu 2025 Medio 2025 2025

2.6 Sociaal domein

5. Jeugd **Portefeuillehouder(s)** **Wethouder I.G.M.H. Minkenberg** **Wethouder drs. K.A.P. Leurs**
Wat willen we bereiken?
• Implementatie van de landelijke Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 en de Regiovisie Jeugd en Gezin Midden Limburg Oost. • Een getransformeerd jeugdhulp landschap. • Een afname van verwijzingen naar specialistische hulp. • Een sterke (preventieve) sociale basis met oplossingen voor uitdagingen in de nabijheid (leefwereld) van jeugdigen. • Integrale samenwerking tussen onderwijs en (jeugd)zorg, waarbij signalen vroegtijdig worden opgepakt. • Goede kwaliteit en beschikbaarheid van (gespecialiseerde) jeugdhulp, zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig. • Inzicht in en grip op verwijzingen naar gespecialiseerde jeugdhulp (ook via huisartsen, medisch specialisten en gecertificeerde instellingen). • Hulpverlening die aansluit op de behoeften van de jeugdigen en gezinnen, passend bij de beschikbare financiële middelen.
Cittaslow
• Een gezond en veilig leefklimaat voor onze jeugdigen (al vanaf de geboorte). • Jeugdigen zijn zelfstandige inwoners die meepraten over wat voor hen belangrijk is.

Wat gaan we ervoor doen?	**Wanneer gerealiseerd?**
• Domeinoverstijgend samenwerken (jeugd, gezondheid, veiligheid en onderwijs). • Datagericht werken om ook op basis van cijfermatige en financiële ontwikkelingen gesprekken te voeren met verwijzers en zorgaanbieders. • Investeren in het voorliggende veld om tijdig, nabij en in de leefwereld laagdrempelige ondersteuning aan te bieden. • Samenwerking met huisartsen door praktijkondersteuners jeugd (POH-J). • Het verstrekken van subsidie aan basisscholen in het kader van het project ‘preventie dyslexie’, gericht op taalontwikkeling om dyslexiebehandeling te voorkomen. • Gedragsdeskundigen inzetten om verwijzing naar geïndiceerde hulp te voorkomen. • Driehoeksoverleg organiseren met het CJG (beleid, uitvoering en bedrijfsvoering) om samen ontwikkelingen te duiden en hierop te acteren. • Met het CJG verkennen hoe zijn brede takenpakket versterkt kan worden (mogelijk door aanvullende expertise beschikbaar te stellen). • Vervolg geven aan de pilot ‘sturing op alternatieve route’ om meer grip te krijgen op de toegang tot jeugdhulp via huisartsen, medisch specialisten en gecertificeerde instellingen. • Structureel voeren van (contract)gesprekken met zorgaanbieders. • Samenwerken met het Regionaal Expertteam bij complexe casuïstiek. • Uitvoeren en implementeren van de nieuwe aanbesteding voor ambulante jeugdhulp (op de schaal van Midden-Limburg) om per 1 januari 2026 tot nieuwe contracten met zorgaanbieders te komen.	Continu
Cittaslow	
Ondersteunen gezinsleven en zwangerschap • Preventieve- en bewustwordingsacties (laten) faciliteren, gericht op GGZ problematiek en middelen- en alcoholgebruik (zie ook GALA onderdeel 10 Volksgezondheid). • Jongerenwerk inzetten in scholen (primair, voortgezet en beroepsonderwijs). • Samenwerking versterken tussen Algemeen Maatschappelijk Werk, jongerenwerk en het Centrum voor Jeugd en Gezin bij het creëren van een passende overgang	Continu

2.6 Sociaal domein

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
van jeugdigen naar volwassenheid (18-/18+). • Stimuleren van de inzet door Steunouders die tijdelijke en vrijwillige verlichting bieden aan gezinnen. • Het verstrekken van subsidie aan Humanitas voor het bieden van vrijwillige en laagdrempelige begeleiding bij een omgangsregeling in het kader van echtscheidingen. • Investeren in de ketenaanpak Kansrijke Start (GALA, zie ook onderdeel 10 Volksgezondheid), o.a. via CenteringZorg, Voorzorg, Nu Niet Zwanger, 1000Kansen, en het versterken van de lokale coalitie met partners uit het medische en sociale domein. • Uitvoering geven aan het beleidskader sociaal domein en aan een integrale verordening Wmo-Jeugd. • Realiseren van jongerenparticipatie. • Mogelijkheden verkennen om de inzet van informele steunfiguren te stimuleren. • De landelijke Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 en Regiovisie Jeugd en Gezin vertalen naar acties voor de regio en gemeente. • Het in stand houden van jongeren- en speelvoorzieningen. • Subsidiëren van speeltuinorganisaties voor het ontwikkelen en in stand houden van georganiseerde, openbare speeltuinen. • Faciliteren lesprogramma Gezond leren Koken (KinderKOOKschool).	

6. Wet maatschappelijke ondersteuning (niet zijnde maatwerkvoorzieningen) **Portefeuillehouder(s)** **Wethouder drs. G.H.C. Frische**
Wat willen we bereiken?
• Een inclusieve samenleving, iedereen kan meedoen. • Een sterke lokale sociale basis. • Toegankelijke voorzieningen. • Toegang tot eerstelijnsgezondheidszorg. • Transformatie binnen het sociaal domein.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
<u>Een inclusieve samenleving, iedereen kan meedoen.</u> • Zorgdragen voor een inclusie-agenda die de deelname aan het maatschappelijke leven van iedere inwoner stimuleert. • Verbetering van de fysieke toegankelijkheid van de openbare ruimte en gemeenschapsvoorzieningen in de kernen. Dit met gebruikmaking van de inventarisaties van knelpunten door de werkgroep toegankelijkheid van de Adviesraad Sociaal Domein. • Uitvoering geven aan de Woonzorgvisie, waarbij aandacht is voor de zorg- en ondersteuningsbehoefte in relatie tot wonen. De Woonzorgvisie is een belangrijke basis om te werken aan concrete acties om de groeiende groep ouderen, mensen die uitstromen uit beschermd wonen en maatschappelijke opvang, statushouders, dak- en thuislozen, voldoende te faciliteren in hun woon- en zorgbehoeften. • Faciliteren van welzijnsorganisatie Menswel om zorg te dragen voor vrij toegankelijke cliëntondersteuning. • Deelnemen aan de flexibele maatschappelijke opvang en bijdragen aan de lokale aanpak om dak- en thuisloosheid te voorkomen. • Het ondersteunen van activiteiten voor de kwetsbare inwoner met (meervoudige) complexe problematiek. • Aandacht voor eenzaamheid en mentale gezondheid. • Het opzoeken van intensieve samenwerking in het sociale domein om zo de	Continu

2.6 Sociaal domein

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
onderwerpen Wmo, Jeugd, en Participatie waar mogelijk te combineren en uit deze integratie weer nieuwe mogelijkheden te ontdekken. • Het verder, in overleg met de Adviesraad Sociaal Domein en andere vertegenwoordigende bewonersgroepen (bijvoorbeeld kerncontactgroepen), inventariseren en prioriteren van de meest in het oog springende kritiekpunten van maatschappelijke organisaties, inwoners en cliënten van Wmo-voorzieningen. <u>Een sterke lokale sociale basis</u> • Zorgdragen voor een adequaat voorzieningenniveau en doelgericht investeren in het versterken van de sociale basis voor inwoners. • Vormgeven aan de leefbaarheidsprojecten uit de gebiedsvisies. • Impulsen geven aan de leefbaarheid door het verbeteren van de bestaande sociale cohesie (onder andere door een breed en kwalitatief hoogstaand verenigingsleven en toegankelijke gemeenschapsaccommodaties). • Uitvoering geven aan plan van aanpak doorontwikkeling sociaal domein. • Het initiëren en in stand houden van wijksteunpunten, waarbij de behoefte van de betreffende kern leidend is. • Faciliteren van de welzijnsorganisatie bij het verder uitbouwen van de voorziening vrijwilligersvacaturebank. • Faciliteren van de welzijnsorganisatie voor het versterken van mantelzorgondersteuning. • (Laten) organiseren van activiteiten om de vrijwilligers en mantelzorgers een steuntje in de rug te geven en de waardering en dankbaarheid van de overheid kenbaar te maken (b.v. mantelzorgwaardering/avond). <u>Toegankelijke voorzieningen</u> • Zorgdragen voor de inrichting en instandhouding van algemene en/of collectieve voorzieningen. Dit doen we samen met de inwoners, gericht op ondersteuningsvragen, rekening houdende met de eigen kracht van inwoners, de Wmo-taken en dit gebeurt vraaggestuurd in plaats van aanbodgericht. • Informeren van de inwoners via diverse kanalen over de toegang, de ontwikkelingen en het voorzieningenaanbod van het sociale domein. • Creëren van goede voorwaarden voor cliënten beschermd wonen. • Breed aanbod aan woonvoorzieningen, mogelijkheden voor participatie, langdurige zorg en ondersteuning in de thuissituatie organiseren. • Opvang bieden aan dak- en thuislozen in de eigen gemeente. • Het blijven inzetten op de huiskamers, de Huiskamer+ en de Huiskamer Extra • Dagactiviteiten organiseren voor kwetsbare inwoners (Buurtkamer/open inloop). <u>Toegang tot eerstelijnsgezondheidszorg.</u> • Het blijven streven naar meer samenwerking met en tussen de eerstelijnsvoorzieningen in de kernen van de gemeente. • Het versterken van de samenwerking tussen het sociale domein en het medische domein. <u>Transformatie binnen het sociaal domein.</u> • Het bedenken en realiseren van algemene en/of collectieve voorzieningen. • Het voorkomen van duurdere zorg door het vergroten van de eigen kracht en de samenwerking met inwoners versterken. • Het beschikbaar stellen van laagdrempelige algemene voorzieningen of specifieke maatwerkvoorzieningen. • Versterken lokale aanpak complexe problematiek, in samenwerking met Wmo, bemoeizorg en preventie. • Kansrijke burgerinitiatieven ondersteunen. • De subsidieregeling innovatieve activiteiten toepassen, ter ondersteuning van	

2.6 Sociaal domein

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
vernieuwende ideeën en arrangementen in het sociale domein. • Het ontwikkelen van de aanpak meervoudige problematiek in het sociaal domein. • Het versterken van de sociale basis in de kernen van de gemeente. • Uitvoering geven aan plan van aanpak doorontwikkeling sociaal domein, de sociale wijkteams zijn hierbij een belangrijk instrument. • Het doorontwikkelen van de sociale wijkteams in de gemeente. • De gemeente ondersteunt de KinderKOOKschool bij het realiseren van kooklessen in brede zin voor basisschoolleerlingen. • Ondersteunen van activiteiten die tot doel hebben bewustwording en toepassen van een gezonde leefstijl voor diverse doelgroepen (budget koken, hygiëne, gezond leren eten, etc.).	

7. Wet maatschappelijke ondersteuning (maatwerkvoorzieningen) Portefeuillehouder(s) Wethouder drs. G.H.C. Frische
Wat willen we bereiken?
• Continu uitvoering taken Wmo.
Cittaslow
• Inwoners die bewuster zijn van hun eigen verantwoordelijkheid en eigen kracht. • Integratie van inwoners met een beperking.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Evalueren van processen en eventuele bijstelling van de taken Wmo. • Gezamenlijk op Midden-Limburg Oost-niveau (beleidsmatig) oppakken van vraagstukken en ook vanuit een integrale benadering Wmo, Jeugd en Participatie beoordelen.	Continu
Cittaslow	
• Verminderen van de vraag naar maatwerkvoorzieningen, dan wel het zolang mogelijk uitstellen ervan. • Regionale inkoopsamenwerking sociaal domein Midden-Limburg Oost, Midden-Limburg West en MGR Sociaal Domein Limburg Noord. • Stimuleren van inwoners om eerst op eigen kracht of via hun sociale netwerk (buren, familie en kennissen) hun problemen op te lossen. • Ondersteunen van inwoners met een beperking om hen te laten participeren en ervoor zorgen dat de uitgaven binnen het beschikbare budget blijven door inwoners gebruik te laten maken van voorliggende algemene voorzieningen zoals de huiskamerprojecten, de buurtkamer en de vervoersvoorziening door vrijwilligers. • Het verstrekken van maatwerkvoorzieningen (zoals hulpmiddelen, individuele begeleiding of groepsbegeleiding). • Het ondersteunen van initiatieven die gericht zijn op het stimuleren van een reële beeldvorming over mensen met een beperking en/of kwetsbaarheid bij inwoners. • Toegankelijk(er) maken van de openbare ruimte voor mensen met een beperking en/of kwetsbaarheid.	Continu

8. Inburgeringsbeleid Portefeuillehouder(s) Wethouder drs. G.H.C. Frische
Wat willen we bereiken?
• Realisatie van de taakstelling voor het huisvesten van vreemdelingen (asielzoekers) met een verblijfsvergunning. • Uitvoering van de nieuwe Inburgeringswet (WI2021). • Ondersteuning waar noodzakelijk van etnische minderheden bij hun integratieplicht.

• Uitstroom in duurzame maatschappelijke participatie na inburgeringproces (drie jaar).

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Uitvoering geven aan de Wet Inburgering 2021 (WI2021) • Maken van afspraken met woningcorporaties voor het leveren van woningen voor de taakstelling huisvesting statushouders. • Constructieve oplossingen vinden voor de huisvestingsproblemen van 'eenpitters' wachtende op nareizigers. • De maatschappelijke begeleiding van statushouders, • Uitvoering pilot "Zachte Landing" om inburgering te versnellen, participatie te vergroten, tijdig signaleren van problemen en voorkomen van escalaties. Bevordert samenwerking tussen klantmanagers inburgering, Menswel en woningcorporaties. • Bieden van juridische begeleiding aan statushouders, door middel van subsidie aan Vluchtelingenwerk Nederland, als aanvulling op de begeleidingsverplichting vanuit de WI2021. • Doorontwikkelen en uitvoeren van de wettelijke taken, voortvloeiend uit de nieuwe en lerende WI2021. • Monitoren van de uitvoering en de kwaliteit van de uitvoering van de nieuwe wet, belegd bij de MER-uitvoeringsorganisatie. • Verdere uitrol van de Onderwijsroute in samenwerking met de AMR Midden-Limburg. Nieuwe aanbesteding in voorbereiding. • Start inventarisatie aanbesteding diverse leerroutes. Het uitvoeren van ondersteunende activiteiten via aanbieders waaronder: • Taalmaatjesproject, samenspraak, activiteiten voor migrantenvrouwen, woonbegeleiding statushouders. • Het aanbieden van aanvullende taalles (voor zowel nieuwe als oude inburgeraars).	Continu

9. Ouderenbeleid Portefeuillehouder(s) Wethouder drs. G.H.C. Frische
Wat willen we bereiken?
• Zelfstandig functionerende senioren in de eigen gemeenschap.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?

• De gemeente faciliteert organisaties voor ouderenzorg, d.m.v. subsidiëring en andere vormen van ondersteuning.
• De gemeente subsidieert onder meer de volgende activiteiten en voorzieningen:
  ◦ Ketenaanpak valpreventie (zie verder paragraaf 10 Volksgezondheid);
  ◦ Meer bewegen voor ouderen (MBvO)-activiteiten;
  ◦ Vitaliteitsbijeenkomsten;
  ◦ Ouderenadvisering;
  ◦ Huiskamerprojecten.
	Continu

10. Volksgezondheid Portefeuillehouder(s) Wethouder I.G.M.H. Minkenberg
Wat willen we bereiken?
• Gezonde inwoners
Cittaslow
• Een bewuste en gezonde levensstijl van de inwoners.

2.6 Sociaal domein

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer is realisatie gepland?
• In stand houden van een gezondheidsdienst (GGD). • Faciliteren lesprogramma Gezond leren Koken, budgetkoken, kookactiviteiten voor kwetsbare inwoners zoals allochtonen, laaggeletterden (KinderKOOKschool). • Activiteiten Jeugdgezondheidszorg (zie product Jeugd).	Continu
Cittaslow	
• Het inzetten van tijdige, passende en kwalitatief goede hulp aan en ondersteuning van jeugdigen en gezinnen waar nodig. Werkend vanuit integraliteit. • Uitvoering geven aan de doelstellingen van het Plan van aanpak regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2024-2026 (GALA). • Uitvoering geven aan het Lokaal Sportakkoord Echt-Susteren. • Uitvoering geven aan de doelen binnen het Integraal Zorgakkoord (IZA), wat betreft regionale (Noord- en Midden-Limburg) preventieve samenwerking tussen het sociale en medische domein. • Uitvoering geven aan de coördinatie en organisatie van de in IZA en GALA afgesproken vijf domeinen overstijgende ketenInterventies: Kansrijke Start, Valpreventie bij ouderen, aanpak overgewicht en obesitas bij kinderen, de gecombineerde leefstijlinterventie (GLI) bij overgewicht van volwassenen, Welzijn op recept. • Inzetten op preventie vanuit verschillende beleidsdisciplines, zoals Wmo en Jeugd, mantelzorg- en vrijwilligersondersteuning, subsidies en sportbeleid. • Investeren in sportfaciliteiten, sporthallen en het zwembad om het voor inwoners mogelijk te maken dicht bij huis te sporten en recreëren. • Continueren JOGG-aanpak (Gezonde Jeugd Gezonde Toekomst).	Continu

11. Leerlingenvervoer **Portefeuillehouder(s)** **Wethouder I.G.M.H. Minkenberg**
Wat willen we bereiken?
• Passend vervoer voor leerlingen.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Uitvoering geven aan het leerlingenvervoer volgens vastgesteld beleid, waarbij zo veel mogelijk de zelfredzaamheid en de eigen mogelijkheden van de leerlingen optimaal worden benut.	Continu

2.6 Sociaal domein

Indicator	Toelichting	Bron	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Wettelijke indicatoren					
Jongeren met een delict voor de rechter	Percentage 12- t/m 21 jarigen	Verwey-Jonker Instituut – Kinderen in Tel	Nog niet bekend	1%	1%
Kinderen in uitkeringsgezinnen	Percentage kinderen tot 18 jaar	Verwey-Jonker Instituut – Kinderen in Tel	Nog niet bekend	5%	5%
Netto Arbeidsparticipatie	Percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	68,7%	68%	69%
Werkloze jongeren	Percentage 16- t/m 22 jarigen	Verwey-Jonker Instituut – Kinderen in Tel	Nog niet bekend	-	2%
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	198,9	250	200
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	CBS	206,4	160	200
Jongeren met jeugdhulp	Percentage van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	14,5%	12%	13%
Jongeren met jeugdbescherming	Percentage van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	1,4%	1,4%	1,2%
Jongeren met jeugdreclassering	Percentage van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	0,4%	0,2%	0,2%
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	890	850	920

2.6 Sociaal domein

Wat mag het kosten?

x € 1.000	Rekening 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Lasten	48.449	55.150	47.868	47.247	47.309	46.344
Baten	32.469	32.386	26.912	25.998	26.695	25.697
Saldo van baten en lasten	**-15.980**	**-22.764**	**-20.956**	**-21.249**	**-20.614**	**-20.647**
Storting reserves	3.751	364	0	0	0	0
Onttrekking reserves	3.000	258	119	109	109	0
Mutatie van de reserves	**-751**	**-105**	**119**	**109**	**109**	**0**
Geraamde resultaat	**-16.731**	**-22.870**	**-20.836**	**-21.140**	**-20.506**	**-20.647**

Programma 7
Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

2.7 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Doelstelling van dit programma:
Bevorderen van een evenwichtige ruimtelijke ontwikkeling van het grondgebied van de gemeente Echt-Susteren voor het creëren en stimuleren van een aantrekkelijke landelijke gemeente waar het goed wonen, werken en recreëren is. Dit komt onder meer tot uitdrukking in het (samen) opstellen van beleid en plannen voor het stimuleren van de leefbaarheid in de diverse kernen, van het behoud en herstel van waarden in het landelijk gebied, van bedrijvigheid en van woningbouw (kwantitatief en kwalitatief).
Reikwijdte
Het programma ruimtelijke ordening en volkshuisvesting omvat de volgende producten: 1. Ruimtelijke plannen 2. Volkshuisvesting
Verbonden partijen
Geen
Reserves en voorzieningen
• Reserve stedenbouwkundige adviezen • Reserve kwaliteitsfonds • Reserve regionale woonvisie

Gemeentelijke wet- en regelgeving	
• Structuurvisie Echt-Susteren 2012-2025 • Structuurvisie Wonen Midden-Limburg 2022 tot en met 2025 • Diverse gebiedsvisies • (tijdelijk) Omgevingsplan van de gemeente Echt-Susteren (bestaande uit de bruidsschat en geldende bestemmingsplannen/Initieel Omgevingsplan) • Beleidsnotities met betrekking tot thema's als inwoning en mantelzorg, aan huis verbonden beroepen en bedrijven, bed&breakfast, Huisvesting 'shortstay'-arbeidsmigranten	• Waterketenplan • Kadernota Regie op Groen • Verordening nadeelcompensatie Echt-Susteren 2023 • Verordening op de gemeentelijke adviescommissie 2022 • Verordening starterslening gemeente Echt-Susteren 2020

1. Ruimtelijke plannen **Portefeuillehouder(s)** **Wethouder drs. Ing. H.E.J.M. Meuwissen**
Wat willen we bereiken?
• Een fysieke leefomgeving waar het prettig wonen, werken en recreëren is, met ruimte voor initiatief en oog voor ruimtelijke kwaliteit. • Adequate uitvoering van de Omgevingswet.
Cittaslow
• Een toekomstvisie en ruimtelijke kaders die zijn ontwikkeld in samenspraak met onze inwoners. • Bescherming van het uiterlijk aanzien en verbetering van de kwaliteit van de omgeving. • Leefbare kernen en burgerparticipatie. • Functioneel hergebruik van vrijkomende agrarische percelen/opstallen. • Handhaving van vrijkomende agrarische gronden zoveel mogelijk binnen hun oorspronkelijke bestemming en identiteit van het gebied.

2.7 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• De gemeente draagt er zorg voor dat zij beschikt over actuele, flexibele en waar mogelijk uitnodigende ruimtelijke plannen. Uiterlijk in 2029 moeten gemeenten het tijdelijk Omgevingsplan en andere regels over de fysieke leefomgeving omgezet hebben naar een nieuw Omgevingsplan. In 2025 wordt een pilot Omgevingsplan uitgevoerd, om een eerste begin te maken voor een omgevingsplan voor de gehele gemeente. • De gemeentelijke Omgevingsvisie wordt in 2025 ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd. Het bestuur wordt met regelmaat geïnformeerd over of betrokken bij de totstandkoming hiervan. • Ruimtelijke initiatieven worden (in beginsel) benaderd vanuit een positieve grondhouding, met oog voor de ruimtelijke kwaliteit. Waar nodig worden ruimtelijke (beleids)kaders bijgesteld, of wordt gebruik gemaakt van afwijkingsbevoegdheden, om gewenste ontwikkelingen te faciliteren en procedures te vereenvoudigen. • Uitgangspunt blijft dat wij in samenwerking met de Midden-Limburgse gemeenten, provincie en andere partners gestalte geven aan een lokaal en regionaal omgevingsbeleid.	Continu 2025 2025
Cittaslow	
Plan gemeentelijke veerkracht • Bij de totstandkoming en de uitvoering van onze visie en ruimtelijke plannen (omgevingsvisie, omgevingsplannen, projectplannen) worden, conform het door de raad vastgestelde participatiebeleid, inwoners, bedrijfsleven en verenigingen zo veel mogelijk betrokken. Dit gebeurt door het organiseren van een omgevingsdialoog, onder andere in de vorm van inloop- en inspraakavonden. Een belangrijke functie is weggelegd voor de vele geïnstitutionaliseerde overleggremia die in onze gemeente functioneren, zoals de dorpsraden, ondernemers-verenigingen en belangengroeperingen. • Een speciale rol bij ruimtelijke ontwikkelingen komt toe aan de leden van de gemeenteraad. De raadsleden staan in nauw contact met de inwoners en zijn diep geworteld in de samenleving. Zij geven bij uitstek inhoud aan hun rol als volksvertegenwoordigers. Op deze wijze wordt optimaal inhoud gegeven aan het opstellen en uitvoeren van beleid voor en door de inwoners van onze gemeente. **Verbetering uiterlijk aanzien gemeente** • De gemeente geeft bij aangewezen categorieën van ruimtelijke ontwikkelingen toepassing aan het Gemeentelijk Kwaliteitsmenu (inpassing en/of financiële bijdrage). • De gemeente geeft toepassing aan de welstandscriteria in de Welstandsnota, ter waarborging van de stedenbouwkundige kwaliteit. **Leefbaarheid** • Voorkomen van het ontstaan van zwakkere wijken, bevorderen van leefbaarheid in met name de kleinere kernen. De leefbaarheid van de kleinere kernen, die verandert door ontgroening en vergrijzing, is een permanent prioritair beleidsonderwerp in het gemeentelijk beleid. • In kernen waar meerdere (ruimtelijke en maatschappelijke) ontwikkelingen tegelijk lopen, wordt gewerkt met een programmatische gebiedsgerichte aanpak. Op deze wijze wordt een integrale aanpak van de leefbaarheid in haar kernen vormgegeven. • Om de leefbaarheid in kernen op peil te houden en waar mogelijk te verbeteren worden milieukwaliteiten, zoals schone lucht, meegenomen in ruimtelijke visies en plannen.	

2.7 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
Nieuwe bestemmingen in geldende plannen voor bebouwing van voormalig agrarisch terrein • Overeenkomstig de paragraaf over het gebruik van voormalige agrarische bedrijven (VAB's) in de Structuurvisie 2012-2025 wordt in ruimtelijke plannen ruimte geboden voor nevenactiviteiten, functiewijzigingen en hergebruik van VAB's. Zo worden mogelijkheden geboden om bedreigingen om te zetten in kansen door leegstaande bedrijfsgebouwen een nieuwe functie te geven en verpaupering of illegale activiteiten tegen te gaan. Daarbij wordt ingezet op sloop van overtollige bebouwing. Dit beleid is een belangrijk uitgangspunt voor de Omgevingsvisie. • De gemeente kent zes landschapstypen. Daar waar kansen en mogelijkheden zich voordoen, wil de gemeente deze landschapstypen verder versterken. Dit doen we bijvoorbeeld door alleen gebiedseigen beplanting aan te brengen of agrarisch natuurbeheer te promoten, maar ook door per landschapstype te bekijken welke ontwikkelingen mogelijk zijn (en versterkend werken voor dit landschap) en welke juist niet. Op deze manier willen we de landschappelijke kwaliteit en identiteit niet alleen behouden, maar juist versterken. **Herkwalificatie en hergebruik achtergebleven gebieden** • Overeenkomstig de Structuurvisie 2012-2025 (en in het bijzonder de daarin opgenomen lijst van te ontwikkelen locaties en projecten) worden initiatieven tot herbestemming van zogenaamde 'rotte plekken' en herontwikkellocaties, die een bijdrage leveren aan de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit, positief benaderd.	

2. Volkshuisvesting Portefeuillehouder(s) Wethouder drs. P.H.J. Pustjens
Wat willen we bereiken?
Cittaslow
• Een evenwichtig woningbouwprogramma waarin vraag en aanbod op elkaar aansluiten. • Het optimaal benutten van de aan de gemeente toegekende bouwvolumes, die genoemd zijn in de structuurvisie Wonen 2022-2025 • Het in balans brengen van de planvoorraad met de actuele woonbehoeften. • Een adequaat woningaanbod voor verschillende doelgroepen van de lokale woningbouwmarkt. • Voldoende en passende (shortstay)woonmogelijkheden voor internationale werknemers. • Het huisvesten van de statushouders, op basis van de taakstelling die het ministerie halfjaarlijks aan de gemeente toewijst. • Passende huisvesting in een passend woonklimaat voor kwetsbare doelgroepen en senioren. • Voldoende geschikte en betaalbare woningen voor mensen met een smalle beurs. • Starters op de lokale woningmarkt door een aanvullende lening de mogelijkheid bieden tot het verwerven van hun eerste woning. • Voldoende standplaatsen en woonwagens voor de doelgroep woonwagenbewoners.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
Cittaslow	
Woningbouwbeleid • Het hanteren van de Structuurvisie Wonen Midden-Limburg 2022-2025 voor de onderbouwing van planologische plannen op het gebied van volkshuisvesting. • Op basis van de woonzorganalyse en de in de Structuurvisie vastgelegde uitgangspunten uitwerken van een lokale woonzorgvisie. In dit woonprogramma gaat de gemeente in op wonen, welzijn en zorg, waarbij de zorg- en ondersteuningsbehoefte in relatie tot wonen met elkaar in verbinding wordt gebracht. Ook de huisvesting van aandachtsgroepen is onderdeel van de woonzorgvisie.	2025 2025

2.7 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Regionale samenwerking en afstemming van de woningmarkt (Samenwerking Midden-Limburg werkveld wonen).	Continu
• Stimuleren van woningmarktprojecten in iedere kern voor de doelgroepen ouderen, kleine huishoudens, jongeren en starters.	
• Aan de starters op de woningmarkt de mogelijkheid bieden tot het ontvangen van een aanvullende door gemeente en provincie gefinancierde starterslening.	
• Op grond van de Woningwet sluiten van lokale prestatieafspraken met de in de gemeente werkzame woningbouwcorporaties en huurdersorganisaties over o.a. betaalbaarheid, beschikbaarheid, duurzaamheid, leefbaarheid, veiligheid en toewijzing van het bestand sociale woningbouw en bijzondere doelgroepen.	
• In de beleidslijn van de provincie Limburg is de saneringsopgave vervallen. Wel moet er aandacht zijn voor woningbouwplannen die niet worden gerealiseerd en daardoor de plancapaciteit beperken. Binnen de gemeente Echt-Susteren zijn dergelijke plannen in het verleden grotendeels gesaneerd. Er zijn resterend enkele plannen waarvoor aandacht is. Afwegingkaders zijn ruimtelijke kwaliteit en de behoefte aan de te realiseren woningen: de juiste woning voor de juiste doelgroep op de juiste locatie.	t/m 2025
• Binnen de gemeente Echt-Susteren is met name door de vergrijzing behoefte aan grondgebonden seniorenwoningen en appartementen met lift. Dit zijn levensloopbestendige woningen. Bij het realiseren van nieuwbouwplannen wordt dit aan de ontwikkelende partijen voorgelegd. Ook worden de voorwaarden tot levensloopbestendig bouwen, voor zover mogelijk, opgelegd bij herontwikkeling van “rotte plekken”.	t/m 2025
• Om onze kernen nu en in de toekomst leefbaar te houden, zijn voldoende en passende woningen nodig. Hierbij staat niet alleen de reguliere woningbouw centraal, maar ook de transformatie van de bestaande woningen op het gebied van energiezuinigheid, levensloopbestendigheid.	Continu
• Ontwikkelende partijen verzoeken om in hun initiatieven binnen onze gemeente voor de landelijke woningbouwopgaves (2/3 betaalbaar en 30% sociale huur) aandacht te hebben.	
Doelgroepenbeleid	
• Uit het woningmarktonderzoek uit 2018 blijkt dat er in onze gemeente met name behoefte is aan grondgebonden seniorenwoningen of appartementen met een lift in de prijsklassen laag tot midden. Vanuit de praktijk blijkt een duidelijke vraag naar huisvesting voor jongeren en starters op de woningmarkt. De vraag naar deze woningen wordt neergelegd bij alle ontwikkelende partijen.	Continu
• In 2024 heeft er een uitvraag voor een actueel woningbehoefteonderzoek plaatsgevonden. De resultaten hiervan zijn in november 2024 bekend. Op basis van dit onderzoek kunnen we vanaf 2025 nader inspelen op ontwikkelingen binnen de volkshuisvesting.	Vanaf 2025
Huisvesting specifieke doelgroepen	
• Bespreken met marktpartijen van de realisatie van huisvesting van de internationale werknemers, binnen de kaders van het gemeentelijk beleid inzake de huisvesting arbeidsmigranten.	Continu
• Met de woningcorporaties Nester en ZOwonen worden prestatieafspraken vastgelegd over de huisvesting van statushouders om de halfjaarlijkse taakstelling van de Rijksoverheid te kunnen invullen. Voor de maatschappelijke begeleiding van statushouders is een goede afstemming tussen de gemeente en Menswel van toepassing.	
• Een groeiend deel van de huurders van sociale huurwoningen behoort tot de kwetsbare doelgroepen. Dit zijn mensen die op meerdere vlakken ondersteuning hebben zoals woonbegeleiding, hulpverlening en begeleiding vanuit het sociaal en maatschappelijk domein. Met het sluiten van een regionale convenant tussen	

2.7 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
gemeente, woningcorporaties en hulpverleningsinstanties en het matchingspunt voor de toewijzing van woningen is de benodigde hulpverlening geregeld.	
• Jaarlijks worden met de in de gemeente werkzame woningcorporaties en de huurdersorganisaties prestatieafspraken gemaakt over beheer en exploitatie van het lokale sociale woningbestand. De beleidsterreinen Volkshuisvesting en Maatschappelijk Domein trekken hierin samen op. Belangrijke thema's binnen de prestatieafspraken zijn: betaalbaarheid, beschikbaarheid, duurzaamheid, leefbaarheid, veiligheid en toewijzing van het bestand sociale woningbouw en bijzondere doelgroepen.	Jaarlijks kwartaal 3 en 4
• De provincie heeft haar aandeel in de financiering van de startersleningen (75%) verlengd. De verordening startersleningen Gemeente Echt-Susteren volgt de provinciale verordening.	2025
• Binnen de gemeente Echt-Susteren zijn 45 standplaatsen die in beheer zijn bij de woningcorporaties. Vooralsnog zijn deze standplaatsen voldoende om de vraag naar een woonwagenstandplaats te kunnen opvangen, rekening houdend met natuurlijk verloop en mutaties. Met de eerdergenoemde woningcorporaties wordt regelmatig overleg gevoerd, waarbij ook de woonwagenstandplaatsen worden besproken.	Continu

Indicator	Toelichting	Bron	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Wettelijke indicatoren					
Nieuw gebouwde woningen[1]	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	0,125	0,125	0,125
Demografische druk	Het aantal personen onder de 20 en ouder dan 65 jaar per 100 personen ten opzichte van de groep tussen de 20 en 65 jaar	CBS	78,7%	77%	80%
Eigen indicatoren					
Totaal aantal woningen		Waar staat je gemeente?	14.911	15.036	15.161
Totaal aantal huurwoningen		Waar staat je gemeente?	4.369	4.385	4.435
Toelichting					
[1] *Het aantal nieuw gebouwde woningen is volgens de wettelijke berekening gebaseerd op het aantal per 1.000 woningen, dit betekent dat er in 2023 feitelijk 125 woningen zijn toegevoegd en dit tevens voorzien is voor 2024 en 2025.*					

Wat mag het kosten?

x € 1.000	Rekening 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Lasten	1.327	2.187	1.297	1.221	1.217	1.194
Baten	303	128	125	122	119	116
Saldo van baten en lasten	**-1.024**	**-2.060**	**-1.172**	**-1.098**	**-1.098**	**-1.078**
Storting reserves	209	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	1	25	0	0	0	0

2.7 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Mutatie van de reserves	-208	25	0	0	0	0
Geraamde resultaat	**-1.232**	**-2.035**	**-1.172**	**-1.098**	**-1.098**	**-1.078**

2.7 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Programma 8
Omgevingsrecht

2.8 Omgevingsrecht

Doelstelling van dit programma:

Beperking van overlast, en het waarborgen en waar mogelijk verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving en de veiligheid door:

- Het verlenen van vergunningen en ontheffingen
- Het houden van toezicht op naleving van regels
- Het afdwingen (waar nodig) van de naleving ervan

Reikwijdte

Het programma Omgevingsrecht omvat de volgende producten:

1. Vergunningverlening
2. Toezicht
3. Handhaving
4. Milieu

Verbonden partijen

- Servicecentrum MER
- Regionale Uitvoeringsdienst Limburg-Noord

Reserves en voorzieningen

- Reserve SC MER OD

Gemeentelijke wet- en regelgeving

- Algemene Plaatselijke Verordening (APV)
- Bomennota Echt-Susteren
- Bouwverordening Echt-Susteren
- Beleidsnotitie Kermisbeleid
- Het omgevingsplan van rechtswege, bestaande uit alle geldende bestemmingsplannen, beheersverordeningen en de bruidschat ten tijde van 31 december 2023 en de daarop gebaseerde gemeentelijke beleidsregels.
- Beleidsplan Omgevingsrecht
- Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan Echt-Susteren
- Kadernota handhavingsbeleid
- Nota bodembeheer
- VTH-beleidsplan
- Verordening uitvoering en handhaving Echt-Susteren
- Verordening marktgelden
- Verordening naamgeving en nummering
- Verordening op de heffing en invordering van leges
- Verordening op de Omgevingscommissie MER
- Verordening Wet geurhinder en veehouderij (onderdeel van het tijdelijk deel omgevingsplan)
- Wegsleepverordening
- Welstandsnota Echt-Susteren

1. Vergunningverlening

Portefeuillehouder(s)
Wethouder drs. ing. H.E.J.M. Meuwissen

Wat willen we bereiken?

- Een adequate uitvoering van de wettelijke uitvoeringstaken van ruimtelijke ordening, bouw en milieu en bijzondere wetten.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Uitvoeren van de wettelijke taken van vergunningverlening binnen de omgevingsdienst in MER-verband, waarbij de organisatie zodanig is ingericht dat wordt voldaan aan de wettelijke kwaliteitscriteria voor de uitvoering van deze taken. Daarvoor wordt jaarlijks een Uitvoeringsprogramma opgesteld, waarin de wettelijke taken en bestuurlijke projecten en accenten, worden benoemd. • Monitoren van de in het Uitvoeringsprogramma van de omgevingsdienst beschreven taken en waar nodig tussentijds bijstellen. • Sturen op de doorontwikkeling van de organisatie en werkprocessen binnen de SC MER-omgevingsdienst, met als uitgangspunten kwaliteit, klantgerichtheid en kostenreductie. • Op basis van de eerste ervaringen met de nieuwe systemen en processen rondom de Omgevingswet wordt in 2025 conform de PDCA-cyclus (Plan-Do-Check-Act)	Continu

2.8 Omgevingsrecht

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
onderzocht waar de regeldruk en kosten beperkt kunnen worden door het efficiënter inrichten van processen en waar mogelijk afschaffen van vergunningen en gebruikmaking van meldingstelsels.	

2. Toezicht Portefeuillehouder(s) Wethouder drs. ing. H.E.J.M. Meuwissen
Wat willen we bereiken?
• Adequaat gemeentelijk toezicht met weloverwogen inzet van verdere sanctiemiddelen.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Uitvoeren van de wettelijke toezichttaken binnen de omgevingsdienst in MER-verband waarbij de organisatie zodanig is ingericht dat wordt voldaan aan de wettelijke VTH (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving)-kwaliteitscriteria. Daarvoor wordt jaarlijks een Uitvoeringsprogramma opgesteld, waarin de wettelijke taken en bestuurlijke projecten en accenten, worden benoemd. • De in het Uitvoeringsprogramma beschreven taken monitoren en waar nodig bijstellen. • Sturen op de doorontwikkeling van de organisatie en werkprocessen binnen de MER-omgevingsdienst, met als uitgangspunten kwaliteit, klantgerichtheid en kostenreductie. • Versteviging van het gebiedsgericht toezicht. Sinds 2023 neemt de gemeente Echt-Susteren structureel 3.500 boa-uren af. Deze boa's zijn inmiddels in dienst van het Servicecentrum MER, hetgeen een flexibelere inzet mogelijk maakt.	Continu

3. Handhaving Portefeuillehouder(s) Burgemeester dr. J.W.M.M.J. Hessels
Wat willen we bereiken?
• Adequate handhaving van het omgevingsrecht.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Uitvoeren van de wettelijke taken van handhaving binnen de omgevingsdienst in MER-verband, waarbij de organisatie zodanig is ingericht dat wordt voldaan aan de wettelijke VTH-kwaliteitscriteria (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving). Daarvoor wordt jaarlijks een Uitvoeringsprogramma opgesteld, waarin de wettelijke taken en bestuurlijke projecten en accenten, worden benoemd; • De in het uitvoeringsprogramma beschreven taken monitoren en waar nodig bijstellen. • Sturen op de doorontwikkeling van de organisatie en werkprocessen binnen de MER-Omgevingsdienst, met als uitgangspunten kwaliteit, klantgerichtheid en kostenreductie.	Continu

4. Milieu Portefeuillehouder(s) Wethouder drs. ing. H.E.J.M. Meuwissen
Wat willen we bereiken?
• Een verantwoorde milieuhygiënische omgeving, gebaseerd op landelijk vastgestelde normen en waarden.
Cittaslow

2.8 Omgevingsrecht

- Een luchtkwaliteit die minimaal voldoet aan de wettelijke eisen.
- Naleving van wettelijke eisen, sanering van verkeerslawaai en vermindering van geluidsoverlast.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Uitvoeren van de wettelijke taken van milieu binnen de omgevingsdienst in MER-verband, waarbij de organisatie zodanig is ingericht dat wordt voldaan aan de wettelijke VTH (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving)-kwaliteitscriteria. • De in het uitvoeringsprogramma beschreven taken monitoren en waar nodig bijstellen.	Continu
Cittaslow	
Bescherming luchtkwaliteit • Volgen van de wettelijke normering en voldoen aan de landelijke normstelling voor luchtkwaliteit. Borging vindt plaats via actieve controle van bedrijven die onder de Wet milieubeheer vallen in het kader van luchtkwaliteit, stank en ammoniak. **Vermindering geluidsoverlast** • Zorgdragen voor naleving van de regelgeving van geluid, onder meer door ruimtelijke plannen/ontwikkelingen te toetsen aan de normstelling uit de Wet geluidhinder. • Uitvoeren van geluidssaneringsprogramma's met gebruikmaking van landelijke subsidies.	Continu

Indicator	Toelichting	Bron	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Wettelijke indicatoren					
Geen					

Wat mag het kosten?

x € 1.000	Rekening 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Lasten	3.864	4.742	4.326	4.300	4.301	4.301
Baten	1.754	2.275	2.276	2.277	2.278	2.278
Saldo van baten en lasten	**-2.110**	**-2.468**	**-2.051**	**-2.023**	**-2.023**	**-2.023**
Storting reserves	631	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	631	330	80	0	0	0
Mutatie van de reserves	**0**	**330**	**80**	**0**	**0**	**0**
Geraamde resultaat	**-2.110**	**-2.138**	**-1.971**	**-2.023**	**-2.023**	**-2.023**

Programma 9
Economische zaken en grondexploitaties

2.9 Economische zaken en grondexploitaties

Doelstelling van dit programma:

- Het bedrijfsleven op economisch, recreatief en toeristisch gebied stimuleren en faciliteren om te investeren in werkgelegenheid, met oog voor een goede balans met mens en omgeving.
- Het stimuleren van maatschappelijk verantwoord en duurzaam ondernemen.
- Bevorderen van een goed ondernemersklimaat voor bestaande en nieuwe bedrijven.
- Bevorderen van een goede economische structuur en werkgelegenheid op het gebied van recreatie en toerisme in de gemeente.

Reikwijdte

Het programma Omgevingsrecht omvat de volgende producten:

1. Beheer en exploitatie van eigendommen
2. Plattelandsvernieuwing
3. Recreatie en toerisme
4. Werkgelegenheid en economie
5. Grondexploitaties

Verbonden partijen

- Visit Zuid-Limburg
- NV Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg
- Bocage commanditaire vennootschap
- Euregio Rijn-Maas-Noord
- Euromosa

Reserves en voorzieningen

- Algemene Reserve Grondbedrijf
- Reserve Regiofonds
- Reserve uitvoering recreatief toeristisch beleid
- Reserve deelneming GEM Bocage CV
- Reserve deelneming GEM Bocage beheer BV
- Reserve kwaliteitsverbeterende projecten buitengebied
- Reserve samenwerkingsovereenkomst Industriepark Swentibold
- Reserve winst grondexploitaties
- Reserve majeure projecten
- Voorziening verliezen grondexploitaties

Gemeentelijke wet- en regelgeving

- Nota grondbeleid gemeente Echt-Susteren
- Nota Kostentoerekening 2024
- Structuurvisie Gemeente Echt-Susteren 2022-2025 (en actualisatiebesluiten)
- Structuurvisie Wonen, Zorg en Woonomgeving.
- Telecommunicatieverordening gemeente Echt-Susteren 2010
- Verordening op de heffing en de invordering van precariobelasting Echt-Susteren 2024
- Verordening Regiofonds Midden-Limburg
- Verordening op de heffing en invordering van toeristenbelasting 2024
- Winkeltijdenverordening Echt-Susteren 2013
- Erfgoedverordening Echt-Susteren 2018
- Kadernota Regie op Groen 2016
- Meerjarenperspectief grondexploitaties en ontwikkellocaties

1. Beheer en exploitatie van eigendommen

Portefeuillehouder(s)
Wethouder drs. ing. H.E.J.M. Meuwissen

Wat willen we bereiken?

- Strategische inzet van gemeentelijke eigendommen voor realisatie van ruimtelijke doelen/grondexploitaties.
- Verbetering van de landbouwstructuur.
- Beheer van restpercelen/overhoeken.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• We zetten onze (pachtvrije) gronden zo nodig in voor het realiseren van projecten.	Continu

2.9 Economische zaken en grondexploitaties

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
Gezien de verwervingsopgave o.a. voor ruimtelijke ontwikkelingen is de inschatting dat de gemeente ruilgronden moet aanbieden. Het areaal landbouwgrond in eigendom van de gemeente gaat afnemen door de ontwikkeling van locaties (Louersveld en de Berk III), de inzet van ruilgronden en de realisatie van groenontwikkelingen. • De gemeente streeft naar een grotere strategische pachtvrije grondvoorraad. • Indien zich mogelijkheden voordoen, wordt overgegaan tot strategische grondaankopen ook om het areaal eigendom landbouwgronden op peil te houden. • De gemeenste bevordert waar mogelijk natuur-inclusieve landbouw. • De gemeente legt alle aangegane overeenkomsten vast in een nieuwe contractadministratie. • We overleggen regelmatig met onze agrariërs over zaken die de landbouw en het buitengebied raken. • Gezien de energieopgave en de hiermee samenhangende ruimtevraag voor trafostations worden in principe geen overhoeken/restgronden meer verkocht totdat aan deze ruimtevraag is voldaan.	

2. Plattelandsvernieuwing Portefeuillehouder(s) Wethouders drs. P.H.J. Pustjens en drs. ing. H.M.J. Meuwissen
Wat willen we bereiken?
• Een duurzaam en gevarieerd platteland.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Naast de nieuwe 'Stichting Natuur- en Landschapsontwikkeling Echt-Susteren' werken we al vele jaren samen met onder andere Stichting Ons WCL (Midden Limburg), grenspark Maas Swalm Nette (grensoverschrijdend) en rivierpark Maasvallei (grensoverschrijdend) aan de ontwikkelingen op het gebied van onder andere natuur en landschap, cultuurhistorie, recreatie en toerisme.	Continu
• Met en door partijen zoals Rijkswaterstaat, provincie en Waterschap Limburg wordt gewerkt aan de realisatie van natuurprojecten. Voorbeelden zijn de (boven)wettelijke natuurcompensatie, zoals vastgelegd bij het vaststellen van het Provinciaal inpassingsplan (pip) voor de ontwikkelingen VDL Nedcar en A2-verbreding.	2025-2027
• Ter bevordering van de variatie en soortenrijkdom realiseert en beheert Stichting Haverland Voedselbos Haverland in Susteren-Heide. Stichting Haverland is hiervoor een beheerovereenkomst aangegaan met de gemeente. Het voedselbos wordt geleidelijk gerealiseerd door gedeeltelijke omvorming van het bestaande bosgebied Slekkerhout (totale uiteindelijke omvang circa 6 ha). Met de realisatie van deelproject 8 van de projectenkaart Swentibold is Stichting Haverland in 2023 ook in Nieuwstadt met een voedselbosproject gestart. Samen met de basisschool en geïnteresseerde omwonenden krijgt het project komende jaren verder gestalte.	Continu
• De provincie Limburg faciliteert de inrichting van drie regionale steunpunten landschapsbeheer. De steunpunten ontzorgen vrijwilligers, gemeenten, particuliere eigenaren en landschapsorganisaties. Verder brengen ze partijen en (subsidie)regelingen bij elkaar. Ook kan gebruikt worden gemaakt van een provinciale stimuleringsregeling landschapselementen.	Continu
• Voor de gemeentelijke landbouwgronden die liberaal worden verpacht, wordt gewerkt aan een duurzaamheidsprotocol. Daardoor worden kansen benut voor vergroening door aanleg van kruidenrijke akkerranden en landschapselementen. Het gebruik van glyfosaat op landbouwgronden van de gemeente wordt aan banden gelegd. Alleen in uitzonderlijke gevallen en in overleg met de gemeente kan hiervan worden afgeweken. In overleg met de grondgebruikers wordt hiervoor een realistisch plan uitgewerkt. Al naargelang de kansen en mogelijkheden wordt	Continu

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
een lagere pachtvergoeding geaccepteerd. • Stimuleren en promoten van agrarisch natuurbeheer. Hierbij worden overheidssubsidies ingezet voor soortenbescherming en vergroening van agrarische percelen. Om dergelijke investeringen mogelijk te maken en om aan subsidievoorwaarden te kunnen voldoen, wordt het verlengen van de liberale pachttermijn overwogen.	Continu

3. Recreatie en toerisme Portefeuillehouder(s) Burgemeester dr. J.W.M.M.J. Hessels
Wat willen we bereiken?
Cittaslow
• Een bij de gemeente passend pakket aan toeristisch-recreatieve voorzieningen met name op het gebied van ontspanning, cultureel erfgoed, gastronomie en bezinning. • Groeiend en gevarieerd productenaanbod van Het Smalste Stukje Nederland (HSSNL) via (thema)wandel- en fietsroutes, voorzieningen, streekproducten, merchandise en digitale ontwikkelingen. • Goed bereikbare en ontsloten toeristische voorzieningen. • Samenwerking met lokale en regionale partners die een directe link hebben met het aanbod van HSSNL om dit aanbod te versterken, zoals heemkundeverenigingen, wandel- en fietsverenigingen, (grensoverschrijdende) buurgemeenten, RivierPark Maasvallei, Visit Zuid-Limburg (met deze laatste ook indirect Limburg Marketing (VVV Midden-Limburg). • Een uitnodigend toeristisch beleid en kwaliteit betreffende overnachtingsmogelijkheden. • Bevorderen van het grensoverschrijdend Recreatie & Toerisme. • Promotie van lokale streekproducten.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
Cittaslow	
Toeristisch beleid	
• Stimuleren van gebruik en ontwikkelen van themaroutes rondom bijzondere kwaliteiten van de gemeente zoals bezinning, erfgoed en verhalen. Dit in samenwerking met (grensoverschrijdende) buurgemeenten, ondernemers en heemkundeverenigingen.	Continu
• Samen met de regio verder doorontwikkelingen van de mogelijkheden om onze bezinningsplekken beter onder de aandacht te brengen (onder andere beeldmateriaal verzamelen en informatie verspreiden via social media).	2024-2025
Beschikbaarheid 'slow' routes	Continu
• Vernieuwen, actualiseren en upgraden van fysieke en digitale producten zoals wandel- en fietskaarten (waaronder ommetjes en themaroutes) en informatiepanelen in de openbare ruimte.	
Toeristische infrastructuur	
• Bestaande wandel-, fiets- en ruiterpaden goed onderhouden, uitbreiden en verbeteren met aandacht voor ecologische aspecten.	Continu
• Investeringen in digitale informatievoorzieningen op locatie (zoals digitale 360-graden-belevingen).	Continu
Aanwezigheid van actieve organisaties	
• Voortzetten projecten met samenwerkingspartners.	Continu
• Succesvolle partnerschappen en samenwerkingen met lokale ondernemers, o.a. onze cittaslow-supporters.	Continu

2.9 Economische zaken en grondexploitaties

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
Gastvrijheid	Continu
• Positieve grondhouding tegenover kleinschalige en passende verblijfsaccommodaties.	Continu
• Lokale ondernemers faciliteren bij de verkoop van streekproducten en deze ook promoten bij evenementen (o.a. Neustadttreffen en Kunigundenmarkt).	

4. Werkgelegenheid en economie **Portefeuillehouder(s)** **Wethouder drs. G.H.C. Frische** **Wethouder drs. K.A.P. Leurs** **Wethouder drs. ing. H.E.J.M. Meuwissen**
Wat willen we bereiken?
Cittaslow
• Een sterk economisch ondernemersklimaat en behoud en groei van werkgelegenheid. • Een compact, levendig, aantrekkelijk en goed bereikbaar centrum van Echt en Susteren. • Een goed vestigingsklimaat voor de (startende) ondernemers. • Een voldoende, kwalitatief goed, gedifferentieerd en toekomstbestendig bedrijventerreinenaanbod.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
Cittaslow	
• De gemeente investeert actief in haar netwerk voor het versterken van het lokale en regionale bedrijfsleven, investeert proactief in het contact en samenwerking met betrokken partijen waaronder ontwikkelaars, (vastgoed)beheerders, makelaars en andere stakeholders.	Continu
• Onze gemeente neemt deel aan en werkt samen met OML (Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg), die onder meer het Businesspark Midden Limburg exploiteert en bedrijventerrein 't Vonderen in voorbereiding heeft, met als doel de bedrijvigheid te stimuleren en de werkgelegenheid te bevorderen.	Continu
• De gemeente zet haar deelname voort in het Samenwerkingsverband Midden-Limburg (SML, werkveld economische zaken) met als doel om gezamenlijk te komen tot onderlinge stimulering, afstemming en uitvoering van werklocaties (detailhandel, bedrijventerrein en de kantorenmarkt) in de regio.	Continu
• Met het Rijk wordt in 2024 een Regio Deal gesloten om de brede welvaart in de regio Midden-Limburg te verbeteren en om de samenwerking tussen de 7 Midden-Limburgse gemeenten en de externe partners te stimuleren. Met ingang van 2025 wordt fasegewijs uitvoering gegeven aan de inhoud van de Regio Deal.	Vanaf 2024
• De gemeente zoekt de samenwerking met OML voor het verduurzamen en het verbeteren van de klimaatadaptatie en ecologie van de bestaande bedrijventerreinen.	Continu
• Samen met OML, Enexis en andere stakeholders zoeken we naar oplossingen om de elektrificatie van bedrijfsprocessen maximaal mogelijk te maken binnen de huidige netcongestieproblematiek.	Continu
• De gemeente draagt ook bij aan de versterking van het economisch ondernemersklimaat en de werkgelegenheid door diverse bedrijfsbezoeken, waarbij de mogelijke inzet van uitkeringsgerechtigden ter sprake wordt gebracht. Dit leidt tot concrete invulling van het gemeentelijk arbeidsmarktbeleid.	Continu
• In 2025 wordt verder uitvoering gegeven aan de gemeentelijke visies en bestemmingsplannen voor de centra van de kernen Echt en Susteren. De gemeente treedt hierbij in beginsel op als faciliterende partij, maar neemt waar nodig een actieve rol in. De gemeente stuurt bij op ongewenste ontwikkelingen en ondersteunt goede initiatieven.	2025
• De gemeente zet in op het intensiveren van de contacten en het voeren van periodieke bestuurlijke overleggen met de ondernemers- en winkeliersverenigingen van het centrum van Echt en Susteren. Ook streven we	

2.9 Economische zaken en grondexploitaties

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
naar een verbetering van de organisatiegraad van de bedrijventerreinen.	Continu
• Om de doelstelling van een compact, levendig, aantrekkelijk en goed bereikbaar centrum van Echt te bereiken is een integraal programma opgesteld dat is gebaseerd op onderstaande pijlers. De in het centrum van Echt lopende projecten worden integraal meegenomen in deze programmatische aanpak. De 5 pijlers bestaan uit: 1. Ruimte voor ontwikkeling: herontwikkeling locatie Rijksmonument De Valk. Met de eigenaar van dit pand is een realiseringsovereenkomst overeengekomen voor de herontwikkeling van deze locatie met als doel een algehele versterking van het huidige centrum en het behoud van het Rijksmonument. De realisatie van een foodmarkt met aanvullende horeca en overige complementaire detailhandel is voorzien op deze locatie. Om deze doelstelling te bereiken is ook een goede bereikbaarheid, voldoende parkeren en een verbinding met het centrum via een aantrekkelijk Ursulinenplein noodzakelijk. 2. Samen sterk: activering en samenwerking stakeholders. De organisatiegraad binnen de winkeliers, horecaexploitanten en vastgoedeigenaren is sterk verbeterd. Vanaf 2023 is een goede ondernemersvereniging actief, die zelfstandig en in samenwerking met de gemeente activiteiten organiseert die bijdragen aan het goed functioneren van het winkelcentrum. 3. Planologie: het bestemmingsplan Centrum Echt is vastgesteld, en vanaf 5 juni 2024 onherroepelijk. Om het centrum daadwerkelijk compacter te maken worden waar nodig nieuwe planologische maatwerkoplossingen voor specifieke locaties uitgewerkt. Hierbij wordt gestuurd op het verminderen van het aantal vierkante meters detailhandel en het mogelijk maken van woningen voor bepaalde doelgroepen zoals ouderen, starters en jongeren. Concreet is in 2024 onder andere gestart met de realisatie van woningbouw op de locatie Apollo/Stoba en een aantal kleinere transformatieprojecten in de Gelrestraat en de Bovenste Straat 4. Een gezonde mix van functies: horeca en cultuur ontmoeten elkaar in “Cultuurhuis Edith Stein”. Dit cultureel en inmiddels multifunctioneel centrum heeft de potentie om uit te groeien tot het kloppend hart van de Plats en het centrum waar meerdere functies elkaar ontmoeten. Naast de huisvesting van bestaande organisaties en activiteiten worden nieuwe activiteiten aangetrokken waardoor het centrum voor een bredere doelgroep aantrekkelijker wordt gemaakt. Daarnaast wordt de betrokkenheid en verbinding naar en met het kernwinkelgebied gestimuleerd door breder gebruik en een verbeterde verbinding. 5. Bereikbaarheid: infrastructuur, parkeren en opwaardering openbare ruimte. De volgende deelprojecten zijn binnen dit programmaonderdeel opgepakt: - Realisatie van de Groenserkampweg (gereed); - Aanleg rotonde Zuiderpoort en realisatie verbinding Ursulinenplein (gereed); - Herinrichting van de Aasterbergerweg (gereed); - Herinrichting van het Ursulinenplein (gereed); - Opwaardering van de openbare ruimte van het kernwinkelgebied van Echt, onder andere de Bovenste Straat en de Plats (2025); - Verbetering van de verbinding tussen de A2 en het centrum van Echt, onder meer door realisatie van een turborotonde bij de Sint Janskamp/Zuiderpoort (gereed).	Continu
• Net buiten het centrum Echt nabij de A2 heeft een projectontwikkelaar het plan om in 2025 te starten met de realisatie van een hotel ‘Poort van Echt’.	2025
• Het verbeteren en intensiveren van de informatieverstrekking van Rijks- en	Continu

2.9 Economische zaken en grondexploitaties

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
provinciale en overige subsidiemogelijkheden aan kleine zelfstandigen en MKB-bedrijven.	
• Het faciliteren van (startende) ondernemers voor vergunningaanvragen, ontheffingen, het zoeken naar een geschikte locatie, etc.	Continu
• Het uitvoeren van bedrijfsbezoeken en accountmanagementgesprekken en de ondersteuning van bedrijven bij uiteenlopende procedures.	Continu
• Bevorderen van tijdelijk alternatief gebruik van leegstaande winkelpanden.	Continu
• Het stimuleren van samenwerking tussen ondernemers en het wijzen op koppelkansen.	Continu
• Uitbreiding van het bestaande aanbod door ontwikkeling van de Berk III, de invulling en uitbreiding van De Loop-West en de ontwikkeling van het gebied 't Vonderen.	t/m 2032
• Herstructurering van bestaande locaties: bedrijventerrein de Wolfskoul wordt aangepakt. Daarnaast wordt bij de realisatie van de uitbreiding van het bedrijventerrein De Loop-West ook de revitalisering van het bestaande bedrijventerrein De Loop-West meegenomen.	2024 t/m 2026
• Samen met ondernemers de kwaliteit en het gebruik van de openbare ruimte op de bedrijventerreinen bewaken en waar nodig verbeteren en/of bijsturen.	Continu
• Het actualiseren van het Plan van Aanpak behorende bij de vernieuwde certificering van het "Keurmerk Veilig Ondernemen Bedrijvenpark de Berk", samen met de ondernemersvereniging, politie, brandweer en gemeente.	Jaarlijks
• Het onderzoeken van de mogelijkheden voor "Keurmerk Veilig Ondernemen" voor bedrijventerrein De Wolfskoul.	2025

5. Grondexploitaties **Portefeuillehouder(s)** **Wethouder drs. G.H.C. Frische**
Wat willen we bereiken?
• Een aanbod van bedrijfs- en woningbouwkavels dat aansluit op de vraag uit de markt.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Uitvoering geven aan grondexploitatieprojecten zoals omschreven in onderstaande tabel. De projecten worden nader toegelicht in de paragraaf Grondbeleid. Omdat deze vaak samenhang vertonen met overige ruimtelijke projecten, wordt hieronder de volledige projectenlijst getoond.	Zie onderstaande tabel.

De belangrijkste doelstellingen en richtinggevende principes voor onze gemeente zijn vastgelegd in de gemeentelijke structuurvisie 2012-2025 'Ontwikkelen met kwaliteit'. Door deel C 'Sturing en uitvoering' en bijlage 7 van deze visie wordt voor een deel concreet invulling gegeven aan de toekomstvisie van onze gemeente. Onderstaande projecten zijn volgens de projectenlijst 'Speerpunten stedelijk gebied', zoals opgenomen in (bijlage 7 van) de structuurvisie 2012-2025. Wat betreft de bijbehorende overzichtskaart van onderstaande projecten wordt verwezen naar de projectenkaart van deze structuurvisie. Daarnaast is een aantal projecten in onderstaande tabel opgenomen die niet als zodanig in de structuurvisie zijn opgenomen ('Overige stedelijke ontwikkelingen').

SV nr.	Speerpuntprojecten Stedelijk gebied		Project-fase				Kern						prioriteit (laag/midden/ hoog)
			I	V	U	A		2024	2025	2026	2027	2028	
1.	Programma Centrum Echt						Echt						hoog
2.	De Valk/foodmarkt	initiatief derden					Echt						hoog

2.9 Economische zaken en grondexploitaties

SV nr.	Speerpuntprojecten Stedelijk gebied		Project-fase				Kern						prioriteit (laag/midden/ hoog)
3.	Voormalige LTS Echt	gereed					Echt						gereed
4.	Herstructurering woningbouwloc. Pr. Bernardstraat/ de Graaf	gereed					Echt						gereed
5.	Locatie Julianastraat/Emmastraat/Mussenstraat						Echt						gereed
6.	Bocage						Echt						hoog
7.	Locatie voormalig schoolgebouw Heerweg (fase 1 gereed, fase 2 en 3)						Echt						hoog
8.	Locatie hoek Heerweg - Kerkveldsweg-Oost (gesaneerd in 2016)						Echt						gereed
9.	Bloemenhof (voormalige dakpannenfabriek Cuypers)						Echt						gereed
10.	Apollo-locatie Bovenste Straat zuid						Echt						hoog
10a.	Apollo-locatie Hoffakker 5						Echt						hoog
11.	Expo	initiatief derden					Echt						n.v.t.
12.	Clarastraat (Kern Pey, onderdeel Biej Oalders)	gereed					Pey						gereed
13.	't Thaal	gereed					Pey						gereed
14	Weijenpasweg						St Joost						hoog
15	Op de Baant						St. Joost						gereed
16	Centrum St Joost (zie DOP St, Joost nr. OVS30)	gereed					St. Joost						gereed
17.	Verbouw en nieuwbouw Kloosterhoeve	gereed					St. Joost						gereed
18.	Brugweg Ruimte-voor-Ruimte	gereed					Pey						gereed
19	Sterrendael (vml.Star Potato)						Slek						gereed
20	Vlaskuilseweg-Kerkweg Maria Hoop (café-zaal Wolters)						Maria Hoop						laag
21.	Schellaertstraat (valt onder nr. 20)						Maria Hoop						n.v.t.
22.	Diergaarderstraat/Schellaertstraat (valt onder 20)						Maria Hoop						n.v.t.
23.	Molenweg	initiatief derden					Konings-bosch						laag
24.	Kloostercomplex Koningsbosch (initiatief derden)	initiatief derden					Konings-bosch						hoog
25.	Klooster Koningsbosch	initiatief derden					Konings-bosch						hoog
26.	Verlengde Karel V-straat						Konings-bosch						hoog
27.	Herstructurering hofje Karel V-straat	gereed					Konings-bosch						gereed
28.	Koningsplein Koningsbosch	gereed					Konings-bosch						gereed
29.	Op den Driessen						Konings-bosch						laag
30.	Zorglocatie Mariaveld/ Hospice Susteren (hospice = gereed)	gereed					Susteren						gereed
31.	Reinoud van Gelderstraat (locatie Reinoudhal, Kompenie)	gereed					Susteren						gereed
32.	Reinoud van Gelderstraat (locatie Majoor Evansschool/ gezinsvervangend tehuis), (Maj. Evansschool = gereed)	gereed					Susteren						gereed
33.	Winkelhart Susteren						Susteren						hoog
34.	Oude Rijksweg Noord	gereed					Susteren						gereed
35.	Louersveld						Susteren						hoog

2.9 Economische zaken en grondexploitaties

SV nr.	Speerpuntprojecten Stedelijk gebied		Project-fase				Kern						prioriteit (laag/midden/ hoog)
36.	Koppelveld						Dieteren						laag
37	Vleutstraat	gereed					Dieteren						gereed
38	Kerkstraat Dieteren						Dieteren						laag
39	Steenakker Roosteren						Rooster-en						laag
40	Hoogveld Roosteren						Rooster-en						laag
41	Hoeffaert						Rooster-en						laag
42.	Hoekstraat Roosteren	gereed					Rooster-en						gereed
43	Bronnenberg						Nieuw-stadt						laag
44	Herstructurering schoollocatie burg. Willemeschool	ja					Nieuw-stadt						gereed
45	Kloppend hart Nieuwstadt						Nieuw-stadt						hoog
46	Aan de Losplaats Nieuwstadt	initiatief derden					Nieuw-stadt						midden
47	Witham	gereed					Nieuw-stadt						gereed
48a	Krekelzank / Nieuwbouw basisschool Burg. Willeme	gereed					Nieuw-stadt						gereed
48b	Woningbouw vm. locatie tenniscompl. Nieuwstadt (voortvloeisel project 48a)	gereed					Nieuw-stadt						gereed
49.	Haverterstraat	gereed					Konings-bosch						gereed
50.	Flecken e.o.	gereed					Susteren						gereed
51	Olmstraat	gereed					Echt						gereed
52.	Herstructurering bedrijventerrein De Wolfskoul						Susteren						hoog
53.	Herstructurering bedrijventerrein Dieterderweg						Susteren						hoog
54.	Herstructurering bedrijventerrein De Loop						Echt						midden
55 t/m 57	zie ontwikkeling diverse bedrijfslocaties						Echt						
58	Het zwembad in de Bandert	gereed					Echt						gereed
59	Toevoegen van woningen Middelsgraaf	initiatief derden					Susteren						midden
60	Uitbreiding Hommelheide	initiatief derden					Susteren						gereed
61	Locatie voormalige H. Pius X Kerk	gereed					Echt						gereed
62	A2-verbreding (zie ook OVS50)						Echt						hoog
63	Pergamijn (Pepinusbrug)	initiatief derden					Pey/ Konings-bosch						midden
55.	**Ontwikkeling diverse bedrijfslocaties**												
55	Businesspark ML (OML)						Echt						hoog
56.	Ontwikkeling In de Bandert	gereed					Echt						hoog
57	De Berk (viel onder 55,1)						Echt						laag
57b	De Berk III						Echt						hoog
OSV	**Overige stedelijke ontwikkelingen (OVS) niet in de structuurvisie opgenomen**												
OSV20	DOP Koningsbosch (zie SV 26,27,28)	gereed					Konings-						gereed

2.9 Economische zaken en grondexploitaties

SV nr.	Speerpuntprojecten Stedelijk gebied		Project-fase				Kern						prioriteit (laag/midden/ hoog)
							bosch						
OSV30	DOP St. Joost (zie SV 15, 16,17)	gereed					St. Joost						gereed
OSV40	Gebiedsvisie Susteren (zie SV 33)						Susteren						hoog
OSV50	Gebiedsvisie A2	gereed					Echt						midden
OSV60	Gebiedsvisie Pey						Pey						hoog
OSV70	Livar Experience Centre (Zandweg 10 Maria Hoop)						Pey						hoog
OSV80	De Loop West						Echt						hoog
OSV90	Vonderen						St. Joost						hoog
OSV100	Spooremplacement Susteren						Susteren						hoog
OSV110	Uitbreiding VDL Nedcar						Nieuw-stadt						hoog
OSV120	Gebiedsvisie Roosteren						Rooster-en						hoog

Fasering: **I** = initieren, **V** = voorbereiden, **U** = uitvoeren, **A** = afronden

'= project is gereed

Indicator	Toelichting	Bron	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Wettelijke indicatoren					
Functiemenging	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	LISA	47%	50,5%	50,5%
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	ETIL	180	187	200
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	ETIL	719	720	750

2.9 Economische zaken en grondexploitaties

Wat mag het kosten?

x € 1.000	Rekening 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Lasten	6.006	13.575	8.517	6.472	4.703	3.195
Baten	3.403	8.344	8.663	5.942	4.006	2.418
Saldo van baten en lasten	**-2.604**	**-5.230**	**146**	**-530**	**-697**	**-776**
Storting reserves	823	2.029	1.313	496	233	84
Onttrekking reserves	1.604	1.293	325	168	73	23
Mutatie van de reserves	**781**	**-736**	**-988**	**-328**	**-160**	**-61**
Geraamde resultaat	**-1.823**	**-5.966**	**-842**	**-858**	**-857**	**-837**

2.9 Economische zaken en grondexploitaties

Programma 10
Algemene dekkingsmiddelen

2.10 Algemene dekkingsmiddelen

Doelstelling van dit programma:

- Het voeren van een gezond financieel beleid, waarmee financiële risico's gemeden worden en structurele uitgaven gedekt worden met structurele inkomsten.
- Een integrale afweging tussen beschikbare middelen en gewenste bestedingen waarbij het belastingniveau op een gemiddeld niveau blijft.
- Beheersbaar blijven van financiële ontwikkelingen, waarbij de raad in de positie gebracht wordt tijdig een integrale afweging te maken tussen de politieke wensen en de beschikbare middelen.
- Begrotings- en budgetdiscipline.
- Zorgen voor een solide reservepositie en een structurele buffer voor onvoorziene lasten om het hoofd te kunnen bieden aan onvoorziene situaties.
- Verhoging van de algemene lastendruk is aanvaardbaar onder de voorwaarde dat de lastenverhoging voor de inwoners reëel blijft.

Reikwijdte

Algemene dekkingsmiddelen omvat de volgende producten:

1. Algemene gemeentelijke belastingen
2. Algemene uitkering gemeentefonds
3. Beleggingen
4. Taxaties wet WOZ (Waardering Onroerende Zaken)

Verbonden partijen

- Belastingsamenwerking Gemeenten en waterschappen (BsGW)
- N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
- Nederlandse Waterschapsbank
- Deelneming Enexis Holding N.V.

Reserves en voorzieningen

- Algemene reserve
- Reserve BTW-compensatiefonds
- Reserve personeel & bestuur
- Reserve revolverende investeringen
- Reserve vermindering kapitaallasten
- Reserve bedrijfsvoering
- Reserve restant budgetten
- Reserve SC MER bedrijfsvoering
- Reserve afschrijvingslasten investeringen
- Reserve taakstelling
- Voorziening overmatig verlofsaldi
- Voorziening verlofsparen

Gemeentelijke wet- en regelgeving

- Financiële verordening gemeente Echt-Susteren 2023
- Normenkader
- Nota afschrijvingsbeleid
- Nota reserves en voorzieningen
- Nota risicomanagement
- Nota weerstandsvermogen
- Nota verbonden partijen
- Verordening financieringsstatuut 2023
- Verordening op de heffing en invordering hondenbelasting 2025
- Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Echt-Susteren
- Verordening op de heffing en invordering onroerendezaakbelastingen 2025
- Verordening op de heffing en invordering van forensenbelasting 2025
- Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen Echt-Susteren 2025

1. Algemene gemeentelijke belastingen en financiële positie

Portefeuillehouder(s)
Wethouder drs. G.H.C. Frische

Wat willen we bereiken?

- Aanvaardbare financiële lastendruk voor huishoudens die op of rond het provinciale gemiddelde ligt.
- Een gezonde financiële positie.

2.10 Algemene dekkingsmiddelen

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• De jaarlijkse stijging van de OZB bedraagt in de periode van het Hoofdlijnenakkoord 2022-2026 vanaf 2023 maximaal het inflatiepercentage. Hierbij is het streven om op of onder het Limburgse gemiddelde te blijven. • Op basis van de Gemeentewet is geen grondslag voor de invoering van een leegstandsbelastingen voor niet-woningen. • Meer gedetailleerde informatie over rechten, heffingen en belastingen is te vinden in de paragraaf lokale heffingen van deze programmabegroting. • Presenteren van een sluitende begroting en meerjarenraming. • Bestaande uitgaven zijn opgenomen in de meerjarenbegroting. Voor nieuw beleid moet eveneens incidentele of structurele dekking gevonden worden in een sluitende meerjarenbegroting. • Het voeren van een strak begrotingsbeleid. Overschrijdingen van budgetten worden niet toegestaan, eventuele onvoorziene tegenvallers moeten binnen de bestaande begroting opgevangen worden. Dit betekent dat in deze gevallen keuzes gemaakt moeten worden. • Beheersen van risico's. Omdat in de gemeente een aantal omvangrijke bedrijventerreinen en grondexploitaties in (toekomstige) ontwikkeling zijn, moet hier goed de vinger aan de pols gehouden worden. Het actualiseren van deze exploitaties heeft een hoge prioriteit. Eén keer per raadsperiode worden de nota's risicomanagement en weerstandsvermogen geactualiseerd en vastgesteld door de raad. • Ramen van een post in de begroting voor onvoorziene uitgaven.	Verordeningen worden vastgesteld in de vergadering van 11 december 2024. 7 november 2024 Continu

2. Algemene uitkering gemeentefonds Portefeuillehouder(s) Wethouder drs. G.H.C. Frische
Wat willen we bereiken?
• Een juiste weergave van de ontwikkeling van de algemene uitkering voor het begrotingsjaar en de daaropvolgende jaren. (*Opm. De gemeente heeft zelf geen invloed op de hoogte van de algemene uitkering. Deze wordt op rijksniveau bepaald).*

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?

2.10 Algemene dekkingsmiddelen

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
Tijdig bijstellen van de gemeentelijke begroting op basis van de circulaires van het Rijk. De meicirculaire 2024 is op 27 mei 2024 volgens planning verschenen. De belangrijkste ontwikkelingen zijn: *Algemeen* Het accres is gesplitst in een volume- en een nominaal deel, waarbij het nominale deel ter compensatie is van loon- en prijsstijging en het volumedeel ter compensatie van bevolkingstoename en reëel accres. De meicirculaire 2024 bevat informatie over de nieuwe financieringssystematiek vanaf 2024, een incidentele compensatie vanaf 2024 tot en met 2029 en het schrappen van de oploop van de opschalingskorting met ingang van 2026. *Nieuwe financieringssystematiek* In de meicirculaire 2024 is de nieuwe financieringssystematiek vervroegd van 2027 naar 2024. Het betekent dat de koppeling van het accres aan de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp) per 2024 al is ingevoerd. Het volume-accres wordt vanaf 2024 gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde (t-9 t/m t-2) van de ontwikkeling van het bbp. Door het toepassen van de ontwikkeling van het bbp vanaf 2024 zijn de tranches voor de jaren 2024 en 2025 lager dan in de Miljoenennota 2024. Verder worden de tranches voor de jaren 2024 en 2025 structureel opgenomen in plaats van incidenteel. Hierdoor is het volume-accres voor de jaren 2024 en 2025 lager dan vermeld in de septembercirculaire 2023 en met ingang van 2026 en verder hoger. *Opschalingskorting* Sinds 2015 worden gemeenten geconfronteerd met een korting op het gemeentefonds, die oploopt tot € 975 miljoen in 2026. Deze korting is opgelegd omdat gemeenten door gedwongen opschaling kosten zouden besparen. Sinds 2019 is een stand van de opschalingskorting bereikt van € 300 miljoen. In de meicirculaire 2024 is de oploop van de opschalingskorting met ingang van 2026, een structurele uitname uit het gemeentefonds van € 675 miljoen, geschrapt. *Samenvatting in cijfers*	N.v.t.

	2024	2025	2026	2027	2028
Stand Algemene uitkering begroting t/m voorjaarsnota Rijk	70.024.965	66.853.720	63.001.170	63.486.473	62.474.160
Meicirculaire 2024	70.746.500	70.108.922	65.267.748	65.518.229	65.576.461
Saldo	**721.535**	**3.255.202**	**2.266.578**	**2.031.756**	**3.102.301**

3. Beleggingen

Portefeuillehouder(s)
Wethouder drs. G.H.C. Frische

Wat willen we bereiken?

- Rendement op het aandelenbezit van Enexis en de BNG.
- Een veilig, betaalbaar en betrouwbaar energienetwerk.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Aandelen Enexis. Na de verkoop en splitsing van Essent waren voor de aandeelhouders de dividenden van Enexis, Attero en EPZ van belang. In 2014 zijn de aandelen van Attero verkocht. Voor de overige twee bedrijven zijn de volgende	mei/juni 2024

2.10 Algemene dekkingsmiddelen

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
ramingen opgenomen: in 2025 en volgende jaren € 0,25 per aandeel. • Aandelen BNG. In de begroting 2025 en volgende jaren is uitgegaan van een dividenduitkering van 50% van de nettowinst. Gezien de onvoorspelbare bewegingen op de financiële markten acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2024 die in 2025 wordt uitgekeerd. • Het verstrekken van een converteerbare hybride geldlening aan Enexis. De aandeelhouders geven Enexis het recht om de lening om te zetten naar aandelen, als dat nodig is voor de financiële stabiliteit van Enexis. De gemeente Echt-Susteren bezit 556.200 aandelen in Enexis Holding N.V. Dit is 0,3716% van alle aandelen van Enexis. De totale lening door Enexis bedraagt € 500 miljoen. Het aandeel van de gemeente Echt-Susteren hierin is € 1.857.936. Er wordt uitgegaan van een rendement tussen 1,5 en 2,0%. Afhankelijk van de renteontwikkeling kan dit ook hoger worden. In euro's betekent dit dan een rendement voor onze gemeente van ongeveer € 40.000.	Jaarlijks

4. Taxaties wet WOZ (Waardering onroerende zaken) Portefeuillehouder(s) Wethouder drs. G.H.C. Frische
Wat willen we bereiken?
• Een marktconforme waarde van de woningen en niet-woningen.

Wat gaan we ervoor doen?	Wanneer gerealiseerd?
• Jaarlijkse taxatie van de WOZ-objecten. In de eerste acht weken van ieder jaar stelt BsGW namens de gemeente bij WOZ-beschikking de waarde vast van alle onroerende zaken in de gemeente. BsGW maakt de opgestelde taxatie officieel bekend aan inwoners en bedrijven via het aanslagbiljet gemeentelijke belastingen. Daarop kunnen inwoners en bedrijven bezwaar maken. De WOZ-waarde is bepalend voor de belastingen die gemeenten, maar ook de Rijksoverheid en waterschappen heffen. • De peildatum voor de taxaties 2025 bedraagt 1 januari 2024. • Bijhouden van een volledige WOZ-administratie door BsGW, waardoor alle veranderingen van woningen, niet-woningen en ongebouwde objecten binnen de gemeente zo accuraat mogelijk worden meegenomen in de WOZ-taxaties. • Uitvoeren van marktanalyse door BsGW via bureau- en veldanalyse. De permanente marktanalyse van woningen en niet-woningen is een belangrijk deelproces binnen de uitvoering van de Wet WOZ. Het is van belang dat de gemeente (BsGW) de koopprijzen van woningen en niet-woningen en de huurprijzen van niet-woningen goed vastlegt in het waarderingssysteem. Ook is het belangrijk dat de gemeente (BsGW) de vraagprijzen gebruikt om te controleren of de modelwaarden aansluiten op de markt. • Gebruik maken van een modelmatige waarderingsapplicatie voor het taxeren van woningen, niet-woningen en agrarische objecten. • Hanteren van taxatiewijzers voor diverse typen objecten, zoals scholen, ziekenhuizen, etc. Deze taxatiewijzers geven op basis van uitgevoerde marktanalyses kengetallen en rekenmethoden voor het bepalen van de WOZ-waarde. De taxatiewijzers dragen bij aan de uniforme en kwalitatief goede waardering van deze objecten. • Afhandelen van bezwaren en beroepen binnen de wettelijk gestelde termijnen. • Informatie leveren aan het waterschap, de belastingdienst en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). • Vanaf 1 januari 2022 is er een wettelijke verplichting om woningen te waarderen op gebruiksoppervlakte.	Continu

2.10 Algemene dekkingsmiddelen

Indicator	Toelichting	Bron	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Wettelijke indicatoren					
Gemiddelde WOZ-waarde	In euro's	CBS	€ 304.000*	€ 304.000	n.n.b.
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In euro's	Coelo	€ 788	€ 824	n.n.b.
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In euro's	Coelo	€ 881	€ 926	n.n.b.
**CBS heeft het cijfer van 2023 aangepast.*					

Wat mag het kosten?

x € 1.000	Rekening 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Lasten	1.588	505	2.166	-149	-11	-258
Baten	59.205	61.438	58.869	56.413	56.283	56.594
Saldo van baten en lasten	**57.616**	**60.933**	**56.702**	**56.562**	**56.294**	**56.852**
Storting reserves	15.452	4.183	2.552	136	137	138
Onttrekking reserves	11.342	14.381	3.972	1.307	1.251	975
Mutatie van de reserves	**-4.110**	**10.197**	**1.419**	**1.171**	**1.114**	**837**
Geraamde resultaat	**53.506**	**71.130**	**58.122**	**57.733**	**57.408**	**57.689**

2.11 Overhead

Definitie overhead

De definitie van overhead luidt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten 2017 wordt de overhead apart in de begroting zichtbaar gemaakt.

	Begroting 2024			Begroting 2025		
Overhead	**uitgaven**	**inkomsten**	**saldo**	**uitgaven**	**inkomsten**	**saldo**
Personeel	5.469.928	58.991	5.410.937	6.101.372	91.125	6.010.247
Huisvesting	1.725.382	41.734	1.683.648	1.906.390	9.600	1.896.790
Bestuur & Organisatie	456.979	7.000	449.979	510.879	7.000	503.879
Bestuurs-ondersteuning	15.342	0	15.342	15.342	0	15.342
Beheer buiten	498.974	0	498.974	611.056	0	611.056
Totaal	**8.166.605**	**107.725**	**8.058.880**	**9.145.039**	**107.725**	**9.037.314**

Onder overhead zijn in deze begroting gerekend:

- Personeel: leidinggevenden primair proces, medewerkers communicatie, juridische zaken, bestuurszaken en bestuursondersteuning, facilitaire zaken en managementondersteuning.
- Huisvesting: de kosten van het gemeentehuis Nieuwe Markt 55 en de gemeentewerf Edisonweg 35.
- Bestuur & Organisatie: onderzoeks- en advieskosten, fiscaliteiten, financiën en informatie-beveiliging, kosten van facilitaire zaken en ICT die niet in het Servicecentrum MER zijn ondergebracht.
- Bestuursondersteuning: advertentiekosten en kosten voorlichting en communicatie, representatie.
- Beheer buiten: kosten vervoermiddelen, garage en magazijn, en dienstkleding.

3. Paragrafen

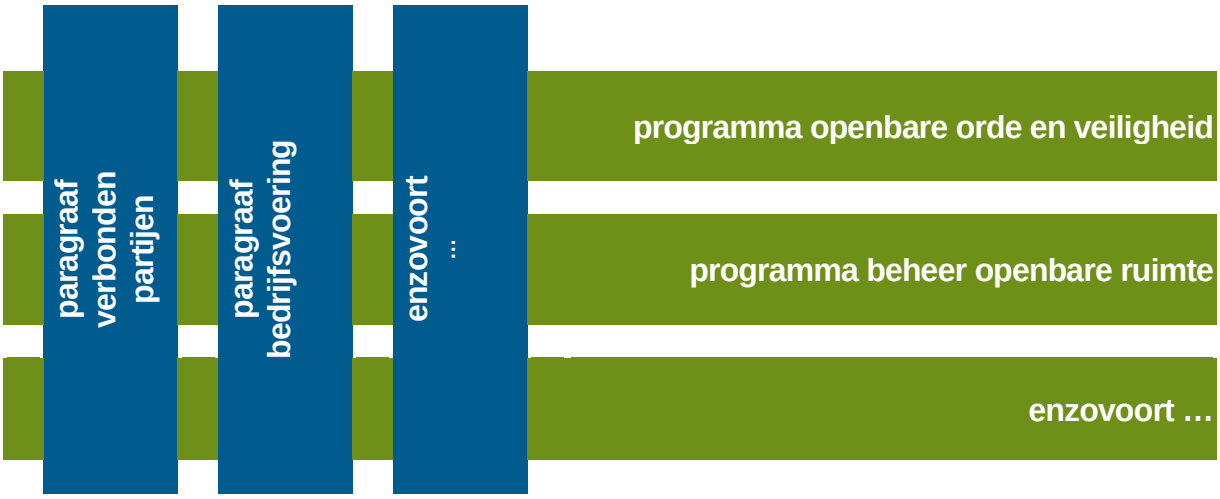
Beleidsbegroting 2025

3.0 Inleiding paragrafen

De paragrafen bij de begroting en de jaarstukken geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de begroting en de jaarstukken gezien vanuit een bepaald perspectief. Het gaat om onderdelen van de financiële functie die betrekking hebben op de beleidslijnen van beheersmatige aspecten. Die kunnen grote financiële impact hebben. Mogelijk is hun politieke betekenis groot, of zijn ze van belang voor de realisatie van de programma's. Over de onderwerpen van de paragrafen is veelal in de begroting, jaarstukken en andere documenten informatie te vinden, maar deze informatie is versnipperd. Vanwege het belang van de betrokken onderwerpen en het feit dat de raad in een duaal stelsel kaders stelt en controleert, is het belangrijk dat de raad een overzicht heeft van de betrokken onderwerpen en daarvoor een instrument heeft om de kaderstellende en controlerende taak uit te voeren. Daarvoor zijn de paragrafen.

De paragrafen en de programma's

Er is een relatie tussen de programma's en de paragrafen. Een vereiste is dat de paragrafen zelfstandig leesbaar zijn. Deze relatie is in het onderstaande schema weergegeven:

Er zijn volgens het Besluit Begroting en Verantwoorden provincies en gemeenten (BBV) 7 paragrafen verplicht:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid

In de jaarrekening en begroting van Echt-Susteren zijn nog 2 paragrafen toegevoegd:

- Openbaarheidsparagraaf, deze paragraaf wordt een verplichte paragraaf bij de volgende wijziging van het BBV. Hierop vooruitlopend is deze paragraaf al toegevoegd.
- Rechtmatigheid. Rapportering over de rechtmatigheid mag deel uit maken van de paragraaf bedrijfsvoering. De raad heeft met het vaststellen van de financiële verordening 212 in 2023 er voor gekozen om hiervan een aparte paragraaf te maken.

3.1 Paragraaf lokale heffingen

Deze paragraaf bevat verder informatie over het tarievenbeleid voor de gemeentelijke heffingen, de ontwikkeling van de lokale heffingen en het kwijtscheldingsbeleid van de gemeente.

Soorten belastingen

In de Gemeentewet en in enkele bijzondere wetten is geregeld welke lokale heffingen de gemeente aan de inwoners en bedrijven mag opleggen. Echt-Susteren kent de volgende heffingen, op basis van door de raad vastgestelde verordeningen:
Belastingen waarvan de opbrengst vrij besteedbaar is:

OZB (onroerend zaak belasting)

De onroerendezaakbelastingen zijn de belangrijkste gemeentelijke belastingen waarvan de opbrengst tot de algemene middelen behoort en dus naar eigen inzicht kan worden besteed. De hoogte van de aanslagen is zowel afhankelijk van de waarde van een object, zoals die elk jaar wordt bepaald op basis van de Wet waardering onroerende zaken (hierna: Wet WOZ), als van de door de raad vastgestelde tarieven. Er wordt onderscheid gemaakt tussen tarieven voor eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen.
Vanaf 1 oktober 2016 zijn WOZ-waarden van woningen verplicht openbaar. Door de gerealiseerde aansluiting van Echt-Susteren medio oktober 2017 op de landelijke voorziening (LV-WOZ) voldoet de gemeente aan deze wettelijke plicht.

Beleid:

- In het hoofdlijnenakkoord 2022-2026 is aangegeven de onroerendezaakbelasting in de periode 2023-2026 met maximaal het inflatiepercentage te laten stijgen en indien mogelijk daar onder te blijven. Uitgangspunt hierbij is om op of onder het provinciaal gemiddelde te blijven.
- Bij het vaststellen van de begroting 2024 is bepaald, gelet op het hoge inflatiecijfer in 2022 en 2023, de OZB voor woningen in 2025 met 3,25% te verhogen en voor niet-woningen met 4,00%.
- De grondslag voor de aanslagen OZB 2025 is de, naar prijspeil 1 januari 2024, vastgestelde waarden van het onroerend goed.

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting is een algemene belasting en daarmee een algemeen dekkingsmiddel.
De belasting is gebaseerd op de gedachte dat door personen die binnen de gemeentegrenzen verblijven en niet zijn ingeschreven in het BRP, maar wel gebruik maken van de (algemene) gemeentelijke voorzieningen, een bijdrage leveren aan deze algemene voorzieningen. De belasting moet dan ook worden gezien als een tegemoetkoming in de kosten van de gemeente voor de instandhouding van die voorzieningen. De belasting wordt verschuldigd voor het houden van verblijf met overnachting tegen vergoeding en wordt geheven van degene die verblijf biedt. Deze is dan op grond van regelgeving bevoegd de belasting te verhalen op de persoon of personen die verblijf houden.

Beleid:

- Om bij de toeristenbelasting onderscheid te maken in het tarief tussen het kort verblijf van arbeidsmigranten in verblijven met een niet-recreatieve bestemming (bijvoorbeeld huisvesting volgens de beleidsnotitie ‘huisvesting shortstay-arbeidsmigranten gemeente Echt-Susteren’) enerzijds en elke andere vorm van kort verblijf anderzijds, is vanaf 2018 de lijst van definities uitgebreid en is onderscheid gemaakt in het van toepassing zijnde tarief per persoon per nacht. Het onderscheid is gebaseerd op de aard van het verblijf dat voor overnachting ter beschikking wordt gesteld. Een en ander houdt in dat verblijf door bijvoorbeeld arbeidsmigranten in verblijven met een recreatieve bestemming (of verblijven die bepaalde perioden van het jaar als zodanig worden gebruikt), belast wordt tegen het reguliere (hogere) tarief.
- De tarieven voor 2025 worden conform de vastgestelde Kadernota 2025 verhoogd met € 0,25 naar € 2,00 per persoon per overnachting.
- Het tarief voor kort verblijf arbeidsmigranten is € 1,00 per persoon per overnachting.

Forensenbelasting
Met ingang van 2022 is een forensenbelasting ingevoerd om zodoende de niet-ingezeten die in de gemeente een tweede woning hebben, bij te laten dragen in de algemene voorzieningen die de gemeente biedt. De eigenaar betaalt weliswaar onroerendezaakbelasting over zijn bezit, net als de ingezetene met een eigen huis in de gemeente, maar voor de niet-ingezetene wordt geen vergoeding via de algemene uitkering ontvangen. De forensenbelasting wordt direct geheven bij de niet-ingezetene die de beschikking heeft over een woonruimte. Voorwaarde voor het heffen van een forensenbelasting is dat de eigenaar geen ingezetene is, meer dan 90 dagen beschikt over de tweede woning en dat de woning gemeubileerd is. De niet-ingezetene betaald een vast bedrag per jaar.

Beleid:
De tarieven voor de forensenbelasting worden jaarlijks aangepast met het stijgingspercentage van de onroerende zaakbelasting, voor 2025 is dit 3,25%.

Hondenbelasting
De hondenbelasting is volgens de Gemeentewet een algemene belasting. De gemeente kan kiezen voor welk beleidsdoel ze de opbrengst van deze belasting aanwendt. De gemeente heft hondenbelasting voor het houden van een hond. Het bedrag van de aanslag is afhankelijk van het aantal honden.

Beleid:
Het tarief voor de hondenbelasting werd voorheen jaarlijks verhoogd met het consumentenprijs-indexcijfer (CPI). Door de economische onrust steeg het CPI voor Nederlandse begrippen naar grote hoogte. Daarom heeft de raad bij de vaststelling van de belastingverordeningen 2023 besloten om af te wijken van deze lijn. Met ingang van 2023 wordt het tarief hondenbelasting aangepast met het stijgingspercentage van de onroerende zaakbelasting, voor 2025 is dat 3,25%.

Precariobelasting
De gemeente heft precariobelasting voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Vanaf 2021 geldt een nieuwe verordening precariobelasting. De gemeenteraad heeft ermee ingestemd dat geen precariobelasting meer wordt geheven voor terrassen, omdat de gemeente het belang erkent dat terrassen de leefbaarheid van kernen vergroten en centra aantrekkelijker worden voor winkelend publiek.

Beleid:
De tarieven voor 2025 worden niet verhoogd en blijven gelijk aan de tarieven van 2024.

Belastingen om kosten mee te verhalen: de bestemmingsheffingen en rechten. De opbrengst is niet vrij besteedbaar, maar is gerelateerd aan een gemeentelijke zorgplicht of aan specifieke dienstverlening. Hiertoe behoren:

Afvalstoffenheffing
De afvalstoffenheffing is een bestemmingsbelasting. De Rijksoverheid heeft bepaald dat de gemeente de opbrengst van de afvalstoffenheffing gebruikt voor de dekking van de kosten van het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen.

De tarieven van de afvalstoffenheffing:
- Vastrecht per aansluiting voor een éénpersoonshuishouden.
- Vastrecht per aansluiting voor een meerpersoonshuishouden.
- Een variabel deel dat wordt geheven per lediging.

Beleid:
- Het nieuwe systeem voor de inzameling van het huishoudelijk afval is op 1 januari 2020 gestart. De raad heeft in de vergadering van 21 februari 2019 gekozen voor een moderne en duurzame afvalinzameling, volgens de startnotitie Van Afval Naar Grondstoffen. Het scheidingsgedrag van de inwoners wordt maximaal gestimuleerd door een goede service en een financiële prikkel.

- De tarieven zijn 100% kostendekkend en als de inwoners het afval goed scheiden, betalen zij een lagere afvalstoffenheffing dan voorheen. Vanaf 2023 draagt RWM zorg voor de afvalinzameling binnen de gemeente.

Rioolheffing

De rioolheffing is een bestemmingsbelasting. De Rijksoverheid heeft bepaald dat de gemeente de opbrengst van de rioolheffing gebruikt voor de dekking van de kosten van:

- de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater, ook zuivering van huishoudelijk afvalwater;
- de inzameling van afvloeiend hemelwater en de verwerking van het ingezamelde hemelwater, evenals het treffen van maatregelen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te bereiken.

De tarieven van de rioolheffing:

- Tarief voor eigenaren van een woning die is aangesloten op de gemeentelijke riolering.
- Tarief voor eigenaren van een niet-woning (bijvoorbeeld een kantoor of een winkel) die is aangesloten op de gemeentelijke riolering.

Beleid:

- De raad heeft op 18 januari 2023 het Gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2022-2026 vastgesteld. Het vertrekpunt voor het nieuwe GRP was het Waterketenplan 2021-2025. Dit plan beschrijft de gezamenlijk visie vanuit het samenwerkingsverband Waterpanel Noord met betrekking tot de toekomst van de waterketen in onze regio. Het Waterketenplan 2021-2025 geeft de ambities voor een water- en klimaatbestendig Noord- en Midden-Limburg. Het GRP 2022-2026 beschrijft de invulling van die prioriteiten op lokaal niveau voor onze gemeente en bestaat uit een visie, een plan en een programma. Volgens het GRP 2022-2026 worden de tarieven voor de rioolheffing jaarlijks met 3,5% verhoogd.
- Streven is 100% kostendekkende tarieven.

Leges

De gemeente heft leges voor door haar verstrekte diensten, genoemd in de bij de legesverordening behorende tarieventabel.

De tarieventabel is onderverdeeld in drie titels:

- Hoofdstuk 1 Algemene Dienstverlening. Onder andere: burgerlijke stand, reisdocumenten, rijbewijzen, verstrekkingen uit de basisregistratie personen.
- Hoofdstuk 2 Dienstverlening en besluiten in het kader van de omgevingswet. Onder andere: bouwvergunning, aanlegvergunning en sloopvergunning.
- Hoofdstuk 3 Dienstverlening vallend onder de dienstenrichtlijn en niet vallend onder hoofdstuk 2. Onder andere: horeca en organiseren evenementen.

Beleid:

- De tarieven voor de leges werden voorheen jaarlijks verhoogd met het consumentenprijs-indexcijfer (CPI). Door de economische onrust steeg het CPI voor Nederlandse begrippen naar grote hoogte. Daarom heeft de raad bij de vaststelling van de belastingverordeningen 2023 besloten om af te wijken van deze lijn. Met ingang van 2023 worden de niet wettelijk vastgestelde legestarieven aangepast met het stijgingspercentage van de onroerende zaakbelasting, voor 2025 is dat 3,25%.
- De Nota kostentoerekening 2024 vermeldt maximale kostendekkendheid als uitgangspunt bij de kostentoerekening. Dit betekent dat de hoogte van de tarieven (en dus de opbrengsten) zo dicht mogelijk bij de begrote kosten liggen, tenzij er aantoonbare redenen of beleidsmatige afwegingen zijn om hiervan af te wijken.

Kruissubsidiëring:

Binnen hoofdstuk 1 is kruissubsidiëring toegestaan. Zo mag bijvoorbeeld het tarief voor huwelijksvoltrekkingen meer dan kostendekkend worden vastgesteld ter compensatie van een niet kostendekkend tarief voor paspoorten. Ook binnen hoofdstuk 2 is kruissubsidiëring toegestaan en ook tussen hoofdstuk 1 en 2. Niet kostendekkende tarieven voor de diensten die vallen onder hoofdstuk 1

mogen dus gecompenseerd worden door meer dan kostendekkende tarieven voor de omgevingsvergunning uit hoofdstuk 2. Op grond van de Europese Dienstenrichtlijn is binnen hoofdstuk 3 kruissubsidiëring niet toegestaan.

Grafrechten

De gemeente heft lijkbezorgingsrechten voor het gebruik van de begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaatsen Annahof in Echt en Elsene in Nieuwstadt.

Beleid:

Hoewel de grafrechten van openbare begraafplaatsen niet kostendekkend zijn worden deze niet verder verhoogd. Er is duidelijk een maatschappelijke trend zichtbaar dat het aantal crematies toeneemt en het aantal begravingen afneemt. Dit heeft tot gevolg dat de lasten van de begraafplaatsen over minder begravingen moeten worden omgeslagen, waardoor de kosten per begraving sterk stijgen. Hierdoor wordt de keuze voor een begraving of crematie om financiële redenen bijna onmogelijk. Dat is een onwenselijke ontwikkeling. Daarom zijn de tarieven van begravingen bevroren op het niveau van het jaar 2015.

Tarieven

Hieronder is een overzicht ingevoegd van de belangrijkste tarieven 2025 en de tariefontwikkeling ten opzichte van 2024. De definitieve tarieven worden ter vaststelling in december 2024 aan de raad aangeboden.

Tarieven	2024	2025
OZB		
Woningen eigenaarsdeel	0,10980%	Verhoging 3,25%
Niet-woningen eigenaarsdeel	0,25066%	Verhoging 4,00%
Niet-woningen gebruikersdeel	0,20037%	Verhoging 4,00%
Niet-woningen gebruikersdeel en eigenaarsdeel	0,45103%	Verhoging 4,00%
Hondenbelasting		
1e hond	€ 47,35	€ 48,90
2e en volgende hond	€ 70,35	€ 72,65
Kennel	€ 284,00	€ 293,25
Toeristenbelasting		
Toeristenbelasting	€ 1,75	€ 2,00
Kort verblijf arbeidsmigranten	€ 1,00	€ 1,00
Forensenbelasting		
WOZ-waarde:		
Tot € 75.000	€ 179,00	€ 185,00
Van € 75.000 tot € 100.000	€ 434,00	€ 449,00
Van € 100.000 tot € 150.000	€ 730,00	€ 754,00
Van € 150.000 tot € 200.000	€ 1.013,00	€ 1.046,00
Van € 200.000 of meer	€ 1.311,00	€ 1.354,00
Afvalstoffenheffing		
Vastrecht éénpersoons huishouden	€ 127,00	€ 165,00
Vastrecht meerpersoons huishouden	€ 195,00	€ 205,00
Variabel deel 240 liter container (per lediging)	€ 11,00	€ 12,00

Rioolheffing		
Rioolheffing	€ 288,25	€ 298,35
Indirecte lozing (50%)	€ 144,10	€ 149,15
Grafrechten (meest voorkomende tarieven)		
Begraven (personen 12 jaar en ouder)	€ 706,60	€ 706,60
Enkel graf (20 jaar)	€ 1.337,05	€ 1.337,05
Dubbel graf (20 jaar)	€ 1.828,20	€ 1.828,20

Kwijtscheldingsbeleid

Voor inwoners met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid om voor kwijtschelding in aanmerking te komen. Kwijtschelding is mogelijk voor de afvalstoffenheffing (vastrecht). De kwijtscheldingsnorm is in Echt-Susteren 100% van de voor de aanvrager geldende bijstandsnorm / netto-ouderdomspensioen. Op 17 september 2022 is de Regeling kwijtschelding belastingen medeoverheden in werking getreden. Deze wet biedt gemeenten de gelegenheid de vermogensnorm op te hogen. De Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen Echt-Susteren is hierop aangepast. Jaarlijks wordt de vermogensnorm opgehoogd met de algemene verhoging. Voor 2024 bedroeg deze verhoging € 2.000.
BsGW voert het kwijtscheldingsbeleid uit. Ze maken hierbij gebruik van het Inlichtingenbureau (IB). Het Inlichtingenbureau toetst de gegevens van de aanvrager die nodig zijn voor eventuele kwijtschelding.
De gemeente Echt-Susteren verleend alleen kwijtschelding voor het vastrecht van de afvalstoffenheffing. Voor het belastingjaar 2025 is een bedrag van € 60.000 begroot voor kwijtschelding.

Opbrengsten

	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Begroting 2025
OZB	€ 7.539.100	€ 8.015.000	€ 8.015.000	€ 8.445.000
Afvalstoffenheffing	€ 3.081.400	€ 3.685.000	€ 3.524.000	€ 3.845.000
Rioolheffing	€ 4.544.200	€ 4.637.000	€ 4.709.000	€ 4.708.000
Hondenbelasting	€ 175.900	€ 190.000	€ 190.000	€ 190.000
Toeristenbelasting	€ 416.800	€ 453.000	€ 453.000	€ 513.000
Forensenbelasting	€ 115.800	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000
Precariorechten	€ 3.800	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000
Leges	€ 2.271.000	€ 3.064.000	€ 3.059.000	€ 3.067.000
Grafrechten	€ 79.800	€ 51.000	€ 51.000	€ 51.000
Totaal	**€ 18.227.800**	**€ 20.174.000**	**€ 20.080.000**	**€ 20.898.000**

Kostendekkendheid

- Kostendekkendheid: het uitgangspunt is dat de gebruiker betaalt. De gemeenteraad is vrij om de hoogte van het tarief vast te stellen met een kostenonderbouwing als basis, waarbij het Rijk een aantal grenzen heeft gesteld, waaronder een maximale kostendekkendheid van 100%.
- De hoogte van de tarieven en daarmee de kostendekkendheid van de tarieven worden in de raadsvergadering van december door de raad vastgesteld. In het hoofdstuk “Kostentoerekening” van de “Nota Kostentoerekening 2024” staat de methode beschreven die gehanteerd wordt voor het bepalen van de kosten. Die methode geeft inzicht in de totstandkoming van de tarieven doordat beleidskeuzes zichtbaar worden vastgesteld.
- Extracomptabele berekening:
  In de tarieven van de heffingen zijn een aantal componenten extracomptabel berekend. Volgens het BBV is dit toegestaan.

Het betreft:
- een rentepercentage van 3,5% over de boekwaarden van de investeringen;
- overhead;
- de compensabele btw over de afschrijvingscomponent van de afschrijvingen vanaf 2003 (19% over de periode 2003-2012 en 21% over 2013 en volgende jaren);
- voor oninbare posten wordt 0,5% van de opbrengsten gerekend.

Afvalstoffenheffing

Kosten taakveld	**X € 1.000**
Kosten taakveld	
7.3 Directe kosten	€ 3.766
6.3 Kwijtschelding	€ 60
Baten taakveld	
7.3 Afval (excl. heffingen)	-/- € 375
Netto kosten	€ 3.461
Overige toe te rekenen kosten	
Kapitaallasten	€ 0
Oninbaar	€ 19
Compensabele btw	€ 50
Overhead	€ 280
Totale kosten	**€ 3.810**
Opbrengst heffingen	€ 3.845
Bijdrage uit voorziening	-/- € 37
Totaal	**€ 3.808**
Dekkingspercentage	**99,95%**

Rioolheffing

Kosten taakveld	**X € 1.000**
Kosten taakveld	
7.2 Directe kosten	€ 1.908
Baten taakveld	
7.2 Inkomsten (excl. heffingen)	-/- € 32
Netto kosten	€ 1.876
Overige toe te rekenen kosten	
Kapitaallasten	€ 2.175
Oninbaar	€ 24
Compensabele btw	€ 236
Overhead	€ 327

Totale kosten	**€ 4.638**
Opbrengst heffingen	€ 4.708
Bijdrage aan voorziening	-/- € 72
Totaal	**€ 4.636**
Dekkingspercentage	**99,96%**

Grafrechten

Kosten taakveld	**X € 1.000**
Kosten taakveld	
7.5 Directe kosten	115
Overige toe te rekenen kosten	
Kapitaallasten	10
Overhead	63
Totale kosten	**€ 188**
Opbrengst heffingen	51
Totaal	**€ 51**
Dekkingspercentage	**27,13%**

Leges

	Begrote opbreng-sten 2025	Toege-rekende kosten 2025	Kosten-dekkend-heid
Hoofdstuk 1 Algemene Dienstverlening			
1.1 Burgerlijke stand	41.500	72.775	57,03%
1.2 Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	714.500	748.264	95,49%
1.3 Rijbewijzen	115.000	165.025	69,69%
1.4 Verstrekkingen in het kader van de basisregistratie persoonsgegevens	2.500	4.322	57,84%
1.7 Overige publiekszaken	10.000	15.071	66,35%
1.9 Bijzondere wetten	6.000	27.989	21,44%
Totaal	**889.500**	**1.033.446**	**86,07%**
Hoofdstuk 2 Dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet			
2.2 Voorfase	256.714	531.523	
2.3 Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	1.324.173	1.164.958	
2.4 Activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed	12.293	26.630	
2.5 Milieubelastende activiteiten	152.803	170.461	
2.6 Lozingsactiviteiten	2.131	2.376	
2.7 Aanlegactiviteiten	27.220	66.550	
2.8 Overige activiteiten	10.643	35.314	
2.9 Maatwerkvoorschriften	21.691	24.216	
2.10 Gelijkwaardigheid	9.832	10.963	
2.11 Overige tarieven	152.488	179.822	
2.12 Modaliteiten	240.945	327.430	
2.13 Vermindering	-58.678	31.680	
2.14 Teruggaaf	-14.637	13.811	
Totaal	**2.137.618**	**2.585.734**	**82,67%**
Totaal hoofdstuk 1 en 2	**3.027.118**	**3.619.180**	**83,64%**
Hoofdstuk 3 Dienstverlening vallend onder de dienstenrichtlijn en niet vallend onder hoofdstuk 2			
3.1 Horeca	9.200	21.984	41,85%
3.4 Organiseren evenementen of markten	4.500	23.829	18,88%
3.8 Algemene Plaatselijke Verordening Echt-Susteren	1.600	4.371	36,60%
Totaal	**15.300**	**50.184**	**30,49%**
Totaal	**3.042.418**	**3.619.180**	

Woonlasten

Voor een beeld van de lokale lastendruk van Echt-Susteren in vergelijking met andere gemeenten worden de cijfers gebruikt die zijn ontleend aan de “Atlas van de lokale lasten 2024”.
Deze atlas wordt elk jaar door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo), een onafhankelijk onderzoeksinstituut verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen, gepubliceerd. De Atlas geeft jaarlijks een overzicht van de heffingen van gemeenten, provincies en waterschappen, waaraan de onderstaande tabellen zijn ontleend.
Voor de woonlasten 2024 wordt een gemiddelde WOZ-waarde voor een woning in Echt-Susteren van € 303.000 aangehouden (Bron: CBS - gemiddelde WOZ-waarde woningen op 1 januari). Bij de afvalstoffenheffing is voor het variabel deel uitgegaan van een gemiddeld aantal ledigingen van 6,5 ledigingen voor een meerpersoonshuishouden.
Het feitelijke beeld van de gemiddelde woonlasten ontwikkeling wordt geschetst in december bij de vaststelling van de tarieven.

Gemiddelde woonlasten eigenaar-bewoner	Eenpersoons-huishouden 2025	Meerpersoons-huishouden 2025
Onroerendezaakbelastingen eigenaar	€ 344	€ 344
Afvalstoffenheffing	€ 204	€ 283
Rioolheffing	€ 298	€ 298
Totaal	**€ 846**	**€ 925**
Gemiddelde woonlasten 2024	€ 785	€ 890
Mutatie lokale lastendruk	7,78%	3,96%

Gemiddelde woonlasten huurder	Eenpersoons-huishouden 2025	Meerpersoons-huishouden 2025
Afvalstoffenheffing	€ 204	€ 283
Totaal	**€ 204**	**€ 283**
Gemiddelde woonlasten 2024	€ 164	€ 269
Mutatie lokale lastendruk	24,50%	5,32%

Woonlasten volgens COELO Atlas van de lokale heffingen 2024:

Eigenaar-bewoner	Eenpersoons-huishouden	Meerpersoons-huishouden	Rangorde
Echt-Susteren	€ 824	€ 926	
Limburg	€ 931	€ 993	10
Nederland	€ 911	€ 994	97
Huurder	**Eenpersoons-huishouden**	**Meerpersoons-huishouden**	**Rangorde**
Echt-Susteren	€ 161	€ 264	
Limburg	€ 352	€ 412	6
Nederland	€ 362	€ 457	21
Op het moment dat de atlas wordt samengesteld is de gemiddelde waarde van woningen per gemeente in 2024 nog niet bekend. Deze is daarom berekend door de gemiddelde waarde van koop- en huurwoningen in 2023 (bron: CBS) te verhogen met de waardeontwikkeling van woningen van 2023 op 2024 (bron: de Waarderingskamer).			

In de kolom rangorde staat welke plaats Echt-Susteren inneemt ten opzichte van het Limburgs en Nederlands gemiddelde van een meerpersoonshuishouden.
Let wel: het gaat hierbij om de cijfers van 2024. De cijfers van 2025 zijn uiteraard pas in de loop van volgend jaar beschikbaar.

3.2 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Het doel van een gemeente is om maatschappelijke doelstellingen te realiseren voor zijn klanten (inwoners, ondernemingen, maatschappelijke instellingen, andere overheden etc.). Dit geldt ook voor onze gemeente. Bij het realiseren van deze doelstellingen loopt de gemeente risico's. Deze risico's zijn van uiteenlopende aard. Om zicht te krijgen op de aard, inhoud en omvang van de risico's en op de mogelijke beheersmaatregelen, wordt risicomanagement toegepast. Het gemeentelijk risicomanagement is gericht op het opsporen en ondervangen van bedreigingen die aan het realiseren van de gestelde maatschappelijke doelstellingen in de weg kunnen staan. Verder geeft het risicomanagement inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om de financiële en niet-financiële gevolgen van risico's op te vangen, (het zogenaamde weerstandsvermogen) en in de financiële buffer die de gemeente daarvoor nodig en beschikbaar heeft (de zogenaamde weerstandscapaciteit).

Beleidskader

Het huidige gemeentelijk beleid over risicomanagement en weerstandsvermogen is vastgelegd in enerzijds de Nota risicomanagement Echt-Susteren 2022 en anderzijds de Nota weerstandsvermogen Echt-Susteren 2022, beiden vastgesteld door de raad op 3 november 2022. Beide nota's zijn nauw met elkaar verbonden en moeten in onderlinge samenhang gelezen worden.

Beleid over risicomanagement

In de Nota risicomanagement Echt-Susteren 2022 is voor de uitvoering van het risicomanagement gekozen voor het zogenaamde COSO ERM plus-model. Met behulp hiervan worden periodiek op een systematische wijze de risicodragende gebeurtenissen geïnventariseerd, de kans op optreden en het effect daarvan ingeschat, de al bestaande beheersmaatregelen in kaart gebracht en tenslotte het restrisico gekwantificeerd. Dit restrisico is de grondslag voor de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit respectievelijk het weerstandsvermogen. Hierover wordt in de begroting en jaarrekening aan de raad gerapporteerd. Daarbij wordt ook de noodzakelijk geachte omvang van het weerstandsvermogen voorgelegd.
Het risicomanagement maakt daarmee regulier onderdeel uit van de gemeentelijke planning en control-cyclus en de berekeningen uit het risicomanagement-model geven de juiste omvang van de benodigde weerstandscapaciteit aan. Er wordt actief gestuurd op risicobeheersing om de risico's zoveel mogelijk te beperken en voorkomen. Ook wordt het risicobewustzijn gestimuleerd doordat in ieder op te stellen bestuurlijk behandelvoorstel (collegevoorstel, raadsvoorstel), iedere projectfile en in iedere projectenrapportage verplicht een risicoparagraaf opgenomen moet worden.

Beleid over weerstandsvermogen

Hierna wordt kort ingegaan op de belangrijkste beleidsmatige keuzes voor het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit zoals deze voortvloeien uit de Nota weerstandsvermogen Echt-Susteren 2022.

Bepaling weerstandscapaciteit

Bij de weerstandscapaciteit moet onderscheid worden gemaakt tussen:

- *Beschikbare* weerstandscapaciteit
- *Benodigde* weerstandscapaciteit

Bij de bepaling van de weerstandscapaciteit worden voorzieningen niet meegenomen. Voorzieningen zijn gevormd om onder meer de verrekening van toekomstige verplichtingen, waarvan de omvang en tijdstip redelijkerwijs is in te schatten, te waarborgen. Ze worden verplicht gevormd en hebben een verplichte bestedingsrichting. Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen.
Een voorziening heeft de omvang van de verplichting. Uiteraard moet het financiële effect van het risico vervolgens worden uitgesloten van bepaling van de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit. Het gaat bij de weerstandscapaciteit uiteindelijk om het afdekken van risico's waarvoor *geen* voorziening is getroffen. Een vraag die gesteld kan worden, is wanneer voor een risico een voorziening moet worden gevormd. Een voorziening moet worden getroffen bij een zekere gebeurtenis met een nog onduidelijk gevolg. Bijvoorbeeld: dat groot onderhoud moet

worden gepleegd is zeker, alleen wanneer en hoeveel het exact gaat kosten is nog onduidelijk. Bij risico's is de kans dat een gebeurtenis zich voordoet *en* de mate waarin het gevolg zich voordoet onzeker.

De ***beschikbare*** weerstandscapaciteit wordt bepaald door de optelling van:
- algemene reserves
- onbenutte begrotingsruimte
- onbenutte belastingcapaciteit
- post onvoorzien
- stille reserves in de materiële vaste activa
- stille reserves in de niet uit de balans blijkende bezittingen

Element	Onderdeel	Waarde	
		Incidenteel	Structureel
Algemene reserve	Algemene reserve	€ 6.787.000	
Algemene (exploitatie) reserves	Geen		
Bestemmingsreserves	Geen		
Onvoorzien structureel	Onvoorziene uitgaven	-	€ 103.000
Onbenutte begrotingsruimte	Geen	-	
Onbenutte investeringscapaciteit	Geen	-	
Onbenutte belastingcapaciteit	Onroerendezaakbelasting		€ 1.792.000
Stille reserves	Nader te bepalen	p.m.	p.m.
	Weerstandscapaciteit	**€ 6.787.000**	**€ 1.895.000**
		Totaal	**€ 8.682.000**

Omdat in de nota reserves en voorzieningen een onder- en bovengrens is gesteld aan de algemene reserve, kan de omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit:
- nooit minder bedragen dan de ondergrens van de algemene reserve (zogenaamde minimaal beschikbare weerstandscapaciteit);
- nooit meer bedragen dan: de optelsom van de bovengrens van de algemene reserve, de onbenutte ruimte in begroting en belastingcapaciteit en de stille reserves in materiële vaste activa en niet uit de balans blijkende bezittingen (zogenaamde maximaal beschikbare weerstandscapaciteit).

De ***benodigde*** weerstandscapaciteit is gelijk aan de optelsom van de financiële restrisico's uit het netto-risicoprofiel. Het netto-risicoprofiel is de resultante van het risicomanagementproces zoals beschreven in de Nota Risicomanagement Echt-Susteren 2022. Ter afdekking van risico's die op dit moment nog niet ingeschat zijn of kunnen worden, wordt dit bedrag vanuit het voorzichtigheidsbeginsel verhoogd met 10%. In formulevorm:

Formule 1

Benodigde weerstandscapaciteit = 1,1 x (som financiële restrisico's uit netto-risicoprofiel)

Bepaling weerstandsvermogen

Bij het weerstandsvermogen moet onderscheid worden gemaakt tussen:

- Het *relatieve* weerstandsvermogen
- Het *absolute* weerstandsvermogen

Het ***relatieve*** weerstandsvermogen is het verhoudingsgetal (ratio) tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit en wordt berekend op basis van de volgende formule:

Formule 2

Relatieve weerstandsvermogen =

$$\frac{\text{(beschikbare weerstandscapaciteit)}}{\text{(benodigde weerstandscapaciteit)}}$$

Dit verhoudingsgetal is een maatstaf voor de mate waarin financiële restrisico's kunnen worden opgevangen ('robuustheid van de gemeentelijke financiële positie'). Voor de beoordeling van deze ratio wordt uitgegaan van de volgende tabel:

Tabel 1

Ratio	Kwalificatie
> 2	Uitstekend
1,4 < X < 2	Goed
1,0 < X < 1,4	Ruim voldoende
0,8 < X < 1,0	Voldoende
0,6 < X < 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Als beleidskader is gesteld dat het relatieve weerstandsvermogen tenminste de kwalificatie 'voldoende' moet hebben. Met andere woorden: dat de ratio tenminste 0,8 bedraagt.
Het ***absolute*** weerstandsvermogen is een door de raad vastgesteld bedrag dat als financiële buffer wordt aangehouden voor het opvangen van financiële restrisico's. Dit bedrag moet beschikbaar zijn als weerstandscapaciteit en is in het theoretisch ideaalmodel tenminste gelijk aan de benodigde weerstandscapaciteit. Maar omdat als beleidskader is gesteld dat het relatieve weerstandsvermogen tenminste 0,8 moet bedragen, volgt hieruit automatisch dat het absolute weerstandsvermogen tenminste gelijk moet zijn aan 80% van de benodigde weerstandscapaciteit. In formulevorm:

Formule 3

Absolute weerstandsvermogen = 0,8 x benodigde weerstandscapaciteit

Verder wordt vanuit het voorzichtigheidsbeginsel een normatieve ondergrens gesteld voor het absolute weerstandsvermogen. Deze normatieve ondergrens bedraagt 10% van enerzijds de Algemene Uitkering (AU) uit het gemeentefonds en anderzijds de OZB-capaciteit. Het bedrag voor de normatieve ondergrens wordt berekend op basis van de volgende formule:

Formule 4

Normatieve ondergrens absolute weerstandsvermogen = 0,1 x (AU + OZB-capaciteit)

Als beleidskader is gesteld dat de raad als absolute weerstandsvermogen de uitkomst van formule 3 vaststelt, tenzij dit bedrag lager is dan de uitkomst van formule 4. In dat laatste geval stelt de raad de uitkomst van formule 4 vast als absolute weerstandsvermogen. Met andere woorden: het vast te stellen absolute weerstandsvermogen moet tenminste een bedrag ter grootte van de uitkomst van formule 4 zijn.

Tenslotte is er ook nog een normatieve bovengrens voor het absolute weerstandsvermogen. Dit hangt samen met het feit dat er een maximum zit aan de beschikbare weerstandscapaciteit, en het absolute weerstandsvermogen nu eenmaal niet meer kan bedragen dan de maximale beschikbare weerstandscapaciteit. Het bedrag voor de normatieve bovengrens wordt berekend op basis van de volgende formule:

Formule 5

Normatieve bovengrens absolute weerstandsvermogen = maximaal beschikbare weerstandscapaciteit

Als beleidskader wordt gesteld dat de raad als absolute weerstandsvermogen de uitkomst van formule 3 vaststelt, tenzij dit bedrag hoger is dan de uitkomst van formule 5. In dat laatste geval stelt de raad de uitkomst van formule 5 vast als absolute weerstandsvermogen.

Berekening ondergrenzen, bovengrens, weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen per 1 januari 2025

Op basis van het gestelde in de Nota Risicomanagement Echt-Susteren 2022, de Nota Weerstandsvermogen Echt-Susteren 2022, de uitkomsten van het risicomanagementproces en de aan deze begroting ten grondslag liggende gegevens worden de ondergrens, de weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen per 1 januari 2025 voor de begroting 2025 als volgt berekend (afgerond op duizendtallen):

Tabel 2

Weerstandscapaciteit			**Toelichting**
A	Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 8.682.000	Op basis van de begroting 2025; betreft de algemene reserve per 1-1-2025 plus de onbenutte belastingcapaciteit
B	Benodigde weerstandscapaciteit	€ 1.253.000	Zie formule 1: 1,1 x (som financiële restrisico's uit nettorisicoprofiel per 1 januari 2024)
Weerstandsvermogen			**Toelichting**
C	Relatieve weerstandsvermogen	6,93	Zie formule 2: **A** gedeeld door **B**
D	Absolute weerstandsvermogen	€ 1.002.000	Zie formule 3: 0,8 x **B**
Ondergrenzen			**Toelichting**
E	Normatieve ondergrens relatieve weerstandsvermogen	0,80	Zie toelichting nota's.
F	Normatieve ondergrens absolute weerstandsvermogen	€ 7.920.000	Zie formule 4: 0,1 x (AU + OZB-capaciteit), waarbij: • Algemene Uitkering 2024: € 70.760.000 (op basis van de specificatie volgnummer 4) • OZB-capaciteit 2025 € 8.445.000 (op basis van de begroting 2025, paragraaf 3.1)
Bovengrenzen			**Toelichting**
G	Normatieve bovengrens absolute weerstandsvermogen	€ 11.895.000	Zie formule 5: Gelijk aan maximaal beschikbare weerstandscapaciteit, waarbij: • Bovengrens algemene reserve: € 10.000.000 (op basis nota reserves en voorzieningen 2023); • Onbenutte belastingcapaciteit: € 1.792.000 • Post onvoorziene uitgaven € 103.000

Conclusies:

1. **C** is groter dan **E,** dus **C** voldoet aan het ondergrensvereiste (= ratio moet tenminste 0,8 bedragen);
2. De kwalificatie van **C** luidt: 'uitstekend' (zie tabel 1);

3. **D** is kleiner dan **F**, dus **D** voldoet niet aan het ondergrensvereiste (= het vast te stellen absolute weerstandsvermogen moet minimaal een bedrag ter grootte van de uitkomst van formule 4 zijn). Het vast te stellen absolute weerstandsvermogen moet daarom minimaal bedrag **F** zijn;
4. **F** is kleiner dan **G** en voldoet dus aan het normatieve bovengrensvereiste (= het vast te stellen absolute weerstandsvermogen mag maximaal een bedrag ter grootte van de uitkomst van formule 5 zijn);
5. Daarom wordt het begrote absolute weerstandsvermogen per 1 januari 2023 voor de begroting 2024 vastgesteld op het bedrag **F**, dus op € 7.920.000.

Opgemerkt wordt dat, op basis van de per 31 augustus 2024 beschikbare informatie, van sommige onderkende risico's niet precies bekend is óf en zo ja in welke mate deze een financieel restrisico kennen. Dergelijke risico's zijn dus wel in beeld en worden als zodanig bewaakt, maar zijn nog niet cijfermatig verdisconteerd in het begrote weerstandsvermogen per 1 januari 2025 voor de begroting 2025.

Risico Top 10

Bij de 'Risico Top 10' wordt voor de rangvolgorde uitgegaan van het ***netto*** risico, d.w.z. het financieel restrisico dat overblijft nadat rekening is gehouden met de kans van intreden en met de genomen beheersingsmaatregelen.
Per 1 januari 2025 ziet de 'Risico Top 10' er als volgt uit (afgerond op duizendtallen):

Risico Top 10	Onderwerp	Bruto-risico	Kans van in-treden	Getroffen beheersingsmaatregelen	Netto-risico
1	Vertraging realisatie aanleg stroomnetwerk door nutsbedrijven kan leiden tot vertragingen van diverse projecten.	400.000	50%	Gezamenlijke afstemming projecten vindt plaats. Dit biedt echter geen garanties	200.000
2	Prijsstijgingen aannemers en leveranciers. Prijsafwijkingen zijn inherent aan de sterk stijgende algemene kosten, tekorten op de arbeidsmarkt en energiekosten van (toe)leveranciers.	400.000	50%	Beperkte invloed op kosten en beschikbaarheid en inzetbaarheid van derden.	200.000
3	Louersveld	400.000	50%	Project zit nog in planvoorbereidingsfase. Haalbaarheid is o.a. afhankelijk van de nog te sluiten anterieure overeenkomst en omgevingsplan (voorheen bestemmingsplan).	200.000
4	Milieuschade (Waterschade,	300.000	50%	Continu wordt gewerkt aan het optimaliseren van het	150.000

Risico Top 10	Onderwerp	Bruto-risico	Kans van in-treden	Getroffen beheersingsmaatregelen	Netto-risico
	stormschade en droogteschade)			riool- en watersysteem en het adaptief maken van de omgeving.	
5	Verbouwing gemeentehuis: Exploitatierisico Indien door sloopwerkzaam-heden van het dak van de oudbouw een sloopvergunning vereist is, bestaat de mogelijkheid dat er een Flora en Fauna onderzoek dient plaats te vinden. Dit traject kan een vertraging opleveren in de uitvoering van de duurzaamheids-maatregelen. De Dumava subsidie zou hierbij kunnen verlopen. De werkzaamheden dienen uiterlijk uitgevoerd te worden op 9 december 2026.	297.000	50%	Beheersingsmaatregel; het subsidiebedrag dat bij vertraging van de werkzaamheden niet wordt uitgekeerd zal gecompenseerd dienen te worden vanuit de post onvoorzien welke opgenomen is in de Bestuursrapportage 2024-1.	149.000
6	De slechte afwatering van de omgeving van de Reinoudhal en basisschool In 't Park is een risico bij extreme regenval	1.500.000	5%	Maatregelen zijn doorgevoerd in en om het gebouw om eventuele overlast de minimaliseren.	75.000
7	Bocage: grondexploitatie	400.000	15%	Intensieve projectbewaking	60.000
8	Bocage: financiering CV/BV	2.000.000	50%	Recht van hypotheek op gronden. Effectiviteit van	45.000

Risico Top 10	Onderwerp	Bruto-risico	Kans van in-treden	Getroffen beheersingsmaatregelen	Netto-risico
				beheersmaatregelen = € 954.156	
9	Subsidies gebieds-ontwikkeling: de laatste jaren zijn voor meerdere projecten en ontwikkelingen provinciale en Rijkssubsidies ontvangen (oa KLC1, KLC2, SBI). Verantwoording vindt plaats na de uitgevoerde werkzaamheden. Het risico bestaat dat de subsidieverstrek-ker niet akkoord gaat met de verantwoording en de eindbeschikking lager vaststelt.	3.000.000	10%	Subsidiemanagement, tussentijdse rapportages en goede communicatie met subsidieverlener. Effectiviteit van beheersmaatregel = 90%	30.000
10	Herstel constructiefouten schoolgebouwen	300.000	10%	Ingevolge artikel 92, lid 1, sub b, van de Wet op het primair onderwijs en artikel 6.2 van de Wet op het voortgezet onderwijs 2020 is de gemeente verantwoordelijk voor de bekostiging van de herstel van constructiefouten bij schoolgebouwen. Een dergelijk gebrek valt niet onder de voor de schoolgebouwen afgesloten verzekering.	30.000
	Totaal	**€ 8.997.000**			**€ 1.139.000**

Uit deze Risico Top 10 per 1 januari 2025 blijkt dat:

- Het totaal netto risico van deze Top 10 € 1.139.000) bijna 91% vormt van de totale benodigde weerstandcapaciteit (€ 1.253.000).
- Bij het in kaart brengen van de risico's is ook de financiële onzekerheid van de Algemene Uitkering gesignaleerd. Omdat hier concreet geen bedrag bij genoemd kon worden is deze als een "p.m.-post" opgenomen en hierdoor niet in de risico top-10 vermeld. De Algemene

Uitkering kan afwijken van het bedrag dat in de begroting is opgenomen. Deze afwijking kan zowel positief als negatief zijn. Om dit risico af te dekken zijn stelposten opgenomen om eventuele tegenvallers op te vangen.

Omdat het totale gemeentelijke netto risicoprofiel als resultante van het risicomanagement-proces per 1 januari 2025 voor een belangrijk deel voortvloeit uit projecten, wordt van alle projecten, dus ook die uit de Risico Top 10, nauwlettend de ontwikkeling van het risicoprofiel gevolgd om, als noodzakelijk, tijdig nieuwe of aanvullende beheersmaatregelen te treffen. Dit gebeurt zowel voor het reguliere periodieke risicomanagementproces als voor de periodieke projectenrapportage.

In het voorgaande is inzicht gegeven in de weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen en is een Risico Top 10 behandeld. Via het risicomanagementproces dat deel uitmaakt van onze reguliere planning- en control cyclus wordt actief gestuurd op risicobeheersing om de risico's zoveel mogelijk te beperken. Voor projecten geldt bovendien dat nauwlettend de ontwikkeling van het risicoprofiel wordt gevolgd om, wanneer noodzakelijk, tijdig nieuwe of aanvullende beheersmaatregelen te treffen. In de praktijk doen lang niet alle risico's zich daadwerkelijk voor. Toch moet de gemeente waakzaam blijven voor de mogelijke gevolgen van al ingezet en nieuw beleid, van ontwikkelingen in de projecten en van gevolgen die voortvloeien uit opgelegd Rijksbeleid (zoals bijvoorbeeld de invoering van de nieuwe Omgevingswet) en de wetgeving op het terrein van de vennootschapsbelasting. Naast de risico's genoemd in deze paragraaf zijn er ook nog risico's benoemd in de toelichting op de programma's en in de afzonderlijke paragrafen.

De risico's in het sociaal domein en met name jeugd is een risico wat moeilijk zelf te beheersen is. De gestegen kosten worden doorgerekend in de tarieven die de zorginstellingen bij de gemeente in rekening brengen. Complexe casussen komen ook steeds vaker voor en dit zijn langlopende trajecten waarvan de kosten vooraf moeilijk in te schatten zijn.

Meerjarige verwachting van het weerstandsvermogen

Voor de jaren na 2025 ziet het weerstandsvermogen als volgt uit:

	Begroot weerstandsvermogen	**Begr. 2026**	**Begr. 2027**	**Begr. 2028**
A	Beschikbare weerstandscapaciteit	8.682.000	8.682.000	8.682.000
B	Benodigde weerstandscapaciteit	1.253.000	1.253.000	1.253.000
	Relatieve weerstandsvermogen (A/B)	**6,93**	**6,93**	**6,93**

De bepaling van de toekomstige risico's is gebaseerd op de huidige risicopositie en het verloop hier van in de komende jaren. De risico's zoals deze zijn ingeschat per 1 januari 2025 zullen afnemen in de komende jaren. Gezien de ambities uit het hoofdlijnenakkoord met betrekking tot de ontwikkeling van onder andere diverse (woningbouw)projecten zullen er nieuwe risico's voor in de plaats komen. Uitgangspunt voor de inschatting van het netto-risico is om dit gelijk te houden aan deze begroting. Hiermee ligt het netto-risico tevens in de lijn met de risicopositie uit het verleden.

De verwachting van het weerstandsvermogen kwalificeert zich hiermee de komende jaren dan ook als uitstekend.

Financiële kengetallen en de relatie met het BBV

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies, gemeenten en Waterschappen (BBV) schrijft voor dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basis-set van vijf financiële kengetallen moet worden opgenomen die gelden voor de begroting vanaf 2016 en de jaarrekeningstukken vanaf 2015. Naast de kengetallen wordt een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen. De kengetallen en de beoordeling geven gezamenlijk op eenvoudige wijze inzicht aan raadsleden over de financiële positie van

hun gemeente. Hoe de kengetallen berekend moeten worden, is vastgelegd in een ministeriële regeling. Het gebruik en het vaststellen van de berekeningswijze van de kengetallen heeft geen functie als normeringinstrument voor het financieel toezicht door de provincies. De invoering van de set van vijf kengetallen is bedoeld om de
financiële positie voor raadsleden inzichtelijker te maken. De voorgeschreven kengetallen worden al langere tijd gebruikt bij onder anderen financiële stresstesten. Een gemeente kan bij de vaststelling van de eigen normen gebruik maken van de signaleringswaarden zoals die worden toegepast bij stresstesten.

Zoals vermeld, is de definitieve berekeningswijze vastgelegd in een ministeriële regeling en kunnen zich nog specifieke wijzigingen voor doen in onderstaande tabellen. Voor raadsleden is het van belang dat ze de betekenis van de kengetallen begrijpen en inzicht krijgen in de financiële positie van hun gemeente. Een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie is daarvoor essentieel. Daarbij is het ook relevant om inzicht te hebben in de ontwikkeling van de kengetallen over de jaren heen.

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten schrijft voor dat de kengetallen ook voor de drie opvolgende jaren van de begroting gepresenteerd moeten worden. Ook wordt per tabel een korte toelichting gegeven over het resultaat. De provincie heeft onderstaand overzicht gepresenteerd. Een vergelijking wordt gemaakt met het Nederlands gemiddelde van 2022. Aan de categorieën heeft de provincie geen kwalificatie gegeven, omdat normering in eerste instantie door de gemeente zelf moet plaatsvinden. Wel kan over het algemeen worden gesteld, dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest risicovol is.

Kengetal	Nederlands gemiddelde over 2024 [1]	2025	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1. Netto schuldquote zonder correctie doorgeleende gelden	73,00%	63,02%	< 90%	90-130%	> 130%
2. Netto schuldquote met correctie doorgeleende gelden	66,30%	66,88%	< 90%	90-130%	> 130%
3. Solvabiliteitsratio	30,90%	36,25%	> 50%	20-50%	< 20%
4. Grondexploitatie	4,80%	1,74%	< 20%	20-35%	> 35%
5. Structurele exploitatieruimte	0,40%	0,24%	> 0%	= 0	< 0%
6. Belastingcapaciteit	104,80%	93,16%	< 95%	95-105%	> 105%

[1]) Bron: www.findo.nl (databank decentrale overheden, gemeentelijke begrotingen 2024)

Een afzonderlijk kengetal zegt weinig over hoe de financiële positie van een gemeente moet worden beoordeeld. De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden bezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een beeld geven van de financiële positie van een gemeente. De aangetrokken geldleningen van de gemeente zorgen er voor dat de solvabiliteit niet in categorie A valt. Zoals in de financieringsparagraaf te lezen is, is de schuld niet te hoog als deze wordt afgezet tegen het exploitatietotaal en blijft deze ruim onder de 100%. De aangetrokken geldleningen die nog niet zelf nodig zijn worden “geparkeerd” bij het Rijk of tijdelijk doorgeleend aan andere gemeenten. Hierdoor scoort de gemeente goed bij het kengetal “netto schuldquote zonder correctie doorgeleende gelden” ten opzichte van het Nederlands gemiddelde. De goede score bij de structurele exploitatieruimte laat zien dat de gemeente structureel voldoende ruimte heeft om structurele lasten op te vangen en dat dit aansluit bij de conservatieve begrotingspolitiek zoals deze in het Hoofdlijnenakkoord 2022-2026 is opgenomen. De lage belastingcapaciteit sluit ook aan bij de ambitie van het college zoals in het Hoofdlijnenakkoord 2022-2026 is opgenomen. Niet alleen blijven de woonlasten onder het Limburgs gemiddelde maar ook ruim onder het Nederlands gemiddelde.

1A. Netto schuldquote

Dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van het totaal van de baten. Het geeft daarmee een indicatie van het beslag dat de financieringslasten op de exploitatie leggen en daarmee op de vrije ruimte in de exploitatiebegroting. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. Daarnaast wordt de netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, als apart cijfer gepresenteerd. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en

wat dit betekent voor de schuldenlast. In het algemeen geldt dat een lager percentage beter is dan een hoger. Een hoge netto schuldquote hoeft echter op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Bij een negatieve netto schuldquote heeft een gemeente meer vorderingen dan schulden.
Wanneer schulden worden aangaan voor het financieren van duurzame investeringen waarbij de financieringslasten (rente) meerjarig in de begroting gedekt zijn, dan is er sprake van een gezonde financiering. Dit is daarentegen niet het geval wanneer langdurige schulden worden aangegaan voor het financieren van eenmalige consumptieve bestedingen.

Beoordeling
Op basis van onderstaande cijfers blijft de netto schuldquote stijgen. De vaste schuld neemt af, maar de geraamde baten in verband met uitleningen worden ook lager vandaar dat er weer een stijging wordt voorzien. Het beoordelen van de netto schuldquote is niet alleen afhankelijk van onderstaande gegevens. Dit moet in een breder perspectief worden gezien (denk aan stille reserves, opbrengsten uit grondexploitaties, beleggingen etc.). De uitgezette gelden worden niet in de begroting opgenomen. Uitgaande van het provinciaal overzicht valt onze schuldpositie in categorie A: het minst risicovol.

	Bij begroting ultimo jaar	Rek. 2023	Begr. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028
A	Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	58.170	52.576	46.379	42.179	37.976	33.243
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	10.157	15.411	34.679	38.731	43.856	52.488
C	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	12.662	7.000	12.000	12.000	12.000	12.000
D	Financiële activa (cf. art. 36 lid b, c, d, e en f)	10.558	10.302	10.542	10.480	10.415	10.347
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	36.014	4.613	10.000	-	-	-
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	556	60	100	100	100	100
G	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	3.344	2.500	3.500	3.500	3.500	3.500
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves))	110.801	101.830	109.353	102.687	101.136	98.780
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	**27,54%**	**56,48%**	**63,02%**	**76,77%**	**78,92%**	**84,82%**
	Bedragen x € 1.000						

1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.
De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (zie artikel 36 lid b en c, van het BBV).

Beoordeling
Op basis van onderstaande cijfers stijgt de netto schuldquote. De vaste schuld neemt af, maar de geraamde baten van uitleningen worden ook lager vandaar dat er weer een stijging wordt voorzien. De uitgezette geldleningen worden niet meegenomen in de begroting. Uitgaande van het provinciaal overzicht valt onze schuldpositie in categorie A: het minst risicovol.

	Bij begroting ultimo jaar	Rek. 2023	Begr. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028
A	Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	58.170	52.576	46.379	42.179	37.976	33.243
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	10.157	15.411	34.679	38.731	43.856	52.488
C	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	12.662	7.000	12.000	12.000	12.000	12.000
D	Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	6.323	6.323	6.323	6.323	6.323	6.323
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	36.014	4.613	10.000	-	-	-
F	Liquide middelen (cf art. 40 BBV)	556	60	100	100	100	100
G	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	3.344	2.500	3.500	3.500	3.500	3.500
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves))	110.801	101.830	109.353	102.687	101.136	98.780
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	**31,36%**	**60,39%**	**66,88%**	**80,82%**	**82,97%**	**88,89%**
	Bedragen x € 1.000						

2. De solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het geeft de verhouding tussen het eigen vermogen (het totaal van de algemene reserve en de bestemmingsreserves) en de totale balansomvang weer. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Ook hier geldt dat het belangrijk is om het kengetal te duiden in de context. De solvabiliteit van een gemeente ligt per definitie tussen de 0 en 100.

Beoordeling

Op basis van onderstaande cijfers blijft de solvabiliteit nagenoeg gelijk. Hierbij wordt er van uitgegaan dat het eigen vermogen niet wordt aangevuld. De schulden worden elk jaar minder en het balanstotaal blijkt ongeveer gelijk waardoor het eigen vermogen toeneemt en daardoor ook de ratio. Een ratio tussen 25 en 40 wordt als solide beoordeeld. Uitgaande van het provinciaal overzicht valt onze solvabiliteitsratio in categorie B: Tussen 20 en 50% weinig risicovol.

	Bij begroting ultimo jaar	Rek. 2023	Begr. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028
A	Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	71.016	58.257	61.631	59.998	58.849	58.032
B	Balanstotaal	160.479	144.561	168.765	167.209	167.207	170.512
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	**44,25%**	**40,30%**	**36,52%**	**35,88%**	**35,20%**	**34,03%**
	Bedragen x € 1.000						

3. Kengetal grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten van de gemeente. In het algemeen geldt: hoe lager dit percentage hoe beter. De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Wanneer een gemeente leningen heeft afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject dan heeft zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de verkochte gronden kan immers de schuld worden afgelost. Er is een directe relatie met de kengetallen netto schuldquote en solvabiliteit.

Beoordeling
Uitgaande van het provinciaal overzicht valt het kengetal grondexploitatie in categorie A: het minst risicovol.

	Bij begroting ultimo jaar	Rek. 2023	Begr. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028
A	Bouwgronden in exploitatie (cf. art.38 lid b BBV)	2.975	1.480	1.906	4.600	2.105	2.277
B	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves))	110.801	101.830	109.353	102.687	101.136	98.780
	Grondexploitatie A/B x 100%	**2,68%**	**5,06%**	**1,74%**	**4,48%**	**2,08%**	**2,31%**
	Bedragen x € 1.000						

4. Structurele exploitatieruimte

In dit kengetal komt tot uitdrukking of een gemeente over voldoende structurele baten beschikt om de structurele lasten te dekken. Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit percentage negatief is, betekent het dat het structurele deel van de baten onvoldoende ruimte biedt om de structurele lasten te blijven dragen. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de financieringslasten) te dekken. Een cijfer van rond de nul (tussen – 0,4 en 0,4) betekent dat structurele baten en lasten min of meer in evenwicht zijn.

Beoordeling
Uitgaande van het provinciaal overzicht valt de structurele exploitatieruimte voor het jaar 2025 in categorie A: het minst risicovol. Voor het jaar 2026 valt de structurele exploitatieruimte in categorie C het meest risicovol. Daarna komt het kengetal weer terug in categorie A: het minst risicovol.

	Bij begroting	Rek. 2023	Begr. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028
A	Totale structurele lasten	101.096	94.723	101.374	98.362	98.660	97.484
B	Totale structurele baten	106.536	96.407	100.750	97.389	97.775	97.007
C	Totale structurele toevoegingen aan reserves	16	-	-	-	-	-
D	Totale structurele onttrekkingen aan reserves	156	308	885	923	923	923
E	Totale baten	110.801	101.830	109.353	102.687	101.136	98.780
	Structurele exploitatie-ruimte ((B-A)+(D-C))/(E) x 100%	**5,04%**	**1,96%**	**0,24%**	**-0,05%**	**0,04%**	**0,45%**
	Bedragen x € 1.000						

5. Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar “t” te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 in en uit te drukken in een percentage. De (ongewogen) gemiddelde woonlasten

van gemeenten in 2024 - op basis van de cijfers van het Coelo - bedragen € 994. Het gemiddelde voor het jaar 2023 was € 944.

Beoordeling

Uitgaande van het provinciaal overzicht valt onze belastingcapaciteit in categorie B tussen 95% en 105%.

	Bij begroting	Rek. 2023	Begr. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 323	€ 317	€ 344	€ 355	€ 367	€ 379
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 279	€ 288	€ 298	€ 308	€ 319	€ 330
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	€ 175	€ 170	€ 205	€ 212	€ 219	€ 226
	Variabel deel (per lediging € 12) x 6,5 gemiddelde ophalingen vanaf 2025	€ 60	€ 67	€ 78	€ 78	€ 78	€ 78
D	Eventuele heffingskorting	-	-	-	-	-	-
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	€ 837	€ 842	€ 926	€ 953	€ 982	€ 1.013
F	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	€ 944	€ 944	€ 994	€ 1.019	€ 1.044	€ 1.069
	Woonlasten t.o.v. land. gemiddelde jaar er voor (E/F) x 100%	**87,72%**	**89,19%**	**93,16%**	**93,55%**	**94,11%**	**94,73%**
	Bedragen x € 1.000						

Verloop van de kengetallen

	Bij begroting ultimo jaar	Rek. 2023	Begr. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028
1	Netto schuldquote	27,54%	56,48%	63,02%	76,77%	78,92%	84,82%
1a	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	31,36%	60,39%	66,88%	80,82%	82,97%	88,89%
2	Solvabiliteitsratio	44,25%	40,30%	36,52%	35,88%	35,20%	34,03%
3	Structurele exploitatieruimte	2,68%	1,96%	0,24%	-0,05%	0,04%	0,45%
4	Grondexploitatie	5,04%	1,45%	1,74%	4,48%	2,08%	2,31%
5	Belastingcapaciteit	88,61%	89,19%	93,16%	93,55%	94,11%	94,73%

Bovenstaande kengetallen laten zien dat op basis van de momenteel bekende cijfers de kengetallen er solide uitzien voor de gemeente de komende jaren ondanks een dalende algemene uitkering vanaf 2027. De prognose van het resultaat sluit aan met het beeld van de kengetallen van de structurele exploitatieruimte. Derhalve kwalificeren de kengetallen zich in categorie A en B.

Redelijk peil 2025

De Financiële-verhoudingswet (Fvw) bepaalt dat de eigen inkomsten van een gemeente een bepaald redelijk peil hebben, wil zij in aanmerking komen voor een aanvullende uitkering op basis van artikel 12 Fvw. Om dat te kunnen beoordelen, moet duidelijk zijn welke eigen inkomsten daarbij worden betrokken en wat een redelijk peil is. Daarbij gaat het om de eigen inkomsten uit:

1. Onroerende-zaakbelastingen (OZB)
2. Rioolheffingen
3. Afvalstoffenheffingen en reinigingsrechten

Totaal WOZ-waarde woningen 2024	[1]	3.606.000.000
Totaal WOZ-waarde niet woningen gebruikers 2024	[2]	435.400.000
Totaal WOZ-waarde niet woningen eigenaren 2024	[3]	467.950.000
Totaal OZB-opbrengst o.b.v. totaal WOZ-waarde 2024	[4]	8.445.000
Totaal onderdekking reiniging/afvalstoffen 2025	[5]	2.000
Totaal onderdekking riolering 2025	[6]	2.000
Totaal OZB-opbrengst o.b.v. totaal WOZ-waarde gecorrigeerd voor onderdekking reiniging/afvalstoffen en riool 2025	[7=4-5-6]	8.441.000
Werkelijk gewogen landelijk gemiddelde OZB-percentage van de gecorrigeerde WOZ-waarde 2024	[8=(7/(1+2+3)*100]	0,1872%
Percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 voor het jaar 2025	[9=8*1,20]	0,2246%

Op basis van bovenstaande formule is het percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 voor het jaar 2024 vastgesteld op 0,2246%. Als de uitkomst van de berekening hoger is dan het landelijk gemiddelde OZB percentage voor toelating tot artikel 12, dan voldoet de gemeente aan dit onderdeel voor toelating.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is het extra structurele geld dat gegenereerd kan worden door de gemeentelijke belastingen (OZB, hondenbelasting, etc.) en rechten (rioolrechten, afvalstoffenheffing en de leges) te verhogen. De onbenutte belastingcapaciteit kan worden berekend door de tarieven van de gemeente te vergelijken met de maximaal toegestane tarieven (wettelijke beperkingen voor verhogingen). Deze potentiële extra opbrengsten kunnen worden gerekend tot de beschikbare belastingcapaciteit. Voor bepaalde tarieven gelden wettelijke kaders en daarnaast moet worden vastgesteld of het politiek wenselijk is de tarieven te verhogen.

Soort tarief	Percentage 2024	Norm-tarief artikel 12	Verschil	Waarde (in mln.)	Onbenut
Eigenaren woningen	0,10980%	0,1595%	0,04970%	€ 3.606	€ 1.792.000
Eigenaren niet-woningen	0,25066%	0,1595%	-0,09116%	€ 435	€ -
Gebruikers niet-woningen	0,20037%	0,1595%	-0,04087%	€ 468	€ -
					€ 1.792.000

3.3 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Volgens artikel 212 Gemeentewet doet het college in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen verslag over de voortgang van het geplande onderhoud en het eventuele achterstallig onderhoud aan openbaar groen, water, wegen, kunstwerken, straatmeubilair, riolering en gebouwen.
De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft een dwarsdoorsnede van de begroting. Uitgaven voor onderhoud komen in de gehele begroting voor. Voor een duidelijk inzicht in de financiële positie is een goed overzicht van belang.
De raad heeft met deze paragraaf de mogelijkheid om kaders te stellen in het onderhoud en de onderhoudstoestand van de diverse vakgebieden. Het gewenste niveau van het onderhoud is recht evenredig met de noodzakelijke kosten om dit niveau te bereiken en te handhaven. Het is gewenst om het onderhoudsniveau op alle vakgebieden in evenwicht met elkaar te hebben, zodat een goede keuze gemaakt kan worden tussen wat minimaal vereist is en de kosten die nodig zijn om een hoger onderhoudsniveau te handhaven. Een meetlat is opgesteld om te komen tot een beheervorm die duurzaam, functioneel en veilig is en waarbij rekening wordt gehouden met de financiële kaders van de gemeentelijke begroting. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vier kwaliteitsniveaus. Een centrumgebied vereist bijvoorbeeld een hoger onderhoudsniveau.

Riolering/waterhuishouding

De gemeentelijke rioleringszorg is vastgelegd in de Wet milieubeheer.
Het gemeentelijk rioleringsplan (GRP 2022-2026) is op 18 maart 2023 door de raad vastgesteld. In het GRP 2022-2026 is het gemeentelijke beleid over het onderhoud en de gewenste verbeteringen van het gemeentelijke rioleringsstelsel vastgelegd. Hierbij is ook kritisch gekeken naar de gevolgen van forsere fysieke belastingen op het rioolstelsel door bijvoorbeeld regenbuien.
De voorgenomen verbetermaatregelen uit dit GRP zijn geïntegreerd in het huidige meerjareninvesteringsprogramma (MIP) en worden jaarlijks integraal afgestemd en uitgevoerd. Naast de activiteiten voortvloeiend uit het GRP vindt cyclisch onderhoud plaats aan het rioolstelsel.
Dit onderhoud verloopt volgens plan en waardoor achterstallig onderhoud niet aan de orde is.

Openbaar Groen

Uitvoering onderhoud
In 2024 is het groenonderhoud in onze gemeente opnieuw uitbesteed aan marktpartijen met een ‘social return’-component waar de inzet van medewerkers uit de sociale werkvoorziening (SW) en participatiewet (PW) doelgroep onderdeel van uit maakt. Per 2025 wordt een gedeelte van het onderhoud aan onze groenvoorzieningen inclusief een aantal andere uitvoeringstaken in de openbare ruimte weer in eigen beheer uitgevoerd. Met de inzet van eigen gebiedsteams op specifieke locaties, ook wel “kantons” genoemd, wordt beoogd bij te dragen aan een verbetering van de kwaliteit, meer ruimte voor maatwerk en een betere sturing op specifieke situaties die meer aansluiten aan de behoeftes per locatie.

Kwaliteitsniveau groen
Het groenonderhoud wordt uitgevoerd op basis van het Integraal Beheer Openbare Ruimte plan (IBOR) en de door de raad in 2012 vastgestelde kwaliteitsniveaus. Maatregelen voor het beheer van de openbare ruimte (op basis van beeldkwaliteit) zijn gekoppeld aan de daarvoor beschikbare budgetten. Op grond hiervan worden betreffende onderdelen binnen de bebouwde kom op niveau B (basis), en buiten de bebouwde kom op niveau C (laag) onderhouden volgens de kwaliteitsmeetlatcatalogus (KOR) van het CROW. Maatwerk kan vanaf 2024 mogelijk worden zoals vermeld onder de vorige alinea ‘uitvoering onderhoud’.

Groenbeleid binnen gemeentelijke kaders
De gemeentelijke structuurvisie bevat thema’s en onderwerpen van een landschapsbeleidsplan. Dit zal verder worden doorgezet en vormgegeven binnen de nog vast te stellen Omgevingsvisie.
In plaats van een actualisering van het groenstructuurplan is in 2016 de kadernota Regie op Groen vastgesteld. Met deze nota is een stap gezet in het voeren van regie op groen. De

beleidsuitgangspunten zijn vertaald naar het Groenbeheerplan. Het Groenbeheerplan vormt de concrete uitwerking naar realisatie in het veld. Daarnaast bevat het een meerjarenplanning voor renovatie van groen op wijk- en buurtniveau. De nota Regie op Groen heeft op beperkte schaal gevolgen voor de kwaliteitsniveaus van het beheer openbaar groen. Differentiatie in de kwaliteitsniveaus kan worden aangebracht, afhankelijk van locatie, groenfunctie en budget. Aan de hand van het groenbeheerplan worden vervolgens de werkplannen/bestekken voor de uitvoering onderhoud openbaar groen opgesteld, geactualiseerd of aanbesteed (wanneer nodig). Medio 2024 zal het uitwerken van een meerjarig onderhouds- en vervangingsplan, mede om grip te krijgen op de onderhouds-en vervangingskosten van het openbaar groen, een plek krijgen. Deze methodiek zal tevens de input vormen voor een (nog) nieuw op te stellen groenbeheerplan in 2025 en een opmaat naar het inpassen van groen in een mogelijke
toekomstige vorm van assetmanagement.

Eind 2021 is de ‘Beheervisie 2022-2032 Bossen, natuurterreinen en landschapselementen’ vastgesteld. Een van de belangrijke uitgangspunten van het geactualiseerde beleid is de actieve bosverjonging die nodig is om voor de verdere toekomst gevarieerde en waardevolle bossen en houtopstanden te ontwikkelen. Verder wordt actief ingespeeld op klimaatveranderingen door bij bosverjonging een grotere variatie aan boomsoorten aan te planten die een bijdrage leveren aan het tegengaan van bodemverzuring (rijkstrooiselsoorten). De beheervisie wordt vertaald in jaarlijkse werkplannen.

Wegen

Het beheer van wegen is het systematisch plannen, budgetteren, voorbereiden en uitvoeren van activiteiten om de economische levensduur van infrastructurele verhardingen, mobiliteit, veiligheid en kwaliteit te borgen. De wegbeheernota 2022-2026 fungeert hierbij als beleidslijn.
De wegbeheernota geeft de kaders aan van het onderhoudsniveau waarbij het vastgelegde niveau “basis” nog steeds behaald wordt en momenteel geen sprake is van achterstand in het onderhoud. Grootschalige reconstructies van wegen worden integraal opgenomen in het meerjarig investeringsplan (MIP) 2025-2028.

Verkeer

Het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan 2016-2025 zorgt voor een samenhangend en uitvoeringsgericht verkeers- en vervoersbeleid (GVVP) van de gemeente. De gemeente voldoet hiermee aan de Planwet verkeer en vervoer. Het verkeersplan fungeert enerzijds als een beleidslijn voor toekomstige plannen, anderzijds bevat het een uitvoeringsprogramma (actualisatie 2020-2025) met concrete maatregelen voor de komende jaren. In de uitvoering is geen sprake van achterstallig onderhoud. In het Meerjarig Investeringsplan (MIP) 2024-2027 zijn tot en met 2024 ‘algemene verkeerstechnische aanpassingen’ opgenomen, waarbij de realisatie zich uitstrekt tot in 2025. Deze investeringen voorzien in concrete maatregelen om de verkeersveiligheid te optimaliseren.
Het nieuwe GVVP voor de komende jaren wordt in 2025 opgesteld en ter vaststelling aan de Raad voorgelegd. Dit GVVP bevat opnieuw een uitvoeringsprogramma voor de komende jaren, waarbij tevens de benodigde financiële middelen worden aangevraagd.
Vanaf 2025 gaan provincie Limburg en de Limburgse gemeenten samenwerken om de verkeersveiligheid in Limburg te verbeteren door stimulatie van verkeersveilig gedrag. De gemeente gaat de samenwerking op het gebied van permanente en structurele verkeerseducatie/-voorlichting, naast de succesvolle gezamenlijke verkeerseducatie voor het basis- en voortgezet onderwijs, verbreden en intensiveren. Het samenwerkingsverband “Midden Limburg Bereikbaar”, waarbij vanaf 1 januari 2023 de 7 gemeenten in Midden Limburg al samenwerken op het gebied van hinderbeperking en gedragsbeïnvloeding, wordt in 2025 voortgezet. Deze samenwerking biedt verdere mogelijkheden voor cofinancieringen vanuit provincie en het Rijk.

Civieltechnische kunstwerken

Het uitvoeringsplan “Civieltechnische kunstwerken 2022-2026 maakt onderdeel uit van de “wegbeheernota 2022-2026” en voorziet in het doel- en planmatig onderhouden van

civieltechnische kunstwerken. Het is de leidraad voor de jaarlijks geplande onderhouds-werkzaamheden.

Alle kunstwerken zijn geïnspecteerd om per civieltechnische kunstwerk te bepalen welke maatregelen nodig zijn. Alle onderhoudsmaatregelen zijn vastgesteld in een meerjarenplan die tevens wordt afgestemd met overige geplande interne onderhoudswerkzaamheden en/of werkzaamheden van de provincie en/of het waterschap. Bij de civieltechnische kunstwerken is geen sprake van achterstallig onderhoud.
Het areaal, dat is opgenomen in het uitvoeringsplan Civieltechnische Kunstwerken 2022-2026, kan wijzigen door uitbreiding en/of inperking van het kunstwerk.

Openbare Verlichting

De kwaliteit van de openbare verlichting is van groot belang voor de sociale veiligheid, de verkeersveiligheid en de leefbaarheid. Daarnaast spelen ook sfeer-, milieu- en energieaspecten een rol. Het beleidsplan openbare verlichting 2024-2027 fungeert als beleidslijn voor de borging van een adequaat verlichtingsniveau in de openbare ruimte. Bij de openbare verlichting is geen sprake van achterstallig onderhoud.
Het uitgangspunt van het beleidsplan openbare verlichting 2024-2027 is gericht op het verduurzamen van de lichtbronnen. Door het vervangen van armaturen, die zijn voorzien van een conventionele lichtbron, wordt hier invulling aan gegeven. De nieuwe armaturen worden voorzien van een ledlichtbron. Hiermee wordt invulling gegeven aan het landelijk energieakkoord.

Gebouwen

In 2024 is een nieuwe Gebouwbeheernota 2024-2033 opgesteld, deze wordt samen met een het meerjarenonderhoudsplan (MJOP 2024-2033) vastgesteld in juli 2024. Beide documenten vormen de leidraad voor de uit te voeren onderhoudswerkzaamheden.
De focus en accenten richten zich op de verschuiving “van correctief naar preventief onderhoud”. Digitalisering met specifieke software zal bijdragen aan een verdere professionalisering van werkzaamheden waarbij plannen, registreren en monitoren van onderhoudsactiviteiten geborgd zijn. Wegens recente verbouwingen en beheerwissel zal in 2025 nog additioneel voor drie gebouwen een MJOP worden opgesteld.

Beheerplannen

Plannen	Vastgesteld door de raad	Nieuwe planning in raad/ college	Financiële vertaling begroting/meer- jarenraming	Achterstallig onderhoud
Verkeer, GVVP 2016-2025	Ja	2025	Ja	Nee
Waterketenplan 2022-2026	Ja	2026	Ja	Nee
Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2022-2026	Ja	2026	Ja	Nee
Verlichtingsplan 2024-2027	Ja	2027	Ja	Nee
Uitvoeringsplan Civieltechnische Kunstwerken 2022-2026	Ja	2026	Ja	Nee
MJOP Gebouwen 2024-2033	ja	2033	Ja	Ja
Gebouwenbeheernota 2024-2033	ja	2033	Ja	Ja
Kadernota Regie op Groen 2016	Nee	n.v.t.	Nee	Nee
Aanpak hondenpoepoverlast 2021 - 2025	Nee	n.v.t.	Ja	Nee
Groenbeheerplan 2019-2023	Nee	n.v.t.	Ja	Nee
Wegbeheerplan 2022-2026	Ja	2026	Ja	Nee
Bomennota 2023-2033	Ja	2033	Ja	Nee

Naam	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Openbare verlichting	€ 503.675	€ 545.550	€ 545.550	€ 545.550
Beheer en onderhoud wegen	€ 5.068.791	€ 4.660.171	€ 4.767.258	€ 4.920.555
Openbaar groen	€ 2.132.983	€ 2.447.035	€ 2.434.310	€ 2.432.956
Verkeer	€ 419.576	€ 430.207	€ 430.198	€ 427.448
Beheer/onderhoud riolering en waterhuishouding	€ 2.629.869	€ 2.572.129	€ 2.675.556	€ 2.815.759
Onderhoud gemeentelijke gebouwen (groot en klein onderhoud)	€ 1.655.687	€ 948.877	€ 631.529	€ 511.221
Onderhoud gemeenschapshuizen (groot en klein onderhoud)	€ 250.835	€ 146.405	€ 487.414	€ 161.380
Begrotingscijfers zijn volgens het nieuwe BBV. De salarissen en bijkomende kosten zijn verrekend in bovenvermelde kosten. Overige kosten die voorheen in doorverdelingen werden meegenomen, zoals kosten financiën / automatisering / personeel algemeen etc., zijn nu verantwoord onder overhead.				

Algemeen voorbereidingskrediet

Om de uitvoering van de projecten volgens het meerjareninvesteringsplan (MIP) te kunnen realiseren is het noodzakelijk om de voorbereiding een jaar eerder te starten dan vermeld in het MIP.

Hiervoor is jaarlijks een algemeen voorbereidingskrediet ad € 150.000 nodig voor alle kredieten die in het MIP zijn opgenomen. In het jaar dat een bepaald project in het MIP is opgenomen, worden gemaakte voorbereidingskosten overgeheveld naar het krediet voor dat project. Op dit voorbereidingskrediet wordt niet afgeschreven.

Deze werkwijze is bepaald in de 1e bestuursrapportage 2013.

Naast bovenstaande investeringen van het MIP kunnen ook in de loop van het jaar nieuwe investeringen worden voorbereid. Deze staan dan nog niet op het MIP vermeld. Ook voor deze investeringen geldt dat voorbereidingskosten worden gemaakt voordat een kredietvotering aan de raad wordt voorgelegd.

De raad geeft het college de ruimte om jaarlijks zonder voorafgaande tussenkomst van de raad binnen het genoemde voorbereidingskrediet bestedingen te doen voor het maken van voorbereidingskosten voor (nieuwe) investeringen.

Als de raad afwijzend besluit over de kredietvotering, dan moeten de gemaakte voorbereidingskosten ten laste gebracht worden van de reserve vermindering kapitaallasten. Wordt het krediet wel gevoteerd, dan worden de voorbereidingskosten overgebracht naar het gevoteerde krediet.

3.4 Financieringsparagraaf

Financieringsstatuut

De Wet Fido stelt regels voor het financieringsgedrag van de decentrale overheden. Met name gaat het om regels voor het beheersen van financiële risico's, zowel op aangetrokken als op uitgezet geld en voor het beheer van de treasury. In het Financieringsstatuut is de beleidsmatige kant van de treasuryfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstelling, richtlijnen en limieten.
In december 2023 is het Financieringsstatuut van de gemeente Echt-Susteren herzien en vastgesteld door het college.

Kredietrisico op verstrekte leningen

Tot 1994 werden leningen voor sociale woningbouw door de gemeente aangetrokken en verstrekt aan de woningcorporaties. Het saldo van de leningen aan de woningcorporaties bedraagt € 1.283.000 per 1 januari 2025. Al deze leningen zijn ondergebracht bij de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Vanaf 1994 trekken woningcorporaties zelf geldleningen aan die eveneens worden ondergebracht bij het WSW.

Samenstelling leningenportefeuille en spreiding renterisico

De restant-schuld van de vaste leningen, behorende bij de begroting 2025 bedraagt, inclusief de leningen voor woningbouw per 1 januari 2025 € 52.576.000.
De lasten van rente voor 2025 worden begroot op € 542.000. Het gemiddeld rentepercentage bedraagt daarom 1,03%.
Het effectief percentage bedraagt 0,94%. Dit is het percentage exclusief de leningen ter financiering van de woningbouw. De hieruit voortvloeiende lasten worden van de betreffende corporaties terugontvangen. Wanneer de markt daartoe aanleiding geeft en de bepalingen in de betreffende contracten de mogelijkheid bieden, converteren wij waardoor ruimte ontstaat voor door de raad te formuleren nieuw beleid zonder extra belasting voor de inwoners.

Financieringen en beleggingen en af te sluiten transacties

Binnen de marges van het contract van de integrale dienstverlening van onze rekening-courant met de BNG (kredietmaximum € 2.000.000) en de bepalingen van de wet FIDO, waarbij een kasgeldlimiet van 8,5% wordt gehanteerd van de uitgaven op de exploitatie van het betreffende begrotingsjaar € 113.928.000), wordt geprobeerd de bedrijfsvoering voor het jaar 2025 vorm te geven.

Meerjarige liquiditeitenplanning

Voor de normale exploitatielasten wordt uitgegaan van het principe dat jaarlijkse uitgaven worden voldaan uit de jaarlijkse inkomsten. Voor een goede liquiditeitenplanning zijn twee zaken van belang, namelijk de verwachte investeringen en de renteontwikkeling op korte en lange termijn.
Voor de investeringen wordt uitgegaan van het meerjareninvesteringsplan. De renteontwikkeling wordt dagelijks bijgehouden en drie-maandelijks met de portefeuillehouder financiën besproken. Als de renteontwikkeling daarvoor aanleiding geeft, wordt in direct overleg met de portefeuillehouder gehandeld om mogelijke renterisico's te beperken. Naast de investeringen worden in de liquiditeitenplanning ook de eventuele verkoopopbrengsten uit het grondbedrijf meegenomen. Door deze aspecten regelmatig te monitoren wordt optimaal gebruik gemaakt van de renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt.

Schatkistbankieren

Het wetsvoorstel verplicht schatkistbankieren is op 15 december 2013 van kracht geworden. Het wetsvoorstel verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige (liquide) middelen aan te houden in de schatkist. Het woord ‘overtollig’ verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Een decentrale overheid behoudt, op basis van de wet Fido, de mogelijkheid om leningen te verstrekken en uitzettingen te verrichten op grond van de publieke taak. Deelname aan schatkistbankieren verandert daar niets aan.
Voor Echt-Susteren heeft het schatkistbankieren relatief weinig gevolgen. Doordat er fors geïnvesteerd wordt, moeten financiële middelen aangetrokken worden. De middelen die niet direct nodig zijn, worden tegen 0% “geparkeerd” bij de schatkist..

In 2019 is besloten tot het aantrekken van financieringsmiddelen voor een totaalbedrag ad € 40 miljoen tegen verschillende looptijden. Voorwaarde was en is dat de rente negatief moet zijn. Ná de onzekere periode in november 2019 is de rente weer stilaan gestegen, totdat eind januari 2020 de rente voor lang geld weer begon te dalen. Op 9 maart 2020 werd de rente voor het eerst negatief en er zijn toen twee lineaire geldleningen van € 10 miljoen elk aangetrokken. Een geldlening met een looptijd van 15 jaar en een rente van -/- 0,11%. De tweede geldlening met een looptijd van 20 jaar en een rente van -/- 0,02%. Per 15 oktober 2020 is de rente weer gedaald en is er nog een geldlening afgesloten van € 10 miljoen met een looptijd van 20 jaar tegen een rente van -/- 0,035%. Met de aangetrokken € 30 miljoen kunnen investeringswerken en aflossingen van langlopende schuld gefinancierd worden. De middelen die niet direct nodig zijn worden tegen 0% "geparkeerd" bij de schatkist. Sinds het 2^{e} halfjaar 2022 is de rente aan het stijgen. Dit betekent dat gemeenten ook voor de geparkeerde middelen bij de schatkist een rentevergoeding ontvangen.

Uitzetten overtollige middelen

Een gemeente mag geen middelen aantrekken en vervolgens uitzetten om inkomsten te genereren. De gemeente is verplicht om de overtollige liquide middelen te parkeren bij de schakist. Hierop is één uitzondering. Een gemeente mag de overtollige liquide middelen wel uitlenen aan andere decentrale overheden. Sinds de rente in het 2e halfjaar 2022 aan het stijgen is, is de vraag van collega gemeente groot om overtollige liquide middelen te kunnen lenen. Het mes snijdt dan aan twee kanten: De uitlenende gemeente ontvangt een hogere rente dan bij de schatkist, de lenende gemeente betaalt een lager rente dan bij de bank. Per 31 augustus 2024 was een bedrag van € 20 miljoen uitgeleend aan collega gemeenten, zodat het saldo bij de schatkist € 2.000.000 groot was.

Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) en Wet tot aanpassing van het sanctiemechanisme voor decentrale overheden van de Wet houdbare overheidsfinanciën

De Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) bevat het benodigde wettelijke instrumentarium voor het bereiken en in stand houden van houdbare overheidsfinanciën. De kern van de wet is verankering van de Europese begrotingsafspraken en de bepaling dat het Rijk en de decentrale overheden een gelijkwaardige inspanning moeten leveren om aan deze afspraken te voldoen. De meest in het oog springende daarvan is het bereiken van begrotingsevenwicht op middellange termijn. Met deze afspraak wordt uitdrukking gegeven aan de noodzaak van een houdbare EMU-schuld. De beheersing van het EMU-saldo is een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het Rijk en de decentrale overheden. De eindverantwoordelijkheid voor de overheidsfinanciën als geheel ligt bij het Rijk. Om deze verantwoordelijkheid in te kunnen vullen, heeft het Rijk, in het bijzonder de Minister van Financiën, de instrumenten daarvoor nodig. De inkomsten en uitgaven van de decentrale overheden staan niet onder de directe invloed van het Rijk. Het huidige artikel 6 van de Wet Hof biedt de Minister van Financiën de mogelijkheid om het EMU-saldo van de decentrale overheden te beheersen via een sanctiemechanisme. Met deze wetswijziging wordt het sanctiemechanisme vervangen door een correctiemechanisme. Met het correctiemechanisme bestaat de mogelijkheid om het EMU-saldo van de decentrale overheden te beheersen bij een dreigende, meerjarige, overschrijding van de vastgestelde norm voor het EMU-saldo van de decentrale overheden. Het correctiemechanisme treedt alleen in werking als de macronorm voor het EMU-saldo van de decentrale overheden structureel wordt overschreden. Het opleggen van sancties aan de decentrale overheden op grond van het correctiemechanisme is pas mogelijk als op realisatiebasis sprake is van de overschrijding van de tekortnorm.

N.B. De sanctie bestaat uit een korting op het gemeentefonds als op macroniveau de gemeenten een overschrijding van dit EMU-saldo veroorzaken. De individuele gemeente heeft daarop geen invloed.

Meerjarige ontwikkeling financiering

Om een beeld te vormen van onze gemeentelijke schuldpositie kan men werken met diverse ratio's. Vaak komen hier echter cijfers uit die van toepassing zijn voor het bedrijfsleven, maar in mindere mate geschikt zijn voor de lagere overheid. Daarom wordt gekozen voor een andere insteek om toch een oordeel te kunnen vormen over onze gemeentelijke schuldenpositie. Men kan zich de vraag stellen: wanneer is de schuld te hoog? In zijn algemeenheid kan men zeggen dat de schuld te hoog is als deze meer bedraagt dan 150% van de exploitatie-uitgaven. Voorzichtigheid is geboden als de schuld tussen de 100% en 150% van de exploitatie-uitgaven bedraagt.
Schulden nemen door de rentelasten meerjarig begrotingsruimte in. Als de rentelasten te hoog oplopen, wordt te zeer beslag gelegd op de begrotingsruimte, waardoor geen ruimte meer overblijft voor reguliere activiteiten.

In onderstaande tabel zijn opgenomen de saldo van de geldleningen per 31 december van het dienstjaar evenals de betaalde rente behorende bij deze geldleningen en de exploitatietotalen per 31 december van het dienstjaar.
In de laatste kolom wordt de verhouding weergegeven tussen de schuld en het exploitatietotaal. Geconcludeerd mag worden dat onze gemeente met een percentage schuld van 40,71% in relatie tot het exploitatie totaal voor 2025 zich in de veilige zone bevindt.

Saldo per	Saldo vaste geldleningen	Betaalde rente	Exploitatietotaal begroot	Schuld exploitatietotaal in procenten
31-12-2018	€ 50.801.000	€ 1.199.000	€ 73.829.000	68,81%
31-12-2019	€ 46.840.000	€ 1.111.000	€ 76.056.000	61,59%
31-12-2020 *)	€ 77.478.000	€ 1.007.000	€ 78.267.000	98,99%
31-12-2021	€ 69.387.000	€ 888.000	€ 77.073.000	90,03%
31-12-2022	€ 63.780.000	€ 796.000	€ 85.797.000	74,34%
31-12-2023	€ 58.170.000	€ 711.000	€ 88.901.000	65,43%
31-12-2024	€ 52.576.000	€ 625.000	€ 103.767.000	50,67%
31-12-2025	€ 46.379.000	€ 542.000	€ 113.928.000	40,71%
31-12-2026	€ 42.179.000	€ 476.000	€ 104.358.000	40,42%
31-12-2027	€ 37.976.000	€ 405.000	€ 102.648.000	37,00%
31-12-2028	€ 33.243.000	€ 340.000	€ 99.856.000	33,29%

**) Het saldo van de schuldenlast is weliswaar gestegen, maar de rentelast is gedaald.*

Renterisiconorm

Voor de leningen is van belang de wettelijke renterisiconorm. Door deze normstelling, zijnde 20% van het begrotingstotaal aan het begin van het dienstjaar, wordt een kader gesteld om openbare lichamen tot een zodanige opbouw van de leningenportefeuille te laten komen, dat het renterisico op grond van renteaanpassing en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt. Bij een gelijkmatige opbouw van de leningenportefeuille, waarbij niet in enig jaar een onevenredig groot deel van de leningenportefeuille geherfinancierd moet worden, wordt het renterisico op de vaste schuld gespreid over de jaren. Een verandering van de rente werkt zodoende vertraagd door op de rentelasten en baten in enig jaar. Voor de berekening van het renterisico moet modelstaat B opgesteld worden.

Modelstaat B

- Renterisico vaste schuld over de jaren 2025-2028
- Gemeente Echt-Susteren
- Provincie Limburg

Toelichting: renterisico vaste schuld in relatie tot renterisiconorm

Modelstaat B wordt eenmaal per jaar als onderdeel van de financieringsparagraaf bij de begroting en het jaarverslag naar de toezichthouder gezonden. Op deze staat wordt het renterisico van de komende vier jaren gerapporteerd. Het renterisico heeft betrekking op de vaste schuld en op het bedrag waarover renterisico wordt gelopen. Naast de renteherzieningen zijn hiervoor ook de aflossingen van belang, want het renterisico wordt verkleind door aflossingen in de tijd te spreiden. Het renterisico heeft betrekking op het gehele openbare lichaam, zoals ook op de gemeentelijke kredietbank en op diensten zoals het grondbedrijf. Het renterisico wordt getoetst aan het bedrag van de renterisiconorm. De renterisiconorm heeft betrekking op het totaal van de begroting van uitsluitend het komend jaar. Het komend jaar is 2025.

(Bedragen x € 1.000)

Stap	Variabelen renterisiconorm	2025	2026	2027	2028
1	Renteherzieningen	0	0	0	0
2	Aflossingen	6.197.000	4.200.000	4.203.000	4.733.000
3	Renterisico 1 + 2	6.197.000	4.200.000	4.203.000	4.733.000
4	Renterisiconorm	22.786.000	22.786.000	22.786.000	22.786.000
5a = 4 > 3	Ruimte onder Renterisiconorm	16.589.000	18.586.000	18.583.000	18.053.000
5b = 3 > 4	Overschrijding Renterisiconorm				

Berekening renterisiconorm		2025
4a	Begrotingstotaal	113.928.000
4b	Percentage regeling	20%
4 = (4a x 4b /100)	Renterisiconorm	22.786.000

Berekening kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet moet worden berekend aan het begin van elk kalenderjaar en bij wijziging van elk percentage.

Begrotingstotaal 2025	€ 113.928.000
Het bij ministeriele regeling vastgesteld percentage:	8,5%
Kasgeldlimiet: € 113.928.000 x 8,5% =	€ .9.684.000

Toelichting kasgeldlimiet

Rapportage van over- en onderschrijding van de kasgeldlimiet vindt plaats via de financieringsparagraaf bij de Jaarrekening en bij de Begroting. In de begroting worden opgenomen de kwartaalstaten van het 3e en 4e kwartaal 2023 en 1e en 2e kwartaal 2024. Als in drie achtereenvolgende kwartaalrapportages de kasgeldlimiet wordt overschreden, wordt de toezichthouder daarvan op de hoogte gesteld, zo enigszins mogelijk ruim voorafgaand aan de derde overschrijding. In een plan van aanpak moet aangegeven worden hoe opnieuw aan de kasgeldlimiet te voldoen. Dit plan moet door Gedeputeerde Staten goedgekeurd worden.
Zoals uit bijgevoegde kwartaalstaten blijkt, was er in het 3e en 4e kwartaal 2023 en in het 1e en 2e kwartaal 2024 geen overschrijding van de kasgeldlimiet.

Berekening EMU-saldo

Beheersing van het EMU-saldo begint met een goede informatievoorziening, ook over het begrote EMU-saldo van de lokale overheid. Het EMU-saldo moet over alle jaren van de meerjarenbegroting gepresenteerd worden, daarom voor de jaren 2025 tot en met 2028. De berekening is als bijlage opgenomen in deel II van deze begroting.

Renteschema

In artikel 13 van het besluit begroten en verantwoorden provincies en gemeenten is opgenomen in de financieringsparagraaf inzicht moet worden gegeven in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend. In onderstaand renteschema staan de gevraagde gegevens vermeld.

Renteschema		
De externe rentelasten over de korte en lange financiering		613.639
De externe rentebaten (idem)		-/- 111.461
Saldo rentelasten en baten		502.178
De rente die aan de grondexploitatie **moet** worden doorberekend	- 6.300	
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld **moet** worden doorberekend	26.258	
De rentebaat van doorverstrekte leningen als daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering) die aan het betreffende taakveld **moet** worden toegerekend	-/- 60.961	
De rente van de kasgeldlening Bocage die moet worden doorverdeeld	-/- 52.500	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		-/- 93.503
Rente over eigen vermogen		0
Rente over voorzieningen		0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		408.675
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-/- 368.640
Renteresultaat op het taakveld Treasury		**- 40.035**

Modelstaat A

Liquiditeitspositie over het 3e en 4e kwartaal 2023 en het 1e en 2e kwartaal 2024
Provincie Limburg

Berekening liquiditeitspositie

Op deze staat moet eenmaal per kwartaal de gemiddelde liquiditeitspositie over het voorgaande kwartaal worden ingevuld. Het gaat hierbij om de gemiddelde liquiditeitspositie van het gehele openbare lichaam, inclusief bedrijven en andere takken van dienst. Schuldverhoudingen tussen de algemene dienst en bedrijven of andere takken van dienst moeten niet worden opgenomen. De staten moeten op kwartaalbasis worden verstuurd naar de toezichthouder. De staten over de kwartalen van het afgelopen jaar worden ook als onderdeel van de financieringsparagraaf in het jaarverslag over het voorgaande jaar naar de toezichthouder gezonden.

Bij het bepalen of een lening tot een korte schuld gerekend kan worden, moet rekening worden gehouden met de gehanteerde derivaten. Uitgangspunt hierbij is dat het resultaat van de onderliggende lening en het derivaat telt. Een lange vastrentende lening waarop een derivaat wordt afgesloten, met als gevolg een variabele (bv. 3-maands) rente, heeft een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar en moet tot de korte schuld worden gerekend.

Bedragen x € 1.000

	maand	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal
(1) Vlottende (korte) schuld	1	4.790	10.903	4.500	3.141
	2	4.547	4.500	3.000	3.016
	3	4.500	4.500	3.637	3.437
(2) Vlottende middelen	1	31.692	39.218	26.284	15.698
	2	26.533	27.675	18.301	19.759
	3	30.888	26.710	15.183	22.645
(3) Netto vlottende schuld (+) overschot (-)	1	-26.902	-28.315	-21.784	-12.557
	2	-21.986	-23.175	-15.301	-16.743
	3	-26.388	-22.210	-11.546	-17.431
(4) Gemiddelde netto vlottende schuld (+) Gemiddeld overschot vlottende middelen (-)		-25.092	-24.567	- 16.210	-15.577
(5) Kasgeldlimiet		7.557	7.557	8.820	8.820
(6a) Ruimte onder kasgeldlimiet (5-4)		32.649	32.124	25.030	24.397
(6b) Overschrijding van de kasgeldlimiet (4-5)					
Berekening kasgeldlimiet					
De kasgeldlimiet moet worden berekend aan het begin van elk kalenderjaar en bij wijziging van elk percentage (post 8).					
(7) Begrotingstotaal		88.901	88.901	103.767	103.767
(8) Het bij ministeriele regeling vastgesteld percentage		8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
(9) Kasgeldlimiet: 7 x 8 : 100		7.557	7.557	8.820	8.820

Toelichting

Post 1: het gezamenlijk bedrag van

1. De opgenomen gelden met een oorspronkelijke rentetypische looptijd van korter dan één jaar
2. De schuld in rekening-courant
3. De voor een termijn van korter dan één jaar ter bewaring in de kas gestorte gelden van derden
4. Overige geldleningen die geen onderdeel uitmaken van de vaste schuld

Post 2: het gezamenlijk bedrag van

5. De contante gelden in kas
6. De tegoeden in rekening-courant
7. De overige uitstaande gelden met een rentetypische looptijd van korter dan één jaar

Post 7: stand van de begroting per 1 januari van het betreffende jaar.

3.5 Paragraaf bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

Een flexibele organisatie die kan inspelen op de veranderende behoeften van de samenleving is essentieel om onze dienstverlening te garanderen. GROEI25, onze visie op organisatieontwikkeling, richt zich dan ook op de wereld van morgen, met een blik op de nabije toekomst. In lijn met het hoofdlijnenakkoord is daarbij het uitgangspunt: toekomstbestendige dienstverlening vanuit een professionele organisatie op basis van continu verbeteren met aandacht voor medewerkers die integraal samenwerken in een optimale werkomgeving. We onderkennen daarbij de volgende sporen:

1. Professionaliteit
   De medewerker is specialist in zijn vakgebied en heeft daarnaast ook ruimte om te werken aan persoonlijke en organisatieontwikkeling. Leidinggevenden coachen, stimuleren en geven vertrouwen.
2. Continu verbeteren
   Processen in beeld brengen en verbeteren (LEAN) om de wendbaarheid van de organisatie te vergroten en daarmee in te spelen op klantbehoeften.
3. Optimaliseren werkomgeving
   Naast huisvesting en ICT-voorzieningen zijn autonomie, regelvrijheid en hybride werken belangrijk voor goed werkgeverschap in de huidige krappe arbeidsmarkt.
4. Aandacht voor medewerkers
   Begeleiding van medewerkers en faciliteren van ontmoetingen zijn essentieel voor een goede betrokkenheid en verbondenheid met elkaar, de organisatie en haar doelstellingen.

Ook in 2025 gaan we door met de professionalisering van onze organisatie, onder andere via het ontwikkeltraject GROEI25. Het traject heeft inmiddels bewezen een aanjager te zijn voor positieve veranderingen. Een cruciaal onderdeel van de professionaliseringsslag is en blijft de implementatie van de LEAN-methodologie. LEAN helpt om processen te optimaliseren, efficiënter te werken en een cultuur van continue verbetering te creëren. Het enthousiasme voor LEAN is organisatiebreed en de positieve effecten zijn duidelijk waarneembaar. Ook in 2025 zal er geïnvesteerd worden in LEAN-opleidingen en de benodigde tools om de LEAN-initiatieven te ondersteunen. Daarbij zal er extra aandacht uitgaan naar het faciliteren van LEAN initiatieven, o.a. via het opleiden van alle leidinggevenden op dit gebied. Daarnaast staat de opvolging van het ontwikkeltraject GROEI25 op de planning.

Human Resource Management (HRM)

Cao gemeenten

De huidige Cao gemeenten geldt van 1 januari 2024 tot en met 31 maart 2025. De nieuwe onderhandelingen voor 2025 – 2026 starten begin november 2024. Hieraan voorafgaande wordt er van 10 september 2024 tot en met 22 oktober 2024 een ledenraadpleging gehouden over de inzet.

HR21 en de gesprekkencyclus

De gemeente Echt-Susteren maakt gebruik van de functiebeschrijvingen van het landelijke functiewaarderingssysteem HR21. Ieder jaar vindt er een onderhoudsronde plaats om het functieboek actueel te houden. Ook in 2025 staat dit weer op de planning.
De gesprekkencyclus wordt ingevuld via de methode van Het Goede Gesprek, waarbij geheel in lijn met de organisatieontwikkeling medewerkers worden gestimuleerd en gefaciliteerd om het beste uit zichzelf te halen en zo optimaal bij te dragen aan het succes van onze organisatie.

Arbeidsmarktbeleid

We onderkennen dat de krapte op de arbeidsmarkt een structureel probleem vormt dat om een strategische oplossing vraagt om in staat te blijven onze opgaven goed te kunnen blijven vervullen. Er is daarom voor de MER-organisaties, ter versteviging van onze gezamenlijke positie als werkgevers, een meerjarige programmalijn “toekomstgericht werkgeverschap” opgesteld. Hierin wordt ingezet op het behouden van medewerkers en het vergroten van onze aantrekkingskracht op de arbeidsmarkt via aantrekkelijk werkgeverschap en een sterke arbeidsmarketing.

De programmalijn wordt onderverdeeld in 3 concrete (opstart)projecten:

1. Leren en ontwikkelen: de opbouw van onze MER-academie;
2. Onboarding / offboarding;
3. Verdere uitbouw toekomstgericht werkgeverschap.

Door een gezamenlijke aanpak versterken we de binding met onze medewerkers, werken we toekomstgericht aan hun ontwikkeling, verbeteren we onze positie op de arbeidsmarkt en werken we aan de verdere versterking en professionalisering van onze organisatie. We geven als MER-organisaties gezamenlijk en projectgewijs invulling aan deze programmalijn. Iedere organisatie wordt vertegenwoordigd in de projectgroep via deelname van een MT lid. De projectgroep geeft in samenwerking met HR dit project handen en voeten vanuit het belang van de vier MER organisaties gezamenlijk.

Opleiden en ontwikkelen

Ontwikkelmogelijkheden zijn cruciaal in goed werkgeverschap. Daarnaast werden er door de krappe arbeidsmarkt meer nieuwe medewerkers met een ontwikkelbehoefte aangenomen en is de ontwikkeling van zittende medewerkers cruciaal in de organisatieontwikkeling en de voortdurend veranderende samenleving. De opleidingsbehoefte wordt jaarlijks in het vierde kwartaal geïnventariseerd. Op basis van individuele wensen en organisatiebrede behoeften wordt een opleidingsbeleid voor het komend jaar opgesteld dat richtinggevend is.

Personeelsplanning

Strategische personeelsplanning (SPP) is nodig om het personeel zo in te zetten dat de doelstelling van de organisatie behaald worden op de meest efficiënte manier met het oog op de toekomst. SPP staat dan ook structureel op de agenda van het management. De medewerker van de toekomst moet beschikken over persoonlijk leiderschap en flexibel zijn. Om goed voorbereid te zijn op de vaardigheden en eisen voor de medewerker van de toekomst stemt het management met elkaar af met welke HR-interventies de personele inzet geoptimaliseerd kan worden om een optimale match te creëren tussen (bestuurlijke) opgaven en de medewerkerscapaciteit. Personeelsplanning, organisatieontwikkeling, Het Goede Gesprek en opleiden kennen daarin een grote onderlinge verbondenheid.

Arbeidsomstandigheden (arbo)

Samen met de overige MER-organisatie zijn we voornemens om een aantal zaken te uniformeren en verbeteren, zoals:

- agressietrainingen;
- BHV-trainingen;
- oproepsysteem BHV.

Op basis van het protocol wangedrag bij publiekscontact volgen medewerkers regelmatig agressietrainingen.

E-HRM: Nieuw HRM & Payroll softwarepakket

Vanaf 1 januari 2023 wordt in de vier organisaties gewerkt met AFAS, het E-HRM systeem. In 2024 is gewerkt aan de verdere uitbouw van het systeem met als doel om het gebruik hiervan voor de MER-organisaties steeds verder te optimaliseren. Omdat nog niet alles gerealiseerd is, zal dit proces ook in 2025 nog worden voortgezet.

HRM-kengetallen

Peildatum 30 juni 2024

Leeftijdsopbouw per 30 juni 2024							
	Totaal	< 25	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55-59	> 60
Totaal aantal medewerkers	**161**	**2**	**21**	**39**	**46**	**23**	**30**
Mannen	91	1	10	20	27	14	19
Vrouwen	70	1	11	19	19	9	11

Deeltijdfactor per 30 juni 2024		Aantal		Percentage	
	TOTAAL	Fulltime	Parttime	Fulltime	Parttime
Totaal aantal medewerkers	**161**	**107**	**54**	**67%**	**34%**
Mannen	91	79	12	49%	8%
vrouwen	70	28	42	18%	26%

Ontwikkeling gemiddeld ziekteverzuimpercentage	
2018	4,08%
2019	4,22%
2020	6,41%
2021	7,27%
2022	7,24%
2023	5,01%
2024	4,04%

Schaalbezetting per 30 juni 2024		
Schaal	Aantal medewerkers	%
A	2	1%
0 t/m 3	0	0%
4 t/m 6	22	14%
7 t/m 9	66	41%
10 t/m 12	66	41%
13 en hoger	5	3%
Totaal	**161**	**100,0%**

Ontwikkeling personeelsbestand	
2019	126,53 fte
2020	126,85 fte
2021	129,47 fte
2022	132,47 fte
2023	140,53 fte
2024	150,42 fte

Indicatoren/kengetallen	
Wettelijk voorgeschreven	
Formatie fte per 1.000 inwoners	4,69 fte
Bezetting fte per 1.000 inwoners	4,84 fte
Apparaatskosten per inwoner	€ 485
Kosten externe inhuur als % van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen	1,98%
Overhead in % van totale lasten	8,39%

Financiën

Beleids- en budgetcyclus

In 2025 worden de volgende producten uit de beleids- en budgetcyclus (BBC) aan de raad aangeboden:

Raad	Product
Juni/juli	jaarrekening 2024
Juni/juli	1e bestuursrapportage 2025
Juni/juli	kadernota 2026
November	begroting 2026
December	2e bestuursrapportage 2025

In november 2025 wordt de nieuwe nota reserves en voorzieningen 2025 aan de raad voorgelegd. In 2024 vindt enkel een bijstelling van de reserves en voorzieningen plaats.

Financieel pakket
Op 1 januari 2025 is de livegang van het nieuwe financiële pakket van Unit4 gepland bij alle vier de MER-organisaties. Unit4 voldoet aan de nieuwste standaarden en is tevens getoetst door de accountant en fiscaal adviseur van onze gemeente. In samenhang met de implementatie van Unit4 wordt het werken met inkooporders ingevoerd. Hierdoor wordt er meer functiescheiding aangebracht, waardoor voor inkopen boven een bepaalde grens te allen tijde een vier-ogenprincipe gehanteerd wordt. Vanaf 1 januari worden alle financiële mutaties van boekjaar 2025 in het nieuwe pakket verwerkt. Ter afsluiting van het boekjaar 2024 wordt wel nog gebruik gemaakt van het oude pakket Key2Financiën.

Tax Control Framework (TCF)
De Belastingdienst dringt er bij gemeenten steeds meer op aan om een TCF op te stellen. In 2024 is gestart met een nulmeting hiervoor. Aangezien een deel van de fiscale processen van de gemeente door Servicecentrum MER wordt uitgevoerd, wordt er een TCF voor alle vier de MER-organisaties uitgewerkt. Een solide TCF bestaat uit beheersmaatregelen die gezamenlijk zorgen voor een borging van de fiscaliteit binnen de gemeente en Servicecentrum MER. De beheersmaatregelen passen bij voorkeur binnen de lopende processen van de gemeente en Servicecentrum MER, waar de fiscaliteit integraal onderdeel van uitmaakt. Een TCF is geen op zichzelf staand product, maar een samenstelling van gedetailleerde acties die zoveel mogelijk opgaan in de reguliere werkafspraken en procedures. Afronding van het TCF traject is voorzien in 2025.

Kostentoerekening
Omdat medewerkers van de gemeente ook werken aan investeringen en grondexploitaties, worden de gewerkte uren hiervan toegerekend aan de betreffende investeringen en exploitaties. Dit is gerechtvaardigd vanuit het oogpunt van kosten toerekenen waar ze thuishoren en is ook bedrijfseconomisch gebruikelijk.

Relatie met programma's
De bedrijfsvoering heeft als reikwijdte de gemeentelijke organisatie, niet alleen de ambtelijke organisatie maar ook de 'bestuurlijke' organisatie. De bedrijfsvoering ondersteunt de uitvoering van de programma's. Het slagen van de programma's is voor een belangrijk deel afhankelijk van de kwaliteit van de bedrijfsvoering.
Er is een samenhang tussen het programma Bevolking en Bestuur en de paragraaf Bedrijfsvoering. De paragraaf richt zich op de reguliere operationele kaders terwijl het programma zich meer richt op de relatie tussen de inwoners en de gemeente.

Informatisering
De lijn die in 2024 is ingezet over het realiseren van nieuwe wensen en behoeften en het volgen van nieuwe ontwikkelingen, trekt team informatisering van Servicecentrum MER in 2025 door. Alle nieuwe ontwikkelingen zijn opgehangen aan de 6 thema's die zijn gedefinieerd om een herkenbare verbinding te leggen tussen het projectenportfolio en het informatiseringsbeleid.

1. Het *thema Digitale dienstverlening*, waarin de focus ligt op het faciliteren van diensten en ondersteuning aan inwoners door de 4 MER-organisaties;

2. Het *thema Digitaal samenwerken,* waarin het samenwerken centraal staat, zowel met directe collega's als met partners in het netwerk;

3. Het *thema Smart technologie & innovatie,* waarin de focus ligt op het onderzoeken en inzetten van nieuwe ideeën en technologieën, zolang ze veilig zijn, om de dienstverlening van de gemeenten te verbeteren, kosten te verlagen en het leven van de inwoners beter te maken;

4. Het *thema Data & informatiehuishouding,* waarin de manier waarop de vier MER-organisaties gegevens en informatie verzamelen, opslaan, organiseren, beheren en gebruiken centraal staat;

5. Het *thema cybersecurity & gegevensveiligheid,* dat zich richt op de bescherming van informatie en waarborgen van de privacy;

6. Het *thema Techniek en ICT,* dat zorg draagt voor een stevige en betrouwbare ICT-infrastructuur als basis voor de informatievoorziening van de vier MER-organisaties.

Uiteindelijk dragen de activiteiten in de verschillende thema's allen bij aan het realiseren van het gestelde doel om de deelnemende klantorganisaties te ontzorgen door moderne informatiseringsfaciliteiten en -diensten op een veilige manier beschikbaar te stellen tegen een marktconforme prijs.

Juridische zaken

Naast juridische advisering aan bestuur, management en de ambtelijke organisatie is er doorlopend aandacht voor juridische kwaliteitszorg en risicomanagement. Vanuit de gemeentelijke organisatie en Servicecentrum MER wordt veelvuldig gebruik gemaakt van de juridische vraagbaak- en controlfunctie. Hierdoor kunnen juridische risico's al in de voorfase worden afgewend en schades voorkomen. De verwachting is dat de juridische vraagbaak- en controlfunctie in 2025 zich doorzet en dat er meer juridisch advies wordt ingewonnen op verschillende beleidsterreinen. Ook in 2025 wordt het mandaatregister op het terrein van de uitvoeringstaken van de MER-partners op nieuwe wetgeving geharmoniseerd.

Bezwarenproces

Gelet op de ervaren inefficiënties in het bezwarenproces tussen de MER-gemeenten en Servicecentrum MER is een harmonisatie en uniformering van de administratieve afhandeling van het bezwaarproces nagenoeg gerealiseerd. De afronding is voorzien in 2025. Bij de uniformering wordt ook ingezet op pre-mediation wat in voorkomende gevallen tot een minnelijke oplossing dan wel het intrekken van het bezwaarschrift leidt.

Klachtafhandeling

Bij de afhandeling van klachten over gedragingen van het bestuursorgaan en/of medewerkers onder verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan, wordt zoveel mogelijk de minnelijke procedure toegepast omdat dit in veel gevallen tot een voor alle betrokkenen positief resultaat leidt. Voor de afhandeling van klachten over Servicecentrum MER geldt dat de ontvangst en registratie van die klachten en ook de bewaking van de procedure bij de moedergemeente ligt. Dit vanwege de regierol van de moedergemeente ten opzichte van Servicecentrum MER. Dit heeft als voordeel dat er veel meer zicht is op de aard en omvang van het aantal klachten. Daarnaast kan een klacht, respectievelijk de afwikkeling ervan, bijdragen aan verbetering van de dienstverlening.

Wet open overheid (Woo)

De Woo is per 1 mei 2022 in werking getreden. Deze wet vervangt de Wet Openbaarheid van Bestuur (Wob). De Woo geeft regels over het actief openbaar en toegankelijk maken van overheidsinformatie en moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. De wet verplicht overheidsorganisaties documenten in elf categorieën (wet- en regelgeving, organisatiegegevens, raadsstukken, bestuurstaken, stukken van adviescolleges, convenanten, jaarplannen en -verslagen, Woo-verzoeken, onderzoeken, beschikkingen en klachten) gefaseerd actief openbaar te maken. De verwachting is dat ook in 2025 veelvuldig een beroep wordt gedaan op de Woo voor het toezenden van informatie inzake bestuurlijke aangelegenheden (passieve openbaarmaking). Voor 2025 geldt het traject van de actieve openbaarmaking van categorieën van besluiten. Voor de beleidsvoornemens in het kader van de Woo wordt verwezen naar de Openbaarheidsparagraaf.

Facilitaire Zaken

Doorontwikkeling facilitaire dienstverlening

De professionalisering van de facilitaire dienstverlening wordt voortgezet. In dit kader is facilitaire zaken organisatorisch samengevoegd met gebouwenbeheer en de teamsecretariaten, zodat de interne dienstverlening vanuit één organisatorische eenheid verder vormgegeven kan worden. Daarbij wordt gewerkt aan de ontwikkeling van de medewerkers en de verbetering van processen en systemen.

Aanpassingen gemeentehuis

Bij de vaststelling van de 1e bestuursrapportage 2024 heeft de gemeenteraad ingestemd met de benodigde investering voor de aanpassingen van het gemeentehuis. Daarna is gestart met de verdere uitwerking en voorbereiding van de werkzaamheden. Hierbij moet onder anderen worden gedacht aan het opstellen van een programma van eisen, diverse (milieu-)technische onderzoeken, opstellen van een bestek, aanbesteding en gunning van werkzaamheden. Gezien de verstrekte DUMAVA subsidie zullen de werkzaamheden op het gebied van verduurzaming in de oudbouw uiterlijk 9 december 2026 uitgevoerd moeten zijn. Ervan uitgaande dat alles volgens verwachting verloopt, is de planning dat er gestart zal worden met de verbouwing van het gemeentehuis in de tweede helft van 2025.

Contract beveiliging

Het contract van de beveiliging is in 2024 met één jaar verlengd t/m 30 september 2025. Eind 2024/Begin 2025 dient besloten te worden om het contract met de bestaande partij nog één jaar te verlengen (laatste verlengingsoptie) of om het contract opnieuw aan te besteden.

Evenementen

In 2025 zal de gebruikelijke facilitaire ondersteuning geleverd worden bij in- en externe evenementen.

3.6 Paragraaf verbonden partijen

In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten is vastgelegd dat de paragraaf verbonden partijen wordt opgesplitst in:

1. Gemeenschappelijke regelingen;
2. Stichtingen/verengingen;
3. Coöperaties/vennootschappen.
4. Overige verbonden partijen.

De betekenis van deze paragraaf is afhankelijk van de vraag of er een Nota Verbonden Partijen aanwezig is, waarin een kader stellend overzicht is opgenomen. De paragraaf verbonden partijen kan zich dan beperken tot het geven van een totaalbeeld van participaties in verbonden partijen en de financiële aspecten er van.

Inleiding

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan de zogenaamde 'verbonden partijen'. Dit zijn rechtspersonen waarbij de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. De gemeente heeft een bestuurlijk belang, als ze een zetel heeft in het bestuur, of als ze stemrecht heeft. De gemeente heeft een financieel belang, als zij geld ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van een faillissement, of als financiële problemen bij de betreffende rechtspersoon verhaald kunnen worden op de gemeente.

Een partij die jaarlijks een subsidie krijgt, maar waaraan geen andere financiële verplichtingen zitten met een juridische afdwingbaarheid door derden, is geen verbonden partij.

Visie en beleid over verbonden partijen.

De gemeente Echt-Susteren streeft ernaar om een bestuurlijk en financieel belang te houden in die organisaties die een bijdrage leveren aan het openbaar belang en waarvan de activiteiten aansluiten bij het beleid zoals dat door de gemeente Echt-Susteren wordt gevoerd.

De Nota verbonden partijen 2022 is vastgesteld in de raadsvergadering van 14 december 2022. In deze nota is het beleid over verbonden partijen geformuleerd en is meegenomen de nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen die in 2022 is vastgesteld door de Eerste kamer.

Algemeen

Bij het aangaan en continueren van samenwerking met - of deelnemingen in - verbonden partijen, is het van belang om af te wegen:

- Wat is de meest doelmatige manier om de betreffende taak uit te voeren?
- In hoeverre is gegarandeerd, dat de verbonden partij bij de taakuitvoering de resultaten realiseert die de gemeente voor ogen staan?
- Heeft de gemeente voldoende inhoudelijk en financieel inzicht in de taakuitvoering?

De gemeente Echt-Susteren heeft bestuurlijke en financiële belangen in diverse verbonden partijen, zoals gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen. Deze verbonden partijen voeren beleid uit voor de gemeente. Uiteraard blijft de gemeente Echt-Susteren beleidsmatige en financiële verantwoordelijkheden houden over deze partijen. Een volledig overzicht van de partijen waarin de gemeente bestuurlijk en/of financieel per 31 augustus 2024 participeert, treft u in deze paragraaf aan.

Samenwerking is noodzakelijk. Alle taken die de gemeente samen met anderen beter, efficiënter en effectiever kan doen dan alleen, komen daarvoor in principe in aanmerking. Alleen, hierbij moet iedere keer opnieuw de schaal in aanmerking genomen worden. Een grotere schaal biedt vaak een groter draagvlak (economisch, kennis, distributie). Daarnaast kan uiteraard in bepaalde gevallen ook nog worden gekozen voor uitbesteden.

Het niveau van samenwerking kan uiteraard ook verschillen. Samenwerking is mogelijk op gebied van gezamenlijke beleidsontwikkeling, als overlegplatform of voor uitvoerende taken. Voor de uitvoerende taken kan men ook kiezen voor andere uitvoeringsorganisaties. Verder kan samenwerking nog worden

gesplitst in verplichte en vrijwillige samenwerking. Verplichte samenwerking kent de gemeente bijvoorbeeld op het gebied 'rood-wit-blauw': brandweer, rampenbestrijding en politie.

Overzicht verbonden partijen per 31-08-2024

Nr.	Naam
A.	**Gemeenschappelijke regelingen**
1.	Veiligheidsregio Limburg-Noord
2.	Westrom
3.	Omnibuzz
4.	Servicecentrum MER (Maasgouw, Echt-Susteren en Roerdalen)
5.	Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)
6.	Reinigingsdienst Maasland
7.	Openbaar lichaam Duits–Nederlands Grenspark Maas–Swalm-Nette
8.	Regionale Uitvoeringsdienst Limburg-Noord (RUD)
9.	Euregio Rijn-Maas-Noord
10	Sociaal domein Limburg-Noord
B	**Stichtingen / verenigingen**
1.	Vereniging Afvalsamenwerking Limburg (ASL), voorheen NV AVL Sturing
2.	VVV Zuid-Limburg
3.	Vereniging van gemeentelijke aandeelhouders in Limburg (VEGAL)
4.	Stichting Landschapspark Echt-Susteren
C	**Coöperaties / vennootschappen**
1.	Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg B.V.
2.	C.V. Inkoopcentrum Zuid
3.	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
4.	N.V. Waterleidingmaatschappij Limburg (WML)
5.	Bocage Commanditaire vennootschap met als beherend vennoot een BV (CV/BV-constructie)
6.	Deelneming Enexis Holding N.V.
7.	CSV Amsterdam B.V. (voorheen Claim Staat Vennootschap B.V.)
8.	Deelneming Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.
9.	Nazorg Limburg B.V. (Bodemzorg Limburg)
10.	Antidiscriminatievoorziening Limburg (ADV Limburg)
11.	Reinigingsdienst Westelijke Mijnstreek
D	**Overige verbonden partijen**
1.	Euromosa
2.	Ons Waardevol Cultuur Landschap (WCL)
3.	Samenwerking Midden-Limburg

Gemeenschappelijke regelingen

1. Veiligheidsregio Limburg-Noord	
Doel	De Veiligheidsregio Limburg-Noord geeft vorm en inhoud aan intergemeentelijke samenwerking op de schaal van Noord- en Midden-Limburg en heeft tot doel: De behartiging van de belangen van de gemeenten en hun ingezetenen voor: **a)** De brandweerzorg; **b)** De geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen; **c)** De rampenbestrijding en crisisbeheersing; **d)** Het bevorderen van de multidisciplinaire uitvoering van de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de bestrijding van zware ongevallen; **e)** Het bevorderen van een samenhangend integraal veiligheidsbeleid in de regio; **f)** De publieke gezondheidzorg als bedoeld in de Wet publieke gezondheid.
Nut	De gemeente heeft de regie op het lokale integrale veiligheidsbeleid. Sommige veiligheidsonderwerpen zijn echter regionaal belegd omdat dit qua schaalgrootte en efficiëntie voordelen biedt. Zo zijn de Veiligheidsregio's in het leven geroepen om de crisisbeheersing en rampenbestrijding in Nederland goed te beleggen.
Noodzaak	Artikel 9 Wet veiligheidsregio's (Wvr). De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten die behoren tot een regio als bedoeld in artikel 8 (Veiligheidsregio Limburg-Noord), treffen een gemeenschappelijke regeling, waarbij een openbaar lichaam wordt ingesteld met de aanduiding: veiligheidsregio.
Effecten	De effecten (zo mogelijk objectief meetbaar); • Inventarisatie van risico's van branden, rampen en crises; • adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of op grond van de wet aangewezen gevallen en in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald; • adviseren van het college van burgemeester en wethouders over de taak, bedoeld in artikel 3, eerste lid;(het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al wat daarmee verband houdt en het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand) • voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing; • instellen en in stand houden van een brandweer; • instellen en in stand houden van een Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen; • voorzien in de meldkamerfunctie; • aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel; • inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de Veiligheidsregio.
(On)mogelijkheden van invloed voor de raad	De raden van de deelnemende gemeenten kunnen bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de ontwerpbegroting, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden. Het algemeen en het dagelijks bestuur van de Veiligheidsregio geven aan de raden van de deelnemende gemeenten ongevraagd alle informatie die voor een juiste beoordeling van het door het bestuur gevoerde en te voeren beleid nodig is. Het algemeen en het dagelijks bestuur verstrekken aan de raden van de deelnemende gemeenten alle inlichtingen die door een of meer leden

1. Veiligheidsregio Limburg-Noord	
	van die raden worden verlangd. Een lid van het algemeen bestuur verschaft aan de raad van zijn gemeente alle inlichtingen die door die raad of door één of meer leden van die raad worden verlangd en wel op de in het reglement van orde voor de vergaderingen van die raad aangegeven wijze. Een lid van het algemeen bestuur is aan de raad van zijn gemeente verantwoording verschuldigd voor het door hem in dat bestuur gevoerde beleid en wel op de in het reglement van orde voor de vergaderingen van die raad aangegeven wijze.
Vestigingsplaats	Venlo
Deelnemers	Limburgse gemeenten vanaf Echt-Susteren en noordelijker.
Bestuursstructuur	Het aantal deelnemers aan de Veiligheidsregio Limburg-Noord bestaat per 31 augustus 2024 uit 15 gemeenten. Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten. In de gemeenschappelijke regeling bestaat een bestuurscommissie GGD en een bestuurscommissie Veiligheid. De bestuurscommissies zijn adviserend aan het AB.
Financiën	De kosten worden gedragen door de deelnemende gemeenten naar rato van het aantal inwoners. De gemeentelijke bijdrage bedraagt in: 2024 € 3.925.000 2025 € 3.990.000 2026 € 4.021.000 2027 € 4.022.000 2028 € 4.022.000
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	€ 6.551.000
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	€ 8.014.000
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	€ 52.433.000
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	€ 47.551.000
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	€ 5.422.000
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	€ 5.149.000
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	€ 55.096.000
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	€ 56.557.000
Solvabiliteit (EV / VV)	9,84%
Resultaat 2023	€ 1.948.000
Risico	De deelnemende gemeenten kunnen bij niet nakomen van financiële verplichting, door aangetrokken geldleningen of verstrekte garanties, hoofdelijk worden aangesproken (art 32). Bij uittreding uit de gemeenschappelijke regeling regelt het algemene bestuur de gevolgen hiervan. Bij opheffing wordt een liquidatieplan opgesteld met daarin de gevolgen van de deelnemende gemeenten.

2. Westrom	
Doel	Westrom heeft tot doel om mensen te integreren in de samenleving door werk. Het gaat dan om mensen die om welke reden dan ook een afstand hebben tot de reguliere arbeidsmarkt. De missie van Westrom is om deze mensen te helpen zich via werk verder te ontplooien. Dit vanuit de visie dat elk mens waarde heeft en passend werk verdient. Leidende doelstellingen voor Westrom zijn het in gezamenlijkheid uitvoeren van de re-integratie, het succesvol invullen van (beschutte) werkplekken en het ontwikkelen van medewerkers door (zo regulier mogelijk) werk. De activiteiten en werkzaamheden van Westrom zijn er op gericht om het mogelijk te maken dat mensen met een arbeidsbeperking volwaardig aan de slag kunnen. Westrom biedt daarmee ondersteuning aan hen die dit nodig hebben op weg naar een passende baan.
Nut	Westrom is de uitvoeringsorganisatie van en voor vijf gemeenten in Midden-Limburg. Er wordt intensief samengewerkt met de deelnemende gemeenten in Midden-Limburg en er vindt afstemming plaats over beleid en uitvoering. De aan de Westrom verbonden gemeenten zijn Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw, Roerdalen en Roermond.
Noodzaak	De gemeente is sinds 2015 verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet. Westrom voert voor de vijf gemeenten een belangrijk deel van de Participatiewet uit. Daarmee vervult Westrom als Participatiebedrijf een belangrijke rol bij het aan het werk helpen van mensen met een arbeidsbeperking (waaronder met name de Wsw-doelgroep) als ook bij het toeleiden naar regulier werk voor de bredere doelgroep van de Participatiewet en de invulling van beschut werk. Westrom heeft de kennis, ervaring en het netwerk om de kwaliteiten van mensen met een beperking of afstand tot de arbeidsmarkt te vertalen naar geschikt werk met professionele begeleiding.
Effecten	Het aantal medewerkers per ultimo 2023 bij of via Westrom bedraagt 727,90 fte tegen 790,20 fte per ultimo 2022. Daarmee vervult Westrom een belangrijke maatschappelijke functie en is Westrom één van de grotere werkgevers in de regio. Naar de toekomst toe ligt er een belangrijke taak voor Westrom om invulling te geven aan de wettelijk verplichtte realisatie van beschut werk nieuw, dat gefaseerd de oude Wsw-dienstverbanden gaat vervangen.
(On)mogelijkheden van invloed voor de raad	Westrom is een intergemeentelijk samenwerkingsverband van vijf Midden-Limburgse gemeenten. Aan het hoofd van deze intergemeentelijke samenwerking staan een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur. Het algemeen bestuur bestaat uit twee leden van het college van burgemeester en wethouders van elke deelnemende gemeente. Daarnaast zijn drie externe adviseurs aan het algemeen bestuur toegevoegd. Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf afgevaardigden van het algemeen bestuur en drie externe leden, die op basis van hun deskundigheid door Westrom zijn gevraagd om zitting te nemen in het bestuur. De gemeenteraad kan de eigen leden van het algemeen bestuur ter verantwoording roepen. Elk lid van het algemeen bestuur moet verantwoording afleggen aan het college en de raad van hun eigen gemeente. Het dagelijks bestuur moet voor 15 april van het jaar voorafgaande aan dat jaar waarvoor de begroting geldt, de algemene financiële en beleidsmatige kaders en de voorlopige jaarrekening aan de gemeenteraden zenden. Daarmee kan de gemeenteraad zich tijdig voorbereiden op de ontwerpbegroting die de gemeenteraad kort daarna van de GR Westrom krijgt voorgelegd. Vervolgens kan de gemeenteraad binnen acht weken na

2. Westrom	
	ontvangst van de stukken aan het dagelijks bestuur van Westrom zijn zienswijze op de voorlopige jaarrekening, het jaarverslag en de begroting kenbaar maken. Het algemeen bestuur beoordeelt en bepaalt in hoeverre de ingebrachte zienswijzen van de raden worden opgenomen in de definitief vast te stellen jaarrekening, jaarverslag en begroting. Het algemeen bestuur van Westrom stelt de stukken voor 1 juli vast. Naast deze verantwoordingsplicht van een lid van het algemeen bestuur aan college en raad heeft de gemeenteraad altijd nog de mogelijkheid om op grond van de Gemeentewet het vertrouwen in de wethouder of het lid van het algemeen bestuur op te zeggen. Dit is het meest vergaande middel dat de gemeenteraad kan inzetten.
Vestigingsplaats	Roermond
Deelnemers	Per 31 augustus 2024 waren er de volgende deelnemers: gemeenten Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw, Roerdalen en Roermond
Bestuursstructuur	Er is een algemeen en dagelijks bestuur
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	€ 4.176.446
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	€ 4.669.026
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	€ 4.548.947
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	€ 4.429.542
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	€ 4.086.000
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	€ 4.110.000
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	€ 4.707.000
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	€ 4.640.000
Resultaat 2023	€ 492.580

2. Westrom	
Financiën	De verdeling van de gemeentelijke bijdrage vindt zijn basis in de afspraken voor de GR (de regeling baten en lasten Westrom). Vanaf de begroting 2019 worden voor de te betalen gemeentelijke bijdrage(n) aangepaste (kosten-) verdeelsleutels gehanteerd. Uitgangspunt hierbij is dat de gemeentelijke bijdrage(n) aan de Westrom in het negatief subsidieresultaat verrekend worden naar rato van de loonsom Sw'ers per deelnemende gemeente van het voorbije jaar. De gemeentelijke bijdrage ter bekostiging van een deel van de infrastructuur kent een andere verdeelsleutel namelijk op basis van inwoneraantal per (vaste) peildatum 31-12-2016 voor de restant huurperiode van het bedrijfspand De Hanze. De gemeentelijke bijdrage aan de Westrom bedraag: 2024 € 230.482 2025 € 232.892 2026 € 225.224 2027 € 172.251 2028 € 206.297 De bijdrage van het ministerie die volledig wordt doorbetaald is op basis van de meicirculaire 2024: 2024 € 3.365.000 2025 € 3.241.000 2026 € 3.034.000 2027 € 2.835.000 2028 € 2.589.000
Risico	De gemeente betaalt mee aan een eventueel exploitatietekort binnen de Westrom. De komende jaren zal Westrom naar verwachting haar organisatie(-omvang) dienen aan te passen aan een verder afnemende Wsw-doelgroep.

3. Omnibuzz	
Doel	Omnibuzz is de organisatie die voor haar klanten (reizigers en gemeenten) het vervoer met de regiotaxi regelt. Inwoners die een beperking ondervinden m.b.t. het vervoer en het zich lokaal verplaatsen kunnen bij de gemeente een aanvraag doen voor de regiotaxi. Omnibuzz verstrekt de vervoerspassen en verzorgt de administratieve afhandeling van het reizen. Taken*:* administratie en beheer van het klantenbestand, planning van de ritten, pasverstrekking, klachtenafhandeling, advisering aan pashouders over het op maat maken van de vervoerswensen, adviseren aan gemeenten over beleidsontwikkeling, communicatie via (nieuws)brieven aan reizigers, persberichten, veel gestelde vragen, informatiefolders, planning en control, het voeren van een financiële administratie (automatische incasso reizigers, betaling vervoerders), het opstellen van de begroting en jaarrekening, tussentijdse financiële rapportages, het doen van calculaties en controle van ritgegevens, waarborgen van kwaliteit door een bonus/malus systematiek en controle op tijdigheid van uitgevoerde ritten, het doen van klanttevredenheidsonderzoeken.

3. Omnibuzz	
Nut	Door de samenwerking met de deelnemende gemeenten is Omnibuzz in de loop van de jaren uitgegroeid tot een organisatie die rekening houdt met de belangen van gemeenten en hun inwoners. Omdat er wordt samengewerkt met 32 gemeenten vindt er afstemming plaats over beleid en uitvoering rondom de regiotaxi. Dat biedt uniformiteit en schaalvoordelen.
Noodzaak	• Omnibuzz geeft invulling aan het gemeenschappelijke belang om zo adequaat en goed mogelijk vervoer aan te bieden tegen de meest reële kosten. • Omnibuzz heeft een groot bereik in de provincie. • Omnibuzz verzekert de klanten van een juiste uitvoering door de ervaring en deskundigheid op gebied van collectief vraagafhankelijk vervoer. • Omnibuzz neemt administratie uit handen. Zij zorgt voor controle op de ritgegevens en geeft inzicht in het gebruik en de kosten. • Omnibuzz evalueert de dienstverlening en handelt klachten af. • Omnibuzz verzorgt de coördinatie tussen de reiziger en deelnemende gemeenten.
Effecten	De GR Omnibuzz zorgt dat klanten (ook diegenen die daarbij ondersteuning nodig hebben) optimaal vervoerd worden en daardoor deel kunnen blijven nemen aan maatschappelijke activiteiten. De GR Omnibuzz werkt in overleg met de gemeenten en klanten continu aan kwaliteitsverbeteringen en beheersbaarheid van vervoersvormen. Het efficiënter organiseren van vervoer levert resultaten op duurzaamheid (minder voertuigen nodig) en zorgt dat vervoer binnen de gemeentelijke begrotingen mogelijk blijft. Dit sluit aan bij de (al ingezette) kanteling in het sociaal domein, het bevorderen van zelfredzaamheid en het zo veel als mogelijk gebruik maken van algemeen (voor iedere inwoner) toegankelijke voorzieningen (bijvoorbeeld het openbaar vervoer). Omnibuzz geeft invulling aan het gemeenschappelijke belang om zo adequaat en goed mogelijk vervoer aan te bieden tegen de meest reële kosten.
(On)mogelijkheden van invloed voor de raad	GR Omnibuzz is een collegeregeling in de vorm van een openbaar lichaam. Een collegeregeling wil zeggen dat de colleges van de deelnemende gemeenten de regeling hebben getroffen. Dit houdt ook in dat er geen raadsleden in het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling plaats kunnen nemen. De gemeenteraad kan het eigen lid van het algemeen bestuur ter verantwoording roepen. Elk lid van het algemeen bestuur moet verantwoording afleggen aan het college en de raad van hun eigen gemeente. Het dagelijks bestuur moet voor 15 april van het jaar voorafgaande aan dat jaar waarvoor de begroting geldt, de algemene financiële en beleidsmatige kaders en de voorlopige jaarrekening aan de gemeenteraden zenden. De algemene financiële en beleidsmatige kaders geven een aanwijzing over de hoogte van de eigen bijdrage, de beleidsvoornemens en de prijscompensatie. Daarmee kan de gemeenteraad zich tijdig voorbereiden op de ontwerpbegroting die de gemeenteraad kort daarna van de GR Omnibuzz krijgt voorgelegd. Vervolgens kan de gemeenteraad aan het dagelijks bestuur van Omnibuzz hun zienswijze op de voorlopige jaarrekening, het jaarverslag en de begroting kenbaar maken. Niet het dagelijks bestuur maar het algemeen bestuur, waarin alle deelnemende gemeenten zijn vertegenwoordigd, bepaalt in hoeverre de ingebrachte zienswijzen van de raden worden opgenomen in de definitief vast te stellen jaarrekening, jaarverslag en begroting.
Deelnemers	Alle Limburgse gemeenten, met uitzondering van Mook en Middelaar.

3. Omnibuzz	
Bestuursstructuur	Gemeenschappelijke Regeling. Er is een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur. Het Algemeen Bestuur wordt gevormd door 30 wethouders van de deelnemende gemeenten (van elke afzonderlijke gemeente is de portefeuillehouder Wmo lid van het AB). Het Dagelijks Bestuur van Omnibuzz wordt gevormd door zeven portefeuillehouders van deelnemende gemeenten (drie portefeuillehouders uit Noord-Limburg en vier uit Zuid-Limburg).
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	€ 4.422.000
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	€ 3.005.000
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	€ 1.977.000
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	€ 4.490.000
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	€ 925.000
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	€ 918.000
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	€ 5.576.000
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	€ 5.117.000
Resultaat 2023	€ 2.070.000
Financiën	Iedere gemeente betaalt het werkelijke aantal zones die de geïndiceerde inwoners met Omnibuzz reizen. De beheerskosten worden voor 50% afgerekend op basis van het aantal pashouders en voor 50% op basis van het aantal inwoners. De gemeentelijke bijdrage aan Omnibuzz bedraagt in: 2024 € 810.861 2025 € 841.047 2026 € 865.468 2027 € 892.925 2028 € 921.019

4. Servicecentrum MER (Maasgouw, Echt-Susteren en Roerdalen)	
Vestigingsplaats	Statutair: Echt Locaties: Maasbracht (afdeling Omgevingsdienst), Echt (afdeling Sociaal Domein en concernstaf), St. Odiliënberg (afdeling Bedrijfsvoering)
Doel	Het algemene doel van de Gemeenschappelijke Regeling MER (werknaam: Servicecentrum MER) is een adequate uitvoering van diverse taken op het gebied van het omgevingsrecht, sociaal domein en bedrijfsvoering voor de gemeenten Maasgouw, Echt-Susteren en Roerdalen.
Nut	Binnen het Servicecentrum MER bundelen de drie gemeenten hun afzonderlijke kwantitatieve en kwalitatieve uitvoeringscapaciteit, wat hen in staat stelt de kwaliteit en klantgerichtheid van de dienstverlening te verbeteren, de kwetsbaarheid te verminderen en continuïteit te borgen en kosten te reduceren, zonder daarbij te zeer in te boeten op sturingsmogelijkheden en 'bestuurlijke nabijheid'.
Noodzaak	*Omgevingsdienst*

4. Servicecentrum MER (Maasgouw, Echt-Susteren en Roerdalen)	
	Onderzoeken naar verschillende landelijke (milieu)incidenten en naar de kwaliteit van de uitvoering van het Omgevingsrecht (met name milieuhandhaving) hebben geleid tot de introductie van landelijke kwaliteitscriteria, die zijn verankerd in de Wet Vergunning Toezicht Handhaving. Deze kwaliteitscriteria zijn gericht op zowel de kwalitatieve als kwantitatieve capaciteit van de uitvoering van het Omgevingsrecht. Aangezien de MER-gemeenten individueel niet konden voldoen aan deze kwaliteitscriteria is ervoor gekozen om in de vorm van een gemeenschappelijke regeling een uitvoeringsorganisatie op te richten die dat wel kan. *Sociaal Domein* Inspelend op de complexiteit van de drie decentralisaties binnen het Sociaal Domein (Participatiewet, Jeugdwet en Wmo) is er voor gekozen om de uitvoeringstaken op het gebied van zorg, ondersteuning en participatie te bundelen en onder te brengen binnen het Servicecentrum MER. Dit om daarmee voor cliënten ook integraler, efficiënter en effectiever te kunnen opereren binnen het sociaal domein. *Bedrijfsvoering* Uitgangspunt is om waar mogelijk via de samenwerking op de bedrijfsvoeringstaken financiën, human resource management (HRM), informatie & automatisering (I&A) en digitale informatievoorziening (DIV) voordelen te realiseren op het terrein van kostenbeheersing, kwaliteitsverbetering, klantgerichtheid en kwetsbaarheid/continuïteit. Dit door standaardisatie/uniformering, optimalisatie en synchronisatie van processen en systemen.
Effecten	*Algemeen* In het Uitvoeringsprogramma worden concrete resultaatafspraken vastgelegd. Over de voortgang van de resultaatafspraken wordt door het Servicecentrum MER gerapporteerd aan de opdrachtgevende gemeente. De raad wordt via het jaarverslag hierover geïnformeerd. *Omgevingsdienst* Naast het feit dat het Servicecentrum op (nagenoeg) alle punten voldoet aan de landelijke kwaliteitscriteria blijkt uit deze rapportages ook een hoge klanttevredenheid, en een jaarlijkse besparing op de uitvoeringskosten *Sociaal Domein* De afdeling Sociaal Domein heeft de transitietaken en de dienstverlening aan cliënten geborgd. Vanuit deze basis worden de uitvoeringstaken verder doorontwikkeld om de komende jaren de beoogde transformatie te realiseren. *Bedrijfsvoering* De uitvoering van de basale dagelijkse bedrijfsvoeringstaken in de vorm van advisering, service en beheer over Financiën, HRM, I&A en DIV is binnen deze afdeling geborgd voor zowel de drie deelnemende gemeenten als het Servicecentrum MER zelf. Ook deze afdeling moet zich nog doorontwikkelen om een transformatie van taakgericht werken naar integrale dienstverlening te realiseren.
(On)mogelijkheden van invloed voor de raad	De raden van de deelnemende gemeenten kunnen bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de ontwerpbegroting en begrotingswijzigingen naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de ontwerpbegroting of begrotingswijziging, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden. Het algemeen en het dagelijks bestuur van het Servicecentrum MER geven aan de raden van de deelnemende gemeenten ongevraagd alle informatie die voor een juiste beoordeling van het door het bestuur gevoerde en te voeren beleid nodig is. Het algemeen en het dagelijks bestuur verstrekken

4. Servicecentrum MER (Maasgouw, Echt-Susteren en Roerdalen)	
	aan de raden van de deelnemende gemeenten alle inlichtingen die door een of meer leden van die raden worden verlangd. Een lid van het algemeen bestuur verschaft aan de raad van zijn gemeente alle inlichtingen die door die raad of door één of meer leden van die raad worden verlangd en wel op de in het reglement van orde voor de vergaderingen van die raad aangegeven wijze. Een lid van het algemeen bestuur is aan de raad van zijn gemeente verantwoording verschuldigd voor het door hem in dat bestuur gevoerde beleid en wel op de in het reglement van orde voor de vergaderingen van die raad aangegeven wijze.
Deelnemers	De gemeenten Maasgouw, Echt-Susteren en Roerdalen.
Bestuursstructuur	Het algemeen bestuur wordt gevormd door de drie colleges van burgemeester en wethouders. Het dagelijks bestuur bestaat uit drie leden, d.w.z. één collegelid per deelnemende gemeenten, waaronder de voorzitter.
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	€ 131.000
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	€ 131.000
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	€ 6.208.000
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	€ 4.163.000
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	€ 131.000
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	€ 131.000
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	€ 4.140.000
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	€ 4.140.000
Resultaat 2023	€ -
Financiën	Door overheveling van budgetten uit de begrotingen van de deelnemende gemeenten, beschikt het SC MER over een eigen begroting. De gemeentelijke bijdrage bedraagt in: 2024 € 12.242.000 2025 € 12.358.000 2026 € 12.287.000 2027 € 12.287.000 2028 € 12.287.000

5. Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)	
Doel	De Gemeenschappelijke Regeling is getroffen in het belang van een zo doelmatig mogelijke uitvoering van enige wettelijke bepaling of beleidsregel over de heffing en invordering van: **a.** Gemeentelijke belastingen, inclusief activiteiten binnen de Wet waardering onroerende zaken, zoals dit door de deelnemende gemeenten na bereikte overeenstemming daarover met het algemeen bestuur expliciet is bepaald. **b.** Waterschapsbelastingen en – als hiervan afgeleid belang – de werkzaamheden van de administratie van gegevens voor bestuursverkiezingen in het beheersgebied van de deelnemers. De BsGW optimaliseert het maatschappelijk rendement door de

5. Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)	
	volgende doelstellingen: **1.** Minimaliseren van de uitvoeringskosten; **2.** Optimaliseren van de belastingopbrengsten; **3.** Beperken en spreiden van de risico's in de bedrijfsvoering en **4.** Optimaliseren van de kwaliteit van haar dienstverlening aan de inwoner en haar deelnemers. BsGW is een zelfstandig samenwerkingsverband voor het heffen en het innen van gemeentelijke- en waterschapbelastingen en voor de uitvoering van de wet WOZ. Deze samenwerking betekent dat de uitvoeringstaken van de waterschapsbelastingen, de gemeentelijke belastingtaken en de administratieve taken van de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ), worden verzorgd door BsGW.
Nut	De verzelfstandiging heeft als doelstelling een zo groot mogelijk maatschappelijk rendement te halen uit samenwerking tussen lokale overheden op het gebied van belastingheffing en - inning.
Noodzaak	Wettelijk of op een andere manier was er geen noodzaak om toe te treden tot BsGW. Ook zelfstandig konden de taken uitgevoerd worden.
Effecten	Het onderbrengen van genoemde werkzaamheden bij BsGW heeft geleid tot aanzienlijke structurele financiële voordelen. Zie hiervoor het raadsvoorstel met de zienswijze over de jaarlijkse begroting van BsGW.
(On)mogelijkheden van invloed voor de raad	De raad mag jaarlijks zijn zienswijze uitspreken over de conceptbegroting van BsGW. Daarnaast formuleert de raad zelf zijn beleid over de heffingen door deze jaarlijks vast te stellen. BsGW voert dit beleid dan uit.
Vestigingsplaats	Roermond
Deelnemers	BsGW is als zelfstandige belastingsamenwerking opgericht per 1 april 2011. Per 1 januari 2024 zijn het Waterschap Limburg en de gemeenten Beek, Beekdaelen, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Mook en Middelaar, Nederweert, Peel & Maas, Roerdalen, Roermond, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Venlo, Voerendaal en Weert deelnemers in BsGW.
Bestuursstructuur	Openbaar lichaam, ingesteld bij gemeenschappelijke regeling (opgericht per 1 april 2011). Het bestuur van de regeling bestaat uit: **a.** Het algemeen bestuur; **b.** Het dagelijks bestuur; **c.** De voorzitter. *Algemeen Bestuur:* Het belangrijkste orgaan van BsGW is het algemeen bestuur. De raad van iedere deelnemende gemeente respectievelijk het algemeen bestuur van ieder deelnemend waterschap wijst één lid van het algemeen bestuur aan. In 2019 zijn er 28 deelnemende gemeenten en één waterschap. De vergaderingen van het bestuur zijn openbaar. *Dagelijks bestuur:* Het dagelijks bestuur bestaat minimaal uit drie en maximaal uit zeven leden uit het algemeen bestuur, te benoemen door het algemeen bestuur. Per deelnemer kan niet meer dan één lid van het dagelijks bestuur worden aangewezen. Tot de bevoegdheden van het dagelijks bestuur behoort onder meer het voorbereiden van besluiten van het algemeen bestuur. *Voorzitter:* De voorzitter wordt aangewezen door het algemeen bestuur. De voorzitter is onder meer belast met de leiding van de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur. Hij tekent de stukken die van het bestuur en van het dagelijks bestuur uitgaan. De voorzitter vertegenwoordigt BsGW in en buiten rechte. Namens de gemeente Echt-Susteren maakt wethouder Frische deel uit van het algemeen en het dagelijks bestuur.
Financiën	De netto exploitatiekosten worden gedragen door de deelnemers. Om deze

5. Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)	
	kosten over de deelnemers te verdelen, maakt BsGW gebruik van een methodiek waarbij de kosten worden toegerekend aan producten van dienstverlening. De verdeelsleutels voor de kosten zijn gebaseerd op de productieomvang van de deelnemers.
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	€ 1.988.000 negatief
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	€ 2.835.000 negatief
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	€ 8.242.000
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	€ 11.816.000
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	€ 2.802.000
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	€ 2.802.000
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	€ 6.603.000
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	€ 6.103.000
Resultaat 2023	€ 1.292.820 nadelig
Risico	De bedrijfsvoeringsrisico's van de Gemeenschappelijke Regeling komen voor rekening van BsGW. Daarnaast zijn er risico's die voor rekening komen van de deelnemers, onder meer risico's over de eigen belastingopbrengsten. BsGW heeft een risicoanalyse uitgevoerd op haar bedrijfsvoeringsrisico's. Voor elk van de risico's is de kans dat het zich voordoet realistisch ingeschat en de gevolgen benoemd met daarbij de omvang van de financiële impact.
Financiën	De gemeentelijke bijdrage bedraagt in: 2024 € 592.000 2025 € 668.000 2026 € 692.000 2027 € 720.000 2028 € 754.000

6. Reinigingsdienst Maasland	
Statutaire naam	Reinigingsdienst Maasland
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemers	RD Maasland verzorgt de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval in de gemeenten Maasgouw, Roerdalen en Leudal. De gemeente Echt-Susteren participeert in de GR voor het onderdeel milieuparken.
Vestigingsplaats	Haelen (gemeente Leudal)
Doel	RD Maasland is een regionaal afval inzamelbedrijf dat op 14 januari 1963 is opgericht door de voormalige gemeenten Heel, Horn en Beegden. Vervolgens is, na diverse herindelingen en uitbreiding van de samenwerkingsregeling het huidige werkgebied ontstaan. De deelnemende gemeenten zijn naast eigenaar ook de belangrijkste opdrachtgevers van RD Maasland. Echt-Susteren is per 1 januari 2014 toegetreden tot de Gemeenschappelijke Regeling voor het onderdeel milieupark. Daarnaast voert RD Maasland diensten uit in opdracht van particulieren en bedrijven. RD Maasland wil zich met haar activiteiten onderscheiden van andere op de

6. Reinigingsdienst Maasland	
	markt opererende afvalinzamelingbedrijven door: • Op maatschappelijk verantwoorde (MVO) en doelmatige wijze zorg te dragen voor een duurzame verwijdering en nuttige toepassing van huishoudelijke en bedrijfsafvalstoffen; • Een verbreding van het takenpakket op het gebied van beheer en onderhoud van de openbare ruimte; • Actief en soepel in te spelen op nieuwe vragen vanuit de lokale overheid op het gebied van arbeidsparticipatie; • De uitvoering van de taken te realiseren tegen de laagst mogelijke kosten; • Bij te dragen aan educatie en voorlichting op scholen; • samen te werken met aan gemeenten verbonden partijen, waaronder SW-bedrijven; • Voor de inwoners van haar verzorgingsgebied herkenbaar te zijn als een bedrijf dat zich inzet voor een schone leefomgeving en een hoge klanttevredenheid.
Nut	Uitvoering van artikel 10.22 van de Wet milieubeheer. Echt-Susteren neemt alléén deel aan de milieuparken voor de inzameling van het grof huishoudelijk afval. De inwoners kunnen het grof huishoudelijk afval aanleveren bij de milieuparken in Maasbracht, Montfort en Roggel. Echt-Susteren hoeft daardoor geen eigen milieupark te exploiteren en maakt op deze wijze gebruik van op korte afstand gelegen bestaande voorzieningen. Als lid van de GR kan Echt-Susteren indien gewenst ook gebruik maken van andere diensten van RD Maasland.
Noodzaak	Door gebruik te maken van de bestaande milieuparken van RD Maasland is de noodzaak verbonden om deel te nemen aan de bestaande entiteit; de GR RD Maasland. Alternatieven voor de milieuparken zijn mogelijk, maar dan moet Echt-Susteren uit de GR treden. Een onderzoek in 2019 heeft uitgewezen dat de uittreedkosten een belemmering zijn voor een alternatief milieupark.
Effecten	De bijdrage Echt-Susteren bedraagt in 2025 € 386.151 en de kosten per aansluiting bedragen € 46,25. Er worden 8.350 aansluitingen toegerekend aan RD Maasland. De uiteindelijke kosten worden bepaald door de vaste en variabele kosten. De variabele kosten zijn afhankelijk van de hoeveelheid en soort grof afval dat jaarlijks wordt aangeleverd en van de poorttarieven.
(On)mogelijkheden van invloed voor de raad	In de Gemeenschappelijke Regeling zijn op basis van artikel 4, lid 5, de bijzondere afspraken met Echt-Susteren couleur locale, in een aanhangsel opgenomen. • Het bestuur van de GR krijgt voor de uitvoering van haar taken de bevoegdheden van (beleids)uitvoerende aard. • De raad kan uit hun midden of uit het college van burgemeester en wethouders één lid aanwijzen als vertegenwoordiger in het algemeen bestuur. • De externe inlichtingen – en verantwoordingsverplichtingen van het algemeen bestuur zijn in artikel 15 van de GR opgenomen. • De raad kan een zienswijze op de begroting van de GR uitbrengen en het algemeen bestuur van de GR moet hier bij de vaststelling rekening mee houden. • De raden van de deelnemende gemeenten gaan over toetreding, uittreding, wijziging en opheffing van de GR.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling RD Maasland wordt gevormd door de vertegenwoordigers uit de colleges van de deelnemende gemeenten. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door drie wethouders uit de deelnemende gemeenten. Wethouder Meuwissen is lid

6. Reinigingsdienst Maasland	
	van het algemeen bestuur.
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	€ 811.000
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	€ 1.168.000
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	€ 9.612.000
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	€ 7.748.000
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	€ 1.212.000
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	€ 1.212.000
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	€ 7.515.000
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	€ 7.504.000
Resultaat 2023	€ 129.000
Financiën	De gemeentelijke bijdrage bedraagt in: 2024 € 387.000 2025 € 386.000 2026 € 402.000 2027 € 418.000 2028 € 434.000

7. Gemeenschappelijke Regeling **Openbaar Lichaam Duits–Nederlands Grenspark Maas–Swalm-Nette**	
Vestigingsplaats	Roermond
Doel, Nut en Noodzaak	Het openbaar lichaam is in 2002 opgericht om de grensoverschrijdende samenwerking in het Grenspark tussen de Nederlandse en Duitse partners te bevorderen. De doelstelling is voornamelijk gericht op de ontwikkeling van natuur en landschap, recreatie en toerisme, milieueducatie en voorlichting in het grensgebied. Het doel is te komen tot een Grenspark met een eigen identiteit die gebaseerd is op de verscheidenheid van natuur en landschap en het karakter van de mensen die hier wonen en werken en voor de bezoekers van buiten de regio een belangrijke attractie vormt. Het openbaar lichaam heeft de taak de grensoverschrijdende samenwerking van de deelnemers aan het openbaar lichaam te bevorderen, te ondersteunen en te coördineren. Het openbaar lichaam voert binnen deze taak projecten uit. Zij vraagt aan, ontvangt en beheert financiële middelen van derden, waaronder Europese en nationale. Het grenspark werkt daarbij nauw samen met de deelnemers en overige partners. Het grenspark levert een grensoverschrijdende bijdrage aan de regionale ontwikkelingen en de bekendheid van de grensregio vanuit toeristisch-recreatief oogpunt.
Effecten	In de periode 2023-2026 worden de actuele INTERREG projecten verder uitgevoerd en zal acquisitie gepleegd worden voor verdere grensoverschrijdende samenwerking en projecten conform de programmadoelen. Gepland is in de periode 2023-2026 zo mogelijk een nieuw project per jaar te starten. Naast de verdere uitvoering van de lopende projecten zullen de volgende reeds ontwikkelde communicatie en marketing instrumenten in 2023-2026 worden voortgezet:

7. Gemeenschappelijke Regeling **Openbaar Lichaam Duits–Nederlands Grenspark Maas–Swalm-Nette**	
	programma van evenementen zoals de fiets- en wandelexcursies, websites, social media, natuurwerkdag en netwerkbijeenkomsten van natuur- en landschapsgidsen en routescouts.
(On)mogelijkheden van invloed voor de raad	Met het indienen van de algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april aan de raad is een belangrijke stap gezet om de zienswijzeprocedure van de raad binnen de gestelde termijnen te doorlopen. Daarnaast is de termijn voor het geven van een zienswijze op de ontwerpbegroting door de raden van de deelnemende gemeenten verlengd van zes weken naar acht weken.
Deelnemers	Tot het Grenspark behoren het Duitse Naturpark Schwalm-Nette en de Nederlandse gemeenten Beesel, Leudal, Echt-Susteren, Roerdalen, Roermond en Venlo.
Bestuursstructuur	Het Duits-Nederlands Grenspark Maas-Swalm-Nette is opgericht als Openbaar Lichaam naar Nederlands recht (gebaseerd op de Wet Gemeenschappelijke Regelingen) met standplaats Roermond.
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	€ 36.692
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	€ 36.804 negatief
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	€ 76.293
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	€ 138.404
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	€ 32.604 negatief
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	€ 30.396
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	Niet bekend
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	Niet bekend
Resultaat 2023	€ 73.496 negatief
Financiën	De gemeentelijke bijdrage vanaf 2024 bedraagt € 4.090. Grenspark MSN wordt financieel gesteund door de provincie Limburg, de deelstaat Nordrein-Westfalen en de aan het Grenspark MSN deelnemende overheden. Dit vormt sinds 2002 de financiële basis voor de acquisitie en coördinatie van grensoverschrijdende projecten.

8. Regionale Uitvoeringsdienst Limburg-Noord (RUD)	
Vestigingsplaats	Roermond
Doel, nut, noodzaak	De gemeenschappelijke regeling Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord is per 1 januari 2018 van kracht. Het doel van deze regeling was en is om samen met de deelnemers: 1. de kwaliteit van dienstverlening aan inwoners, bedrijven en belanghebbenden te verbeteren bij de uitvoering van VTH-taken en 2. de kwaliteit, veiligheid en gezondheid van de leefomgeving te verbeteren.
(On)mogelijkheden van invloed voor de raad	Met het indienen van de algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april aan de raad is een belangrijke stap gezet om de zienswijzeprocedure van de raad binnen de gestelde termijnen te doorlopen. Daarnaast is de termijn voor het geven van een zienswijze op de ontwerpbegroting door de raden van de deelnemende gemeenten verlengd van zes weken naar acht weken.

8. Regionale Uitvoeringsdienst Limburg-Noord (RUD)	
Deelnemers	De gemeenten Mook en Middelaar, Gennep, Bergen, Horst aan de Maas, Venray, Maasgouw, Echt-Susteren, Roerdalen, Leudal, Weert, Nederweert, Roermond, Beesel, Peel en Maas, Venlo en de provincie Limburg.
Bestuursstructuur	Het bestuur van de RUD Limburg Noord bestaat uit een algemeen en een dagelijks Bestuur. Algemeen Bestuur Het Algemeen Bestuur bestaat uit 16 leden, waaronder de voorzitter. De colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten en Gedeputeerde Staten van de provincie hebben uit hun midden elk één lid en één plaatsvervangend lid aangewezen. Dagelijks Bestuur Het Dagelijks Bestuur is door en uit het Algemeen Bestuur gekozen. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit drie leden en één plaatsvervangend lid. De voorzitter De voorzitter van de RUD Limburg Noord is de heer Tim Snijckers, wethouder van de gemeente Maasgouw.
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	€ 346.000
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	€ 721.000
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	€ 1.106.000
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	€ 1.673.000
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	€ 135.000
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	€ 135.000
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	€ 1.180.000
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	€ 1.186.000
Resultaat 2023	€ 382.000
Financiën	De gemeentelijke bijdrage bedraagt in: 2024 € 85.100 2025 € 89.700 2026 € 93.900 2027 € 98.200 2028 € 102.200

9. Euregio Rijn-Maas-Noord	
Vestigingsplaats	Konrad-Zuse-Ring 6, D-41179 Mönchengladbach
Doel	De Euregio Rijn-Maas-Noord zet zich sinds 1978 in om de Europese integratie tastbaar te maken voor de ca. 2 miljoen inwoners in dit gebied. Ze wil het wederzijds begrip van de Nederlandse en Duitse inwoners van de Euregio versterken, de contacten verdiepen en samenwerking stimuleren. De Europese Unie, de deelstaat Nordrhein-Westfalen en de Nederlandse regering ondersteunen dit streven door verschillende subsidieregelingen.
Deelnemers	Van de Euregio Rijn-Maas-Noord maken tegenwoordig 29 leden deel uit. In het Nederlandse deel van de Euregio zijn dat de gemeenten Beesel, Bergen, Echt-Susteren, Gennep, Horst aan de Maas, Leudal, Peel en Maas, Maasgouw, Nederweert, Roerdalen, Roermond, Venlo, Venray en de Kamer van Koophandel. Aan Duitse kant gaat het naast de Landeshauptstadt Düsseldorf om de steden Mönchengladbach en Krefeld, het zuidelijk deel van de Kreis Kleve, de gemeenten Brüggen, Niederkrüchten, Staelen,, Geldern, Nettetal, Wassenberg en Wegberg, de Kreis Viersen, de Rhein-Kreis Neuss, de Industrie- und Handelskammer Mittlerer Niederrhein en de Niederrheinische Industrie- und Handelskammer in Duisburg. Met ingang van komend jaar treedt de gemeente Selfkant mogelijk toe.
Bestuursstructuur	Publiekrechtelijk openbaar lichaam naar Duits recht. De gemeente is met 1 lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur. Met ingang van 2015 is burgemeester Hessels toegetreden tot het dagelijks Bestuur (als vertegenwoordiger van de regio Midden-Limburg.
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	Dit samenwerkingsverband beschikt niet over een eigen en/of vreemd vermogen.
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	n.v.t.
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	n.v.t.
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	n.v.t.
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	n.v.t.
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	n.v.t.
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	n.v.t.
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	n.v.t.
Resultaat 2023	n.v.t.
Financiën	De gemeentelijke bijdrage is afgerond € 9.000 per jaar.

10. Modulaire gemeenschappelijke regeling Sociaal domein Limburg-Noord (MGR)	
Vestigingsplaats	Venray
Doel, nut, noodzaak	Regionale samenwerking op het gebied van Beschermd Wonen (BW), Maatschappelijke opvang (MO) en Bemoeizorg & preventie (B&P). Dit met als doel om: - De continuïteit van de voorzieningen voor BW, MO, B&P voor inwoners met complexe problematiek te waarborgen;

10. Modulaire gemeenschappelijke regeling Sociaal domein Limburg-Noord (MGR)	
	- De regionale aanpak van de doelgroep als bedoeld in de regiovisie te waarborgen.
(On)mogelijkheden van invloed voor de raad	Met het indienen van de algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april aan de raad is een belangrijke stap gezet om de zienswijzeprocedure van de raad binnen de gestelde termijnen te doorlopen. Daarnaast is de termijn voor het geven van een zienswijze op de ontwerpbegroting door de raden van de deelnemende gemeenten verlengd van zes weken naar acht weken.
Deelnemers	Op 21 juni 2022 is een mijlpaal bereikt in Noord- en Midden-Limburg. Met ingang van deze datum zijn veertien Noord- en Midden-Limburgse gemeenten de samenwerkingsovereenkomst Beschermd Wonen (BW), Maatschappelijke Opvang (MO), Bemoeizorg (B) & Preventie (P) aangegaan. Deze samenwerkingsovereenkomst regelt de regionale samenwerking op het gebied van BW, MO en B&P. Dit om de continuïteit te waarborgen van voorzieningen in Noord- en Midden-Limburg ten behoeve van de kwetsbare inwoners die afhankelijk zijn van deze voorzieningen en om ambities en doelen uit de Regiovisie Meedoen en Wonen te realiseren. De Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein Limburg-Noord (MGR) is als uitvoerder van deze bedrijfsvoeringstaken in de samenwerking aangewezen. Om dit mogelijk te maken is de MGR met ingang van 21 juni 2022 gewijzigd en is Module 2 (BW, MO, B&P) toegevoegd. Op dezelfde datum zijn de zeven Midden-Limburgse gemeenten officieel toegetreden tot de regeling. De zeven gemeenten zijn: Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw, Nederweert, Roerdalen, Roermond en Weert.
Bestuursstructuur	Het samenwerkingsverband kent de volgende bestuursorganen: het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en een voorzitter. Namens de gemeente Echt-Susteren maakt wethouder Frische deel uit van het algemeen bestuur.
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	€ 60.000
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	€ 275.000
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	€ 10.403.000
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	€ 14.021.000
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	Omdat er geen reserves, voorzieningen, langlopende leningen en vaste activa zijn, is er geen meerjarige balans opgenomen in de begroting van de MGR. De balans van de MGR bestaat slechts uit vlottende activa en vlottende passiva.
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	N.v.t.
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	N.v.t.
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	N.v.t.
Resultaat 2023	€ 443.000

10. Modulaire gemeenschappelijke regeling Sociaal domein Limburg-Noord (MGR)	
Financiën	Het Sociaal Domein Limburg-Noord kent een tweetal modules waarbij de gemeenten Maasgouw / Echt-Susteren / Roerdalen slechts aan 1 module deelnemen. De gemeenten Maasgouw / Echt-Susteren / Roerdalen dragen voor 3,45% / 5,11% / 2,64% bij aan de uitvoeringskosten van module 2 en ook delen ze in het overschot op de regionale begroting BW MO B&P voor dezelfde percentages van dit overschot. De gemeentelijke bijdrage bedraagt in: 2024 € 45.800 2025 € 44.700 2026 € 44.700 2027 € 44.700 2028 € 44.700

Stichtingen/verenigingen

1. Vereniging Afvalsamenwerking Limburg (ASL), voorheen NV AVL Sturing	
Doel	De statutaire taak is het behartigen van de belangen van de Limburgse gemeenten [1]) bij het verwerken van het huishoudelijk afval en gft. Tot de taken behoort ook advisering aan de gemeenten en het deelnemen aan netwerken. Adres: postbus 950, 6000 AZ Weert [1]) *Behalve Mook-Middelaar dat is aangesloten bij Afvalverwerking Regio Nijmegen*
Deelnemers	Alle Limburgse gemeenten m.u.v. Mook-Middelaar
Bestuursstructuur	De vereniging heeft een driehoofdig dagelijks en een acht leden tellend algemeen bestuur. Het bestuur wordt ondersteund door een klein ambtelijk werkapparaat dat wordt betaald vanuit de contributie die de leden opbrengen. Dit apparaat werkt samen met een netwerk van deskundige ambtenaren uit diverse regio's in de provincie.
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	Niet bekend
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	Niet bekend
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	Niet bekend
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	Niet bekend
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	Niet bekend
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	Niet bekend
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	Niet bekend
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	Niet bekend
Resultaat 2023	Niet bekend
Financiën	De deelnemende gemeenten betalen jaarlijks € 0,35 contributie per inwoner. De gemeentelijke bijdrage bedraagt ongeveer € 11.200.

2. Visit Zuid-Limburg (voorheen VVV Zuid-Limburg)	
Doel	Visit Zuid-Limburg is een zogenaamde '*intermediaire'* organisatie die als ondernemingsmissie heeft: *'Het bevorderen van het toerisme en recreatie in en náár Zuid-Limburg'*. Visit Zuid-Limburg is lid van de landelijke koepel VVV Nederland en uit dien hoofde ook verplicht om aan alle kwaliteitseisen die aan VVV's worden gesteld te voldoen. Visit Zuid-Limburg realiseert haar ondernemingsmissie door actief te zijn op de volgende taakvelden: • Informatieverzameling en -verstrekking • Reservering en bemiddeling • Productontwikkeling • Marktbewerking/promotie • Begeleiden van toeristisch/recreatieve projecten • (Mede) organiseren en coördineren van evenementen
Rechtsvorm	Visit Zuid-Limburg is een stichting zónder winstoogmerk.
Deelnemers	Visit Zuid-Limburg heeft twee belangrijke 'doelgroepen' waarvoor zij diensten verleent en die deze organisatie onder andere financieren: de

2. Visit Zuid-Limburg (voorheen VVV Zuid-Limburg)	
	Zuid-Limburgse gemeenten én de Midden-Limburgse gemeente Echt-Susteren en de ondernemers.
Bestuursstructuur	De gemeenten en ondernemers zijn representatief vertegenwoordigd binnen het bestuur van Visit Zuid-Limburg. Zij houden continu vinger aan de pols over de ontwikkelingen en de activiteiten van de organisatie. Het Visit-bestuur bestaat uit 13 leden, waarvan zes afgevaardigden via de gemeenten/regio's, een neutrale voorzitter, een neutrale financiële inhoudsdeskundige en vijf afgevaardigden vanuit ondernemers (groeperingen). Burgemeester Hessels maakt deel uit van het bestuur. Hij vertegenwoordigt in het Visit-bestuur de regio Midden-Limburg (waarvan alleen de gemeente Echt-Susteren aangesloten is bij de Visit Zuid-Limburg).
Eigen vermogen 31 maart 2023	€ 902.556
Eigen vermogen 31 maart 2024	€ Nog niet bekend het Visit Zuid-Limburg werkt met een gebroken boekjaar. De cijfers worden bepaald per 31 maart van het dienstjaar. De jaarrekening 2022 is in november 2023 vastgesteld.
Vreemd vermogen 31 maart 2023	€ 1.382.327
Vreemd vermogen 31 maart 2024	€ Nog niet bekend
Eigen vermogen 31 maart 2025	Nog niet bekend.
Eigen vermogen 31 maart 2026	Nog niet bekend.
Vreemd vermogen 31 maart 2025	Nog niet bekend.
Vreemd vermogen 31 maart 2026	Nog niet bekend.
Resultaat 2023	€ 1.789
Financiën	De gemeentelijke bijdrage bedraagt in 2023 € 75.229

3. Vereniging van gemeentelijke aandeelhouders in Limburg (VEGAL)	
Doel	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de Limburgse gemeenten die voortvloeien uit het aandeelhouderschap in Enexis Holding N.V. en de uit Essent voortkomende vennootschappen. De VEGAL heeft een faciliterende en verbindende rol bij de informatieverstrekking van en naar Enexis Holding N.V. Postadres: postbus 450, 6100 AL Echt
Deelnemers	Alle Limburgse gemeenten
Rechtsvorm	De Vegal is een vereniging.
Bestuursstructuur	De vereniging heeft een driehoofdig dagelijks bestuur. Het bestuur wordt ondersteund door een klein ambtelijk werkapparaat dat wordt betaald vanuit de contributie die de leden opbrengen. Voorzitter van de Vegal is burgemeester Hessels.
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	€ 12.705
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	€ 13.298

3. Vereniging van gemeentelijke aandeelhouders in Limburg (VEGAL)	
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	N.v.t.
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	N.v.t.
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	€ 13.298
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	€ 13.298
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	N.v.t.
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	N.v.t.
Resultaat 2023	€ 593
Financiën	De deelnemende gemeenten betalen vanaf 2023 jaarlijks € 400 contributie.

4. Stichting Natuur- en Landschapsontwikkeling Echt-Susteren	
Doel	De Stichting Natuur- en Landschapsontwikkeling gaat voor de gemeente Echt-Susteren projecten uitvoeren voor de verbetering van de leefomgeving, met de nadruk op natuur- en landschapsontwikkeling. Hierbij wordt een verbinding gemaakt met thema's zoals cultuurhistorie, gezondheid, landbouw en landschapsbeheer. Hiervoor stelt het college uitvoeringsprogramma's vast.
Deelnemers	Gemeente Echt-Susteren
Rechtsvorm	Stichting
Bestuursstructuur	De stichting heeft een vierhoofdig bestuur. Namens de gemeente zijn de wethouders Meuwissen en Pustjens afgevaardigd in het bestuur. Voorzitter is de heer Van Prooien.
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	€ 0
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	€ 0
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	€ 0
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	€ 0
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	€ 0
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	€ 0
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	€ 0
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	€ 0
Resultaat 2023	€ 0
Financiën	De exploitatiekosten en de budgetten voor de projecten worden gebaseerd op de uitvoeringsprogramma's. De kosten worden ten laste gebracht van de betreffende projecten.

Coöperaties/vennootschappen

1. Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg B.V.	
Doel	Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg heeft als statutaire doelstelling: • De exploitatie, verkoop, beheer en onderhoud van werklocaties; • Het ondernemen van activiteiten voor het stimuleren van economische ontwikkelingen en het bevorderen van de werkgelegenheid; • Het opzetten en onderhouden van een intermediaire dienst ter ondersteuning van voornoemde doelen; • Het verkrijgen, exploiteren en vervreemden van registergoederen; • Het deelnemen in, het (doen) financieren van, het samenwerken met, het voeren van directie over en het verlenen van adviezen en andere diensten aan rechtspersonen en andere ondernemingen; • Het verstrekken van garanties en het geven van zekerheden conform het door de algemene vergadering van aandeelhouders vastgestelde vigerende ondernemingsplan.
Kerntaken	Met als uitgangspunt dat OML (meer)waarde creëert voor de regio en de aandeelhouders heeft zij de volgende kerntaken: • Locatie- en gebiedsontwikkeling waaronder herstructureringsprojecten en strategische verwervingen; • Ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen; • Acquisitie en sales; • Advisering bij ruimtelijk-economische vraagstukken.
Deelnemers	Aandeelhoudende gemeenten: 5 Aantal aandelen: 3.700 Echt-Susteren (725 aandelen), Leudal (799), Maasgouw (533 aandelen), Roerdalen (463 aandelen), Roermond (1.080 aandelen).
Bestuursstructuur	OML BV is een onafhankelijke overheidsorganisatie met een eigen directie. De raad van commissarissen vormt het toezichthoudend orgaan op de OML BV. Het is de bedoeling dat de raad van commissarissen toezicht houdt op het beleid en de algemene gang van zaken binnen de vennootschap. De Raad van Commissarissen moet ten allen tijde in het belang van het bedrijf handelen. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders (de deelnemende gemeenten) vormt het hoogste orgaan van de vennootschap.
Financiën	Echt-Susteren bezit 725 aandelen van € 3.722 = € 2.697.348
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	€ 24.731.068
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	€ 26.196.996
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	€ 5.997.065
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	€ 4.301.303
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	Niet bekend
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	Niet bekend
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	Niet bekend
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	Niet bekend
Resultaat 2023	€ 1.465.927
Risico	De deelnemende gemeenten staan samen garant voor de lening verstrekt door de Rabobank (borgstelling naar rato van aandelenbezit).

2. C.V. Inkoopcentrum Zuid	
Doel	Per 5 juli 2013 is deze stichting omgevormd tot het Inkoopcentrum Zuid, zijnde een coöperatieve vennootschap met uitgesloten aansprakelijkheid. Het doel van het Inkoopcentrum Zuid bestaat uit twee pijlers. De eerste pijler is de basisdienstverlening die bestaat uit diensten die direct voor alle deelnemers beschikbaar is i.c. de aanbieding van raamcontracten, de netwerkfunctie en de digitale helpdesk. De tweede pijler betreft het in opdracht van de deelnemers verrichten van aanbestedingen, contractmanagement, advisering, het maken van een digitale inkooptoolkit op maat en het invullen van (tijdelijke) inkoopfuncties.
Deelnemers	Alle 15 Noord- en Midden Limburgse gemeenten, WML, ICT-NML, SC MER en VRLN.
Bestuursstructuur	De coöperatieve vennootschap Inkoopcentrum Zuid kent een Algemene Ledenvergadering die bestaat uit door de deelnemers aan te wijzen leden (één per deelnemer) en een uit en door de leden van Algemene Ledenvergadering gekozen Bestuur.
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	€ 381.575
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	€ 570.595
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	n.v.t.
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	n.v.t.
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	Niet bekend
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	Niet bekend
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	n.v.t.
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	n.v.t.
Resultaat 2023	€ 189.019
Financiën	De lidmaatschapsbijdrage bedraagt € 7.500 per jaar, exclusief vergoedingen bij afname van diensten door de raamcontracten en kosten van rechtstreekse opdrachten. Al naar gelang de prestaties van deze C.V. ontvangt de gemeente ook geld.
Bijdrage Echt-Susteren	De bijdrage bedraagt: € 7.531,50 (€ 7.500 bijdrage, plus 2/21^{e} deel niet compensabele BTW)

3. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	
Doel	BNG Bank is er voor het publieke domein en het publieke belang. De purpose van BNG Bank is: Gedreven door maatschappelijke impact. Bij BNG Bank draait het niet om zoveel mogelijk winst, maar om maximale maatschappelijke impact. Dat is de drijfveer van BNG Bank. Toelichting: het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.
Deelnemers	Zie onder doel.
Bestuursstructuur	Naamloze Vennootschap De aandeelhouders hebben zeggenschap in BNG Bank via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten (een stem per aandeel van EUR 2,50).
Vestigingsplaats	Den Haag
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	€ 4.615 miljoen
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	€ 4.721 miljoen
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	€ 107.459 miljoen
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	€ 110.819 miljoen
Achtergestelde schulden begin dienstjaar 2023	€ 38 miljoen
Achtergestelde schulden einde dienstjaar 2023	€ 18 miljoen
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	Niet bekend
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	Niet bekend
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	Niet bekend
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	Niet bekend
Resultaat 2023	Over 2023 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van € 254 miljoen (2022: € 300 miljoen).
Financiën	De gemeente Echt-Susteren bezit in totaal 21.411 aandelen met een balanswaarde van € 48.579, wat neerkomt op een zeer beperkt belang. Ieder jaar wordt door de bank dividend uitgekeerd.
Risico	De hoogte van de nettowinst is met onzekerheden omgeven, omdat de bank geen voorspelling kan doen over de ontwikkeling van de ongerealiseerde marktwaardeveranderingen. Een betrouwbare schatting van de nettowinst voor 2024 kan de bank daarom niet maken.

4. N.V. Waterleidingmaatschappij Limburg (WML)	
Doel	1. De vennootschap heeft ten doel te voorzien in de behoefte aan leidingwater, drinkwater en andere doeleinden en daarmee samenhangende diensten. 2. De vennootschap probeert het doel te bereiken door het winnen, het zuiveren, het opslaan, het inkopen, het transporteren, het distribueren en het leveren van water en het verrichten van diensten op genoemde terreinen.
Deelnemers	De provincie Limburg en de Limburgse gemeenten.
Bestuursstructuur	Aandeelhouders zijn de provincie Limburg en in Limburg gelegen gemeenten. De gemeente Echt-Susteren is niet vertegenwoordigd in de raad van commissarissen, die 5 leden telt.
Vestigingsplaats	Maastricht
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	€ 201.412.000
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	€ 206.105.000
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	€ 390.100.000
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	€ 393.755.000
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	Niet bekend
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	Niet bekend
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	Niet bekend
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	Niet bekend
Resultaat 2023	€ 4.695.000 Het positief resultaat wordt jaarlijks toegevoegd aan het eigen vermogen.
Financiën	De gemeente Echt-Susteren bezit in totaal 12 aandelen van € 4.538 nominaal per stuk met een balanswaarde van € 54.454, wat neerkomt op een zeer beperkt belang.
Risico	Het risico is nihil. Er is sprake van een robuust eigen vermogen. De solvabiliteit (EV/TV) van WML is 34,4% per ultimo 2023. Er is geen jaarlijkse dividendinkomst geraamd. Verder is er geen financieel risico behalve de balanswaarde van de aandelen (€ 54.454) als WML liquideert.

5. Herontwikkeling Bocage	
Doel	In het plangebied Bocage is een oude printplatenfabriek gesaneerd en een nieuw woningbouwgebied ontwikkeld voor ca. 215 -230 woningen. Het plan moet zich onderscheiden van andere plannen om de concurrentie met andere plannen in de regio te kunnen doorstaan. Daarom wordt ingezet op een plan met kwalitatief hoogwaardige woningbouw. De ontwikkeling van dit plan gebeurt in samenwerking met Hurks Groep. De concrete afspraken over deze samenwerking zijn uitgewerkt in de op 29 maart 2012 gesloten "Samenwerkingsovereenkomst Bocage in Echt". Het project wordt voor wat betreft de grondexploitatie door partijen uitgevoerd voor gezamenlijke rekening en risico in de vorm van een CV/BV structuur.
Deelnemers	Gemeente Echt-Susteren, Hurks B.V. en Hurks participatie Echt BV.
Bestuursstructuur	Commanditaire vennootschap met als beherend vennoot een BV (CV/BV-constructie)

5. Herontwikkeling Bocage	
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	€ 5.454.304
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	€ 5.454.304
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	€ 5.491.540
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	€ 6.083.522
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	Niet bekend
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	Niet bekend
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	Niet bekend
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	Niet bekend
Resultaat 2023	€ 0
Financiën	Beide participanten hebben ieder € 2.727.151,50 kapitaal gestort. Dat is ruim voldoende om het project te realiseren. Dit werkkapitaal vormt (als risicodragend vermogen) de basis voor de verkrijging van het voor de planuitvoering noodzakelijke vreemd vermogen door de CV (Gemeente Echt-Susteren, Hurks participatie Echt B.V. en GEM Bocage Beheer BV). De daarvoor noodzakelijke beheershandelingen worden uiteraard uitsluitend verricht door de beherend vennoot "GEM Bocage Beheer BV" waarin zowel de gemeente als Hurks B.V. als aandeelhouder participeren.
Risico	Het voeren van de grondexploitatie is niet zonder risico. De huidige economische ontwikkelingen (met name de ontwikkeling van de energie- en bouwkosten), de situatie op de woningmarkt en de woningbehoefte, strenge eisen van de hypotheekverstrekkers en de stijging van de hypotheekrente kunnen van invloed zijn op de afzet van bouwgrond en het woningbouwprogramma, planning en looptijd van de Gebiedsontwikkeling. De bij dit project behorende financiële risico's zijn door het risicomanagement verdisconteerd in het weerstandsvermogen van de gemeente Echt-Susteren.

6. Deelneming Enexis N.V.	
Statutaire naam	Enexis N.V.
Rechtsvorm	N.V.
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Doel	Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,8 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen én excellent netbeheer uit te voeren. Deze doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën: • Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld; • Betrouwbare energievoorziening; • Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten;

6. Deelneming Enexis N.V.	
	• Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren; • Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen. De provincie probeert met haar aandeelhouderschap in Enexis de publieke belangen te behartigen. De infrastructuur voor energie is een vitaal onderdeel voor onze economie en voor onze samenleving.
Bestuurlijk- en/of financieel belang	De Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) is het hoogste besluitvormingsorgaan binnen Enexis. In de AVA vindt besluitvorming plaats over onder meer het jaarverslag, het dechargeren van de RvB en de RvC, het vaststellen van de jaarrekening en het bepalen van de winstbestemming. Ook keurt de AVA de strategie van de vennootschap goed en benoemt zij de leden van de RvC. Bepaalde bevoegdheden van de AVA zijn toegekend aan de Aandeelhouderscommissie (AHC) .Deze commissie telt zeven leden en heeft als doel de slagvaardigheid en effectiviteit van de besluitvorming binnen de AVA te bevorderen. De leden van de AHC ontvangen voor hun werkzaamheden geen vergoeding. De aandeelhouders van Enexis Holding N.V. zijn provincies en gemeenten binnen het verzorgingsgebied van Enexis Netbeheer B.V. Als voorzitter van de Vegal (Vereniging van gemeentelijke aandeelhouders Limburg) is burgemeester Hessels lid van de aandeelhouderscommissie.
Participatie	0,37% (na splitsing)
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	€ 5.441 miljoen
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	€ 5.320 miljoen
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	€ 4.907 miljoen
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	€ 5.140 miljoen
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	Niet bekend
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	Niet bekend
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	Niet bekend
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	Niet bekend
Resultaat 2023	€ 72 miljoen winst
Financiën	Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook).

6. Deelneming Enexis N.V.	
Dividend over 2023	Overeenkomstig de statuten staat de winst, voor zover die niet wordt gereserveerd, ter vrije beschikking van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (artikel 36.2). Aanvullend op deze statutaire bepalingen is met de aandeelhouders overeengekomen dat het uit te keren dividend over boekjaar 2022 maximaal 50% van de nettowinst uit gewone bedrijfsvoering zal bedragen, waarbij een minimumniveau van € 100 miljoen wordt nagestreefd. Dit percentage zal verlaagd worden als deze uitkering ertoe leidt dat het bedrijf binnen vijf jaar haar A rating-profiel kan verliezen. Enexis heeft in 2023 een nettowinst gerealiseerd van € 72 miljoen, een afname van € 1.228 miljoen ten opzichte van 2022. Deze daling wordt grotendeels verklaard door de eenmalige boekwinst van €1.113 miljoen vanwege de verkoop van Fudura in 2022. De nettowinst exclusief boekwinst bedroeg in 2022 € 187 miljoen. Exclusief de boekwinst bedraagt de daling van de nettowinst € 115 miljoen.
Risico's	Kijkend naar de nettowinst van € 72 miljoen in 2023, dan zien we ten opzichte van 2022 voornamelijk een stijging van de netto omzet met € 309 miljoen welke teniet wordt gedaan door een aanzienlijke toename van de kosten van transport en distributieverliezen van € 429 miljoen. Met name vanwege de verdere toename van investeringen in het elektriciteitsnet stegen de bruto investeringen met € 242 miljoen naar € 1.143 miljoen. Enexis krijgt deze investeringen met een vertraging vergoed in de tarieven. Deze timingseffecten leiden ertoe dat de kasstromen uit operationele activiteiten en investeringen in (im)materiële vaste activa de komende jaren naar verwachting negatief zijn. De kasstroom uit operationele activiteiten en investeringen in (im)materiële vaste activa is in 2023 € 516 miljoen negatief. Dit betreft een verslechtering van € 288 miljoen ten opzichte van 2022.
Toekomstige verwachtingen	De belangrijkste oplossing voor transportschaarste is uitbreiding van het net. In 2023 heeft Enexis de netcapaciteit met 2,18 gigawatt uitgebreid (inclusief vervanging en congestiemanagement). In totaal investeerde Enexis € 1.214 miljoen aan uitbreiding en onderhoud van de netten, € 187 miljoen meer dan in 2022. Deze toename is een direct gevolg van de energietransitie. De realisatie is circa € 126 miljoen lager dan het plan van € 1.340 miljoen. De belangrijkste oorzaak voor het niet realiseren van het oorspronkelijke plan is schaarste aan technisch personeel. Hierdoor heeft Enexis minder onderhouds- en vervangingswerkzaamheden kunnen realiseren. In november 2023 presenteerde Enexis de conceptversie van het investeringsplan voor 2024. De komende drie jaar wordt € 3 miljard geïnvesteerd in uitbreiding van de netten en zo'n € 1,5 miljard in onderhoud en beheer van de huidige infrastructuur. Het plan laat zien waar de komende tien jaar aan de slag wordt gegaan. Input daarvoor is opgehaald bij belanghebbenden, zoals provincies, gemeenten en marktpartijen. Voor het eerst zijn maatschappelijk geprioriteerde projecten meegenomen die provincies hebben aangedragen. Het plan maakt ook duidelijk dat er tot en met 2026 een aanzienlijk 'maakbaarheidsgat' is. Dit is het verschil tussen de marktvraag en de uitvoeringscapaciteit.

7. CSV Amsterdam B.V. (voorheen Claim Staat Vennootschap B.V.)	
Statutaire naam	CLAIM STAAT VENNOOTSCHAP AMSTERDAM B.V.
Rechtsvorm	B.V.
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Doel	Deze deelneming wordt tijdelijk aangehouden om (in eerste instantie) de

7. **CSV Amsterdam B.V. (voorheen Claim Staat Vennootschap B.V.)**	
	verkoop van Essent aan RWE af te wikkelen en in een later stadium ook de verkoop van Attero aan Waterland. Eventuele claims kunnen door Waterland worden ingediend. Na afwikkeling van deze eventuele claims aan Waterland wordt de Escrow-rekening opgeheven en het restant op deze rekening kan worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang. Dit is in 2020 ook gebeurd.
Bestuurlijk- en/of financieel belang	Algemene vergadering van aandeelhouders. De aandeelhouder zijn vijf provincies en 88 gemeenten. Als voorzitter van de Vegal (Vereniging van gemeentelijke aandeelhouders Limburg) is burgemeester Hessels lid van de aandeelhouderscommissie.
Participatie	0,37%
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	€ 210.079
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	€ 84.349
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	€ 13.351
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	€ 64.446
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	Niet bekend
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	Niet bekend
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	Niet bekend
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	Niet bekend
Resultaat 2023	€ 125.730 negatief
Dividend over 2023	De vennootschap keert geen dividend uit.
Risico's	Uit de liquidatie van de BV komt naar verwachting nog een klein bedrag voor de gemeente beschikbaar.

8. **Deelneming Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.**	
Statutaire naam	PUBLIEK BELANG ELEKTRICITEITSPRODUCTIE (PBE) B.V.
Rechtsvorm	B.V.
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Doel	Het aandeelhouderschap wordt aangehouden omdat PBE, door de afspraken met de staat en vastgelegd in een convenant, rechten en verplichtingen heeft voor een periode van 8 jaren ná ondertekening van de EPZ SPA (30 september 2011). PBE is sinds eind 2011 slechts een praktisch lege BV om een aantal zaken af te wikkelen.
Bestuurlijk- en/of financieel belang	Algemene vergadering van aandeelhouders. Aandeelhouders zijn vijf provincies en 88 gemeenten. Als voorzitter van de Vegal (Vereniging van gemeentelijke aandeelhouders Limburg) is burgemeester Hessels lid van de aandeelhouderscommissie.
Participatie	0,37%
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	€ 1.480.014
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	€ 1.443.974
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	€ 9.914

8. **Deelneming Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.**	
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	€ 31.981
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	Niet bekend
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	Niet bekend
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	Niet bekend
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	Niet bekend
Resultaat 2023	€ 36.040 negatief
Dividend over 2023	De vennootschap keert geen dividend uit.
Risico's	Het bestuur van de vennootschap is een proces gestart om het convenant met de Staat te beëindigen en de vennootschap op te heffen. Er zijn verder geen aandachtspunten en ontwikkelingen te melden.

9. Nazorg Limburg B.V. (Bodemzorg Limburg)	
Vestigingsplaats	Europalaan 24 te Maastricht
Doel, nut, noodzaak	De vennootschap heeft ten doel: het aanbrengen en in stand houden van een voldoende voorzieningenniveau op stortplaatsen voor afval na beëindiging van de exploitatie alsmede het verwerven, vervreemden, huren, beheren en exploiteren van onroerende zaken die verband houden met en/of betrekking hebben op deze stortplaatsen. Bij het realiseren van het doel van de vennootschap kan onderscheid worden gemaakt tussen: - het aanbrengen van de voorzieningen, - het beheer van de aangebrachte voorzieningen, - het treffen van maatregelen om geconstateerde gebreken weg te nemen en het beheer van een nazorgfonds. De vennootschap heeft binnen het hiervoor aangegeven kader voorts ten doel het deelnemen in, het voeren van het beheer over, het financieren van andere ondernemingen en vennootschappen met een soortgelijk of aanverwant doel en het stellen van zekerheid voor schulden van anderen en al hetgeen daarmee verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.
Deelnemers	Alle Limburgse gemeenten.
Bestuursstructuur	Algemene Vergadering van Aandeelhouders Wethouder Meuwissen vertegenwoordigt de gemeente Echt-Susteren
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	€ 6.380.593
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	€ 8.958.921
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	€ 32.568.370
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	€ 32.450.524
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	Niet bekend
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	Niet bekend

9. Nazorg Limburg B.V. (Bodemzorg Limburg)	
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	Niet bekend
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	Niet bekend
Resultaat 2023	€ 2.578.328
Financiën	Het kapitaal is verdeeld in 27.640 aandelen van nominaal vijfenveertig eurocent (€ 0,45) elk. De gemeente Echt-Susteren heeft 780 aandelen. Alle aandelen luiden op naam. Aandeelbewijzen worden niet uitgegeven.

10. Antidiscriminatievoorziening Limburg (ADV Limburg)	
Vestigingsplaats	Maastricht
Doel	ADV Limburg is een onafhankelijke stichting die voor 27 Limburgse gemeenten de Wet op de antidiscriminatievoorzieningen uitvoert. In deze wet is geregeld dat elke gemeente een onafhankelijk meldpunt moet hebben waar burgers discriminatie kunnen melden. Het doel van deze regeling is het oprichten en het in stand houden van een Anti Discriminatie Voorziening Limburg met de volgende taken: • klachtmelding en klachtbehandeling; • registratie, monitoring en (beleids)advisering • voorlichting en preventie
Nut	Mensen die discriminatie ervaren of waarnemen, kunnen hiervan melding maken of een klacht indienen bij een antidiscriminatievoorziening (ADV). In 2009 met de introductie van de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wga) dient elke gemeente zijn bewoners toegang te bieden tot een meldpunt. Over de ontvangen meldingen dienen gemeentes jaarlijks te rapporteren aan het Rijk. Dit doet het ADV-Limburg voor ons.
Noodzaak	Artikel 1 van de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen: het college van burgemeester en wethouders biedt de ingezetenen toegang tot een antidiscriminatievoorziening.
Effecten	ADV Limburg neemt alle discriminatieregistraties en meldingen in behandeling. De klachtbehandeling houdt in dat op basis van een melding een vervolgtraject ter afhandeling wordt ingezet met als doel: • ondersteuning van slachtoffers van discriminatie; • bevorderen van zelfredzaamheid van slachtoffers van discriminatie; • signaleren van structurele patronen van discriminatie; • gedrags- en/of beleidsbeïnvloeding van personen of organisaties die zich bedoeld of onbedoeld schuldig hebben gemaakt aan discriminatie, gericht op voorkomen van herhaling; • toetsen van wetgeving; • ontwikkeling van jurisprudentie. Eénmaal per jaar ontvangen de aangesloten Limburgse gemeenten een geanonimiseerde rapportage van meldingen van discriminatie. Daarnaast worden de (geanonimiseerde) meldingen uit Limburg, verwerkt in een landelijke rapportage.
Deelnemers	27 gemeenten van de provincie Limburg zijn aangesloten bij de ADV.
Bestuursstructuur	De ADV heeft een directeur-bestuurder en een Raad van Toezicht.
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	n.v.t.
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	n.v.t.

10. Antidiscriminatievoorziening Limburg (ADV Limburg)	
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	n.v.t.
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	n.v.t.
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	n.v.t.
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	n.v.t.
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	n.v.t.
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	n.v.t.
Resultaat 2023	n.v.t.
Financiën	De deelnemende gemeenten betalen jaarlijks een bedrag per inwoner aan de centrumgemeenten op basis van facturering. De gemeente betaalt een bedrag per inwoner van € 0,56. De gemeentelijke bijdrage is derhalve ongeveer € 17.800.

11. Reinigingsdienst Westelijke Mijnstreek	
Vestigingsplaats	Sittard-Geleen
Doel, nut, noodzaak	Inzameling, verwerking, transporteren en vermarkten van afvalstoffen, alsmede aanverwante taken op het gebied van straatreiniging en de gladheidsbestrijding en in het algemeen, het verrichten van diensten op het gebied van beheer van openbare ruimten voor elke als aandeelhouder aangesloten gemeente. Daarnaast is in de statuten tevens als doel geformuleerd “het initiëren, creëren, organiseren en uitvoeren van werk en het bevorderen van de arbeidsmarkt voor met name diegenen, die in de toetreding tot de arbeidsmarkt worden belemmerd, dan wel een achterstand tot de arbeidsmarkt hebben. “ Wat betreft de functie van sociale werkgever, zoekt RWM de samenwerking met de sociale werkvoorziening. Bepaald is ook dat de vennootschap de genoemde activiteiten ook voor derden mag verrichten, mits in omvang van ondergeschikt belang conform de daarvoor geldende Europese richtlijnen van nu of in de toekomst.
(On)mogelijkheden van invloed voor de raad	Met het indienen van de algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april aan de raad is een belangrijke stap gezet om de zienswijzeprocedure van de raad binnen de gestelde termijnen te doorlopen. Daarnaast is de termijn voor het geven van een zienswijze op de ontwerpbegroting door de raden van de deelnemende gemeenten verlengd van zes weken naar acht weken.
Deelnemers	De gemeenten Beek, Beekdaelen, Sittard-Geleen, Stein en Echt-Susteren (toegetreden per 1 januari 2023).
Bestuursstructuur	Algemene Vergadering van Aandeelhouders RWM N.V Wethouder Meuwissen vertegenwoordigt de gemeente Echt-Susteren
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	€ 5.326.000
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	€ 5.632.000
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	€ 5.952.000
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	€ 7.578.000

11.Reinigingsdienst Westelijke Mijnstreek	
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	Niet bekend
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	Niet bekend
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	Niet bekend
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	Niet bekend
Resultaat 2023	€ 304.000
Financiën	De gemeente Echt-Susteren bezit in totaal 80 gewone aandelen van in totaal 968 gewone aandelen en 1 prioriteitsaandeel van in totaal 8 prioriteitsaandelen. Het totale belang bedraagt 8,3% en is daarmee beperkt.

Overige verbonden partijen

1. Euromosa	
Doel	De gemeente zet zich actief in t.a.v. het (verder) versterken van de banden met onze buurgemeenten en met name de euregionale contacten met de partners in Euromosa (Maaseik, Selfkant, Gangelt en Waldfeucht). Door onze nadrukkelijke rol in de regio als “Euregionale Verbinder” (schakel tussen de verschillende regio’s en euregio’s), willen we de mogelijkheden inzake euregionale samenwerking op het gebied van o.a. toerisme, sociale ontwikkeling en cultuur voor de regio en voor de gemeente stevig benutten en de gemeente hierdoor positioneren als (recreatief-toeristische) uitvalsbasis in de euregio. Dit heeft onder meer geleid tot het toetreden van Maaseik tot Cittaslow. Ook de Duitse gemeenten werken aan toetreding tot het Cittaslow-netwerk. Postadres: Postbus 450, 6100 AL Echt
Deelnemers	Echt-Susteren (NL), Maaseik (B), Waldfeucht, Selfkant en Gangelt (D)
Bestuursstructuur	Stuurgroep
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	Dit samenwerkingsverband beschikt niet over een eigen en/of vreemd vermogen.
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	n.v.t.
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	n.v.t.
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	n.v.t.
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	n.v.t.
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	n.v.t.
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	n.v.t.
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	n.v.t.
Resultaat 2023	n.v.t.
Financiën	n.v.t.

2. Ons Waardevol Cultuur Landschap (WCL)	
Doel	De Stichting Ons Waardevol Cultuurlandschap Midden-Limburg (Ons WCL) is opgericht d.d. 28 november 1994. Het werkgebied van de Stichting Ons WCL bestaat uit 5 gemeenten. Door Ons WCL worden projecten gefinancierd en uitgevoerd die een bijdrage leveren aan de vergroting van de kwaliteit van de Midden-Limburgse natuur. De Stichting Ons WCL (Ons Waardevol Cultuur Landschap Midden-Limburg) heeft als doel: • het adviseren, ondersteunen en aanjagen van projecten over inrichting en beheer van het werkgebied. Zowel aan subsidiegevers als aan de indieners van deze te subsidiëren projecten; • het zelfstandig uitvoeren van projecten in dat kader; • het in stand houden van een netwerk van organisaties, overheden en instellingen die werkzaam zijn in of belang hebben bij de inrichting en het beheer van het landelijk gebied. Ons WCL continueert haar werkzaamheden voor de deelnemende

2. Ons Waardevol Cultuur Landschap (WCL)	
	gemeenten. Tevens fungeert Ons WCL als subsidieaanvrager voor het Nationaal Pak De Meinweg nieuwe Stijl.
Deelnemers	Deelnemende gemeenten: Beesel, Echt-Susteren, Maasgouw, Roerdalen en Roermond.
Bestuursstructuur	Stichting
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	€ 381.720
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	€ 271.405
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	€ 226.774
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	€ 32.225
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	niet bekend
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	niet bekend
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	niet bekend
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	niet bekend
Resultaat 2023	€ 110.315 negatief
Financiën	De jaarlijkse bijdrage bedraagt € 39.500.

3. Samenwerking Midden-Limburg (SML)	
Vestigingsplaats	Roermond
Doel	Het versterken van het voortreffelijk en afwisselend vestigings- en woonklimaat in de regio Midden-Limburg waarvoor een doelgerichte samenwerking tussen de zeven gemeente nodig is.
Nut	De Samenwerking Midden-Limburg is een netwerkstructuur die voor bundeling en coördinatie zorgt van projecten en trajecten op het terrein van ruimte, wonen en economie. Deelnemende gemeenten stemmen hun beleid af en treden gezamenlijk op met het regionaal belang voor ogen. Problemen worden gezamenlijk opgelost en gemeenten informeren elkaar over te nemen initiatieven en ontwikkelingen die het regionaal belang of het belang van een van de andere partijen raken. Afzonderlijk en gezamenlijk wordt zorg gedragen voor een goede communicatie met burgers, maatschappelijke instellingen en bedrijven.
Noodzaak	In Midden-Limburg is er sprake van een dynamische aandacht voor de regio en het behartigen van het regiobelang. Dit vereist een goede afstemming op visie, strategie en taken en verantwoordelijkheden. Het gezamenlijk doel van samenwerkingen als SML, Keyport 2020 en de Ontwikkelingsmaatschappij Limburg (OML) bestaat uit het versterken van het vestigingsklimaat in Midden-Limburg door samenwerking op basis van respect voor elkaars belang. SML faciliteert en bundelt krachten, Keyport 2020 richt zich op innovatieve projecten in triple helix verband en OML is een uitvoeringsorganisatie over bedrijfslocaties met een lokale functie voor ondernemers.

3. Samenwerking Midden-Limburg (SML)	
Effecten	In de periode 2019/2020 is de samenwerking in het kader van de Samenwerking Midden-Limburg geëvalueerd. Op basis van deze evaluaties is een koersdocument opgesteld en is een doorstart gemaakt. Hierbij is de wens uitgesproken een Investeringsagenda Midden-Limburg op te stellen langs de lijnen van de regionale visie "Het verbindend hart van Limburg". Dit houdt in werken aan een duurzaam en klimaatbestendig Midden-Limburg, een toekomstbestendige economie en een gezonde en aantrekkelijke woonomgeving. In de Investeringsagenda zijn projecten gebundeld, waarvan er al een gedeelte in uitvoering is. Thema's zijn wonen, economie, recreatie en toerisme, energie, landschap, mobiliteit en landbouw. Doel van deze agenda is het bundelen van de kracht van de regio om zodoende externe middelen te kunnen binnenhalen.
(On)mogelijkheden van invloed voor de raad	De raad heeft een kaderstellende en controlerende taak aangezien besluitvorming over nieuwe financiële middelen (de gemeentelijke bijdrage) aan SML via de raad loopt.
Deelnemers	De zeven Midden-Limburgse gemeenten: Weert, Nederweert, Leudal, Roermond, Maasgouw, Roerdalen en Echt-Susteren.
Bestuursstructuur	Het Netwerkberaad is een bestuurlijk gezelschap dat is samengesteld vanuit de colleges van burgemeester en wethouders van elke gemeente. Het Netwerkberaad stuurt niet inhoudelijk, is wel agenderend, coördinerend, aanjagend en verbindend. De onderliggende werkvelden zijn economie, wonen, recreatie en toerisme, ruimte en regionale mobiliteit.
Eigen vermogen begin dienstjaar 2023	n.v.t.
Eigen vermogen einde dienstjaar 2023	n.v.t.
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2023	n.v.t.
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2023	n.v.t.
Eigen vermogen begin dienstjaar 2025	n.v.t.
Eigen vermogen einde dienstjaar 2025	n.v.t.
Vreemd vermogen begin dienstjaar 2025	n.v.t.
Vreemd vermogen einde dienstjaar 2025	n.v.t.
Resultaat 2023	n.v.t.
Financiën	De deelnemende gemeenten betalen jaarlijks een bedrag per inwoner aan de centrumgemeente (Roermond) op basis van facturering. De gemeente betaalt een jaarlijkse bijdrage van € 0,60 per inwoner. Dat is afgerond € 19.000 per jaar.

3.7 Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens ingegaan op:

- Visie gemeentelijk grondbeleid (algemeen, prioritering, uitvoering grondbeleid, bovengemeentelijke doelstellingen, overkoepelend gemeentelijk beleid,)
- Samenwerkingsmaatschappijen (Bocage, Businesspark Midden-Limburg)
- Grondexploitaties (algemeen)
- Stand van zaken en prognoses grondexploitaties (vennootschapsbelasting, prognoses grondexploitaties, toelichting complexen in exploitatie, overzicht meerjarenraming baten en lasten per complex, risicobeheersing)
- Winst- en verliesnemingen, voorziening en reserves grondexploitaties, meerjarig verloop Algemene reserve Grondbedrijf en voorbereidingskrediet faciliterende en actieve grondexploitaties.

Visie gemeentelijk grondbeleid

Algemeen

Het grondbeleid levert een bijdrage aan zowel (integrale) ruimtelijke plannen als specifieke beleidsvelden die voor de gemeente Echt-Susteren van belang zijn, zoals leefbaarheid, wonen, werken, groen en verkeer. De beoogde doelstellingen van de ruimtelijke plannen en specifieke beleidsvelden zijn verwoord in de verschillende programma's uit de begroting.
Het betreft met name de thema's binnen de programma's Economische zaken en grondexploitaties (werkgelegenheid, economie, plattelandsvernieuwing en recreatie & toerisme), Sociaal domein, Cultuur en sport (maatschappelijke voorzieningen, sportstimulering en ondersteuning, zwembad, sporthallen en overige binnen- en buitensportaccommodaties) en Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting (leefbaarheid kernen, bedrijvigheid en woningbouw). De doelstellingen die centraal staan binnen deze thema's worden deels verwezenlijkt door realisatie van de (grondexploitatie)projecten.

Prioritering

Via een gebiedsgerichte aanpak wenst de gemeente te komen tot een afgewogen integraal samenhangend ruimtelijk beleid.
Projecten voor de collegeperiode 2022-2026 zijn:

- Realisatie van 125 nieuwe woningen per jaar (nieuwbouw en transformatie)
  - Woningbouw realiseren of voorbereiden in iedere kern;
- Bedrijventerreinen
  - Uitbreiding bedrijventerrein de Berk;
  - Verkenning Het Vonderen;
  - Uitbreiding bedrijventerrein de Loop-West;
  - Revitalisering bedrijventerrein de Wolfskoul;
- Programma centrum Echt (herontwikkeling de Valk, Plats, compacter centrum, infrastructuur en participatie ondernemers);
- Inpassing en compensatie gebiedsontwikkelingen VDL Nedcar;
- Leisurepark In de Bandert;
- Realisatie pilot 5 zonneparken;
- Gebiedsgerichte aanpak Susteren (inclusief centrumplan Susteren);
- Gebiedsvisie Roosteren;
- Gebiedsvisie Nieuwstadt;
- Gebiedsvisie Pey;
- Project Dieteren.

Naast deze gemeentelijke projecten zijn we betrokken bij majeure ruimtelijke projecten van derden, zoals verbreding A2 Vonderen-Kerensheide en gebiedsontwikkeling VDL. Ook hierbij wordt gekozen voor een integraal samenhangende aanpak.

Uitvoering grondbeleid

De gemeenteraad heeft het beleidskader voor het (te voeren) grondbeleid vastgelegd in de 'nota Grondbeleid' vastgesteld in de raad van 14 december 2022 en de nota Kostenverhaal (nu nota

Kostenverhaal 2011). In 2025 wordt verder bekeken in hoeverre de nota kostenverhaal nog actueel is en niet reeds verwerkt is in de nota Grondbeleid en/of de Nota Reserves en Voorzieningen. Het doel is om te komen tot meer transparantie en eenduidigheid.

De missie van gemeentelijk grondbeleid is: indirect en direct met financiële en juridische instrumenten bijdragen aan een evenwichtige en duurzame ontwikkeling van de gemeente in kwaliteit en kwantiteit. Het grondbeleid staat ten dienste aan de verwezenlijking van deze ruimtelijke doelstellingen danwel eerder vernoemde specifieke beleidsvelden.

Als algemeen uitgangspunt voor het gemeentelijk beleid geldt dat de gemeente de regie wil voeren over (de kwaliteit van) de ruimtelijke ontwikkelingen, van eigen maar ook particuliere locaties. Afhankelijk van omstandigheden, grondposities en de door de gemeente te realiseren doelen van het gemeentelijk beleid wordt per ontwikkeling bepaald voor welke vorm van grondbeleid gekozen wordt. Vormen van grondbeleid zijn: actief grondbeleid, passief (faciliterend) grondbeleid en mengvormen tussen actief en passief grondbeleid (publiek private samenwerking (PPS).
De gemeente Echt-Susteren kan dus, binnen aanvaardbare risicoprofielen, ervoor kiezen om winstgevende ontwikkelingen zelf ter hand te nemen (actief grondbeleid) of de ontwikkeling door een ontwikkelaar te faciliteren (facilitair grondbeleid). De gemeenteraad heeft in de 1e bestuursrapportage 2022 een krediet voor gelegenheidsaankopen van € 2.500.000 beschikbaar gesteld, ten behoeve van het voeren van een meer actief en strategisch grondbeleid.
Uitgangspunt is een situatie waarbij de exploitatie over het te voeren grondbeleid voor de gemeente tenminste kostendekkend is. Dat wil zeggen dat over een periode van enkele jaren de te maken kosten in balans zijn met de opbrengsten of dat andere doelen van de gemeente, zoals een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit of een groene inrichting of waterberging, gerealiseerd kunnen worden.

Om de gemeenteraad meer inzicht en een totaalbeeld te bieden in de grondexploitaties wordt jaarlijks een meerjarig perspectief grondexploitaties en ontwikkellocaties (MPGO) opgesteld. Via het MPGO kan de gemeenteraad meer verdiepende informatie over de grondexploitaties terugvinden. In het MPGO wordt gelijktijdig met de slotbegrotingswijziging grondexploitaties, de actualisaties van de grondexploitaties en de grondprijsbrief opgenomen.

Bovengemeentelijke doelstellingen

Ter realisatie van bovengemeentelijke doelstellingen werkt de gemeente samen met de Midden-Limburgse gemeenten. Dit samenwerkingsverband ‘Samenwerking Midden-Limburg’ (SML) heeft als doel om namens de deelnemende gemeenten te komen tot onderlinge afstemming, stimulering en uitvoering van ruimtelijk-economische (grote) projecten met een bovengemeentelijk karakter. Dit ter versterking van de regionale economie inclusief de werkgelegenheid. Daarnaast is vanuit deze samenwerking in 2024 een regiodeal binnen gehaald. De Regiodeal Midden-Limburg richt zich op drie belangrijke speerpunten:

- **Leefbaarheid**: Het verbeteren van de leefomstandigheden in zowel stedelijke als landelijke gebieden. Dit omvat het aanpakken van uitdagingen zoals afnemende voorzieningen in kleine dorpen en de sociale samenhang in buurten.
- **Klimaat & Landschap**: Dit speerpunt is gericht op het aanpakken van klimaatgerelateerde problemen, zoals toenemende droogte en wateroverlast. Er wordt geïnvesteerd in duurzame oplossingen en het behoud van het landschap.
- **Economie, Onderwijs & Arbeidsmarkt**: Dit omvat het versterken van de regionale economie door investeringen in onderwijs en het verbeteren van de arbeidsmarkt. Het doel is om de regio aantrekkelijk te maken voor bedrijven en werknemers en tegelijkertijd de krapte op de arbeidsmarkt aan te pakken.

Deze speerpunten zijn onderdeel van een bredere strategie om de welvaart en het welzijn in Midden-Limburg te bevorderen

In het kader van de Samenwerking Midden-Limburg en de Regiodeal wordt in meerdere werkgroepen ambtelijk en bestuurlijk aan bovenstaande doelstellingen samengewerkt.

Daarnaast neemt de gemeente Echt-Susteren deel aan (is aandeelhouder van) Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg BV (OML BV). Projecten van OML BV in onze gemeente zijn realisatie Business Park Midden-Limburg (BPML) en bedrijventerrein het Vonderen.

Overkoepelend gemeentelijk beleid

Structuurvisie

In december 2012 is de Structuurvisie 2012-2025 'Ontwikkelen met kwaliteit' door de raad vastgesteld. Voor zowel ons buitengebied als stedelijk gebied formuleert de structuurvisie een aantal ambities die er op zijn gericht dat onze gemeente een aantrekkelijke gemeente is (en blijft) om prettig te wonen, te werken en te recreëren. Dit resulteert in zogenaamde 'speerpuntprojecten stedelijk gebied' en 'kwaliteitsverbeterende projecten' in het uitvoeringsprogramma van de structuurvisie (deel C).
De structuurvisie is (intern) bindend voor de gemeente en wordt gebruikt als leidraad bij toekomstige beslissingen.
Voor inwoners en ondernemers geeft de visie inzicht in de ontwikkelingsmogelijkheden die er zijn binnen bepaalde gebieden van onze gemeente. Er is dus duidelijkheid over welke projecteninitiatieven we als gemeente ambiëren en welke niet.
Het (dynamisch) uitvoeringsprogramma is voor het laatst gerapporteerd aan de gemeenteraad in juli 2022 (raadsinformatiebrief 19 juli 2022).
In verband met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024, moeten alle gemeenten een Omgevingsvisie opstellen. De Omgevingsvisie vervangt de huidige Structuurvisie. De gemeente is in 2023 gestart met het proces om een Omgevingsvisie op te stellen voor de gehele gemeente en in 2024 is dit traject voortgezet. De Omgevingsvisie wordt in 2025 ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad. Er wordt net zoals bij de totstandkoming van de structuurvisie veel aandacht besteed aan participatie bij de totstandkoming van de visie.

Volkshuisvesting

De huidige basis voor het gemeentelijke volkshuisvestingsbeleid is de Structuurvisie Wonen 2022 tot en met 2025. Het is een praktisch document dat inzage geeft in de woningbehoefte en het wenselijke bouwvolume. Voor de komende jaren geven onderzoekscijfers aan dat de groep senioren sterk toeneemt. Dat heeft consequenties voor de woningmarkt: de behoefte aan grondgebonden seniorenwoningen en appartementen met lift neemt toe. Een andere doelgroep waarvan de vraag naar woningen toeneemt zijn starters en jongeren. Dat betekent een vraag naar huur en koopwoningen in het betaalbare segment. De binnen de gemeente werkzame woningcorporaties Nester en ZOwonen worden hierbij actief betrokken, maar ook andere initiatiefnemers in onze gemeente worden gevraagd om aandacht te hebben voor de genoemde doelgroepen.

Het grootste deel van de benodigde woningvoorraad in 2040 staat er nu al. Naast zorgdragen voor nieuwbouw, is het dus minstens zo belangrijk om te kijken naar de bestaande woningvoorraad. Die moeten we verbeteren/transformeren door de woningen duurzamer en/of levensloopbestendig te maken. Deze transformatie kan bijdragen aan het leefbaar en aantrekkelijk houden van aanloopgebieden waar nu wonen en detailhandel gemengd is en tegelijkertijd bijdragen aan de behoefte aan eerder genoemde woningen. Andere aspecten die in toenemende mate van belang zijn, zijn duurzaamheid en levensloopbestendigheid van de woningen.

Om het nationale woningtekort terug te dringen tot een gezond evenwicht, zet het Rijk met het Programma Woningbouw in op de realisatie van 900.000 woningen tot en met 2030. De Limburgse gemeenten gaan een bijdrage leveren aan de Rijks-versnellingsopgave door de toevoeging van minimaal 26.550 woningen tot en met 2030, met een extra ambitie van 20.000 woningen. Het Rijk streeft in de versnellingsopgave naar 2/3 betaalbaar en naar 30% sociale huur in de bestaande voorraad in 2030.

In de bij de Tweede Kamer in behandeling zijnde Wet regie op de volkshuisvesting wordt opgenomen dat elke gemeente een woonprogramma (omgevingsprogramma Wonen) moet maken. In dit woonprogramma gaat de gemeente in op het woningbouwprogramma, betaalbaarheid, verduurzaming en leefbaarheid. Maar ook op de huisvesting van aandachtsgroepen en op de zorg- en ondersteuningsbehoefte in relatie tot wonen, dit alles vormt de woonzorgvisie. De woonzorgvisie en de afspraken uit de Woondeal zullen een plek krijgen in de lokale prestatieafspraken tussen gemeenten,

woningcorporaties en huurdersbelangenverenigingen. Deze afspraken worden voortdurend herijkt op basis van de meest recente inzichten.

Samenwerkingsmaatschappijen

Bocage

In 2012 hebben Hurks vastgoedontwikkeling BV en de gemeente Echt-Susteren de 'Samenwerkingsovereenkomst "Bocage" in Echt' getekend en is in september 2012 de 'Grondexploitatiemaatschappij Bocage CV' (GEM Bocage) opgericht.
In het plangebied wordt een hoogwaardig woningbouwplan ontwikkeld met grondgebonden woningen in een groen en dorps woonmilieu. De openbare ruimte wordt met kwalitatief duurzame materialen ingericht. De kwaliteitseisen zijn vastgelegd in het 'Stedenbouwkundig- en beeldkwaliteit plan Bocage' van 3 juli 2017.

Ondanks de hogere hypotheekrente en bouwkosten is er nog voldoende interesse in vrije bouwkavels. In 2024 zijn 9 bouwkavels in de verkoop gegaan. In totaal zijn er medio 2024 12 bouwkavels te koop die allen in optie zijn. Van de in de verkoop zijnde projectmatige/levensloopbestendige woningen aan de Peutenweg/ Slotenmakerstraat (fase 5) zijn 18 van de 19 woningen verkocht. De bouw van alle verkochte projectmatige woningen is gestart.

Het bouw- en woonrijp maken van de wegen voor de in verkoop of aanbouw zijnde woningen wordt gefaseerd uitgevoerd.

Businesspark Midden Limburg (BPML)

Op 13 januari 2012 is de 'Realiseringsovereenkomst bedrijventerrein St. Joost (de Berk II) Echt', genaamd Businesspark Midden-Limburg, met Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg BV (OML) getekend en zijn de gronden, gelegen binnen het exploitatiegebied, geleverd aan OML.

Op Businesspark ML is nog één bedrijfskavel van ca. 1,6 ha beschikbaar, te weten de zuidelijke kopkavel. Voor de zuidelijke bedrijfskavel wordt een passende, kwalitatief hoogwaardige invulling gezocht. De noordelijke kavel is verkocht. Op deze kavel wordt een kwalitatief hoogwaardig, kleinschalig distributiecentrum gerealiseerd. Naar verwachting wordt in 2025 gestart met de bouw hiervan.

Grondexploitaties

Algemeen

De woningmarkt staat momenteel onder druk. Er is relatief weinig kwalitatief aanbod, mede daardoor vindt er weinig doorstroming plaats. Binnen de gemeente Echt-Susteren zijn momenteel een aantal woningbouwplannen in ontwikkeling, bijvoorbeeld Bocage en Apollo in Echt, Louersveld binnen de kern Susteren en Egmondhof in Koningsbosch. Ook binnen de andere kernen wordt gewerkt aan woningbouwplannen. Bouwlocaties zijn te vinden in St Joost (Weijenpasweg), Maria Hoop (oa Vlaskuilseweg), Pey (oa Chatelainplein), Roosteren (De Tramhalte) en Nieuwstadt (Susterderweg). Het woonwensenonderzoek, uitgevoerd in 2018, heeft uitgewezen dat in vrijwel alle gemeenten in Midden Limburg in kwalitatieve zin behoefte is aan grondgebonden seniorenwoningen en appartementen met lift. In 2024 is er een lokale uitvraag gedaan voor een actueel woningbehoefteonderzoek, zodat we kunnen inspelen op ontwikkelingen binnen de volkshuisvesting. Uit de praktijk blijkt verder een toenemende behoefte aan flexibele woonmogelijkheden voor jongeren en kleine (een en/of tweepersoons) huishoudens. Volgens de oorspronkelijke prognoses zou de gemeente Echt-Susteren vanaf 2034 qua bewonersaantallen afnemen. Deze prognose is eerder benoemd in 2020/2021, maar de trend heeft zich destijds niet ingezet. Gezien de toenemende werkgelegenheid binnen onze gemeente door de uitbreiding van de bedrijventerreinen is de verwachting dat een eventuele afname wordt opgevangen door het toenemend aantal werknemers van buiten de gemeente dat zich binnen de gemeente vestigt. Deze ontwikkelingen worden gevolgd zodat hier adequaat op wordt ingespeeld met het ontwikkelen van woningbouwlocaties en mogelijkheden voor transities van bestaande gebouwen. Woningbouw richt zich primair op inbreiding en transformatie, hoewel 'het straatje erbij' ook tot de mogelijkheid van onderzoekslocaties kan leiden.

Stand van zaken en prognoses grondexploitaties

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 is de vennootschapsbelasting (Vpb) ingevoerd. Met ingang van 2016 worden de fiscale winsten belast met Vpb. In 2025 wordt onder begeleiding van een fiscaal adviesbureau een (voorlopige) aangifte over de winst van het boekjaar 2024 ingediend.
Overeenkomstig het bepaalde in de nota reserves en voorzieningen wordt de over het grondbedrijf te betalen Vpb betaald uit de algemene reserve grondbedrijf.

Prognoses grondexploitaties

In onderstaande tabel worden de in exploitatie zijnde projecten weergegeven.
Opgenomen hierin zijn de boekwaarden per 05-7-2024 en de verwachte eindresultaten op eindwaarde.
De verwachte (eind)resultaten vloeien voort uit de laatst vastgestelde herzieningen en herberekeningen van de betreffende grondexploitaties.
Let wel dat uit de afdrachten van de positieve resultaten aan de Algemene Reserve Grondbedrijf ook weer Vpb moet worden afgedragen. De in de reserve te storten resultaten zijn daarom niet geheel inzetbaar voor de overige reserveringsdoelen.

Nr.	Complexen in exploitatie	Boekwaarde 5-7-2024 (in €)	Geraamd resultaat op eindwaarde (in €)	Geraamd resultaat minus reeds genomen winstnemingen tm 2023 (in €)
B05	Herstructurering de Loop	596.305	-11.901	-7.187
B27	Businesspark Midden Limburg (BPML)	170.696	-1.915.771	-14.473
B46	Bocage	-10.806	-426.625	-257.122
B47	Livar Experience Centre[1)]	64.418	41.695	41.695
B50	Uitbreiding bedrijventerrein de Berk III	2.257.016	-9.453	-9.453
B51	Ruimte voor ruimte Weijenpasweg St. Joost	38.245	-22.250	-22.250
B52	Bedrijvenpark de Loop Echt	-1.023.564	-641.347	-641.347
	Totaal	**2.092.310**	**-2.985.652**	**-910.137**

- /- Betekent een positief resultaat (opbrengsten hoger dan kosten)
De gepresenteerde verwachte eindresultaten, zijn de resultaten rekening houdend met subsidies.
1) Voor dit geprognotiseerde verlies is een voorziening getroffen, zie 'voorziening verliezen grondexploitaties'.

Toelichting complexen in exploitatie

B05 Herstructurering bedrijventerrein 'de Loop'
In 2024 zijn de infrastructurele werkzaamheden afgerond. Op dit bedrijventerrein is nog één gemeentelijke kavel te koop (gelegen naast de Gamma).

B27 Businesspark Midden Limburg (BPML)
De gemeente ontvangt vanuit de grondexploitatie een vergoeding bovenwijkse voorzieningen.

B46 Bocage
De grondexploitatie zelf vindt plaats via de eerder beschreven PPS-constructie.
De gemeente ontvangt vanuit de grondexploitatie van de samenwerkingsmaatschappij Bocage per m² verkochte bouwgrond een vergoeding bovenwijkse voorzieningen, die wordt toegevoegd aan de Algemene reserve grondbedrijf. De inkomsten volgen de planning en gronduitgifte van de grondexploitatie.

B47 Livar Experience Centre
De gemeente is een verkoopovereenkomst aangegaan met de Holding Sus-Scrofa over de verkoop van 41.680 m² landbouwgrond aan de Zandweg in Maria Hoop om ter plaatse een Livar Experience Centre te kunnen realiseren. Voor de realisatie van dit project is in mei 2024 een nieuw bestemmingsplan door de gemeenteraad vastgesteld. Hiertegen is bij de afdeling Rechtspraak van de Raad van State beroep aangetekend en een voorlopige voorziening aangevraagd. Voor het vaststellen van het bestemmingsplan is

ook de overeenkomst geactualiseerd. De eigendomsoverdracht van de gronden vindt uiterlijk 12 maanden na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan plaats.

B50 Uitbreiding bedrijventerrein de Berk III
Nadat vrijwel alle kavels op de Berk verkocht waren, zijn de mogelijkheden van uitbreiding van dit bedrijventerrein onderzocht met als doelstelling om additionele en toekomstbestendige kavels te realiseren voor het MKB. Voor deze uitbreiding heeft de Raad de grondexploitatie vastgesteld. Het bestemmingsplan is begin 2024 onherroepelijk verklaard. Nog niet alle gronden zijn verworven en de onteigeningsprocedure loopt. Voor de aanleg van de openbare ruimte zal begin 2025 het plan besteksgereed zijn en aanbesteed worden. Het bedrijventerrein wordt duurzaam ingericht en er wordt bekeken of BREEAM-certificering haalbaar is. Medio 2025 start, na afronding van het archeologisch veldonderzoek, het bouwrijp maken van de 1e fase van deze uitbreiding. De overige fasen worden afhankelijk van het in eigendom hebben van de benodigde gronden en de vraag / behoefte aan kavels verder bouwrijp gemaakt.

B51 Ruimte voor ruimte Weijenpasweg St. Joost
De gemeente heeft een anterieure exploitatieovereenkomst met RvR Limburg CV gesloten voor de uitgifte van 6 Ruimte voor ruimte bouwkavels nabij de Weijenpasweg. De locatie is gelegen in het open gebied tussen de kern St. Joost en Hingen en grenst aan de bestaande bebouwing van St. Joost.
RvR Limburg CV is verantwoordelijk voor de uitgifte van 5 kavels (RvR tweede tranche). Binnen het exploitatiegebied zal één kavel (RvR eerste tranche) door de gemeente uitgegeven worden.
RvR Limburg CV is verantwoordelijk voor de aanleg van de boven- en ondergrondse infrastructuur (inclusief benodigde nutsvoorzieningen). Na aanleg van de infrastructuur wordt deze aan de gemeente in eigendom overgedragen. Om de woningbouw mogelijk te maken is in april 2024 door de gemeenteraad het bestemmingsplan ‘Ruimte voor Ruimte Weijenpasweg’ vastgesteld. Hiertegen is bij de afdeling Rechtspraak van de Raad van State beroep aangetekend.

B52 Bedrijvenpark de Loop Echt
De gemeente is een anterieure exploitatie- en verkoopovereenkomst aangegaan met Intospace voor de realisatie van een bedrijvenpark ten noorden van het bestaande terrein De Loop-west. Het bestemmingsplan is in december 2022 door de gemeenteraad vastgesteld en ook is de omgevingsvergunning voor het bouwen verleend. Beide zijn inmiddels onherroepelijk. In de raadsvergadering van juli 2023 is het grondexploitatiecomplex geopend. Begin 2024 is gestart met de realisatie van de infrastructuur, de diverse gebouwen worden gefaseerd opgeleverd in 2025 en 2026.

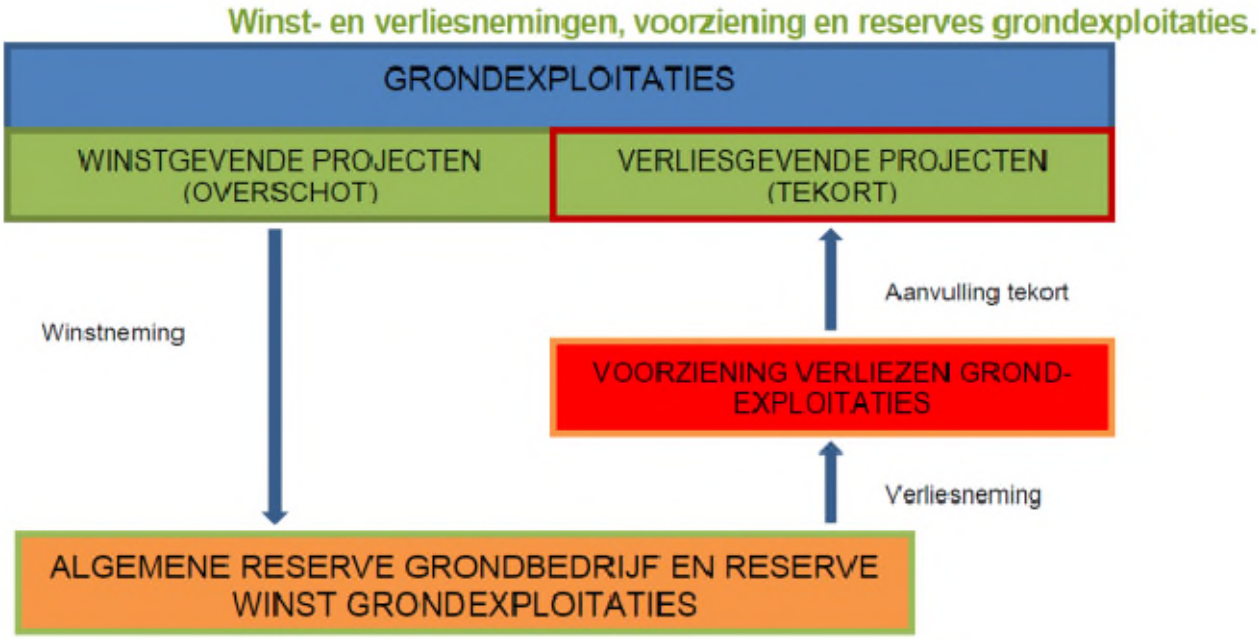
Overzicht meerjarenraming baten en lasten per complex

In onderstaande tabel worden over de jaren 2025 tot en met 2028 de baten en lasten per complex weergegeven, zoals verwerkt in deze begroting.

Nr.	Complexen in exploitatie		2025	2026	2027	2028
B05	Herstructurering de Loop	Baten	-650.000			
		Lasten	23.200			
		Restresultaat	7.187			
		Afname boekwaarde	619.613			
		Boekwaarde per 31-12	0			
B27	Businesspark Midden Limburg	Baten	-88.855			
		Lasten	0			
		Afname boekwaarde	74.382			
		Restresultaat	14.473			
		Boekwaarde per 31-12	0			
B46	Bocage	Baten	-45.000	-45.000	-45.000	-45.000
		Winstneming	45.000	45.000	45.000	45.000
		Boekwaarde per 31-12	4.176	4.176	4.176	4.176
B47	Livar Experience Centre	Baten	-475.000			
		Lasten	433.139			
		Verliesneming	-41.695			
		Afname boekwaarde	83.556			
		Boekwaarde per 31-12	0			
B50	Uitbreiding bedrijventerrein de Berk III	Baten	-5.263.711	-2.125.486	-3.147.243	-1.537.164
		Lasten	2.098.785	4.819.855	652.603	1.708.567
		Afname boekwaarde	3.164.926	-2.694.369	2.494.640	-171.403
		Boekwaarde per 31-12	1.899.459	4.593.828	2.099.188	2.270.591
B51	Ruimte voor ruimte Weijenpasweg St. Joost	Baten	-386			
		Lasten	30.300			
		Toename boekwaarde	-52.164			
		Resultaat	22.250			
		Boekwaarde per 31-12	0			
B52	Bedrijvenpark de Loop Echt	Baten	-2.632			
		Lasten	164.445			
		Toename boekwaarde	-803.160			
		Resultaat	641.347			
		Boekwaarde per 31-12	0			
	Totale boekwaarde per 31-12		**1.903.635**	**4.598.004**	**2.103.364**	**2.274.767**

Risicobeheersing

Volgens de nota Risicomanagement worden van de grondexploitaties periodiek (o.a. bij de jaarrekening en begroting) op een systematische wijze de risicodragende gebeurtenissen geïnventariseerd, de kans op optreden en het effect daarvan ingeschat, de al bestaande beheersmaatregelen in kaart gebracht en tenslotte het restrisico gekwantificeerd. Deze restrisico's vormen de grondslag en worden meegenomen bij de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit resp. het weerstandsvermogen. Verder wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Winstnemingen

Winstneming bij grondexploitaties gebeurt volgens de 'Percentage of completion – methode' (Poc-methode) zoals voorgeschreven door de Commissie BBV. De gemeente is zelf voorstander van een voorzichtiger beleid. De Poc-methode houdt in dat er ook daadwerkelijk sprake moet zijn van gerealiseerde winsten (rekening houdende met de nog te realiseren kosten). Het verschil tussen de verplichte winstneming volgens de Poc-methode en de door de gemeente gehanteerde winstneming wordt toegevoegd aan een aparte reserve 'Winst Grondexploitaties' (RWG). Zodra winsten ook volgens gemeentelijk beleid als gerealiseerd gelden, worden deze bij de afsluiting van het boekjaar vanuit de RWG overgeboekt naar de Algemene Reserve Grondbedrijf (ARG). Op de RWG ligt telkenmale een claim voor het nog aan de ARG over te boeken bedrag. Overboekingen vanuit de RWG kunnen dus enkel naar de ARG plaatsvinden.

Verliesnemingen

Als tekorten worden geconstateerd of worden voorzien, wordt op basis van het voorzichtigheidsprincipe de Voorziening verliezen grondexploitaties (aan)gevuld ter hoogte van het (te verwachten) verlies. Als de verliezen daadwerkelijk worden gerealiseerd, vindt verliesneming plaats via die gevormde voorziening.

Voorziening verliezen grondexploitaties

De Voorziening verliezen grondexploitaties moet voldoende groot zijn om in de exploitatietekorten te voorzien. Voeding gebeurt vanuit de Algemene Reserve Grondbedrijf (ARG), maar kan ook vanuit andere reserves en/of middelen plaatsvinden. De gemeente Echt-Susteren bepaalt (voorzichtigheidshalve) de hoogte van deze verliesvoorziening op eindwaarde (inclusief rente op einde looptijd).

Reserves grondexploitaties

De grondexploitatie gerelateerde reserves zijn de Algemene Reserve Grondbedrijf (ARG) en de daarmee verbonden Reserve Winst Grondexploitaties (RWG). De ARG dient als buffer voor de grondexploitaties. Winstnemingen, al dan niet tussentijds, worden (wanneer nodig via de Reserve Winst Grondexploitaties) toegevoegd aan de ARG. Daar tegenover staat dat de Voorziening verliezen grondexploitaties ten laste van de ARG wordt gevoed.

Meerjarig verloop ARG

Op basis van geactualiseerde grondexploitaties en herberekeningen worden in onderstaand overzicht de te verwachte toevoegingen aan deze reserves weergegeven. Daarnaast wordt, ook rekening houdend met onttrekkingen (bijvoorbeeld voor de genoemde verliesvoorziening), claims en toevoegingen/stortingen, ook een prognose gemaakt van de ARG voor de jaren 2024 tot en met 2028.
Alleen de middelen die daadwerkelijk in de ARG zijn opgenomen, zijn, rekening houdend met de al opgenomen claims en onttrekkingen, beschikbaar. Zie de tabel aan het einde van deze paragraaf.

Voorbereidingskrediet faciliterende en actieve grondexploitaties.

Wanneer de gemeente overweegt om zelf of in samenwerking met een projectontwikkelaar, een (uitleg)gebied te (laten)ontwikkelen, moeten hiervoor, met name in de initiatief- en voorbereidingsfase, kosten worden gemaakt. Vervolgens kan definitief worden besloten om de gronden al dan niet in exploitatie te nemen of de exploitatie daarvan te faciliteren. Bij een actieve grondexploitatie ontwikkelt de gemeente de gronden zelf en bij een faciliterende grondexploitatie faciliteert de gemeente de randvoorwaarden voor een gewenste ontwikkeling van gronden door een derde partij.

Het algemeen budgetrecht is een raadsbevoegdheid. Normaliter mag het college geen kosten voor grondexploitaties maken, voordat de raad hiervoor middelen ter beschikking heeft gesteld. De raad kan het college echter de ruimte bieden om binnen kaders zelfstandig financiële besluiten hierover te nemen. Gezien de doorlooptijden van raadsvoorstellen is het ondoenlijk om met name bij de veelvoud aan kleinere projecten, per project een voorbereidingskrediet door de raad te laten vaststellen voordat voorbereidende kosten kunnen worden gemaakt. Om toch in de voorbereidingsfase al kosten te kunnen maken, deze op juiste wijze te registreren en dekking daarvoor te regelen, is door de raad het volgende vastgesteld:

Limiet

De raad geeft het college de ruimte om jaarlijks zonder voorafgaande tussenkomst van de raad tot een totaal bedrag van maximaal € 100.000 bestedingen te doen voor de voorbereiding van actieve- en faciliterende grondexploitaties, dit met inachtneming van de volgende voorwaarden die het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) over voorbereidingskosten dwingend voorschrijft:

- De kosten moeten passen binnen de kostensoortenlijst van het Besluit ruimtelijke ordening/bijlage IV bij het Omgevingsbesluit; en
- De kosten mogen maximaal 5 jaar geactiveerd blijven. Na maximaal 5 jaar moeten de kosten hebben geleid tot een actieve of faciliterende grondexploitatie danwel worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat. Of er moet een voorziening worden getroffen.

De in de beginfasen te maken voorbereidingskosten zijn meestal planontwikkelingskosten, maar kunnen ook bestaan uit o.a. beheerskosten, sloopkosten. Afhankelijk van de indeling in een actieve- dan wel faciliterende grondexploitatie, worden kosten die al worden gemaakt voordat het grondexploitatiecomplex mag worden geopend, volgens het nieuwe Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verantwoord onder ‘Immateriële Vaste Activa (ImVA)’ danwel ‘Overlopende activa.

Overgang naar exploitatie danwel afboeking

Worden deze plannen daadwerkelijk in ontwikkeling genomen, dan worden de onder ImVA geactiveerde voorbereidingskosten danwel overlopende activa overgeheveld naar het actieve of faciliterende grondexploitatiecomplex. De op ImVA danwel overlopende activa verantwoorde kosten waarvan de 5 jaars-termijn in het actuele boekjaar verstrijkt, worden in dat actuele boekjaar afgeboekt ten laste van het jaarresultaat. Als dekking wordt hiervoor de Algemene reserve grondbedrijf gebruikt. Indien er een voorziening is gevormd, hoeven deze kosten niet te worden afgeboekt, maar kunnen later alsnog worden ingebracht in de grondexploitatie als de raad daartoe heeft besloten.

Risicobeheersing

Om te voorkomen dat op enig moment meer voorbereidingskosten worden gemaakt dan de Algemene reserve grondbedrijf kan afdekken, wordt met de verantwoording van kosten op het voorbereidingskrediet telkenmale ook een claim opgenomen op de Algemene reserve grondbedrijf.

MEERJARENRAMING ALGEMENE RESERVE GRONDBEDRIJF (ARG)

Bedragen in €		2024		2025	2026	2027	2028
Stand Algemene Reserve Grondbedrijf (ARG)	(1)	7.168.807	a)	7.343.799	7.856.056	7.733.056	7.705.056
PROJECTEN		**2024**		**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
		VAN PROJECT-RESULTAAT NAAR ARG		VAN PROJECT-RESULTAAT NAAR ARG	VAN PROJECT-RESULTAAT NAAR ARG	VAN PROJECT-RESULTAAT NAAR ARG	VAN PROJECT-RESULTAAT NAAR ARG
De Berk		79.219					
Herstructurering BT de Loop		0		7.187			
Bocage		45.000		45.000	45.000	45.000	45.000
BPML / BT St. Joost				14.473			
Herstructurering schoollocatie (voormalige) Burg. Willemeschool Nieuwstadt		11.387					
Locatie Julianastraat/Emmastraat/Mussenstraat							
Uitbreding de Berk III [b]							
RvR Weijenpasweg				22.250			
Bedrijvenpark de Loop Echt		312.081		641.347			
RvR Oude Rijksweg Noord							
Mutatie ARG n.a.v. resultaten (afgeronde) projecten in betreffend jaar	(2)	447.687		730.257	45.000	45.000	45.000
ONTREKKINGEN		**2024**		**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Representatie grondbedrijf		18.000		18.000	18.000	18.000	18.000
Div. kosten (bijv. prijzenboek)		5.000		5.000	5.000	5.000	5.000
RWG inzake de Loop							
VPB last Grondbedrijf		PM		PM	PM	PM	PM
Reserve majeure projecten inzake locatie Julianastraat/Emmastraat/Mussenstraat							
Reserve majeure projecten inzake herstructurering schoollocatie (voormalige) Burg. Willemeschool Nieuwstadt		11.387					
Klooster Koningsbosch (cf 1e berap 2022 en 1e berap 2023)		50.000		25.000			
Versterking economische structuur		70.000		70.000	45.000		
Activiteiten winkelhart programma centrum Echt		50.000		100.000	100.000	50.000	
Aanvulling voorziening verliezen grondexploitaties inzake Livar experience Centre							
CP Susteren archeologie cf 2e berap 2022 en 2023		30.000					
Ontwikkeling hoek Marktstraat-Willibrordusplein Susteren cf 1e berap 2022, 2e berap 2023 en 1e berap 24		93.718					
TOTAAL ONTREKKINGEN	(3)	328.105		218.000	168.000	73.000	23.000
TOEVOEGINGEN / STORTINGEN		**2024**		**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Rentetoevoeging over de stand per 01-01 [c]		55.410		0	0	0	0
RWG inzake BPML voorgaande jaren							
TOTAAL TOEVOEGINGEN / STORTINGEN	(4)	55.410		0	0	0	0
PROGNOSE ARG excl. niet in de begroting opgenomen claims (= 1 plus 2 minus 3 plus 4)	(5)	**7.343.799**		**7.856.056**	**7.733.056**	**7.705.056**	**7.727.056**
Niet in de begroting opgenomen claims		**2024**		**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Echt-Zuidoost: reserve kapitaalstorting en aanv. finan. kapitaalstorting, conform rbsl. dec. 2011		72.849					
Voorbereidingskrediet faciliterende en actieve grondexploitaties [d]		784.236		100.000	100.000	100.000	100.000
Poort van Echt cf raadsbesluit juni 2021		727.000					
Totaal niet uit de begroting blijkende claims	(6)	1.584.085		100.000	100.000	100.000	100.000
PROGNOSE ARG incl. niet in de begroting opgenomen claims (= 5 minus 6) per 31-12		**5.759.714** **2024**		**7.756.056** **2025**	**7.633.056** **2026**	**7.605.056** **2027**	**7.627.056** **2028**

a) Betreft de ARG per 31 december 2023 conform de jaarrekening 2023

b) Een (positief) resultaat/afdracht naar de ARG wordt pas na 2028 verwacht

c) Conform nota 'Reserves en voorzieningen' vindt rentetoevoeging plaats aan de ARG, waarbij het rente% gelijk is aan het % dat toegerekend wordt aan de grondexploitaties (grexen). Voor wat betreft de rentetoerekening aan de grexen, wordt conform de aanbevelingen van de commissie BBV, vanaf begrotingsjaar 2025 het omslagrente% gehanteerd in de toerekening naar de grexen. Aangezien het omslagrente% in 2025 0% bedraagt, wordt er vanaf 2025 geen rente toegerekend aan de ARG.

d) In de bovenstaande meerjarenraming is jaarlijks een claim van € 100.000 opgenomen t.b.v. het voorbereidingskrediet facilitaire en actieve grondexploitatie

3.8 Openbaarheidsparagraaf

Een bestuursorgaan moet jaarlijks in de begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de Wet open overheid (Woo) en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering van de Woo in relatie tot beleidsvoornemens. Deze bepaling is bedoeld om de naleving van de Woo, waaronder de bepalingen over de actieve openbaarmaking, te stimuleren. Een MER-brede projectgroep is vanuit verschillende disciplines - juridische zaken; informatisering; communicatie; dienstverlening - aan de slag met de implementatie van de Woo.

Transparante en open overheid

Gemeente Echt-Susteren wil een transparante en open overheid zijn. Gestreefd wordt naar een zo open mogelijke samenleving. Informatie speelt hierbij een cruciale rol. Deze moet vindbaar, inzichtelijk en herbruikbaar zijn.

Actieve openbaarmaking

Voor het vertrouwen van de burgers en bedrijven is het belangrijk om als overheid betrouwbaar en transparant te zijn over besluitvorming, en dat de onderliggende afwegingen voor iedereen inzichtelijk en begrijpelijk zijn. Openheid over besluitvorming en het beschikbaar stellen van data maakt het voor de inwoners van de gemeente mogelijk om mee te doen, mee te beslissen en mee te praten en daarmee het draagvlak in de samenleving te vergroten. De Woo is per 1 mei 2022 in werking getreden. De eerste fasering voor de actieve openbaarmaking staat gepland op 1 november 2024.

Passieve openbaarmaking

Naast actieve openbaarmaking bestaat ook de mogelijkheid een Woo-verzoek in te dienen en het bestuursorgaan te verzoeken om documenten openbaar te maken, ook wel passieve openbaarmaking genoemd. Een Woo-verzoek gaat over publieke informatie die door de gemeente is opgemaakt of door de gemeente is ontvangen. Iedereen kan, zonder een belang te hoeven stellen, vragen om documenten over een onderwerp openbaar te maken. Op dit moment wordt gewerkt aan de implementatie van anonimiseringssoftware. Intelligente software kan onder andere persoonsgegevens automatisch selecteren en weglakken. Dit helpt medewerkers om sneller en efficiënter de gevraagde informatie te beoordelen en waar nodig te lakken.

Informatiehuishouding op orde

De komende jaren moet de gemeente aan de slag met het verbeteren van de informatiehuishouding om te kunnen voldoen aan de eisen van de Woo. Daardoor kan beter worden voldaan aan de wettelijke termijnen die de Woo bij de afhandeling van verzoeken en kunnen medewerkers sneller en efficiënter werken. Hiermee staat de gemeente aan het begin van een groot veranderproces. Om de informatiehuishouding op orde te krijgen, is het noodzakelijk om te investeren in de bewustwording van de medewerkers. Ook zullen werkprocessen beter en slimmer ingericht moeten worden. Van belang is om te zorgen dat informatie op een vaste plek wordt bewaard en dat iedereen zich ervan bewust is wat handelen vanuit openbaarheid en transparantie met zich meebrengt bij het omgaan met informatie. Er zal worden gezorgd voor bewustwording binnen de organisatie over wat openbaar en transparant handelen betekent.

Financiële middelen

Het kabinet heeft financiële middelen, voor de periode 2022 tot en met 2026, vrijgemaakt om gemeenten bij de implementatie en uitvoering van de Woo te ondersteunen. De financiële middelen bestaan uit zowel incidentele als structurele middelen. De incidentele middelen zijn bestemd voor het verbeteren van systemen, het opleiden van medewerkers en het aanpassen van processen en de organisatie. De structurele middelen zijn bedoeld voor actieve openbaarmaking van de documenten zoals genoemd in de Woo, het aanwijzen van een contactfunctionaris en het beheer en onderhoud van systemen.

3.9 Paragraaf rechtmatigheid

Rechtmatigheidsverantwoording

Het wetsvoorstel over invoering van de rechtmatigheidsverantwoording (RMV) vanaf 2023, is per 27 september 2022 in werking getreden. In de jaarrekening van 2023 is voor de eerste keer de Rechtmatigheidsverantwoording opgenomen.

Hierin rapporteert het college aan de gemeenteraad over de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties.
De rechtmatigheidsverantwoording bestaat uit 3 aspecten, nl:

1. Het voorwaardencriterium: of alle financiële beheershandelingen zijn verricht in overeenstemming met (externe en interne) wet- en regelgeving.
2. Het begrotingscriterium: of alle lasten in het begrotingsjaar vallen binnen de geautoriseerde begroting (incl. wijzigingen)
3. Het misbruik & oneigenlijk gebruik (M&O) criterium: of het college voldoende waarborgen heeft genomen om te voorkomen dat als gevolg van misbruik of oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen zijn verleend of een te laag dan wel geen bedrag aan heffingen aan de gemeente is betaald.

De extern accountant controleert vervolgens of de RMV van het college een getrouw beeld geeft.
De RMV is bedoeld om de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad te versterken en het onderlinge gesprek met het college over de rechtmatigheid te bevorderen. Daarnaast is er de verwachting dat er interne kwaliteitsimpuls plaatsvindt voor interne processen en beheersing en dat er meer vooruitgekeken wordt door het formuleren van beheersmaatregelen (om daarmee fouten in de toekomst te voorkomen).